Campania de Promovare a Culturii este susţinută şi realizată în cooperare cu Ministerul Culturii şi Patrimoniului Naţional.

Colecţia „Biblioteca pentru toţi” merge mai departe. După ce, mai bine de trei ani, „Biblioteca pentru toţi” a făcut recurs la România şi la valorile literaturii române, pledează, începând de astăzi, pentru literatura străină, într-o serie cu totul excepţională. Ne propunem ca, săptămână de săptămână, să vă oferim cărţile celei mai prestigioase colecţii din lume, colecţia „Nobel”. Marii scriitori care au obţinut, din 1901, Premiul Nobel pentru Literatură şi cele mai importante cărţi ale lor vor face parte acum din „Biblioteca pentru toţi”. În fond, recursul nostru nu se schimbă, rămâne acelaşi recurs la valoare, la marile opere ale literaturii universale.

Marius Tucă Jurnalul Naţional

Martin cel avid

Motivaţia Juriului Nobel, 1983:

„Pentru romanele sale care, prin luciditatea artei narative realiste, complexitatea şi universalitatea mitului, dezvăluie condiţia umană în lumea de astăzi”.

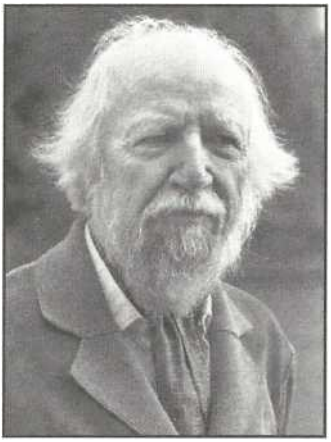

William Golding (1911 – 1993)
William Golding
Martin cel avid
Traducere din limba engleză de Lidia Ionescu

EDITURA ART
William Golding *Pincher Martin*
Copyright © 1956 by William Golding
Copyright renewed 1984 by William Golding
First published in 1956 by Faber and Faber Limited

Editura ART, 2013, pentru prezenta ediţie
Credit foto: eâhe Bridgeman Art Library/Private Collection Cronologie de Elena Butuşină
Date despre colecţia BIBLIOTECA PENTRU TOŢI:
Director: Marius Tucă www.jurnalul.ro www.bibliotecappentru toţi.ro
ART
Grupul Editorial ART
www.editura-art.ro

Descrierea CIP a Bibliotecii Naţionale a României
GOLDING, WILLIAM
Martin cel avid / William Golding; trad. de Lidia Ionescu.
— Bucureşti: Art, 2013 ISBN 978 – 973 – 124 – 861 – 5 I. Ionescu, Lidia (trad.)
821.111 – 31 = 135.1

Cronologie

1911 – 19 septembrie, William Gerald Golding s-a născut în St. Columb Minor, aproape de Newquay, în Cornwall. Tatăl său, Alee Golding, era un distins profesor – urmaş al unei familii în care exista o adevărată tradiţie a activităţii didactice –, convins de superioritatea ştiinţei şi tehnicii, dar având şi radicale orientări politice. Mama lui William, Mildred, activase ca sufragetă în timpul mişcărilor feministe. Pentru William, figura paternă a reprezentat emblema unei lumi sănătoase, logice, raţionale, admiraţia sa timpurie pentru Alee fiind foarte puternică. Totuşi, prezenţa mamei a completat această viziune în mod diferit. După cum Golding însuşi va evoca într-o discretă notă autobiografică, simbolul extrem al erei tehnice, progresiste şi raţionale antebelice – nava Titanic – se scufundase cu şapte luni înainte de venirea sa în lume. Scriitorul de mai târziu şi-a amintit cum Mildred îi încredinţase copilului său convingerea că lumea în care venise el era „un loc fascinant, dar riscant”, idee pe care ea o presimţise întâia oară odată cu scufundarea Titanicului. Trăind o copilărie liniştită, idilică, dar izolată, Golding mărturiseşte în eseul *Billy the Kid* faptul că, în perioada preşcolară, nu a cunoscut pe nimeni în afara familiei, singurele amintiri fiind legate de lungile vacanţe petrecute pe ţărmul mării, alături de părinţi şi de doica sa, Lily. Fascinaţia sa pentru cuvinte datează din această perioadă, mărturii confesive

cu privire la ea putând fi regăsite în literatura pe care o va scrie mai târziu, cum ar fi în romanul *Free Fall* (*Cădere liberă*, 1959), prin vocea personajului Sammy Mountjoy. Visător, colecţionar atent de termeni şi imagini, Golding s-a ciocnit de mic, plin de pasiune şi încrâncenare, de greutatea exteriorizării lumii interioare de idei şi senzaţii prin intermediul cuvintelor sau expresiilor. Din perioada copilăriei timpurii datează şi pasiunea sa pentru literatură, cu precădere pentru epopeile antice şi pentru operele clasicilor greci şi latini. Ulterior, va medita asupra discrepanţei dintre lectura inocentă a unor opere în mod tradiţional incluse în categoria literaturii pentru copii, spre deosebire de multitudinea de sensuri pe care lectura la o vârstă adultă le poate revela. După cum va nota în jurnal, a trăit în copilărie experienţe destul de violente, în special în relaţiile sale cu alţi copii de aceeaşi vârstă, experienţe ale necomunicării şi solitudinii care l-au inspirat în creaţia ulterioară.

1921 – 1930 – A urmat cursurile Marlborough Grammar School, unde preda Alee, tatăl său. În jurul vârstei de 12 ani, a avut primele tentative de a scrie literatură. Proiectul său era unul îndrăzneţ: trebuia să cuprindă 12 volume şi să descrie istoria evoluţiei mişcărilor sindicale. Nu avea să uite niciodată fraza cu care viitorul roman trebuia să înceapă: „M-am născut în ducatul Cornwall la 11 octombrie 1792, din părinţi bogaţi, dar cinstiţi”. Acest prim roman însă nu a fost continuat.

1930 – Golding a început să înveţe la Brasenose Collège, Oxford, în domeniul ştiinţelor naturii. Aveau să treacă doi ani până când se va decide că alegerea sa a fost greşită şi se va îndrepta definitiv spre literatură.

1932 – A schimbat domeniul de studiu de până atunci în favoarea literaturii engleze. Din acel moment,

preocupările sale s-au îndepărtat de lumea modernă şi de ştiinţă, în favoarea studiului civilizaţiei anglo-saxone vechi. După cum au observat mulţi comentatori, fascinaţia lui William Golding pentru stilul antic şi pentru subiectele ancestrale nu îl va părăsi niciodată. În plus, polemicile ştiinţă-artă, raţiune-emoţie vor marca experimentele sale literare ulterioare.

1934 – În toamna acestui an, volumul său de *Poeme* a apărut la Editura Macmillan, editură care încuraja tinerele talente din poezie. Parţial renegate sau ascunse de către autorul Golding de mai târziu de ochii publicului şi, mai ales, de cei ai criticilor, aceste creaţii timpurii denotă însă concentrarea vizuală şi conceptuală pe care Golding o căuta, încă de pe atunci, cu ardoarea unui potenţial poet. El se situează astfel într-o descendenţă glorioasă a literaturii de limbă engleză, alături de William Faulkner sau Ernest Hemingway, ale căror încercări poetice eşuate şi-au lăsat amprenta creativă asupra romanelor scrise ulterior.

1935 – În toamna acestui an, a devenit profesor la şcoala Michael Hall, Streatham, South London, unde a predat timp de doi ani. După finalizarea studiilor la Oxford, s-a angajat la un adăpost social londonez, asemenea personajului său de mai târziu – Sammy Mountjoy –, iar aici s-a ocupat, simultan, de scris, actorie şi producţie în cadrul unei mici companii de teatru experimental. Citea, în această perioadă, foarte mult teatru, cu precădere Shakespeare şi clasicii greci, mărturisind, mai târziu, că dramaturgia a exercitat asupra sa o influenţă mai puternică decât proza.

1937 – S-a întors la Oxford, unde şi-a continuat studiile pentru a obţine o diplomă în pedagogie.

1938 – în ianuarie, a început practica didactică la

Bishop Wordsworths School, în Salisbury, Wiltshire, iar în iunie a trecut examenele finale, continuând astfel tradiţia generaţiei de dascăli din propria sa familie. În septembrie, a obţinut un post la Maitistone Grammar School. Tot atunci, a cunoscut-o pe Ann Brookfield, de profesie chimist, cea care avea să îi devină soţie.

1939 – în septembrie, la câteva luni de la declararea războiului, s-a căsătorit cu Ann la Starea Civilă din Maitistone.

1940 – în aprilie, Golding a obţinut un post la Bishop Wordsworths School, mutându-se cu soţia sa într-o căsuţă de ţară din Wiltshire, Bowerchalke, acolo unde va trăi cea mai mare parte a vieţii sale, unde va crea şi unde va cunoaşte faima literară. În septembrie, s-a născut primul lor copil, David. În decembrie, Golding a părăsit postul său de profesor şi s-a înrolat în Marina Militară.

1941 – 1945 – Prima perioadă a serviciul său militar s-a desfăşurat la bordul crucişătorului regal Galatea, în Atlanticul de Nord. Ulterior, Golding a mers la Liverpool unde a petrecut multe ore de gardă în Gladstone Dock, în primăvara lui 1942, a fost trimis la MDI (Ministry of Defence 1), o unitate de cercetare a armamentului, aflată pe atunci în Buckinghamshire. În 1943, a solicitat întoarcerea sa pe mare, iar nu mult după aceea, a fost trimis la New York ca să ajute la transportul în Marea Britanie al unor nave menite să detecteze minele marine, după ce navele fuseseră construite pe şantierele navale din New Jersey. Mai târziu, s-a antrenat pe portavioanele echipate cu lansator de rachetă, şi pe astfel de vase a participat la misiunile navale prilejuite de Debarcarea din Normandia şi de invazia din Walcheren. Printr-o stranie corespondenţă cu povestea Titanicului, istorisită de mama lui cu ani în urmă, Golding a asistat, din această poziţie, la

scufundarea vasului Bismarck, dar şi la alte misiuni militare din bătălii navale, submarine şi aeriene. Astfel, cea mai îndelungată perioadă din război a petrecut-o pe mare. Iată ce avea să declare mai târziu, într-un interviu din 1980 cu privire la aceşti ani: „Am petrecut cinci ani în Marina Regală. Cu ce m-am ocupat? Am supravieţuit. Am intrat în lumea asta pe un crucişător din Atlanticul de Nord ca marinar obişnuit şi am terminat la conducerea unui lansator de rachete...” Impresia puternică pe care experienţa războiului a lăsat-o asupra personalităţii creatoare a lui Golding reiese din următoarea sa mărturisire cu privire la lecţiile de viaţă învăţate pe front: „man produces evil, as a bee produces honey” / „omul produce rău la fel cum albina produce miere”. Ca şi în cazul altor scriitori ai generaţiei sale, cum ar fi Iris Murdoch sau Anthony Burgess, experienţa războiului l-a marcat decisiv pe Golding. Dihotomia forţelor morale, variaţiunile aceleiaşi dialectici bine-rău în formarea lumii, relaţia libertate-prizonierat, inocenţă-experienţă – fac parte din viziunile comune ale scriitorilor generaţiei postbelice.

1945 – În iulie, s-a născut cel de-al doilea copil al familiei Golding, Judith Diana. În septembrie, William Golding a părăsit Marina şi s-a întors la Bishop Wordsworths School, unde s-a dedicat profesoratului şi carierei de scriitor. Din această perioadă datează mai multe cronici literare şi recenzii, puţin semnificative însă, cu privire la încercările sale scriitoriceşti. Ulterior, Golding afirmă că în perioada respectivă a trecut printr-o negativă, dar în final constructivă încercare de conciliere a intereselor editorilor şi criticilor cu propriile sale viziuni asupra actului literar.

1946 – Familia Golding s-a mutat în Salisbury.

1952 – A început să lucreze la un roman intitulat *Strangers from Within* (*Străini din interior*).

1953 – În ianuarie, a început să trimită romanul către diverşi editori. Istoria romanului respectiv a fost însă una plină de surprize. După ce a fost respins de douăzeci şi una de edituri, a fost, finalmente, acceptat de *Faber and Fabery* graţie lui Charles Monteith care a intuit meritele operei în discuţie.

1954 – În septembrie, după mai multe revizuiri ale textului, romanul a apărut cu titlul *Lord of the Flies* (*împăratul muştelor*). Primele recenzii şi cronici ale cărţii au fost împărţite. De la un cronicar precum Walter Allen, care afirma, într-o notă critică publicată pentru *New Statesman*, că romanul este „îndemânatic povestit", dar cu o poveste „mai degrabă dezagreabilă şi prea emoţională", până la comparaţii cu *The Innocent Voyage* – publicat în Marea Britanie cu titlul *A High Wind în Jamaica* – de Richard Hughes (1929), în favoarea structurii perfecte a acestuia din urmă. Acuzat de academism sau tezism antropologic, romanul s-a confruntat cu o suită de critici înainte de a intra definitiv în canonul literar şi în bibliografia şcolară obligatorie din toate ţările anglofone. Fiind însă un succes de vânzări, a contribuit la notorietatea lui Golding şi la acceptarea acestuia în *Royal Society of Literature*, doi ani mai târziu. În America, situaţia a fost iniţial critică, romanul nu s-a bucurat de vânzări, dar a ajuns, spre sfârşitul anilor '50, să înlocuiască deja canonizatul *De veghe-n lanul de secară* al lui J.D. Salinger de pe poziţia de cel mai citit roman din colegiile americane. Referitor la *împăratul muştelor* şi impactul romanului asupra evoluţiei stilului lui Golding, Virginia Tiger observă următoarele elemente: „Utilizarea distinctă a simbolului vizual acolo unde semnificaţia e

saturată şi lipită organic de detaliul naturalist, răsturnarea codurilor prin perspective asupra evenimentelor care contrazic aşteptările stabilite iniţial; obiceiul dezvăluirilor amânate; maniera prin care împletirea dintre capitol, episod, personaj, descriere, aluzie internă, motiv şi tipar imagistic este atât de meticuloasă încât le face să se reflecte una în cealaltă”. În mod deliberat şi mărturisit inspirat din romanul *The Coral Island*: *A Tale of the Pacific Ocean* de R.M. Ballantyne (1857), dar şi din poveştile supravieţuirilor iniţiatice din *Robinson Crusoe* (1719) de D. Defoe sau *The Swiss Family Robinson* (1813) de J.D. Wyss, titlul romanului*âm păratul muştelor* poate fi pus în legătură cu figura iudeo-creştină a lui Beelzebub sau a diavolului, cu figura greco-latină a lui Zeus/Jupiter (despre care uneori se spune că este „zeul muştelor şi al morţii” – a se vedea teatrul existenţialist al lui Sartre, de exemplu), dar şi cu figura dionisiacă din *Bacantele* lui Euripide, o tragedie pe care Golding o cunoştea pe de rost, fapt semnalat de unul dintre cei mai de seamă exegeţi ai lui, James R. Baker. Cuprinzând *in nuce* temele care îl vor obseda pe Golding de-a lungul vieţii sale, romanul se distanţează însă de operele literare cu care a fost pus în legătură. Frank Kermode analizează comparativ romanul lui Ballantyne şi cel al lui Golding şi realizează schema polemică pe care Golding şi-a construit romanul. Cele două structuri, aparent similare – Golding împrumutând chiar nume dintre protagoniştii creaţi de Ballantyne –, sunt, în esenţă, total distincte din perspectiva idealurilor puse în discuţie. Optimismul victorian este un deziderat care nu mai poate fi luat în considerare într-o societate în care capacitatea omenirii de a-şi controla impulsurile violente este negată, iar moartea exorcizează doar temporar fricile copiilor-protagonişti. Golding preia însă elemente din

tradiţia literară, se situează etic într-o anumită poziţie programatică faţă de aceasta, asumând trecutul şi rescriindu-l din perspectiva prezentului postbelic. „Esenţa artei lui Golding rezidă tocmai în această zonă de suprapunere”, scriu criticii Bernard S. Oldsey şi Stanley Weintraub.

1955 – A fost publicat romanul *The Inheritors* (*Moştenitorii*). Inspirându-se, după cum demonstrează epigraful cărţii, din H.G. Wells, unul dintre scriitorii preferaţi de el în copilărie, Golding camuflează în discursul său din acest roman mai vechiul conflict cu figura raţionalităţii – tatăl

— Şi rolul primordial pe care acesta l-a jucat în copilăria fiului. Meditaţia asupra conflictului dintre spirit raţional şi spirit religios, dintre viziune ştiinţifică şi viziune spirituală, dintre coborârea Omului şi căderea individului devin teme recurente. Un alt element care s-a definit mai bine acum şi care va fi explorat ulterior este protagonistul cu funcţia clarvăzătorului sau a nebunului sacru (Simon în *împăratul muştelor*, Sammy în *Cădere liberă*, vicarul Jocelin în *The Spire* (*Turnul*) cu nuanţe christice, parodiind uneori tragicomic evenimentul crucificării sau al coborârii în lumea de dincolo. Rolul narativ şi ideatic al acestor protagonişti este extrem de important pentru construcţiile romaneşti ale lui Golding, bazate, în ciuda anumitor critici cu privire la un posibil schematism al construcţiilor sale, pe modularea perspectivei narative. „Creaţia lingvistică a lui Golding – simplă, declarativă şi vie din punct de vedere perceptual – ţinteşte spre reprezentarea unei conştiinţe cu greu capabile să distingă între vis, memorie, imaginaţie şi concret. Tipic pentru ficţiunea lui Golding, acest limbaj obligă cititorii – care împărtăşesc discernământul specific lui *Homo Sapiens*

— Să facă legături şi să ajungă la concluzii cu privire la evenimente greu inteligibile chiar pentru participanţii înşişi”. (Randall Stevenson)

1956 – A fost publicat romanul *Pincher Martin*. Golding a contribuit în acelaşi an cu povestea *Envoy Extraordinary* (*Trimisul extraordinar*) la volumul *Sometime, Never*: *three tales of the imagination* (publicat de *Eyre and Spottiswoode*), celelalte două povestiri incluse aparţinând lui John Wyndham şi Mervyn Peake. Precizia poetică a detaliului, alegoria şi relativizarea concluziilor, plus intertextele polemice şi creative sunt explorate cu succes în cazul romanului menţionat. Cu ecouri din W. Shakespeare, J. Milton, T.S. Eliot, J. Conrad, dar şi din S. Beckett, H. Pinter sau J.P. Sartre, romanul *Pincher Martin* are titlul inspirat dintr-o poveste de aventuri din timpul Primului Război Mondial, scrisă de H.P. Dorling. Aluziile mitologice (similitudinile intempestive cu figuri precum cele ale lui Atlas, Saturn şi Prometeu) şi intertextele abundă.

1957 – Romanul a fost publicat în Statele Unite, cu titlul *The Two Deaths of Christopher Martin* (*Cele două morţi ale lui Christopher Martin*), dat fiind că implicaţiile titlului britanic erau mai greu de intuit de către vorbitorii de engleză americană, dar şi pentru a accentua tema centrală a romanului. Golding însuşi afirmă despre acest roman, într-o confesiune pentru *Radio Times*: „[…] Christopher, purtătorul lui Hristos, a devenit Pincher Martin [Martin Şarlatanul/Martin cel avid] care este mai nimic în afară de lăcomie. Să fii Pincher pur şi simplu este un purgatoriu; să fii Pincher pentru totdeauna este un iad”. Totodată, romanul este şi o meditaţie asupra creaţiei prin cuvânt.

1958 – *The Brass Butterfly* (*Fluturele de aramă*),

piesa scrisă de Golding şi avându-l pe Alastair Sim ca protagonist principal şi regizor, adaptare după *Trimisul extraordinar*, a avut premiera în Oxford, la 24 februarie, a plecat apoi în turneu, după care a fost jucată vreme de o lună în Londra. Textul piesei a fost publicat în iulie. Lucrarea prezintă încercările unui inventator grec de a-l îndupleca pe conducătorul roman să îi accepte inovaţiile tehnice. Toamna, familia Golding s-a mutat înapoi în satul Bowerchalke. În noiembrie, tatăl lui William Golding, Alee, a fost diagnosticat cu cancer, şi a murit subit după o intervenţie chirurgicală, în urma unui atac de cord, în data de 12 decembrie.

1959 – A fost publicat romanul *Cădere liberă*. Poveste a ispăşirii, *Cădere liberă* este narată la persoana I, fiind o succesiune de *flashba*ckuri prin care naratorul, prizonier într-un lagăr, încearcă să regăsească argumente pentru a se dezvinovăţi, în permanenţă obsedat de problema libertăţii personale. De altfel, chestiunea liberului arbitru şi a determinării au marcat întreaga operă a lui William Golding. Romanul este construit pe modelul operei lui Dante – *La Vita Nuova*.

1960 – În august, mama lui Golding a murit. În acelaşi an, a fost difuzată pentru prima oară, în cadrul unui program de teatru radiofonic, piesa *Miss Pulkinhorn*.

1961 – Toamna, Golding şi soţia lui au călătorit în SUA. Golding şi-a permis astfel să renunţe la slujba de profesor şi să se dedice în totalitate scrisului, după un an de rezidenţă la Hollins Collège în Virginia.

1962 – În timpul sejurului american, Golding a lucrat la *Turnul*, dar şi la redactarea primei versiuni a discursului său, *Fable* (*Fabula*), despre *împăratul muştelor*. În această perioadă, a renunţat la slujba de la Bishop Wordsworth’s School pentru a se dedica integral scrisului. O altă piesă

de teatru care îi aparţinea a fost difuzată la radio – *Break My Heart* (*Frânge-mi inima*).

1963 – în mai, *Lord of the Flies*, filmul regizat de Peter Brook după cartea omonimă a lui Golding, a fost prezentat la Cannes.

1964 – Romanul *Turnul* a fost publicat în aprilie. Stările mentale înnebunitoare ale vicarului, metafora şi simbolismul asociat clopotniţei sunt principalele elemente pe care se structurează acest roman psihologic şi alegoric. Rămâne însă ambiguu dacă vicarul este condus de o ambiţie umană sau de o dorinţă vizionară de a-l glorifica pe Dumnezeu. După publicarea acestui roman, Golding a primit, în 1965, titlul de Comandor al Imperiului Britanic, o încununare a unui deceniu de creaţie literară extrem de valoroasă.

1965 – Golding a strâns o parte dintre eseurile şi cronicile realizate de el şi le-a publicat în colecţia *The Hot Gates and Other Occasional Pieces* (*Porţile fierbinţi* şi *alte piese întâmplătoare*).

1967 – Iunie, romanul *The Pyramid* (*Piramida*) a fost publicat, dar a fost primit negativ de critică. Fiind acuzat de unii dintre admiratorii săi de lipsa unei închegări narative şi a unui nod conflictual bine determinat, romanul a fost însă catalogat de Bernard F. Dick drept un roman al formării în care se regăsesc, sintetizate, multe din temele explorate cu succes de Golding până atunci. Totuşi, romanul a fost apreciat a nu fi mai mult decât „un roman parţial comic, specie care a dominat deseori în ficţiunea engleză, un Bildungsroman provincial, povestit cu un anume grad de farmec şi de analiză socială, dar lipsit de intensitate” (Bernard Oldsey). Printre altele însă, structura muzicală, modelată de tiparul sonatei, este unul dintre

punctele forte ale acestei construcţii romaneşti.

1968 – 1970 – Din nou, Golding a început să se confrunte cu dificultăţi în procesul creaţiei literare.

1971 – Colecţia de povestiri *The Scorpion God* (*Zeulăcorpion*), care include iar *Trimisul Extraordinar* şi adaugă două povestiri noi, la sugestia editorilor, a fost publicată în octombrie. Golding se întoarce la trei dintre primele sale iubiri – egiptologia, preistoria şi Roma clasică. El afirmase: „Sunt un egiptean antic, cu toată iraţionalitatea lui, pragmatismul spiritual şi capacitatea de a crede ambiguu”. Teme desprinse din imaginarul Egiptului Antic apăruseră deja, anterior, în opere precum *Piramida* sau *Cădere liberă*, şi sunt continuate în acest volum, Golding explorând consecinţele nefaste ale progresului tehnologic, în contrast cu divinizarea tehnologiei în era cuceririi spaţiului. Din toamna lui 1971, Golding a ţinut un jurnal care a început ca o sumă a relatărilor viselor sale şi care, treptat, a devenit o naraţiune despre încercările sale de a scrie, dar şi despre experienţele personale. A urmat o perioadă în care Golding intră într-un con de umbră, astfel încât unii critici mai incisivi au ajuns să se întrebe dacă nu cumva scriitorul a murit sau a fost anihilat de şocurile realităţii contemporane.

1979 – A fost publicat *Darkness Visible* (*întuneric vizibil*), câştigând Premiul James Tait Black Memorial. Romanul l-a scos pe Golding din izolarea în care intrase, reasigurând publicul de capacitatea sa creatoare. Totodată, *Darkness Visible* a constituit răspunsul sau portretul pe care Golding l-a oferit lumii moderne şi apocalipsei pe care a anticipat-o narativ. Conexiunile extrem de bine mânuite între lumea de azi, Vechiul şi Noul Testament, misterul şi vizibilitatea redusă ca strategie de

surprindere a perspectivelor multiple şi relative asupra realităţii sunt elemente esenţiale pe care romanul este structurat. Titlul este inspirat din poemul miltonian *Paradise Lost*, iar temele provin, într-o lectură personală a autorului, din scrierile lui Yeats, dar şi din revelaţiile lui Ezechiel şi ale Sf. Ioan din Patmos. Haosul de care este învăluită y lumea imaginată de Golding anihilează capacitatea salvatoare pe care înainte o deţinea centrul, iar singura ieşire pare a fi violenţa peste ale cărei valenţe purificatoare pluteşte însă incertitudinea. În acelaşi an, a fost publicată şi cartea de dialoguri realizată de Jack I. Biles *Talk*: *Conversations with Golding*.

1980 – A fost publicat *Rites of Passage* (*Iniţierea*), câştigând Premiul Booker McConnell, cel mai important premiu literar din Marea Britanie şi, probabil, un motiv în plus pentru nominalizarea la Premiul Nobel, câţiva ani mai târziu. Romanul a fost pus în legătură de critici cu opere precum *Billy Budd* (1924) de Herman Melville, *Niger of the*, *ynarcissus*" (1897) de Joseph Conrad şi *Rime of the Ancient Mariner* (1798) de Samuel Taylor Coleridge. Golding jonglează aici cu perspectiva auctorială, cu punctele de vedere distincte asupra naraţiunii, cu parodia, cu utilizarea programatică a stilului literar de secol XIX, dar şi cu o serie de ritualuri răsturnate, ascunse în spatele acţiunii concrete.

1981 – A primit titlul de *Doctor Honoris Causa* de la University of Warwick.

1982 – A fost publicată colecţia de eseuri şi cronici *A Moving Target* (*O ţintă în mişcare*).

1983 – Golding a primit Premiul Nobel pentru Literatură, „pentru romanele sale care, prin luciditatea artei narative realiste, complexitatea şi universalitatea mitului, dezvăluie condiţia umană în lumea de astăzi". În

acelaşi an, i-a fost acordat şi titlul de *Doctor Honoris Causa* de către Oxford y

University şi Sorbonne. „Golding este cel mai bun atunci când, ca şi Joseph Conrad, abordează problemele în spaţii îndepărtate, arătând oamenii luptând pentru supravieţuire la limitele imaginaţiei, izolaţi de sprijinul societăţii. […] Mai degrabă decât limitate de forma poveştii, dilemele morale ale lui Golding sunt în mod precis şi specific avansate graţie unor strategii narative deseori complet diferite de la un roman la altul, şi foarte originale în ele însele. Poate că tocmai în *Pincher Martin*, redefinirile finale ale manierei în care viziunea asupra romanului s-a coagulat, provoacă unele dintre convenţiile imaginaţiei şi ficţiunii”. (Randall Stevenson)

1984 – Romanul *The Paper Men* (*Oameni de hârtie*) a fost publicat în acelaşi an în care Golding a primit şi un alt prestigios premiu de la *Royal Society of Literature*. Însă *Oameni de hârtie* s-a dovedit a fi cel mai slab roman al său, după ecourile din critica literară, eşec motivat probabil de incapacitatea lui Golding de a se distanţa estetic de experienţa autobiografică.

1985 – A apărut opera de non-ficţiune *An Egyptian Journal* (*Jurnal egiptean*). Familia Golding s-a mutat în Cornwall.

1986 – Faber and Faber a publicat William Golding: The Man and His Books. A Tribute on His 75th Birthday, editat de John Carey.

1987 – *Close Quarters* a fost publicat ca *sequel* după romanul *Iniţierea*.

1988 – Golding a fost ridicat la gradul de Cavaler.

1989 – *Fire Down Below* (*Incendiu la bord*), ultimul roman din *Trilogia Mării*, a fost publicat. Eroul romanului, Edmund Talbot, ajunge la punctul terminus al călătoriei

sale – Australia.

1990 – A fost lansată pe marile ecrane o a doua ecranizare dup*ă îm păratul muştelor*, în regia lui Harry Hook.

1991 – Golding a împlinit 80 de ani. Şi-a revizuit singur volumele din *Trilogia Mării*, reunindu-le într-un singur volum – *To the ends of the earth* (*La capătul lumii*), ce cuprinde *Rites of Passage* (*Ritualurile trecerii*), *Close Quarters* (*Înfruntarea*, 1987) şi *Fire Down Below* (*Incendiu la bord*, 1989). Trilogia cuprinde şi un cuvânt înainte al autorului în care acesta dezbate relaţia dintre ficţiune şi istorie. Bine primită de critică, *Trilogia Mării* este considerată de unii ca fiind capodopera lui Golding.

1993 – În ianuarie, Golding a început să scrie un nou roman. A murit însă în dimineaţa zilei de 19 iunie din y cauza unei insuficienţe cardiace. Cinci zile mai târziu, de Sânziene, a fost înmormântat în cimitirul din Bowerchalke. În noiembrie, a fost comemorat la Catedrala din Salisbury.

1995 – Ann Golding a murit în ziua de Anul Nou, la 18 luni de la moartea soţului ei, fiind îngropată alături de el în cimitirul Bowerchalke. Ultimul roman al lui Golding, *The Double Tongue* (*Limba dubla*), a apărut în iunie. Deşi neterminat, romanul reprezintă o reuşită încercare de a construi o naraţiune despre Grecia Antică şi despre profetesa Pythia, surprinzând ascensiunea Imperiului Roman şi declinul civilizaţiei elenistice.

Câteva traduceri româneşti din opera lui William Golding:

Împăratul muştelor, trad. Constantin Popescu, Editura pentru Literatură Universală, Bucureşti, 1969 *Martin cel avid*, trad. Lidia Ionescu, Ed. Univers, Bucureşti, 1980 *Turnul*, trad. Irina Horea, Ed. Vremea-

ScGama, Bucureşti, 1993 *Oameni de hârtie*, trad. Monica Pillat şi Mihai Moroiu, Ed. Univers Enciclopedic, Bucureşti, 1997

La capătul lumii. Trilogia mării: 1. Ritualurile trecerii, 2. Înfruntarea, 3. Incendiu la bord, trad. Alfred Neagu, Ed. Elit, Ploieşti, 1998

Iniţierea, trad. Radu Paraschivescu, Ed. Humanitas, Bucureşti, 2003

Piramida, trad. Alfred Neagu, Ed. Orizonturi: Sirius, Bucureşti.

2003

Zeul Scorpion. *Trei romane scurte*, trad. Cornelia Bucur, Ed. Humanitas, Bucureşti, 2004

Înfruntarea, trad. Radu Paraschivescu, Ed. Humanitas, Bucureşti.

2004

Moştenitorii, trad. Adina Raţiu şi Gabriel Raţiu, Ed. Leda, Bucureşti, 2009

Surse bibliografice consultate pentru redactarea cronologiei:

A Concise Dictionary of British Literary Biography, vol. 7. Writers After World War II1945 – 1960, Ed. Bruccoli Clark Layman, Gale Research Inc., Londra, 1991 Reference Guide to English Literature. 2nd Edition, vol. 1. Introductions. Writers A-G, Ed. St. James Press, Londra, 1991 http://www.William-golding.co.uk/ (site-vi oficial al autorului, administrat de William Golding Limited)

Elena Butuşină

Discursul prezentat la decernarea Premiului Nobel pentru Literatură, 7 decembrie 1983

Aceia dintre dumneavoastră care ştiu câte ceva despre oratorul de faţă – după cum l-a portretizat secţiunea de o inteligenţă sclipitoare a presei britanice –

vă veţi încredinţa unei ore şi jumătate de greoaie mâhnire. Într-adevăr, prima dumneavoastră imagine despre mine, cu barbă albă şi bătrân, s-ar putea să vă fi transformat mâhnirea într-o beznă adâncă; beznă, beznă, beznă printre flăcările amiezii, beznă de netrecut, eclipsă totală. Dar situaţia nu este atât de gravă. Mă număr printre cei mai bătrâni laureaţi ai Nobelului, aşa că mi se va ierta – lăsaţi-mă să rostesc în şoaptă – un dram de frivolitate. Vă rog să nu mă înţelegeţi greşit. Nu sunt înconjurat de dansatoare, din păcate. Nu voi cânta în faţa dumneavoastră, nici nu voi face jonglerii sau schimonoseli – ori le voi face? Mă întreb! Cum ar putea un om care a fost caracterizat ca fiind un pesimist să se dedea la ceva atât de frivol precum scamatoria?

Vedeţi cât de greu este, la orice vârstă, să te adresezi unei adunări atât de înţelepte precum aceasta. Simpla idee îndeamnă la o anume solemnitate. Atunci, ce să mai spunem despre demnitatea vârstei? Nu există, se spune, un nebun asemenea nebunului bătrân.

Ei bine, nu există nici nebun asemenea nebunului de vârsta a doua. Acum douăzeci şi cinci de ani, am acceptat, pe negândite, eticheta de „pesimist”, fără a-mi da seama că avea să rămână legată de mine, în felul acesta, aproape la fel cum, pentru a da un exemplu dintr-o altă artă, celebrul Preludiu în Do diez Minor a rămas legat de Rachmaninoff. Niciun public nu l-ar fi lăsat să părăsească scena de concert înainte de a-l asculta interpretându-l. La fel, criticii au făcut săpături în cărţile mele până când au scos la iveală un semn de deznădejde. Nu pot să îmi dau seama de ce. Eu unul nu mă simt deznădăjduit. Ba chiar am încercat să răstorn întregul proces, explicându-mă. Supus unor interogaţii critice, m-am autointitulat pesimist universal, dar optimist cosmic. Aş fi crezut că oricine are

auzul sensibil la limbile străine ar fi înţeles că ofeream, astfel, mai multe conotaţii decât denotaţii cuvântului „cosmic”, deşi, derivând, universal şi cosmic înseamnă acelaşi lucru. Voiam să spun, desigur, că atunci când cred într-un univers, construit de omul de ştiinţă pe baza unui set de reguli conform cărora construcţia trebuie să fie repetabilă şi identică, sunt un pesimist ce se înclină în faţa marii divinităţi – Entropia. Sunt optimist atunci când cred în dimensiunea spirituală pe care disciplina omului de ştiinţă îl obligă să o ignore. Atât de mare este celebritatea Premiului Nobel în întreaga lume, încât oamenii au ajuns să citeze din cărţile mele, iar eu nu văd de ce nu m-aş alătura acestei activităţi la modă. Acum douăzeci de ani, am încercat să disting între cele două tipuri de experienţă din mintea unuia dintre personajele mele, şi am încurcat totul. Acesta se afla în închisoare.

„Cât e ziua de lungă, trenurile gonesc pe calea ferată. Eclipsele sunt previzibile. Penicilina vindecă pneumonia, iar atomul dezbină pentru a controla. Cât e ziua de lungă, an de an, explicaţia de la lumina zilei alungă misterul şi dezvăluie o realitate utilă, inteligibilă şi detaşată. Bisturiul şi microscopul dau greş. Osciloscopul se apropie de comportament”.

„Totuşi, orice acţiune cotidiană este cântărită în balanţă şi apare a fi nici adecvată, nici norocoasă, nici nesăbuită, ci bună sau rea. Pentru că starea aceasta pe care o numim spirit respiră prin univers şi nu îl atinge: atinge doar lucrurile întunecate, ţinute captive, mute; atinge, judecă, osândeşte şi dă mai departe. Ambele lumi sunt reale. Nu există vreo punte”.

Ceea ce mă amuză este gândul că, bineînţeles, există o punte şi că, dacă a existat ceva, a fost izgonit de unde se aştepta mai puţin, şi izgonit de când acele cuvinte au fost

scrise. Pentru că ştim acum că universul are un început. (Într-adevăr, într-o paranteză, aş putea spune că am ştiut dintotdeauna. Vă ofer o dovadă simplă şi vă interzic să o analizaţi. Dacă nu ar fi fost un început, atunci timpul nesfârşit ar fi trecut deja, iar noi nu am fi putut ajunge la clipa în care ne aflăm.) În plus, ştim sau, cel puţin, este adecvat ştiinţific să postulăm că, în centrul unei găuri negre, legile naturii nu se mai aplică. Cum majoritatea oamenilor de ştiinţă sunt doar în mică măsură religioşi, iar cei mai mulţi dintre religioşi sunt deseori total neştiinţifici, regăsim omenirea într-o postură comică. Intelectul său ştiinţific are încredere în posibilitatea miracolelor dintr-o gaură neagră, în vreme ce intelectul său religios crede în acestea în afara găurii negre. De fapt, ambele cred acum în miracole, *credimus quia absurdum est*. Glorie Domnului în ceruri! La mine nu veţi vedea niciun pesimism reducţionist.

Însă un mare pericol care vă paşte este acela ca un dascăl foarte bătrân să fie dus de val şi să uite că nu se adresează unei clase de elevi. Un septiiagenar ar putea fi tentat să creadă că le-a văzut pe toate şi că le ştie pe toate. Ar putea gândi că simpla durată a anilor săi este un garant al înţelepciunii şi o autorizaţie pentru a admonesta sau a sfătui. Bieţii Shakespeare şi Beethoven tineri, gândeşte el, morţi în floarea vârstei, la cincizeci şi doi sau trei de ani! Ce ar putea asemenea tineri să ştie despre lucruri? Dar, la miezul nopţii, poate, când bate ora şi încă un an a trecut, s-ar putea, uneori, ca el să mediteze mai degrabă la neajunsurile vârstei decât la avantajele acesteia.

S-ar putea uita mai atent la o propoziţie care a fost numită poezie a faptului, o propoziţie asupra căreia unul dintre tinerii aceia s-a oprit din întâmplare, într-un fel, de vreme ce nu fusese niciodată destul de în vârstă ca, trăind,

să se lămurească asupra lucrului. „Oamenii, a scris el, trebuie să îndure drumul înainte, în ciuda întoarcerii lor spre locul plecării”. O astfel de convingere poate schimba esenţială jovialitate a firii bătrânului. Are bătrânul dreptate să fie fericit? Nu există oare ceva inadecvat în viziunea lui voioasă asupra propriului sfârşit? Cuvintele unui alt poet englez par să îl mustre.

Regele David şi Regele Solomon Trăiau o viaţă fericită, fericită cu multe, multe amante şi multe, multe neveste;

Dar bătrâneţea i-a năpădit.

Cu multe, multe remuşcări Regele Solomon a scris Proverbele iar Regele David a scris Psalmii.

Material puternic acesta, fără îndoială. Dar există două perspective asupra problemei; şi, cum v-am citat o parte din proza mea care este, în general, văzută ca fiind poetică, nu voi cita şi vreun fragment din poeziile mele din Goon sau McGonagall care ar putea fi văzute ca fiind prozaice.

Sofocle, eminentul atenian A opinat într-un final că moartea dragostei la sân E ca salvarea de o fiară.

Ce cuvânt mai bun aţi putea primi?

Era pe-atunci octogenar.

Dar Ninon de L’Enclos întrebată fiind acelaşi lucru, a negat Era neobişnuit de prietenoasă la optzeci de ani.

Evident, vârsta nu ne-a veştejit, nici obişnuinţa n-a stins veşnic schimbătorul nostru farmec.1 Haideţi să nu fim, pentru scurt timp, serioşi, ci atenţi. Eu însumi mă confrunt cu un alt pericol. Nu vorbesc limba vreunui anume trib dintre cele şase sute de limbi ale Nigeriei. Desigur, valoarea oricărei limbi este incalculabilă. Laureatul vostru din 1979, poetul grec Elytis, a afirmat răspicat faptul că valoarea relativă a lucrărilor literare nu

este dată de o numărătoare a indivizilor. Este, cred eu, cel mai de seamă omagiu pe care cineva ar putea să îl ofere adunării dumneavoastră pentru că aţi căutat valoarea dintr-o creaţie, fără a acorda importanţă numărului de oameni care pot sau nu să o citească. Tânărul John Keats vorbea despre poeţii greci „ce pe pajiştea moale mulţumiţi au murit, / Lăsându-şi unui clan restrâns versurile măririi”.[12]

Cu adevărat însă, frumuseţea se poate găsi în lucrurile mici. Pentru a cita încă un poet – deşi sunt prozator, veţi fi început să vă daţi seama unde mi-e sufletul însă – Ben Jonson spunea:

---

1 William Golding introduce, în această secvenţă din discursul său, un subtil intertext. Uşor modificată, replica provine din piesa lui Shakespeare, Antoniu şi Cleopatra, actul II, scena 2, dialogul dintre Mecena şi Enobarbusr^g? cannot wither her, nor custom stale/ Her infinite variety [...]/[...] Vârsta/N-o veştejeşte, nici obişnuinţa/ Nu-i stinge veşnic schimbătorul farmec (traducere românească de Leon Leviţchi, în William Shakespeare, Opere complete, voi. 7, Ed. Univers, Bucureşti, 1988).

2 Versurile provin din poemul Ode to May. Fragment de John Keats: Mother of Hermes! and still youthful Maia!/May I sing to thee/ As thou wast hymned on the shores of Baiae?/ Or may I woo thee/In earlier Sicilian? or thy smiles/Seek as they once were sought, in Grecian Isles,/By bards who died content in pleasant sward,/Leaving great verse unto a little clan?/0, give me their old vigour, and unheard/Save of the quiet primrose, and the span/of Heaven andfew ears,/Rounded by thee, my song should die away/Content as theirs/Rich in the simple worship of a day.{In John Keats, The Complete Poems, John Barnard (ed.), Ed. Penguin Books, Londra, 1988) Mamă a lui Hermes! - mereu tânără Maie!/A-ţi cânta oare pot să îndrăznesc,/Aşa cum fost-ai cântată pe ţărmurile din Baix?/Saupot oare să te slăvesc/In siciliana timpurie?sau poate favorurile-ţi regeşti/Caută, precum erau odată căutate-n insulele greceşti,/De Barzi ce pe pajiştea moale mulţumiţi au m ur it/Lăsându-şi unui clan restrâns versurile măririi?/0, dă-mi încercata lor vigoare şi, neauzit,/In afara tăcutei Primule, şi a strălucirii/Cerului, şi-a câtorva

„Nu-i ca atunci când un copac se-nalţă Falnic, pe om mai bun să-l facă.

Sau când rămâi ca un stejar, trei veacuri.

Să cazi buştean apoi, uscat, veşted şi gol:

Crinul ce ţine-o zi.

E-adevărat în luna mai.

Chiar dacă mort cade-ntr-o noapte;

Fost-a luminii floare şi răsad.

În porţii mici doar frumuseţi zărim.

Şi-n măsuri mici, perfectă viaţa şi.”[34]

Cred că propria mea limbă, engleza, are o rezervă de poeţi, de scriitori cărora nu trebuie să le fie teamă de comparaţia cu poeţii oricărei alte limbi, fie ea antică sau modernă. Dar, astăzi, această limbă s-ar putea să sufere mai degrabă de o utilizare prea amplă, decât de una limitată – ar putea fi mai degrabă un stejar decât un crin. Se răspândeşte în jurul lumii ca mijloc de publicitate, călătorie, ştiinţă, negociere, conferinţă. O sută de partide politice o au zilnic pe buze. Poate că o limbă supusă la un asemenea surmenaj poate ajunge, pe alocuri, foarte vulnerabilă. În engleză, un om s-ar putea gândi că se

---

3u rechi/Rotunjit de tine cântecul Meu ar asfinţi/La fel de mulţumit cu al celor vechi/Plin de simpla preţuire-a minunatei zi. (In John Keats, Scrisori, traducere românească de Cecilia şi Nicolae Melinescu, Ed. Univers, Bucureşti, 1974, pag. 122)

4 Ben Jonson, IIA Celebration of Charis in Ten Lyric Pieces. LXX: To the Immortal Memory and Friendship of That Noble Pair, Sir Lucius Cary and Sir H.Morison, 1640, în Alastair Fowler (ed.), The New Oxford Book of Seventeenth Century Verse, Ed. Oxford University Press, Oxford, 1991: It is not growing like a tree/In bulk, doth make man better be,/Or standing long an oak, three hundredyear/Ti fall a log at last, dry, bald and sere:/A lily of a day,/Is fairer far in May,/Although it fall and die that night;/It was the plant andflower of light./In small proportions we just beauties see,/And in short measures, life may perfect be.

adresează unui auditoriu restrâns şi distins, poate familiei sau prietenilor; el pune ceva la cale cu voce tare sau vorbeşte în somn. Mai târziu, descoperă că, fără să fi vrut asta, s-a adresat mult mai multor oameni din lume. Este o idee dezolantă. Este adevărat că anul acesta, înconjurat şi copleşit numeric de laureaţii americani, mă bucur în tăcere gândind că, deşi varietăţi ale limbii mele materne sunt vorbite de un număr mai mare de oameni decât se află pe o insulă departe de coasta vestică a Europei, oricum ei vorbesc dialecte a ceea ce rămâne, în mod esenţial, engleza. Personal, nu aş putea spune dacă toate acele dialecte devin reciproc de neînţeles din cauza distanţei mai repede decât sunt aduse aproape de televiziune sau sateliţi; dar, în momentul de faţă, scriitorul englez se confruntă cu faptul că este imediat sau parţial înţeles de aproximativ un miliard de oameni. Criticii lui sunt limitaţi numeric doar de numărul de oameni care îi pot citi opera. El nu poate scăpa însă nici de la a cunoaşte ceea ce este mai rău. Oricât de obscură ar fi fost publicaţia care l-a disecat pe scriitor, un anume corespondent – să-l numim „X” – îi va trimite articolul însoţit de o asigurare indignată că el, „X”, nu este de acord cu vreun cuvânt din ea. Mă gândesc nelinişţit la reperul pe care îl prezint, odinioară o Ţintă în Mişcare[5], iar acum, în mod sigur una

5 William Golding se referă indirect la colecţia sa de eseuri - apărută în 1982 şi reeditată după decernarea Premiului Nobel, pentru a include şi discursul de faţă - intitulată AMoving Target {Oţintă în mişcare). Fiind, întâi de toate, o pledoarie pentru frumuseţile şi minunile planetei, pentru miracolul vieţii şi necesitatea apărării acesteia, volumul conţine eseuri din care se pot desprinde trăsături esenţiale ale scriiturii lui Golding. In eseul care dă şi titlul volumului, scriitorul britanic dezbate însă un subiect care l-a afectat şi pe care l-a explorat şi în romanul PaperMen (Oameni de hârtie) - conflictul dintre rolul criticului literar şi cel al scriitorului.

fixă, în faţa rândurilor strânse ale celor care pot trage în mine dacă vor să o facă. Până şi cel mai distins şi celebru conaţional al meu, Winston Churchill, nu a scăpat. Cu un spirit acid, un critic remarca, atunci când lui Churchill i-a fost decernat premiul: „Se datorează poeziei sale sau prozei?” Fireşte, astfel de consideraţii mi-au provocat, presupun, mai multă greutate în a concepe – să nu mai menţionăm în a redacta – această prelegere, decât oricare altă bucată de dimensiuni comparabile, încă de pe vremea în care scriam eseuri date la şcoală pe anumite subiecte prestabilite. Singura diferenţă este că astăzi scriu la un birou mai mare, iar notele pe care le voi obţine pentru rezultatul muncii mele vor fi purtate mult mai departe.

Dar când, aţi putea spune, se pregăteşte omul să spună ceva despre subiectul pretins a-i aparţine? Ar trebui să vorbească despre roman! Ei bine, voi face acest lucru pentru un moment, dar numai un moment şi, am putea spune, tangenţial. Adevărul este că, deşi fiecare dintre indivizii cărora le-a fost decernat premiul are propria şi unica sa însemnătate, niciunul nu poate exista în totalitate de unul singur. Chiar şi romanul, dacă ajunge în turnul de fildeş, nu va găsi vreun alt public în afara celui care locuieşte în propriul său turn de fildeş. Credeam că perspectivele unui viitor al romanului sunt slabe. Dar lăsaţi-mă să mă citez din nou. Vorbesc y despre băieţii care cresc – nu despre un băiat excepţional, ci despre băiatul obişnuit.

„Băieţii nu evaluează o carte. Ei împart cărţile în categorii. Există deci cărţi sexy, cărţi de război, *western*-uri, cărţi de călătorie, ştiinţă şi ficţiune. Un băiat va accepta orice dintr-o zonă pe care o cunoaşte decât să rişte ceva nou. Trebuie să vadă eticheta lipită pe ambalaj ca să fi e sigur că este acelaşi amestec dinainte. Trebuie

să-i împachetezi povestirea cu detectivi într-o copertă verde sau va suferi cazna de a citi o carte în care nimeni nu este asasinat vreodată; mă gândesc la cei mai greoi, la cei mai mulţi dintre noi, nu la cei inteligenţi şi înzestraţi; cu bune intenţii, dar lăsaţi neajutoraţi în mijlocul unei mulţimi de întâmplări nedigerate, amestecate cu instantanee de tehnologie vandabilă. Ce şanse are literatura în competiţia cu prestabilitele categorii ale *entertainment-ului* care li se aştern în faţă la orice oră a zilei? Nu văd cum altfel ar putea fi literatura pentru ei dacă nu simplă, repetitivă şi o pauză pentru momentele în care nu sunt *western-mi* la televizor. Fără îndoială, vor avea o existenţă mult mai puţin brutală decât strămoşii lor din secolul al XIX-lea. Vor crede mai puţin şi le va fi pe care o găsesc frică de mai puţine lucruri. Dar, la fel cum mediocritatea alungă talentul, cultura joasă o îndepărtează pe cea înaltă. Având posibilitatea de a emite judecăţi de valoare invalide sau slab elaborate, ce viitor general există, atunci, pentru poezie, pentru *belles-lettres*, pentru adevărata cutezanţă în teatru, pentru romanul care încearcă să privească viaţa cu alţi ochi – într-un cuvânt, pentru intransigenţă?”

Cred că am scris acest lucru în urmă cu vreo douăzeci de ani: romanul a trecut printr-un proces de dezvoltare, dar nu şi printr-unul cu efecte pozitive. Categoriile sunt tot mai bine definite. Concurenţa din partea celorlalte *media* este tot mai acerbă. Dar, până la urmă, romanul nu are o structură fi zică, el se revendică de la nemurire.

„Povestea”, desigur, este cu totul altceva. Ne place să auzim vorbindu-se despre succesiuni de evenimente, dar orice analiză a presei noastre va demonstra că interesul pe care-l avem fată de adevărul şi exactitatea succesiunii de

eve→)

nimente este doar marginal. Ca dl Sam Goldwin, cel din a doua parte a vieţii sale, când voia ca povestea să înceapă cu un cutremur şi să evolueze până la un climax, vrem şi noi o introducere bună, dar cel mai mult ne încântă înlănţuirea de întâmplări care are un final satisfăcător. În cel mai simplu şi direct mod – când copiii se agită şi strigă din cauza vreunei copilăreşti tragedii sau plictiseli, imediat ce-i luăm în poală şi, dacă e necesar, începem să ridicăm vocea – la „a fost odată ca niciodată”, cei mici sunt reduşi la tăcere şi atenţie. Povestea ne va însoţi mereu. Dar despre povestea din cartea concretă – într-o propoziţie, despre ceea ce Occidentul înţelege prin „roman” – ce se poate spune? Cu siguranţă, dacă forma eşuează, trebuie să renunţi la ea. Avem destule complicaţii în viaţă, în artă, în literatură şi fără să conservăm fosilizate vechile forme, fără să ne agităm în faţa unor sterilităţi bizantine. Da, în cazul acela, lăsaţi romanul să dispară. Dar ce mai dispare odată cu el? În mod cert, ceva profund important pentru spiritul uman! Un roman garantează că putem să privim înainte şi înapoi, să acţionăm în ce ritm vrem, să citim iar şi iar, să sărim pagini şi să ne întoarcem. Povestea din carte este umilă şi binevoitoare, disponibilă, prietenoasă, nu este stinsă şi pornită, ci ridicată şi lăsată jos din mână, durează o viaţă.

Mai simplu spus, romanul stă între noi şi conceptul tot mai dur de om statistic. Nu există alt mijloc prin care să putem trăi atât de mult timp şi de intim legaţi de un personaj. Acesta este rolul îndeplinit de roman. Nu face altceva decât să salveze şi să conserve individualitatea şi demnitay y tea fiinţei unice, fie că este vorba de un bărbat, o femeie sau un copil. Nicio altă artă, pot afirma, nu poate să înşire şi să deşire astfel o minte şi un corp, să trăiască

astfel o altă viaţă. Ne asigură şi de faptul că, în cel mai rău caz, fiinţa umană va fi văzută ca fiind mai mult decât a miliarda părticică dintr-un miliard.

Am vorbit despre turnul de fildeş şi despre importanţa singulară a fiecăruia dintre studiile noastre. După ce mi-am rostit cele câteva idei cu privire la roman, trebuie acum să adaug faptul că studiile acestea fac să conveargă literatura cu toate celelalte. Spus fără menajamente, ne confruntăm cu două probleme – fie zburăm de pe faţa planetei, fie distrugem rodnicia pământului, pas cu pas, până când îl vom ruina. Este oare nevoie de un scriitor de ficţiune care să vă y menţină în zona de confort rece creată de observarea faptului că problemele se exclud reciproc? Singura problemă, catastrofa imediată, nu poate fi abordată aici. Ar fi lipsit de răspundere din partea mea să transform această platformă într-un teatru unde să ţin o predică antiatomică, dar şi la fel de lipsit de răspundere, în această conjunctură istorică, să ignor pericolele. Le cunoaşteţi la fel de bine ca mine. Şi atât de des, când indicibilul trebuie rostit, iar ceea ce e de negândit trebuie gândit, Shakespeare este cel la care trebuie să ne întoarcem; şi nu pot decât să îl citez pe Hamlet, din monologul său cu craniul:

„Nu mai ai niciuna la îndemână, ca să-ţi râzi de propriul tău rânjet? Ţi-a căzut falca de tot? Să mai pofteşti şi acum în iatacul doamnei şi să-i spui că dacă se sulemeneşte de un deget grosime, aceasta e înfăţişarea pe care o s-o capete până la urmă; şi, vezi, s-o faci să râdă”. 1 Poate că sunt cam nedrept cu doamna, dat fiind că există atâtea cranii de toate formele şi mărimile şi sexele. Vorbesc tangenţial. Niciun alt citat nu oferă o imagine mai bună asupra mizeriei totale, un alt fel de poezie a faptului. Trebuia să spun ceva despre acest pericol şi am spus-o

pentru că doar atât puteam face. Acum, cât priveşte acest subiect, am făcut ce era de făcut.

Celălalt pericol e mai greu de combătut. Pentru a cita un alt laureat, specia noastră ar putea sfârşi nu cu o lovitură, ci cu un scâncet. Trebuie să fi fost mai degrabă acum vreo şaptezeci de ani decât acum şaizeci când am descoperit şi am rămas legat de un loc magic. Era pe coasta vestică a ţării noastre. Pe ţărm, printre stânci. M-am familiarizat de timpuriu cu influenţele reciproce dintre pământ, lună şi soare, bucurându-mă de ele în acelaşi timp în care eram asigurat ştiinţific de faptul că o acţiune nu poate fi influenţată de la distanţă. Era o anume fază a lunii când marea se retrăgea mai mult decât de obicei şi îmi dezvăluia un loc retras pe care mi-l aduc aminte ca fiind o peşteră. În jurul pietrelor şi în bălţile din jurul lor era multă viaţă, felurită. Dar lacul rămas în urma refluxului, cel mai departe, părea a dezvălui privirii, printr-o influenţă celestă, doar o dată sau de două ori în perioadele în care am avut privilegiul de a locui în preajma lor – acest ultim cotlon, înainte deşi mai misterioasa mare cu locuitorii ei neobişnuiţi pe care nu i-am mai găsit altundeva. îmi aduc aminte acum şi chiar simt – dar din păcate nu pot să şi descriu acel legământ – încântarea şi nu, nu compasiunea sau empatia, ci recunoaşterea pătimaşă a unei creaturi vii, în întreaga ei taină şi stranietate. Era, sau mai degrabă erau la fel de reale ca mine. Era ca şi cum centrul universului se afla acolo pentru ca ochii mei să-l ajungă cu mâinile, să îl cuprindă cu privirea. La mică distanţă, în ultimii centimetri de apă liniştită, înflorea, gri, verde şi violet, vie şi palpabilă, o descoperire, o întâlnire, mai mult decât un interes sau o plăcere. Erau viaţă, împreună eram încântarea în sine; până când primele unde ale fluxului le-au amestecat şi le-au ascuns. Când vacanţa de vară se

sfârşea, iar eu trebuia să mă întorc cât de departe de mare îţi permitea Anglia, am luat cu mine, ca o comoară secretă, amintirea acelei peşteri – nu, într-un fel neobişnuit, am luat peştera cu mine şi creaturile ei care înfloreau atât de insolit. În nopţile de nesomn şi teamă de supranatural, încercam să reconstitui faza lunii, întorcându-mă cu gândul la alunecările şi urcuşurile prin vegetaţia stâncilor. Au fost vremuri în care, deşi eram departe, m-am găsit în faţa peşterii, orbit de lumina lunii, în timp ce apa se retrăgea, iar frumuseţea magică a lumii noastre banale parcă mă liniştea.

De atunci, m-am mai întors acolo. Cotlonul – pentru că nu mi se pare a fi mai mult de atât acum – este în continuare acolo şi, unde izvoarele sunt joase, dacă te apleci destul de mult, poţi să vezi ce e înăuntru. Nimic nu mai trăieşte acolo. În mod ironic, totul e foarte curat acum, nisip curat, apă limpede, piatra spălată. Acolo unde altă dată stăteau agăţate vietăţile, apăruseră două scobituri ca nişte orbite, astfel că puteai să te înduioşezi imaginându-ţi că priveşti un craniu. Nicio viaţă.

Fusese oare un proces natural? Fusese păcura? Fuseseră oare mai nocive chimicalele şi apele menajere şi ele omorâseră fărâmele de magie şi mister ale copilăriei mele? Nu aş putea răspunde şi nici nu contează. Ceea ce contează este că acesta este doar un exemplu neînsemnat din milioanele de exemple despre cum ne sărăcim singura planetă pe care trebuie să trăim.

În aceste condiţii, ce are literatura de spus? Avem computer şi sateliţi, avem inteligenţa meşteşugului care poate face o maşină complexă să aterizeze pe o planetă îndepărtată şi să aducă veşti de acolo. Şi aşa mai departe. Şi voi ştiţi toate acestea mai bine decât mine. Literatura nu dispune decât de cuvinte, în mod sigur o unealtă la fel de

primitivă precum securea preistorică sau chiar dalta din aramă cu ajutorul căreia omul şi-a cioplit propriul chip în piatră. Unii ar spune că unealta aceea arată deplorabil printre cipurile de siliciu de azi. Dar amintiţi-vă de Churchill. Pentru că, în ciuda a fi rmaţiei criticului cinic, el nu a luat Premiul Nobel nici pentru poezie, nici pentru proză. L-a obţinut pentru aproximativ o singură pagină de propoziţii simple care nu sunt nici poezie, nici proză – pentru ceea ce, repet, s-a numit, în mod subtil, poezia faptului. L-a obţinut pentru acele declaraţii înfl acărate care constituiau exact substanţa curajului şi bravurii umane. Aceia dintre noi care au trăit acele vremuri ştiu că poezia faptului, scrisă de Churchill, a schimbat istoria.

Poate că, la urma urmei, dalta de aramă nu este o unealtă atât de proastă. Prin dăruirea, îndemânarea, pasiunea şi prin şansa scriitorilor, cuvintele s-ar putea dovedi a fi cel mai puternic lucru din lume. Ar putea să îi facă pe oameni să-şi vorbească unul altuia pentru că, undeva, unele dintre cuvintele acestea exprimă nu doar ceea ce gândeşte scriitorul, ci ceea ce gândeşte o bună parte a oamenilor. Ele îi dau posibilitatea omului să vorbească omului, individului din stradă să-i vorbească seamănului său, până când valul devine un curent care străbate toate naţiunile – cea a bunului simţ, a simplei şi sănătoasei precauţii, un curent pe care conducătorii şi negociatorii nu îl pot ignora, astfel încât o naţiune să vorbească altei naţiuni cu adevărat. Apoi, există speranţa ca noi să învăţăm să fii în echilibraţi şi prevăzători, luând din comorile naturii atât cât ni se cuvine. Poate că prin intermediul cărţilor, al poveştilor, al poeziei, al conferinţelor, noi, care suntem auziţi de omenire, putem aduce omul puţin mai aproape de siguranţa periculoasă a unei lumi cumpătate şi fără războaie. Acest lucru nu se

poate înfăptui prin constructele mecanice ale propagandei fățişe. Eu însumi nu pot face asta, nu pot plăsmui acum poveşti care să ajute omul să devină conştient de ceea ce face; dar sunt alţii care pot face asta, mulţi alţii. Mereu au existat. Avem nevoie de mai multă omenie, mai multă grijă, mai multă iubire. Sunt unii care aşteaptă de la un sistem politic să facă acest lucru; iar alţii care aşteaptă ca dragostea să producă sistemul. Convingerea mea este că adevărul viitorului se află undeva între cele două alternative şi că ne vom comporta omeneşte şi un pic indulgent, poticnindu-ne pe drum, din întâmplare galanţi, în mod stupid şi ticălos înţelepţi, până când violul asupra planetei noastre va fi văzut în sminteala-i absurdă.

Căci noi suntem miracolul creaţiei. Mă gândesc, mai ales, la una dintre femeile extraordinare, moartă zilele acestea, acum cinci sute de ani – Juliana de Norwich. Absorbită fiind de spiritualitate, i s-a arătat un lucru care putea sta în palma mâinii ei şi în mărimea unei alune. I s-a spus că aceea era lumea. I s-a vorbit despre lucrurile stranii şi minunate şi îngrozitoare care se puteau întâmpla acolo. În cele din urmă, o voce i-a spus că toate lucrurile vor fi bine şi toate feluritele lucruri vor fi bine şi că toate lucrurile vor fi foarte bine.[6]

Acum, noi, dacă nu am fost absorbiţi în spiritualitate, atunci am fost absorbiţi să vedem pământul – mama noastră, Gaia Mater, aşezată în spaţiu asemenea unei bijuterii. Nu mai avem nicio scuză acum ca să bănuim că bogăţiile-i sunt inepuizabile sau că zona în care trebuie să trăim ar fi nesfârşită datorită imensităţii ei. Suntem copiii

6 Din scrierile Julianei de Norwich, ale cărei versuri au o evidentă valoare incantatorie, specifică misticii medievale: At the last, a voice told her that all things should be well and all manner of things should be well and all things should be very well.

acelei mari bijuterii alb-albăstrui. Prin mama noastră, suntem parte din sistemul solar şi, astfel, parte a întregului univers. În poezia m şi acări a faptului, suntem copii ai stelelor.

Cred că ar fi mai bine să revin la realitate. Churchill, Juliana de Norwich, ca să nu mai vorbim de Ben Jonson sau Shakespeare – Doamne, ce companie avem! Renumele îşi câştigă sau pierde din importanţă, iar cei mai străluciţi dintre încununaţii cu lauri pier. Acel om foarte realist, Iulius Cezar – la care mă gândesc mereu dintr-un motiv pe care îl puteţi ghici, ca la mareşalul forţelor terestre lordul Cezar –, despre Iulius Cezar se spune că purta o cunună de lauri ca să îşi ascundă chelia. Deşi ar putea părea adecvat să preţuim ideea unui laureat, omul însuşi s-ar putea să fi ţinut minte foarte bine ce ascund laurii săi, şi anume nu doar chelia. Într-o frază, trebuie să-şi amintească să nu se ia în serios într-un mod ce nu i se potriveşte. Din fericire, un spirit sau altul – nu îmi permit să-i dau un nume – s-a asigurat că eu îmi voi aminti rolul meu mic în schema lucrurilor. A doua zi după ce am aflat că sunt laureatul Premiului Nobel pentru Literatură pentru anul 1983, am condus în oraş şi mi-am parcat maşina într-un loc interzis. Am lăsat maşina acolo doar câteva minute, dar, când m-am întors, am găsit un bilet lipit pe geam. Un agent de circulaţie, o doamnă cu înfăţişare ameninţătoare, stătea lângă maşină. A arătat înspre anunţul de pe zid. „Nu ştii să citeşti?”, a întrebat. Timid, m-am urcat în maşină şi am condus uşor până la colţul străzii. Acolo, pe trotuar, am zărit doi poliţişti.

Au traversat către mine. I-am întrebat dacă, fiind presat de probleme care trebuie rezolvate, nu aş putea merge direct la Primărie şi să plătesc amenda acolo. „Nu, domnule, a spus poliţistul mai în vârstă, mi-e teamă că nu

se poate”. A zâmbit în felul în care un poliţist ca el ar fi zâmbit oamenilor total inofensivi, chiar un pic proşti. Mi-a arătat un dreptunghi pe bilet, deasupra căruia apărea imprimat „numele şi adresa expeditorului”. „Ar trebui să vă scrieţi numele şi adresa aici”, a spus. „Faceţi un cec de zece lire, către Ministerul Justiţiei, la adresa aceasta scrisă aici. Apoi, scrieţi aceeaşi adresă pe exteriorul plicului, lipiţi un timbru de 16 penny în colţul din dreapta sus şi expediaţi-l. Iar noi putem să vă felicităm pentru că aţi primit Premiul Nobel pentru Literatură”.

Din *Nobellectures*, *Literature 1981 – 1990*, Editor-in-Charge Tore Frângsmyr, Editor Sture Allen, World Scientific Publishing Co., Singapore, 1993

Copyright © The Nobel Foundation 1983 Traducere şi note de Elena Butuşină

Povestiri din purgatoriu

Se pare că subiectele încărcate de simbolism alegoric, din romanele lui William Golding, îşi au rădăcinile în tinereţea aventuroasă a autorului. Scriitorul britanic a luptat în cel de-al Doilea Război Mondial, ca ofiţer al Flotei Regale, pe mai multe coordonate maritime, participând activ şi la Marea Debarcare din Normandia. Etapa a lăsat, fără îndoială, disponibilităţi de filosofie existenţială asupra tânărului, pe atunci militar, disponibilităţi materializate ulterior într-o operă literară cu fond parabolic extrem de complex, traversat de veritabile teme ideologice, precum imposibilitatea salvării naturii umane (pervertite *ab initio*) sau inevitabila damnare a individului, indiferent de aspiraţiile sale ori chiar de superioritatea conştiinţei lui morale. În afara acestui interval insolit, biografia lui Golding nu revelă episoade ieşite din comun, capabile să suscite, necondiţionat, imaginarul artistic. Născut în 1911, în familia intelectualului socialist Alee Golding, prozatorul

duce o viaţă normală până la momentul înrolării în forţele navale. Se căsătoreşte cu chimista Ann Brookfield (cu care are doi copii – Judith şi David). Abia la un deceniu de la întoarcerea din război, are prima tentativă literară, e drept, încă din start una notabilă – predă manuscrisul capodoperei *Lord of Flies* (*împăratul muştelor*, 1954) prestigioasei edituri londoneze Faber & Faber. După o amânare iniţială (de un an), romanul este publicat şi, deşi nu repurtează un succes imediat, îl aduce pe scriitor în atenţia publicului englez şi a criticii de specialitate.

Debutul va fi urmat de o serie de volume – toate de prim rang – ce constituie coloana vertebrală a creaţiei lui William Golding: *The Inheritors* (*Moştenitorii*, 1955), *Pincher Martin* (*Martin cel avid*, 1956) şi *Free Fall* (*Cădere liberă*, 1959). În 1980, prozatorul primeşte Premiul Booker, urmat, în 1983, de Premiul Nobel pentru Literatură. El aderă la teoria ecologist-spirituală a Terrei ca fiinţă vie (cu numele de Gaia, după zeiţa pământului din mitologia greacă). De altfel, în ultima parte a vieţii (moare în 1993), scriitorul pare tot mai preocupat de universul ocult clasic. Scrie, la un moment dat, un roman format din trei segmente – gândite ca nuvele autonome –, *The Scorpion God* (*Dumnezeul scorpion*, 1971), cu acţiunea plasată în perioada prefaraonică a Egiptului antic şi o focalizare pe ideea *facerii istoriei* ca premisă a *facerii mitului*. Lasă şi un text neterminat (publicat aşa, la doi ani după dispariţia autorului, în 1995), *The Double Tongue* (*Limba dubla*), bazat pe povestea Phytiei, preoteasa lui Apollo din Delphi (cartea ar fi urmărit, după toate aparenţele, devotamentul exemplar al acestei femei ieşite din rândul oamenilor pentru un rit aflat, evident, în disoluţie, datorită dezvoltării lumii moderne, subiect care ar fi intrat într-un model epic tipic goldingian: eroismul gratuit în interiorul universurilor

în descompunere şi/sau virtuozitatea exersată martiric pentru cauzele pierdute). Oricum, opera prozatorului explorează, la nivel de simbolism, straturi culturale foarte variate, ce merg de la clasicitate până la creştinism.

Totuşi, tema dominantă a scrisului lui Golding rămâne cea a experienţei-limită. Scriitorul a avut convingerea fermă că natura umană îşi dezvăluie autenticitatea doar pe parcursul traumelor majore. „Autenticitatea" în cauză nu e, ultimativ, decât substratul nostru etic pervertit, învăluit, în timpul existenţei comune, de o falsă virtute. Primul roman al lui William Golding, *împăratul muştelor*, se axează pe această idee. Două grupuri de băieţi ajung pe o insulă pustie ca urmare a prăbuşirii unui avion militar (care îi evacua în timpul războiului – se sugerează că ar fi vorba despre o conflagraţie nucleară!). Aici, ei vor încerca să supravieţuiască, organizându-se într-o societate funcţională, cu legi şi regulamente stricte. Efortul lor va eşua însă lamentabil. Tendinţa de sălbăticire şi dezumanizare devine irepresibilă în majoritatea supravieţuitorilor care, în ciuda inocenţei iniţiale (sunt, practic, copii necontaminaţi, aşa-zicând, de tarele lumii mature), dezvoltă aviditate pentru puterea absolută şi deschidere faţă de instinctele ucigaşe. Raţionalitatea va fi, treptat, învinsă de emoţia primară şi impulsivă, iar civilizaţia de barbarie. Răul pare de aceea născut în om şi nu dobândit. Există o ambiguitate morală pe palierele de adâncime ale identităţii individuale, care, în condiţii specifice (a se vedea testul experienţei-limită!), dă naştere unei veritabile monstruozităţi comportamentale. Eroul goldingian redus la esenţe (a se citi „barbarizat", „scos" brutal din civilizaţie şi civilitate) devine amoral, căpătând trăsături teratologice.

Experienţa-limită constituie, la Golding, un fel de Purgatoriu creştin inversat: suferinţa indusă de el nu face personajele mai bune, nu le purifică, în sensul *katharsis*-ului antic, ci le activează fondul obscur-iraţional şi malefic, cumva preexistent. Cel de-al doilea roman al scriitorului implică, alegoric, faptul că natura umană coruptă ar avea o explicaţie preistorică. *Moştenitorii* pune în contact două rase umane (ori, în sfârşit, umanoide), omul neanderthalian (prezent în roman printr-un ultim trib supravieţuitor al diverselor cataclisme) şi *homo sapiens* (varianta evoluată). Ultimul, deşi mai sofisticat intelectual decât cel dintâi, nu este, etic vorbind, o fiinţă superioară. Dimpotrivă, prin viclenie şi violenţă, el va reuşi să-l elimine pe blândul individ din Neanderthal, dând curs unei istorii ce-şi conţine, genetic, iată, propria pervertire. „Purgatoriul" goldingian are deci menirea să „deconspire" defectele unor simbioze umane primordiale. Romanul *Cădere liberă*, publicat tot în anii cincizeci, porneşte de la aceeaşi ipoteză estetic-psihologică. Pictorul Samuel Mountjoy (ofiţer în timpul celui de-al Doilea Război Mondial) ajunge prizonier al Germaniei naziste. Mai mulţi tovarăşi de-ai să-i evadează din lagăr şi anchetatorul incidentului, Dr. Halde de la Gestapo, îl interoghează violent pe Sammy, cerându-i să spună tot ce ştie. Îl închide într-o magazie întunecoasă, ca preambul al torturii prezumtive. Gradual, protagonistul cedează psihic, fiind gata să mărturisească orice (inteligenţa artistică superioară nu pare să fie astfel un garant al robusteţii morale!).

Purgatoriul goldingian e adesea unul interior, punând protagonistul în situaţii-limită de natură intrinsecă. În romanul *The Spire* (*Turnul*, 1964), vicarul Jocelin manifestă ambiţii de natură hubristică. Vrea să

construiască, la catedrala pe care o administrează, o turlă grandioasă, ce vine totuşi, arhitectonic vorbind, în contradicţie cu restul construcţiei (ameninţate cu prăbuşirea). Monomania protagonistului va reuşi să ilustreze şi alte deficienţe etice (ale unui individ, în aparenţă, superior). Provocarea limitei e pedepsită ca în literatura clasică – Jocelin moare, iar turnul bisericii rămâne neterminat. Tot de un joc morbid al aparenţelor se ocupă şi romanele *Pyramid* (*Piramida*, 1967), *Darkness Visible* (*Întunericul vizibil*, 1979) şi *The Paper Men* (*Oameni de hârtie*, 1984). Primul – *Piramida* –, un excurs autobiografic, investighează viaţa dublă a tânărului care nu-şi găseşte drumul propriu, viaţă marcată de o permanentă oscilare între virtute şi viciu, între inocenţă şi păcat. *Întunericul* vizibile un roman al rupturilor identitare, al schizoidiei morale şi, nu în ultimul rând, al antagonismului etic. Matty (copil desfigurat de o bombă în timpul războiului) creşte la orfelinat, unde este abuzat psihic şi fizic de către un profesor. Viaţa austeră pe care o va duce ca adult îi determină pe oameni să-l creadă sfânt, dar spiritul îi rămâne dual, obscur-luminos, aidoma fizionomiei scindate. În fine, *Oameni de hârtie* explorează decalajul creat în existenţa dihotomică a unui scriitor – împărţită între aura scrisului şi sordidul biografiei.

O imagine mult mai clară a Purgatoriului existenţial imaginat de William Golding o avem în romanul din 1956, *Pincher Martin*: *The Two Deaths of Christopher Martin* (*Martin cel avid*: *Cele două morţi ale lui Christopher Martin*), text mai apropiat, ca tehnicalitate butaforică, de experienţa maritimă a autorului (singura altă operă care îl întrece în această privinţă e trilogia comic-aventuroasă *To the ends of Earth* (*Până la capătul pământului*), formată din romanele *Rites of Passage*, 1980, *Close Quartersy* 1987

şi *Fire Do von Below*, 1989). Aici, locotenentul naval Cristopher Hadley „Pincher" Martin e unicul supravieţuitor din echipajul vasului său de luptă eşuat undeva în Atlanticul de Nord. Martin se trezeşte pe o insulă mică, stâncoasă şi izolată, unde luptă din răsputeri să trăiască. Pas cu pas însă, starea psihică a tânărului ofiţer se degradează. Are halucinaţii şi pierde simţul realităţii. Realul şi iluzoriul se îmbină până la indistinct. Lupta naufragiatului care doreşte, cu aviditate, să supravieţuiască e înlocuită, înţelegem, de lupta unui muribund pentru a trăi. Finalul romanului e şi mai explicit, sugerând că Martin a murit de fapt la începutul naraţiunii, de îndată ce a fost aruncat de valuri pe insulă. Experienţa yw/ *mortem* – devenită epic halucinatoriu – pare a fi intrarea concretă (de data aceasta!) într-un Purgatoriu spiritual. Romanul se transformă aşadar în agonia unui muribund investită cu valoare ontologică şi fenomenologică (*fiinţa* şi *conştiinţa* constituie temele centrale ale efortului ultim iniţiat de protagonist). Nu întâmplător, romanul a fost interpretat drept unul „existenţialist". Experienţa-limită a lui Martin pune în discuţie statutul de prizonier al individului în general. Condiţia umană reprezintă, prin natura ei, starea de captivitate, eliberarea din constrângerile sale presupunând o terifiantă încordare agonică.

Eroul naufragiat al lui William Golding ne introduce abrupt în labirintul esoteric al acestei agonii.

CODRIN LIVIU CUŢITARU

Martin cel avid

1

Se zbătea răsucindu-se în toate direcţiile, era nodul propriului său trup care se zvârcolea şi se smucea. Nu exista sus sau jos, lumină sau aer. Simţi cum gura i se

deschide de la sine şi izbucneşte cuvântul ţipat.

— Ajutor!

În locul aerului aruncat odată cu ţipătul, pătrunse apă, apă mistuitoare, aspră în gâtlej şi în gură ca nişte pietre care rănesc. îşi ghemui trupul în locul în care fusese aer, dar aerul dispăruse şi nu mai era nimic decât o vâltoare neagră, sufocantă. Trupul dădu drum liber panicii şi gura i se căscă până când începu să-l doară încheieturile maxilarului. Apa năpădi înăuntru, în jos, fără îndurare. Veni şi aer pentru o clipă şi el se aruncă într-o direcţie care ar fi putut fi cea bună. Dar apa îl prinse din nou în vârtejul ei şi-l răsuci ca să-i şteargă cu desăvârşire din minte cunoaşterea locului unde putea fi aer. În urechi îi urlau turbine şi din miezul lui zburau scântei verzi ca nişte proiectile. Mai era şi un motor cu piston care gonea neregulat, făcând întregul univers să se cutremure. Apoi, pentru o clipă, aerul, ca o mască rece, îi apăsă faţa şi gura muşcă din el. Aerul, amestecat cu apă, se rostogoli în jos, în trup, greu ca prundişul. Muşchi, nervi, sânge, plămâni zvâcnitori, un mecanism în cap, funcţionară toate pentru o clipă după tiparul străvechi. Cheaguri de apă izbeau gâtlejul, buzele se împreunau şi se despărţeau, limba se arcuia, creierul lumina o dâră de neon.

— M-am…

Dar omul zăcea suspendat dincolo de agitaţie, detaşat de trupul său în convulsii. Imaginile strălucitoare care îi tremurau în faţă erau înecate de lumină, însă nu le dădea nicio atenţie. Dacă şi-ar fi putut controla expresia feţei sau dacă s-ar fi modelat un chip care să reflecteze starea lui de spirit, aşa cum stătea suspendat între viaţă şi moarte, chipul acela ar fi purtat un rânjet. Dar în realitate falca era contorsionată undeva departe, iar gura înfundată cu apă. Proiectilul verde care zbura din centru începu să

se rotească formând un disc. Gâtlejul, atât de îndepărtat de omul care rânjea, vomita apa ca s-o soarbă din nou. Cheagurile dure de apă nu mai erau dureroase. Se instala un fel de acalmie, o pândă a trupului. Fără să existe un chip, exista un rânjet.

O imagine începu să se desluşească şi omul o privi. Nu mai văzuse aşa ceva de mulţi ani, încât rânjetul deveni curios şi pierdu puţin din intensitate. Examina imaginea.

Un borcan de magiun stând pe o masă, luminat intens de postul de observaţie. Ar fi putut fi un borcan uriaş, în centrul unei scene, sau unul mic aproape în faţa ta, interesant era că puteai privi într-o lume mică, total izolată, dar pe care o puteai manevra. Borcanul era aproape plin cu apă limpede în care plutea dreaptă o figurină micuţă de sticlă. Gura borcanului era acoperită de o membrană subţire, din cauciuc alb. Cerceta borcanul fără vreo mişcare sau gând, în timp ce trupul îndepărtat se linişti şi se destinse. Plăcerea pe care o simţeai privind borcanul rezulta din faptul că micuţa figurină reuşea să-şi menţină un echilibru fragil între forţele opuse. Dacă puneai degetul pe membrană, comprimai aerul de dedesubt, care la rândul lui apăsa cu mai multă forţă apa. Atunci lichidul se ridica în micul tub din interiorul figurinei, făcând-o să se scufunde. Variind presiunea asupra membranei, puteai să faci orice cu figurina de sticlă. Era cu totul în puterea ta. Puteai să-i murmuri „acum scufundă-te” şi ar fi coborât jos, tot mai jos. Puteai s-o opreşti şi s-o laşi în pace. Să-i îngădui să-şi croiască trudnic drum spre suprafaţă, să ia chiar o gură de aer şi apoi să o împingi iarăşi ferm, încet, necruţător, jos, tot mai jos.

Figurina de sticlă în echilibru fragil corespundea trupului său. Într-o străfulgerare de mută înţelegere, se

văzu atingând suprafaţa mării cu o stabilitate la fel de şubredă, cumpănit între a pluti şi a se da la fund. Rânjetul, în sinea lui, gândea în vorbe. Nu erau cuvinte articulate, dar existau acolo, într-un fel luminos, ca o realizare.

„Asta-i! Centura de salvare!”

Era legată cu benzi sub ambele braţe. Benzile treceau peste umeri, le putea chiar simţi, îi înconjurau pieptul şi se închideau în faţă, sub haina de ploaie şi scurta de molton. Era aproape dezumflată, conform recomandaţiilor date de experţi, căci o centură plină cu aer putea să plesnească în clipa în care te loveai de apă. „Îndepărtează-te întâi de vas înotând, şi apoi umflă-ţi centura”.

Prezenţa centurii făcu să-l năpădească o sumedenie de imagini legate de ea: tabla lăcuită pe care erau înşirate instrucţiunile, fotografii reprezentând centura cu tubul şi muştiucul împletit între benzi. Dintr-odată ştiu cine este şi unde se află. Zăcea suspendat în apă ca figurina de sticlă; nu se zbătea, era istovit. Câte un val îi trecea regulat pe deasupra capului.

Gura i se umplu de apă, sufocându-l. Fulgerări de proiectil tăiau întunericul. Simţi o greutate care îl trăgea în jos. Rânjetul reveni, purtând imaginea unor cizme greoaie de cauciuc şi el începu să-şi mişte picioarele. îşi încordă degetele de la picioare şi împinse, dar cizmele nu voiau să iasă. îşi adună forţele şi iată că mai erau şi mâinile care, deşi la distanţă, îl puteau sluji. Închise gura şi execută acrobaţii cumplite în apă, în timp ce proiectilul fulgera. îşi simţi inima bătând cu furie şi, pentru un timp, aceasta fu unicul punct de referinţă în bezna fără formă. îşi aduse piciorul drept peste coapsa stângă şi se săltă cu mâinile îmbibate de apă. Cizma alunecă de-a lungul gambei şi îşi eliberă piciorul, azvârlind-o. După ce căputa

de gumă se desprinse de degete, o mai simţi odată atingându-l şi apoi dispăru. îşi forţă piciorul stâng să se ridice şi, războindu-se şi cu a doua cizmă, îl eliberă. Scăpase de ambele cizme. Îngădui trupului să se descolăcească şi să zacă amorţit.

Gura era deşteaptă. Se deschidea şi se închidea, ca să respingă apa şi să primească aer. Trupul pricepea şi el. Din când în când contracta stomacul strângându-l ghem şi revărsa apa de mare peste limbă. Din nou îl cuprinse spaima. Nu panica pe care o încearcă un animal încolţit, ci teama adâncă de o moarte tărăgănată, în singurătate. Rânjetul se reîntoarse şi el, dar acum avea un chip pe care să-l folosească şi aer pentru gâtlej. Ceva semnificativ se ascundea dincolo de rânjet, ceva ce nu voia să irosească aerul pe zgomote. Exista o hotărâre care nu avusese încă timp şi experienţă să descopere cât este de implacabilă. Nu putea folosi mecanismul pentru o respiraţie regulată, dar lua câte o gură de aer între momentele de îngropare.

Începu să gândească în salturi, pe când înghiţea aerul. Din nou îşi aminti de mâinile care erau departe, în întuneric. Le aduse în faţă şi începu să bâjbâie pe muşamaua aspră a hainei de ploaie. Un nasture îl supăra şi nu-l putea convinge să treacă prin butonieră. îşi scoase cârligul de la cheutoarea scurtei de molton. Stând întins şi aproape nemişcat, constată că marea îl ignoră, îl tratează ca şi cum ar fi fost figurina de sticlă a unui marinar sau un buştean care mai rezistă câteva clipe, înainte de a se scufunda. Aerul se prezenta regulat la datorie, după trecerea fiecărui val.

Apucă tubul de cauciuc şi-l trase peste benzi. Simţi centura moale şi dezumflată, despre care nu se putea spune că îl susţine. Prinse muştiucul între dinţi şi-l deşurubă cu două degete, în timp ce cu celelalte ţinea

închis tubul. Câştigă puţin aer între două valuri şi-l pufăi prin tubul de gumă. Timp de nenumărate valuri şi goluri, vămui aerul care îi pătrundea în plămâni, până ce inima începu să i se clatine în piept, asemenea unui om rănit, iar proiectilul verde să tresară şi să se rotească. Centura începu să i se întărească pe piept, dar atât de încet încât n-ar fi putut spune când s-a produs schimbarea. Apoi, dintr-odată, valurile îi ajungeau doar până la umeri şi în loc să-l îngroape sub ele, îl plesneau cu câte o palmă umedă în faţă. Constată că nu trebuie să se mai joace de-a „apucă-l de unde poţi” pentru aer. Suflă adânc şi regulat în tub, până când centura se ridică, lipindu-i-se de îmbrăcăminte. Totuşi nu încetă imediat să sufle. Se distra cu aerul, mai lăsându-l câte puţin să scape, suflând apoi din nou, ca şi cum i-ar fi venit greu să pună capăt singurei acţiuni pozitive prin care îşi putea veni într-ajutor. Capul, gâtul şi umerii îi ieşeau acum din apă pentru lungi intervale. Erau mai reci decât restul trupului. Aerul le înţepenea. Începură să tremure.

Îşi desprinse gura de tub.

— Ajutor! Ajutor!

Aerul scăpa din tub, trebuia să aibă grijă de el. Răsuci muştiucul până ce aerul nu mai putu ieşi. Încetă să mai strige şi-şi încordă privirea să vadă, dar întunericul se întindea în imediata apropiere a ochilor. îşi puse mâna în faţa ochilor şi nu văzu nimic. Groaza de a fi orbit se adăugă de îndată groazei de singurătate şi de înec. Începu să facă în apă mişcări confuze ca să se ridice.

— Ajutor! E cineva pe acolo? Ajutor! Naufragiat!

Un timp zăcu tremurând, aşteptând un răspuns, dar nu se auzi decât şuierul şi frământarea apei care se arunca asupra lui. Capul îi căzu înainte.

Linse apa sărată de pe buze.

— Mişcare!

Începu să calce uşor apa. Gura mormăia.

— De ce mi-oi fi scos eu cizmele? Nu mi-e deloc mai bine fără ele!

Capul încuviinţă, căzându-i din nou în faţă.

— Mi-e frig. Nu-i bine să-mi fie prea frig. Dacă aş avea cizmele le-aş putea pune şi iar le-aş scoate şi apoi iar le-aş pune.

Îi veni dintr-odată în minte nava, îngropându-se prin apă spre un fund care se afla poate la încă o milă depărtare de ei. La acest gând, întreaga imensitate lichidă părea că-i presează trupul, de parcă era afundat la mare adâncime. Dinţii care îi clănţăneau în gură se încleştară, iar carnea de pe obraz i se încreţi. Se încorda în apă, trăgând picioarele în sus, departe de bulboana adâncă şi vâscoasă.

— Ajutor! Ajutor!

Începu să biciuiască apa cu mâinile şi să forţeze trupul să se răsucească. Scruta întunericul în timp ce se întorcea, dar nu exista nimic care să-i indice dacă rotirea i-a fost sau nu completă. Pretutindeni întunericul era neîntrerupt şi uniform. Nu exista nicio epavă, nicio carenă care se scufundă, niciun supravieţuitor care se zbate, cu excepţia lui. Doar întunericul care îi apăsa globurile ochilor şi peste tot frământarea apei.

Începu să strige după ceilalţi, după oricine.

— Nat! Nathaniel! Pentru numele lui Dumnezeu! Ajutor!

Vocea îi pieri, dar faţa i se destinse. Zăcea vlăguit în centură, lăsându-se în voia valurilor. Dinţii îi clănţăneau din nou şi din când în când vibraţia se propaga până îi cuprindea tot trupul. Picioarele sub el nu erau atât de reci cât strânse, presate fără cruţare de apa mării, astfel că nu

temperatura le provoca senzaţia pe care o încercau, ci o greutate care le strivea, le zdrobea. Căută un loc să-şi rezeme mâinile, dar nicăieri nu scăpa de durere. Începuse să-l doară şi ceafa, nu treptat, ci în urma unui junghi brusc, după care nu mai fu în stare să-şi depărteze bărbia de piept. În felul acesta faţa îi intra în mare, silindu-l să tragă apă pe nas, cu zgomot sforăitor şi cu senzaţia că se sufocă. Scuipă şi un timp reuşi să rabde durerea din ceafă. Îşi vârî mâinile între centură şi bărbie şi, timp de câteva valuri, durerea se mai alină, dar reveni curând. Lăsă mâinile să-i cadă şi faţa i se muie în apă.

Se lăsă pe spate înfrângându-şi durerea, astfel că ochii, dacă ar fi fost deschişi, ar fi privit cerul. Presiunea din picioare era acum mai suportabilă. Nu mai erau de carne. Carnea fusese transformată într-o materie diferită, pietrificată şi comodă. Partea din trupul său care nu era invadată şi supusă de mare zvâcnea intermitent. Eternitatea, contopită cu durerea, era prezentă pentru a fi studiată şi experimentată. Rânjetul persista. Gândea. Gândurile veneau cu greu, erau dezlânate şi esenţiale.

„Curând se vor ivi zorile”.

„Trebuie să mă mişc dintr-un loc într-altul!”

„Numai de-aş vedea ceva ivindu-se în depărtare!” „Curând se vor ivi zorile!”

„Am să văd epava!”

„Nu vreau să mor!”

„Nu se poate să mor”.

„Eu nu…!”

„Sunt preţios”.

Se trezi cuprins brusc de un val de senzaţii care nu aveau nimic în comun cu atingerea mării. Apa sărată i se scurgea repede din ochi. Scânci şi înghiţi cu noduri.

— Ajutor! Voi de colo, ajutor!

Trupul i se înălţă şi căzu uşor.

„Dacă aş fi fost jos, puteam să ajung la o barcă sau la o plută. Dar a trebuit să fiu de cart, fir-ar să fie! Azvârlit de pe puntea aceea afurisită! Nava o fi continuat spre dreapta, dacă s-a primit ordinul la timp, şi s-o fi scufundat sau răsturnat. Ceilalţi sunt probabil undeva în întuneric, acolo unde s-a scufundat nava, întrebându-se unii pe alţii cât sunt de abătuţi. În apă capetele lor par nişte gheme printre pete de ulei şi tot felul de lucruri plutitoare. Când se face lumină trebuie să-i găsesc. Doamne, Doamne! Trebuie să-i găsesc. Altfel pe ei o să-i culeagă, iar pe mine or să mă lase să mă legăn ca un hamac”.

— Ajutor! Nathaniel! Ajutor…

„Şi doar am dat ordinul potrivit. Dacă o făceam cu câteva secunde mai devreme, eram acum un afurisit de erou. Bandă tribord! Toată viteza. Pentru numele lui Dumnezeu!” „Probabil că ne-a lovit drept sub puntea de comandă. Eu am dat ordinul potrivit. Şi am fost azvârlit la dracu’!” Rânjetul se fixă, munci faţa înţepenită, până când buza de sus se ridică, dezgolind dinţii care clănţăneau. Un mic val de căldură care însoţea mânia îi aduse din nou sânge în pomeţi şi îndărătul ochilor. Aceştia se deschiseră.

Începu să se zbată, să împroaşte şi să privească în sus. Pânza de întuneric era puţin diferită, apăruseră pete şi petice exterioare ochilor. Pentru o clipă, înainte de a-şi aminti cum să folosească vederea, peticele păreau lipite de globul ochilor. Apoi ochii începură să prindă putere, iar el se afla în interiorul capului, privind prin arcadele craniului la formaţiile rătăcitoare de lumină palidă şi de ceaţă. Oricum s-ar fi uitat şi şi-ar fi încordat privirea, petele rămâneau acolo, în afara lui. îşi împinse înainte capul şi văzu, mai vagă decât o reprezentare a memoriei, forma dantelată şi schimbătoare a unui val care-i ridica trupul. O

clipă îi zări pe cer conturul şovăielnic, apoi, pe când plutea în sus, văzu nedesluşit vârful negru al valului următor ce se îndrepta spre el. Începu să facă mişcări de înot. Mâinile erau pete sclipitoare deasupra apei, iar mişcările înfrângeau greutatea de piatră a picioarelor. Gândurile continuau să pâlpâie.

„Călătoream spre nord-est. Am dat ordinul. Dacă a apucat să cârmească, trebuie să fie pe undeva, spre est. Vântul bătea dinspre vest. Răsăritul este deci în direcţia în care coboară valurile”.

Începu să se mişte şi să respire cu înverşunare. Înota un fel de bras stângaci, susţinut la suprafaţă de centura umflată. Se opri, înotând pe loc. Strânse din dinţi, apucă muştiucul centurii şi dădu drumul la aer, până ce pătrunse mai adânc în apă. Începu din nou să înoate. Respira anevoie. Încorda privirea până la durere, urmărind pe sub arcadele ochilor, spinarea fiecărui val ce se îndepărta pe nesimţite. Picioarele micşorară viteza şi se opriră din nou. Braţele căzură. Mintea, în interiorul ţestei întunecate, continuă mult timp să facă mişcări de înot, pe când trupul zăcea nemişcat în apă.

Culoarea cerului era mai distinctă. Treceri nuanţate de la negru, la brun, la cenuşiu. În imediata apropiere se vedea fiecare ondulare a suprafeţei. Mintea făcea mişcări de înot.

Imagini îi invadau mintea, încercând să se strecoare între el şi necesitatea urgentă de a se îndrepta spre răsărit. Borcanul de magiun îşi făcu din nou apariţia, dar despuiat de semnificaţie. Vedea un bărbat, o întrevedere scurtă, un birou atât de lustruit încât reflecta zâmbetul dinţilor. Mai era un şir de măşti uriaşe, atârnate la uscat şi o voce care vorbea domol în spatele dinţilor reflectaţi.

— Care crezi că i s-ar potrivi lui Christopher?

Era şi un habitaclu cu lumina de compas abia vizibilă, un ordin strigat, atârnat acolo, în lumina de neon, să-l vadă tot cerul şi pământul.

— Bandă tribord! Toată viteza! Pentru numele lui Dumnezeu!

Apa îi intră în gură şi, cu un şoc îşi recăpătă conştiinţa, în timp ce scotea un sunet jumătate fornăit, pe jumătate sufocat. Ziua era acum o prezenţă de netăgăduit, în verde şi cenuşiu. Mările erau foarte aproape şi fără sfârşit. Fumegau. Legănat pe o creastă întinsă, ca o colină, putea să vadă alte două coline fumegând, apoi nimic altceva decât un cerc vag care putea fi ceaţă, bură sau ploaie. Cercetă interiorul cercului, întorcându-se, judecând direcţia după curentul apei, inspectându-l parte cu parte. Focul domol din pântec, îndiguit ca să reziste, fusese inundat. Stătea lipsit de apărare, înăuntrul hainelor şi a trupului îmbibat de apă.

— Nu vreau să mor! Nu vreau să mor!

Cercul de ceaţă era acelaşi pretutindeni. Crestele valurilor se iveau dintr-o parte, se umflau ameninţătoare, îl înşfăcau, îl ridicau pentru o clipă, îl trânteau jos şi se făceau nevăzute, ca să apară altele, să-l cuprindă şi să-l înalţe astfel încât să poată observa cum creasta cea din urmă dispare în afara cercului. Cobora apoi din nou şi o altă creastă se năpustea înfricoşătoare asupra lui.

Începu să blesteme şi să bată apa cu palmele lui albe. Se strădui să se ridice deasupra valurilor. Până şi sunetele gurii şi ale trupului trudit se topeau neobservate în nenumăratele zgomote ale apei călătoare. Atârna nemişcat în centură, simţind frigul cum îi pipăie pântecul. Capul îi căzu în piept şi apa îl lovi încet, stăruitor în faţă.

„Să mă gândesc. E ultima mea posibilitate. Să mă gândesc ce-i de făcut”.

Nava se scufundase în Atlantic, la sute de mile depărtare de ţărm. Naviga singură, trimisă la nord-est de convoi, ca să reia contactele telegrafice. Submarinul german probabil că dădea târcoale ca să culeagă vreo doi supravieţuitori pentru interogatoriu. Sau să captureze vreo navă venită pentru salvarea naufragiaţilor. Putea să apară în orice moment la suprafaţă, spărgând valurile cu corpul lui masiv, ca o stâncă, acoperită pe jumătate de flux. Periscopul lui străpungea poate apa pe undeva prin apropiere, ochi al unei creaturi de uscat care a înfrânt ritmul şi cerinţele mării. Trece poate chiar acum pe dedesubt, posomorât şi aidoma unui rechin, sau stă culcat sub picioarele mele de lemn, pe un strat de apă sărată, ca pe o pernă, în timp ce echipajul său doarme… Supravieţuitori, o plută, baleniera, barca pneumatică, epava, poate că rătăcesc în preajmă. Ascunşi în ceaţă, la doar câteva valuri depărtare, aşteptau să fie salvaţi, având ca ultime provizii puţină carne conservată şi poate un strop de băutură.

Începu să se răsucească din nou în apă, scrutând cu privirea tulbure zona de mijloc, apoi ridică ochii mijiţi spre cerul care nu era mult mai înalt decât un acoperiş. Urmări conturul cercului în căutarea epavei sau a vreunui naufragiat. Dar nu era nimic. Nava dispăruse ca şi cum o mână s-ar fi întins în prelungirea acelei mile verticale şi, cu o singură mişcare, ar fi smucit-o în jos. Gândul la acea milă verticală îl făcu să se arcuiască în apă cu faţa crispată. Începu să strige.

— Ajutor! Lua-v-ar dracu’! Firre-aţi să fiţi de lepădături afurisite! Ajutor!

Se trezi hohotind şi tremurând, iar frigul îl strivea de parcă ar fi fost mâna care înşfăcase nava. Sughiţă încet până se potoli şi începu să se rotească încă o dată în ceaţă

şi în vâltoarea verde.

O parte a cercului era mai luminată decât cealaltă. Valul îşi croia drum în partea stângă a acestei vagi străluciri. Acolo de unde se răspândea lumina, ceaţa era şi mai de nepătruns decât în spatele său. Rămase cu faţa spre lumină, nu pentru că i-ar fi fost de vreun folos, ci pentru că era o variaţie care spărgea uniformitatea cercului şi pentru că acolo părea mai cald decât în oricare altă parte. Se porni din nou să înoate, fără să se gândească, de parcă era inevitabil să urmărească dâra acelei străluciri. Lumina făcea ca negura mării să pară solidă, iar fâşia de apă de la el şi până în vârful dâmburilor agitate era verde ca sticla. Timp de o secundă sau două după trecerea unui val putea să-l pătrundă cu privirea. Dar valurile nu erau nimic altceva decât apă, nici alge marine, nici urmă de ceva solid, nimic care să plutească, care să se mişte în afară de apa verde, rece, stupidă şi stăruitoare. Şi mai erau desigur nişte mâini şi două braţe de muşama neagră şi zgomot de respiraţie gâfâită. Mai erau şi zgomotele materiei stupide, şuşotindă, împăturindu-se în ea însăşi, unde poticnite alergând cu clipocit de val minuscul ce se sparge pe o plajă joasă. Mai erau bruşte şuierături, trosnete, mugete, silabe incomplete şi freamătul domol al vântului. Mâinile erau importante sub partea strălucitoare a cercului, dar nu aveau nimic de ce să se apuce. Dedesubtul lor şi a trupului muncit, muribund, se afla o picătură infinită de materie moale şi rece.

Copleşit de înţelesul adâncimii, îşi trase picioarele amorţite în sus, spre pântece, ca şi cum ar fi vrut să le desprindă de ocean. Se încorda privind nedumerit şi se aburca pe un val deasupra hăului de mare adâncă, iar gura i se deschise ca să ţipe în faţa strălucirii.

Rămase deschisă. Se închise apoi, trosnind din dinţi, şi braţele începură să îndepărteze apa din cale. îşi croi anevoie drum înainte.

— Ahoe! Pentru numele lui Dumnezeu! Naufragiat! Naufragiat! Chiar la provă tribord.

Treiera apa cu braţele şi picioarele într-un craul stângaci. Un talaz îl acoperi, iar el se smuci ieşind din apă până la piept.

— Ajutor! Ajutor! Naufragiat! Ajutor!

Şocul revenirii îl scufundă de tot, dar se luptă să iasă la suprafaţă şi se scutură de valul de pe cap. Focul din pântece se înteţise, iar inima, cu un efort dureros, împingea în trup sângele apatic. Zărea o navă prin ceaţă, în stânga peticului strălucitor. El însuşi se afla la prova tribord sau – şi gândul îl făcea să spumege de mânie – era de strajă la provă. Nava se îndepărta. Dar chiar şi în furia mişcării văzu că aşa ceva nu era cu putinţă, deoarece vaporul ar fi trebuit să treacă pe lângă el doar cu câteva minute în urmă. Deci se îndrepta acum spre el, urmând să străbată cercul de vizibilitate doar la câţiva metri distanţă.

Sau se oprise.

La acest gând se opri şi el şi se întinse în apă. Forma era atât de vagă, ceva mai mult decât o umbră ameninţătoare, încât nu putea să-i aprecieze nici distanţa, nici mărimea. Prova era mai aproape decât în clipa în care o zărise şi acum reuşea să o vadă chiar când se afla între două valuri. Se puse din nou să înoate şi ori de câte ori se înălţa pe o creastă striga:

— Ajutor! Naufragiat!

Ce navă putea să fie atât de strâmbă? Un portavion? Un portavion lăsat în părăsire, aşteptând să se scufunde? Probabil că fusese distrus de o salvă de torpile. Un transatlantic abandonat? Desigur din marina regală dacă

judecai după dimensiuni. Dar de ce aplecat într-o parte? Soarele şi ceaţa se aflau în echilibru. Soarele putea să lumineze ceaţa, dar fără să o pătrundă. Iar din ceaţa însorită se desprindea întunecată forma unei non-nave, acolo unde nu putea fi altceva decât o navă.

Începu din nou să înoate simţind epuizarea disperată a trupului. Prima emoţie violentă a viziunii arsese combustibilul din el şi focul ardea din nou mocnit. Înota înverşunat, mişcând cu forţă braţele în apă, aruncând privirea cât mai drept, pe sub arcadele ochilor, ca şi cum astfel s-ar fi putut pune la adăpost. Forma se mişca. Era acum mai mare, dar nu mai desluşită. Din când în când apărea ceva ca un talaz în faţa chilei. Încetă să mai privească spre navă şi, cu ultimele resurse ale trupului, înota şi striga, în mod alternativ. Era înconjurat de verdele impetuos care îşi sporea forţele ca să-l nimicească. Deasupra lui se afla ceaţă şi strălucire; în faţa ochilor pulsa o lumină roşie. Trupul se dădu bătut şi se întinse inert în voia valurilor, iar forma se înălţa deasupra lui. Auzise printre scrâşniturile şi bufniturile străduinţelor sale, răsunet de valuri care se sparg. Înălţă capul şi văzu înfiptă pe cer o stâncă, cu un pescăruş care se cumpănea în faţa ei. Se săltă în apă şi privi cum fiecare val cobora pentru o clipă, împrăştia o mână albă de spumă şi apoi dispărea ca înghiţit de stâncă, începu să gândească mişcări de înot, dar ştia că trupul nu-i mai dă ascultare. Vârful ultimului val care îl mai despărţea de stâncă avea creasta retezată, era ciudat de neted, ca apoi să împroaşte spumă. Se scufundă şi văzu fără să înţeleagă că apa verde nu mai era goală. Se adăugase galben şi cafeniu. Nu mai auzea vorbăria nebună şi incoerentă a apei nestăpânite, ci un vuiet brusc. Coborî apoi într-o lume cântătoare, cu forme păroase care zburdau şi-i şerpuiau pe faţă şi, brusc,

în imediată apropiere, fragmente vizibile ale stâncii năpădite de iarbă. Cârcei cafenii îl plesneau peste obraz şi apoi, cu un şoc distrugător, se lovi de ceva solid. Diferenţă totală! O simţi sub trup, pe genunchi, pe faţă, ceva pe care putea să-l cuprindă cu degetele; şi pentru o clipă reuşi chiar să se agaţe. Gura i se deschise fără rost, ochii de asemenea, astfel că trăi un moment de comuniune intimă şi intensă cu trei moluşte, două mici şi una mai mare, care se aflau doar la câţiva centimetri de faţa lui. Totuşi această soliditate era înfricoşătoare şi apocaliptică, după lumea de umezeală instabilă de până atunci. Nu era vibrantă, cum ar fi carena unei nave, ci neîndurată şi născătoare de panică. Nu avea ce să caute în calea miilor de mile de apă care se învârteau fără rost şi din această cauză lumea izbucnea aici într-un neaşteptat război. Se simţi smuls, purtat departe de moluşte, aruncat, tras, zvârlit jos în ierburi şi întuneric. Funii alunecoase când îl ţineau, când îi dădeau drumul. Văzu lumină, trase o înghiţitură de aer şi spumă. Văzu o faţă de stâncă despicată, cu arbori de spumă pe ea şi priveliştea acestei stânci, plutind în inima Atlanticului, era atât de înfricoşătoare, încât irosi aer ţipând de parcă s-ar fi trezit în faţa unei fiare sălbatice. Se afundă într-un verde calm, ieşi din nou şi fu trântit într-o parte. Marea nu-l mai sălta ca pe o jucărie. îşi înfrânsese mişcarea nebună, îl susţinea blând şi-l purta cu grijă şi delicateţe: un câine de vânătoare, ducând o pasăre. Obiecte dure îi atingeau picioarele şi genunchii. Marea îl depuse uşurel şi se retrase. Acum obiectele dure îi atingeau faţa, pieptul şi tâmpla. Marea se reîntoarse şi se gudură în jurul feţei lui, lingând-o. Gândea mişcări care nu aveau loc. Marea se întoarse şi el gândi din nou aceleaşi mişcări şi de data aceasta avură loc, deoarece marea îi luă o bună parte din greutate. Mişcările îl purtau înainte peste obiectele dure.

Fiecare val şi fiecare mişcare îl purta înainte. Simţi marea alergând în jos să-i miroasă picioarele, apoi revenind să-l adulmece la subsuori. Nu-l mai lingea pe obraz. În faţa lui se afla un model care ocupa tot spaţiul de sub arcade. Nu însemna nimic. Marea îi adulmecă iarăşi subsuorile.

Zăcea nemişcat.

2

Modelul era în alb şi negru, dar predomina albul. Era dispus în două straturi suprapuse, câte unul de fiecare ochi. Deşi el nu gândea nimic, nu făcea nimic, modelul se schimba puţin tot timpul, scoţând zgomote uşoare. Durităţile de sub obraz începuseră să devină insistente. Apăsarea se transformă într-o arsură rece, durere localizată. Insistenţa durităţilor era răutăcioasă, ca un dinte dureros care te sâcâie. Îl îmboldeau să-şi vină în fire şi să se organizeze din nou într-o fiinţă de sine stătătoare.

Totuşi nici durerea, nici modelul în alb şi negru nu au fost cele ce l-au readus mai întâi la viaţă, ci zgomotele. Deşi marea îl tratase cu bunăvoinţă, în alte părţi continua să urle, să trosnească, să se prăbuşească asupra ei însăşi. Vântul şi el, având de înfruntat şi altceva decât apa slugarnică, şuiera în jurul stâncii şi sufla impetuos prin crăpături. Toate aceste zgomote alcătuiau un limbaj care pătrundea cu de-a sila în capul întunecat, abulic, şi-i întăreau convingerea că acest cap se afla undeva, undeva… în cele din urmă, odată cu unduirea unui strigăt de pescăruş peste răsunetul vântului şi al apei, declară conştiinţei şovăitoare: „Oriunde ai fi, eşti aici!”

Apoi brusc se află acolo, supus durerii, dar într-o profundă comuniune cu materia solidă care îi susţinea trupul. îşi aminti cum trebuie folosiţi ochii şi-şi împreună cele două linii ale vederii astfel ca desenul să aibă un singur strat şi să se distanţeze. Pietricelele îi apăsau

obrazul şi falca. Era cuarţ alb, neted şi rotunjit în tot felul de forme, şi amintea cartoful. Albul ieşea în evidenţă datorită unei dungi galbene şi a unor pete mai întunecate. Se mai vedea ceva dincolo de ele, ceva şi mai alb. Privi fără curiozitate, observând cutele decolorate, rădăcinile vinete ale unghiilor, zbârciturile din vârful degetelor. Fără să-şi mişte capul, urmări linia mâinii până la mâneca de muşama, până la începutul unui umăr. Ochii reveniră la pietricele şi le privi alene, ca şi cum ele ar fi fost pe punctul de a întreprinde o acţiune pe care el o aştepta fără prea mare interes. Mâna nu se mişca.

Printre pietricele izvora apă. Le muta puţin din loc, făcea o pauză, apoi se retrăgea, în timp ce pietricelele ţăcăneau şi ciripeau. I se scurgea în lungul trupului şi-l trăgea slab de picioarele îmbrăcate în ciorapi. Observă pietricelele, pe când revenea apa şi de data aceasta ultima atingere a mării pătrunse clipocind în gura lui deschisă. Fără să-şi schimbe expresia, începu să tremure, un tremur adânc care îi cuprinse tot trupul. În mintea lui i se părea că pietricelele sunt cele care tremură, deoarece tremurul mâinii albe concorda cu mişcarea trupului. Sub obrazul culcat, pietricelele se dondăneau.

Imaginile ce i se perindau prin minte nu-l stinghereau, fiind atât de mici şi de îndepărtate. Un trup de femeie, alb şi detailat, un corp de băiat, o casă de bilete, puntea unei nave, un ordin primit de departe printr-un semnal de neon care se profila pe cer, un om înalt, subţire, retras umil în întuneric la capul scării dintre cele două punţi, un bărbat agăţat în mare ca o figurină de sticlă într-un borcan de magiun. Nu se putea alege între pietricele şi imagini. Apăreau în prim-plan când unele, când altele. Pietricelele separate nu erau mai mari decât imaginile. Din când în când o pietricică era complet

cuprinsă de câte o imagine, ca şi cum ar fi fost o fereastră, un ochi de observaţie deschis spre o lume diferită sau spre o altă dimensiune. Unele cuvinte şi sunete prindeau forme vizibile ca un ordin strigat. Nu vibrau ca apoi să dispară. Odată create rămâneau, obiecte dure şi rezistente ca nişte pietricele. Unele se aflau în întunericul craniului, în spatele arcului frontal şi al nasului umbrit. Se găseau în miezul întunericului nedefinit, deasupra focului tăriilor. Privind fără ţintă, le vedea conturul.

O răceală de altă natură se lăsase asupra corpului. O simţea furişându-se în lungul spatelui, printre straturile îndesate de îmbrăcăminte. Era aer, dar crea senzaţia de foc mocnit. Abia observase aceasta când un val reîntors îi umplu gura cu apă înnăduşindu-l şi curmând astfel ritmul tremuratului.

Începu să facă experienţe. Constată că poate să-şi tragă în sus greutatea unui picior, apoi a celuilalt. Mâna se târî în cerc deasupra capului. În urma unui raţionament profund, ştiu că mai există o mână undeva de cealaltă parte. îi transmise un mesaj. Găsi mâna şi puse în mişcare încheietura. Mai avea încă degete, nu că le-ar fi putut mişca, dar la fiecare apăsare simţea cum vârfurile înţepenite urnesc din loc pietricele invizibile. Trase alături de corp cele patru membre şi începu să facă mişcări de înot. Faptul că tremura de frig îl ajuta. Inspira şi expira repede şi inima o luă din nou la goană. Lipsite de importanţă, imaginile pieriseră şi nu mai exista nimic decât pietricele, zgomotul pietricelelor şi loviturile inimii. îi veni un gând valoros, nu avea o valoare practică imediată, dar îi restituia un strop de personalitate. Alcătui cuvinte ca să-şi exprime gândul, deşi ele nu treceau de bariera dinţilor.

„Pe Jupiter aş fi probabil cam tot atât de greu”.

Deodată deveni stăpân pe situaţie. Ştiu că trupul său nu cântăreşte mai mult ca de obicei, că era istovit, dar încerca să urce târâş o mică pantă acoperită cu prundiş. Îndepărtă faţa de pietricelele care îi provocaseră urme adânci şi împinse cu genunchii. Strângea şi scrâşnea din dinţi. Coordona dilatarea pieptului peste pietricele cu tremurul lent al trupului, până când acestea nu-i mai ţineau pe loc înaintarea de plumb. Simţea cum fiecare val se termina tot mai în jos, spre labele picioarelor. Când călătoria devenea prea disperată, aştepta gâfâind ca lumea să revină la loc. Apa încetă să-i mai atingă picioarele.

Mâna stângă, cea ascunsă, strânse ceva care nu zornăia şi nu se clintea. îşi roti capul şi privi în sus, pe sub arcade.

În dreptul feţei se afla o substanţă galben-cenuşie. Era ciupită de vărsat şi găunoasă, punctată cu bucăţi roşii de gelatină. În fiecare gaură erau instalate corpurile galbene ale moluştelor. Deasupra lor atârnau foi cafenii şi pânze verzi de alge. Pietricelele albe duceau spre un colţ întunecat. Peste toate acestea lucea o peliculă de apă, stropi care cădeau, ochiuri minuscule, formate la întâmplare, cu apa stagnând tremurătoare sau prelingându-se printre ierburi. Începu să se pornească împotriva pietricelelor, proptindu-se cu spatele de stâncă şi trăgându-şi în sus picioarele. Le vedea acum pentru prima oară, proeminenţe îndepărtate, pe care ciorapii albi de purtat în cizme le făceau să pară groase ca de urs. îi restituiau câte ceva din el însuşi. îşi duse mâna stângă în spatele urechii şi începu să înainteze. Umărul i se înălţă puţin. împingea cu picioarele, trăgea cu mâinile. Spatele lunecă în colţul din care se prelingeau ochiurile de apă. Capul îi era sus. îşi apucă o coapsă cu ambele mâini şi o trase spre piept; făcu apoi acelaşi lucru cu cealaltă. Se

ghemui în colţ şi privi în jos, peste genunchi, la pietricele. Falca îi căzu din nou, lăsându-l cu gura deschisă.

Cât despre pietricele, nu erau la urma urmei prea numeroase. Latura triunghiului pe care îl formau sub umbra stâncii nu depăşea lungimea unui om, poate nici atât. Umpleau fisurile şi erau solide.

Îşi luă ochii de la pietricele şi-i puse să cerceteze apa. Era aproape calmă în comparaţie cu cea din largul mării şi explicaţia era stânca spre care îl precipitaseră valurile. Stânca se vedea acum bine. Aceiaşi substanţă cenuşie şi gălbuie, acoperită cu crustacee şi spumă. Fiecare val se împiedica de ea, astfel că, deşi apa alerga şi se izbea de o parte şi de alta a fisurii, rămâneau câţiva metri de mare verde şi limpede între el şi stânca gălbuie. Dincolo de stâncă nu era nimic decât un braţ aburind al mării în care se prinsese lumina soarelui.

Lăsă ochii să se închidă şi ignoră imaginile care se perindau îndărătul lor. Mişcarea lentă a minţii sale se fixă asupra unui gând. În trupul său sălăşluia un foc mic, aproape stins. Era de necrezut că mai ardea încă mocnit în ciuda Atlanticului. îşi adună în mod conştient trupul în jurul acestui foc ca să-l aţâţe. Nu era mai mult decât o scânteie. Cuvintele abstracte şi imaginile continuau să se desfăşoare.

O pasăre de mare ţipa deasupra lui şi sunetul prelung coborî odată cu vântul. îşi mută atenţia de la scânteia de foc şi deschise din nou ochii. Între timp îşi recuperase în asemenea măsură personalitatea, încât era în stare să privească în jur şi să pătrundă totul cu mintea. De o parte şi de alta pereţi întunecaţi de rocă ce încadrau o lumină mai strălucitoare, lumina soarelui pe o stâncă, spumă împrejur şi marşul neîntrerupt al valurilor, purtând spre soare propria lor ceaţă fină. îşi întoarse capul şi privi

atent în sus.

Deasupra algelor şi a moluştelor, stânca era mai netedă şi se aduna laolaltă. În vârf avea o deschizătură ce capta lumina zilei, cât şi o idee vagă de nori. Pe când privea, un pescăruş trecu ca o săgeată deasupra deschizăturii, ţipând în bătaia vântului. Constată că efortul de a privi în sus îi făcea rău şi se întoarse spre trupul său. îi cercetă cocoaşele pe care le formau genunchii acoperiţi cu muşama şi molton. Privi îndeaproape la un nasture. Gura i se închise, apoi se deschise. Ieşeau sunete. Le potrivi şi deveniră cuvinte nesigure.

— Te cunosc! Te-a cusut Nathaniel. Eu l-am rugat. A spus că-i un pretext ca să-l scot din careu pentru un pic de linişte.

Ochii i se închiseră din nou şi pipăi cu degete ţepene nasturele.

— Haina asta o am de pe vremea când eram matroz, înainte de Nathaniel nasturii mi-i cosea Lofty.

Capul încuviinţă aplecându-se spre genunchi.

— Tot echipajul de cart! Echipajul de cart la apel!

Imaginile erau întrerupte de forma solidă a unui sforăit.

Tremurul devenise mai puţin dramatic, dar îi sleia braţele de putere, astfel că foarte curând îi căzură de pe genunchi, iar mâinile rămaseră întinse peste pietricele. Capul i se clătina. Printre sforăituri simţea pietricelele dure sub picioare şi încă şi mai dure spre spate, deoarece călcâiele îi alunecaseră încet dedesubt. Imaginile erau atât de confuze, încât pericolul de a i se distruge personalitatea era la fel de mare ca şi cel de a se stinge licărirea focului. îşi croi anevoie drum printre ele, înălţă pleoapele şi privi în afară.

Pietricelele unduiau jos, acolo unde izvora apa printre ele. Ceva mai sus, steiul căruia îi datora salvarea avea clăbuci şi franjuri din spumă săltăreaţă. Afară strălucea după-amiaza, dar crevasa era jilavă şi rău mirositoare ca o latrină dintr-un port. Sunete măcăite îi ieşeau din gură. Cuvintele care i se formaseră în minte erau următoarele: „Unde se află afurisita asta de stâncă?” Dar părea riscant să aduci o insultă fisurii întunecate, astfel că modifică vorbele în gâtlej.

— Unde dracu’ mă aflu?

Un colţ singuratic de stâncă, pisc dintr-un lanţ de munţi, dinte aşezat în falca străveche a unei lumi scufundate, proiectat prin vastitatea inimaginabilă a întregului ocean, la câte mile oare depărtare de uscat? O presimţire funestă, nu panica spasmodică a primelor sale sforţări din apă, ci o teroare adâncă şi generalizată îl făcu să zgârie piatra cu degetele sale amorţite. Ba chiar se ridică pe jumătate şi se sprijini de alge şi de bucăţile de gelatină.

— Gândeşte-te, nătărăule, gândeşte-te!

Orizontul de apă înnegurată rămânea în apropiere, apa ţâşnea din stâncă şi pietricelele se unduiau.

— Gândeşte-te!

Se ghemui cu ochii la stâncă fără să se mişte, dar tremurând necontenit. Observă cum valurile se sparg de partea exterioară a rocii, se lasă îmblânzite, făcând ca apa din faţa fisurii să fie mâloasă şi inofensivă. Încet, se aşeză din nou în colţul fisurii. Scânteia era aprinsă şi inima o alimenta cu cele ce-i erau necesare. Privi spre stânca din faţă, dar abia dacă o zărea. Un nume refuza să-i vină în minte. Numele era înscris pe hartă; se afla departe, în plin Atlantic, o stâncă ciudat de izolată, astfel încât marinarii, pe cât le dădea mâna să-şi râdă de vânt şi furtună,

glumeau şi pe seama stâncii, încruntându-se, vedea acum harta cu ochii minţii, dar nu prea limpede. Îl vedea pe comandorul crucişătorului aplecându-se peste hartă, alături de căpitanul navei. Se văzu şi pe el, ca ajutor de comandor, stând în preajma lor, gata la datorie, timp în care cei doi schimbau un zâmbet. Căpitanul vorbea cu accentul său de Dartmouth. Vorbea şi râdea.

— Am s-o numesc „Gata să-ţi scape”.

Gata să-ţi scape, oricare i-ar fi fost numele. Şi iată-te acum azvârlit pe ceva gata să-ţi scape, la cine ştie câte mile depărtare de Hebride! Ce rost mai avea scânteia dacă urma să se stingă aici, într-o crăpătură a acestei singurătăţi groteşti? Scuipă cuvintele spre imaginea căpitanului.

— Situaţia mea nu-i cu nimic mai bună ca până acum.

Începu să alunece de-a lungul stâncilor, în timp ce oasele se îndoiau din încheieturi. Se prăbuşi într-un colţ şi îi căzu capul. Sforăia.

Dar în adânc, acolo unde sforăiturile deveneau exterioare, conştiinţa se afla în acţiune şi scormonea printre imagini şi revelaţii, printre sunete, forme şi sentimente neluate în seamă, ca un animal care-şi cercetează fără răgaz cuşca. Respingea imaginile ce reprezentau trupuri detailate de femei, tria fără grabă cuvintele desperecheate, ignora durerile şi insistenţele trupului tremurător. Căuta un gând. Găsi gândul, îl alese din grămadă, îl înălţă şi folosi aparatura trupului pentru a-i da forţă şi importanţă.

— Sunt inteligent.

Îndărătul sforăiturilor, urmă un răstimp de suspensie neagră. Apoi mâna dreaptă, foarte îndepărtată, dădu ascultare unei comenzi şi începu să bâjbâie şi să

smucească haina de ploaie. Ridică o clapă şi îşi făcu loc înăuntru. Degetele găsiră sfoară şi un briceag închis. Rămaseră acolo. Ochii clipiră deschizându-se, astfel că arcada sprâncenelor încadra marea verde. Pentru un timp ochii receptară impresiile fără să le vadă. Apoi întregul trup făcu un salt. Scânteia deveni flacără, trupul se agită, se ghemui, mâna zbură din buzunarul hainei şi se apucă de stâncă. Ochii priveau ţintă fără să clipească.

Pe când ochii stăteau de pază, un val acoperi stânca exterioară şi reuşi să vadă algele cafenii din interiorul apei. Dansul verde de dincolo de pietricele se tulbură. O coardă de spumă se rupse şi alungă pietricelele la picioarele sale. Spuma se retrase şi pietricelele clănţăneau ca nişte dinţi. Privea val după val, în timp ce explozii de spumă înghiţeau tot mai multe pietricele, lăsând tot mai puţine la plecare. Stânca exterioară nu mai era o barieră, ci doar un gest de apărare. Fisura era legată tot mai direct de înaintarea irezistibilă a mărilor verzi, fumegânde. Se smulse de lângă apa neîngrădită şi se întoarse spre stâncă. Fisura întunecată, asemenea unei latrine, cu ierburile ei ude, cu viaţa neevoluată, stupidă a scoicilor şi a gelatinei, devenea pământ doar de două ori pe zi, prin amabilitatea lunii. Dădea senzaţia de solid, dar era o capcană a oceanului, duşman al vieţii respiratorii, la fel cu mocirla stupidă din noaptea trecută şi cu mila verticală.

Un pescăruş ţipă odată cu el, aşa că îşi reveni în fire şi se sprijini cu fruntea de stâncă, aşteptând să i se domolească bătăile inimii. O ţâşnitură de spumă îi acoperi picioarele. Se uită în jos, dincolo de ele. Erau mai puţine pietricele pe care să şezi, iar cele care îi întâmpinaseră mâinile când fusese aruncat la ţărm apăreau galbene şi verzi, sub apa săltăreaţă, înaltă de un picior. Se întoarse din nou spre stâncă şi rosti cu voce tare.

— Caţără-te!

Cercetă de jur-împrejur şi găsi în fisură puncte de sprijin pentru mână. Erau multe şi avea de unde alege. Confruntate cu ieşiturile jilave, mâinile sale păreau moi şi neputincioase. Se sprijini o clipă de stâncă şi îşi adună forţele. Ridică piciorul drept şi-şi potrivi talpa într-o gaură în formă de scrumieră. Scrumiera avea şi margine, dar nu era tăioasă şi piciorul n-o simţea deloc. îşi feri fruntea de o suprafaţă ierboasă şi se opinti până ce aduse piciorul în poziţie dreaptă. Piciorul stâng se bălăngănea şi se lovea. Puse degetele piciorului pe o treaptă şi rămase astfel, ca un vultur în zbor, la numai câţiva centimetri depărtare de pietricele. În faţa lui se înălţa peretele fisurii şi el privea la picăturile tăinuite, în colţul întunecat, pizmuindu-le parcă liniştea. Timpul se scurgea picătură cu picătură. Cele două imagini se despărţiră.

Pietricelele zăngăneau sub el şi un ultim lipăit de apă năvăli în crevasă. îşi aplecă fruntea şi prin pulpana deschisă a hainei privi peste centură, în jos, spre unghiul fisurii, unde zăceau pietricelele ude. îşi văzu ciorapii şi gândul plasă picioarele în interiorul lor.

— Ce bine ar fi să mai am cizmele!

Schimbă cu grijă poziţia labei drepte şi-şi înţepeni genunchiul stâng pe verticală, pentru a se putea susţine fără efort. Picioarele sale făceau alegerea într-un mod ciudat. Nu puteau simţi stânca decât dacă era tăiată. Deveneau parte din fiinţa lui numai când îl dureau sau când le vedea.

Coada unui val ajunse până în unghi, lovindu-l drept în apex, cu un pleosc. Un şirag solitar de spumă îi sări printre picioare, trecu de centură şi-i stropi faţa. Scoase un sunet şi abia atunci constată ce funestă grămadă de carne poartă cu el. Sunetul începu în gâtlej, gâlgâi şi rămase

acolo. Gura nu luă parte, ci rămase deschisă cu falca atârnând vlăguită pe gulerul băţos de muşama. Gâlgâitul crescu în intensitate şi el strânse din dinţi. Cuvintele ieşeau răsucindu-se printre dinţi şi ţesutul îngheţat al buzei sale superioare.

— Ca un mort!

Un alt val pătrunse înăuntru, făcând să i se scurgă stropi pe faţă. Începu să trudească la urcuş. Se aburca pe suprafaţa întortocheată, până trecu dincolo de moluşte şi scoici; nu mai stătea nimic agăţat de stâncă, decât trupul său, câteva crustacee mici şi nişte pete verzi de alge. Tot timpul vântul îl împingea spre fisură şi marea scotea sunete dispersate.

Fisura se îngusta până ce capul îi ieşi afară printr-o deschizătură nu cu mult mai largă decât trupul lui. îşi lipi coatele de corp şi privi în sus.

În faţa sa, deasupra părţii cele mai înguste a fisurii, stânca se lărgea în formă de pâlnie. Laturile pâlniei nu erau foarte netede, dar suficient de netede pentru a refuza să susţină un corp prin frecare. Se ridicau povârnite spre vârful stâncii, ca un acoperiş în unghi. Din dreptul feţei sale până la muchia ca de pisc a pâlniei era de străbătut o distanţă de două ori cât lungimea unui om. Începu să-şi învârtă capul încet, căutând puncte de sprijin, dar nu se vedea nimic. Doar pe la jumătatea drumului era o adâncitură, prea superficială însă ca să se poată agăţa de ea cu mâinile. Muchia ei rotunjită n-ar fi oferit niciodată siguranţă unor degete amorţite.

Din fundul fisurii venea un zgomot surd. Apa masivă năvălea în unghi, ţâşnea în sus şi se retrăgea din nou. Privi atent peste centură printre picioare. Pietricelele erau voalate, apăreau clar pentru o clipă, apoi dispăreau sub o undă de apă verde. Între trupul său şi stâncă săreau stropi.

Se trase în sus până când trupul ajunse să-i stea aplecat peste pantă. Picioarele găsiră găurile în care se sprijiniseră coatele. Genunchii se îndreptau încet, în timp ce respira sacadat, iar mâna dreaptă se întindea înainte. Degetele se apucară de marginea tocită a scobiturii. Se trase în sus. Scoase un picior din punctul de sprijin şi-şi potrivi genunchiul mai sus. Mişcă celălalt picior. Atârna doar la câţiva centimetri de vârful unghiului, susţinându-se cu o mână şi prin frecarea trupului. Degetele de la mâna dreaptă începură să tremure şi cedară. Alunecară peste marginea rotunjită. Întreg trupul lunecă în jos şi se trezi din nou la baza fisurii. Zăcea nemişcat, incapabil să vadă stânca din dreptul ochilor, cu braţul drept întins deasupra capului.

Marea punea stăpânire pe fisură. La fiecare câteva secunde, câte un val răbufnea sub el şi iar se retrăgea. Pe suprafaţa pâlniei, în faţa sa, cădeau şi se prelingeau stropi grei. Apoi un val explodă şi apa se revărsă ca o cascadă, drept la picioarele sale. îşi înălţă faţa de pe stâncă şi rânjetul se războiu cu musculatura sa înţepenită.

— Ca o moluscă!

Zăcu un timp îndoit la baza fisurii. Pietricelele nu mai apăreau jos în unghi. Erau doar ca o vagă amintire, printre revărsările de stropi. Apoi pieriră, stânca pieri odată cu ele şi cu o nouă explozie apa îl udă din cap până în picioare. îşi scuturâ faţa de apă. Se uită mirat în jos, ca şi cum apa ar fi fost ceva neaşteptat.

Strigă tare:

— Ca o moluscă!

Lăsă picioarele în jos, dibui după un punct de sprijin şi începu să coboare hotărât, stând agăţat de câte ori apa îl izbea şi se retrăgea. îşi ţinea respiraţia şi scuipa când se vedea scăpat de câte un val. Apa nu mai era rece, dar

foarte puternică. Cu cât îşi cobora trupul mai aproape de pietricele, cu atât loviturile erau mai violente, iar greutatea care îl mâna în jos, odată cu retragerea valurilor, mai apăsătoare. îşi pierdu punctele de sprijin şi lunecă pe ultimii centimetri, pentru ca imediat să-l cuprindă un val, să-l arunce brutal în unghiul fisurii şi apoi să încerce să-l smulgă de acolo. Între valuri, când, clătinându-se, reuşea să se ţină pe picioare, apa îi ajungea până la genunchi, deasupra pietricelelor care cedau sub greutatea lui. Căzu în brânci şi dispăru sub o grămadă verde care izbea spatele unghiului şi se înălţa într-un trunchi de stropi. Se învârti împleticindu-se, apoi se agăţă cu ambele mâini. Apa trăgea de el, dar reuşi să se ţină. Scoase briceagul şi-i desfăcu lama. Se scufundă şi deodată i se năluci în faţa ochilor stâncă şi alge. Mugetul mării se redusese la o notă cântată în urechi. Se trezi din nou în picioare, cu briceagul legănându-se liber, cu două moluşte în mâini, dar marea îl trânti iar cu capul în jos. Găsi stânca şi se agăţă de ea ca să ţină piept contracurentului. Când valurile îi dădeau o clipă de răgaz, deschidea gura şi respira gâfâit de parcă ar fi luptat să cucerească teren. Găsi puncte de sprijin în unghiul fisurii, dar marea se năpustea şi îl arunca în sus, deci trebuia să se străduiască să rămână pe loc şi să-şi controleze mişcările. După fiecare lovitură se întindea lat ca să scape de retragerea apei. Pe măsură ce mările creşteau, îşi pierdeau tăria de plumb, dar deveneau mai personale şi mai răutăcioase. Îi sfâşiau hainele, îl loveau între picioare, îi ridicau mantaua, până când poalele ajunseră mototolite deasupra taliei. Dacă privea în jos spre apă îl loveau în burtă şi îl azvârleau în sus.

Se trezi aruncat până la porţiunea cea mai îngustă a fisurii şi îmbrâncit de cealaltă parte. Deschise ochii după ce apa şiroi retrăgându-se şi respiră umed în timp ce

spumai se prelingea pe faţă. O şuviţă de păr stătea lipită chiar la rădăcina nasului; îi vedea capătul, dublu. Apa îl lovi din nou, cascada se retrase năvalnic şi el tot mai era acolo, ţintuit prin greutatea sa în partea cea mai îngustă a fisurii, acolo unde începea să se formeze pâlnia. Tremura din tot trupul. Se aplecă peste partea povârnită şi începu să-şi îndrepte picioarele. Faţa i se ridică, lovindu-se de stâncă, iar un torent în retragere trecu peste el. Începu să scotocească prin cutele mantalei. Scoase o moluscă şi o puse pe stâncă în dreptul taliei. Apa revenea şi se retrăgea, întoarse cuţitul şi cu plăselele lovi moluscă, încet, în cap. Moluscă se retrase într-o parte şi se supse, lipindu-se de stâncă. Simţi că îl apasă ceva greu şi atât omul, cât şi moluscă se treziră ţintuiţi împreună pe stâncă.

Picioarele îi erau drepte şi înţepenite, iar ochii închişi, îşi arcui braţul drept şi pipăi pe deasupra. Descoperi crestătura tocită care era prea netedă ca să-l susţină. Mâna se reîntoarse, fu inundată, scotoci în manta. O scoase afară şi, pe când mâna se târa în sus, în jurul lui, purta în palmă o moluscă. Omul privea stânca aflată la cinci sau şase centimetri în faţa lui, dar fără interes deosebit. Bruma de viaţă ce-i mai rămăsese era toată concentrată în mâna dreaptă care se târa. Mâna găsi gaura tocită şi împinse moluscă dincolo de muchie. Trupul fu ridicat câţiva centimetri şi rămase neclintit, aşteptând întoarcerea apei. Şuvoiul odată trecut, mâna se reîntoarse, luă cuţitul şi se deplasă în sus pornindu-se să ciocănească orbeşte în stâncă. Degetele căutară ţepene, găsiră moluscă, o izbiră cu plăselele cuţitului.

Îşi întoarse faţa, îndură încă un val şi cercetă cu gravitate moluscă de deasupra lui. Mâna dădu drumul cuţitului care alunecă zăngănind şi se opri atârnând la talie. Luă apoi tubul centurii de salvare şi îi dessurubă

muştiucul. Aerul ieşi afară, iar trupul, în pâlnie, deveni ceva mai turtit. îşi lăsă capul într-o parte şi nu mai făcu nimic. În dreptul gurii, suprafaţa umedă a stâncii era uşor estompată şi, în mod regulat, umezeala revenea după reîntoarcerea cascadei. Din când în când, cuţitul atârnat zăngănea.

Îşi întoarse din nou faţa şi privi în sus. Degetele i se încleştară pe moluscă. Piciorul drept începu acum să se mişte. Degetele piciorului căutau înfrigurate prima moluscă, aşa cum cele de la mână o căutaseră pe a doua. Nu piciorul descoperi moluscă, ci genunchiul. Mâna se eliberă, coborî spre genunchi şi-l ajută să se ridice. Rânjetul din spatele feţei înţepenite simţi moluscă ca pe o durere în scobitura genunchiului. Dinţii se încleştară. Tot trupul începu să se zvârcolească; mâna se întoarse spre moluscă de sus şi trase. Omul urca pieziş panta ca de acoperiş. Era rândul piciorului stâng şi ciorapul de cizmă împinse celălalt picior la o parte. Latura tălpii apăsa moluscă. Piciorul se îndreptă. Un nou torent se năpusti şi se retrase.

Omul stătea culcat, cu un picior pe o moluscă, susţinut mai mult prin frecare. Pe când o moluscă se afla sub picior, cea de a doua era chiar în dreptul ochilor. Se întinse în sus şi degetele găsiră o eventuală gaură de care să se prindă în cazul că cealaltă mână va ţine mai departe moluscă din apropierea ochilor. Se mişcă în sus, în sus, tot mai în sus, apoi găsi o margine de care să se apuce. Braţul drept se ridică, se prinse. Se trase cu amândouă mâinile, împingându-se cu ambele picioare. Dincolo de muchie văzu un şanţ săpat în piatră, zări mare, văzu albeaţă pe stânci şi o mare învălmăşeală. Căzu cu faţa în jos.

3

Zăcea într-un şanţ. Vedea un zid de stâncă ros de

vreme şi o baltă lunguiaţă care pornea chiar din dreptul ochilor săi. Trupul i se afla altundeva, într-un loc care nu avea nimic de-a face cu acest peisaj. Era dezagregat, risipit în urma sa, cu picioarele în lumi diferite, cu gâtul răsucit. Braţul drept îi era întors sub trup, iar încheietura îndoită. Simţea mâna şi apăsarea mai dură a articulaţiilor, care îi provocau într-o parte o durere nu destul de intensă ca să justifice efortul titanic de a face o mişcare. Braţul stâng se întindea departe, de-a lungul şanţului şi era acoperit pe jumătate cu apă. Ochiul drept era atât de aproape de apă, încât de câte ori clipea simţea cum tensiunea de la suprafaţă îl ciupeşte uşor, iar genele i se agaţă de pelicula subţire. În momentul în care începu să se uite în mod conştient la suprafaţa ei, apa scăzuse din nou, dar obrazul drept şi colţul gurii se mai aflau sub apă, provocând un tremur. Celălalt ochi era deasupra apei şi privea de-a lungul şanţului. Interiorul şanţului era de un alb murdar, un alb ciudat care nu părea doar reflecţia lucioasă a cerului. Colţul gurii îl înţepa. Din când în când, la suprafaţa apei, se formau pentru câteva clipe goluri dinspre care porneau cercuri palide care, întreţesându-se, se răspândeau pe deasupra. Ochiul stâng le urmărea privind printr-un fel de arcadă de întuneric, acolo unde craniul se curba în jurul orbitei. La bază, într-o linie aproape dreaptă, se vedea culoarea pielii nasului. Nivelul apei strălucitoare umplea arcada.

Începu să se gândească încet.

„M-am rostogolit în şanţ. Capul îmi este turtit de latura mai îndepărtată şi gâtul răsucit. Picioarele se află probabil sus în aer, rezemate de celălalt perete. Coapsele mă dor deoarece greutatea picioarelor împinge ca un pivot în marginea peretelui. Degetele de la piciorul drept sunt mai rănite decât restul piciorului. Mâna îndoită sub mine

este cauza durerii localizate între coaste. Degetele par să fie de lemn. Albul acela mai alb de acolo din apă este mâna mea, ascunsă.

Un ţipăt cobora plutind în aer, un cârâit şi o bătaie de aripi. Un pescăruş cu picioarele şi ghearele întinse îşi încetini lin zborul deasupra şanţului. Ţipă furios înspre şanţ, aripile largi îşi găsiră un punct de sprijin şi se opri fâlfâind la mai puţin de un metru deasupra stâncii. Vântul îi biciuia obrajii. Picioarele palmate se ridicară, aripile se destinseră, iar pescăruşul se îndepărtă alunecând. Impulsul trecerii sale stârni valuri în apa albă ce i se lovea de obraz, de ochiul închis, de colţul gurii. Înţepătura se ascuţea…

Nu era o durere destul de acută ca să-l constrângă la acţiune. Chiar şi înţepătura se afla în afara capului. Ochiul stâng urmărea albul mai alb al mâinii sale sub apă. Imaginile unor amintiri reveneau. Unele erau noi, despre un om care se căţăra pe stâncă şi lipea moluşte.

Imaginile îl îmboldiră mai mult decât înţepăturile. Datorită lor mâna stângă se contractă, iar braţul de muşama se mişcă în apă. Respiraţia îi deveni dintr-odată tumultuoasă, făcând ca apa să unduiască în lungul şanţului, să-l traverseze şi să revină. O undă îl împroşcă în gură.

Începu imediat să se cutremure şi să se zbată. Picioarele se smuceau şi se bălăbăneau într-o parte. Capul se lăsă pe stâncă, răsucindu-se. Râcâi cu ambele mâini în apa albă şi se ridică. Simţi prea neîntrerupta umezeală prelingându-i-se pe obraz şi străfulgerarea durerii din colţul ochiului drept. Scuipă şi rânji. Privi şanţurile cu straturile lor groase de alb murdar, insuliţele de lichid prinse în cursă, un pescăruş alunecând peste o mare verde. Apoi se strădui să înainteze. Se prăbuşi în şanţul

următor, se aburca pe cealaltă parte a peretelui, văzu o grămadă de pietre sfărâmate, alunecă şi se poticni. Cădea la vale, rostogolindu-se parte din drum. Apa mişcătoare înconjura nişte stânci tocite şi o învălmăşeală de viaţă vegetală. Vântul sufla tot în jos şi-l mâna înainte. Cât timp mergea înainte, vântul era mulţumit, dar dacă se oprea pentru o clipă să se dezmeticească, îi arunca jos trupul descumpănit, făcându-l să se lovească. Nu vedea decât puţin din marea deschisă, din cer sau din întreaga stâncă, şi numai frânturi din fiinţa proprie, câte o crăpătură sau un punct, câte un lat de palmă de suprafaţă gălbuie gata să-i tragă una, pumni inevitabili de piatră care îl băteau indiferenţi, făcând ca trupul să scapere scântei strălucitoare. Durerea din colţul ochiului îi ţinea şi ea tovărăşie. Era cea mai importantă din toate câte îl dureau căci chiar acum înfigea un ac în ţeasta întunecată în care vieţuia el. Durerea nu putea fi evitată. Trupul său pivota în jurul ei. Se apucă apoi de nişte ierburi cafenii, iar marea îi trecea uneori de cap sau de umeri. Se trase în sus şi se întinse pe o stâncă turtită a cărei culme era traversată de o baltă. îşi clăti partea laterală a feţei şi ochiul în apă, rostogolindu-se în sus şi în jos. Mâinile se agitau uşor, făcând apa să clipească. Ieşind apoi din apă, căutară în jur şi adunară pete de alge verde.

Se ridică în genunchi şi apropie petele verzi de ochi şi de partea dreaptă a feţei. Se prăbuşi din nou pe stâncă, printre meduze, scoici, tabere de moluşte şi îngădui crustaceelor încrustate să-l rănească după bunul lor plac. îşi aşeză mâna stângă uşor pe coapsă şi o privi cu coada ochiului. Degetele erau pe jumătate încovoiate. Pielea albă bătea în albastru, iar cutele brăzdau suprafaţa, împărţind-o în forme regulate. Acul se întindea după el în ţeastă, dincolo de arcada întunecată. Dacă mişca globurile ochilor,

se mişca şi acul. îşi deschise ochiul şi se umplu pe loc cu apă sub ierburile verzi.

Începu să sforăie şi să scoată sunete adânci din piept. Erau ca nişte bulgări tari de sunet şi-l zgâlţâiau când ieşeau din el. Din fiecare ochi curgea tot mai multă apă sărată şi se unea cu urmele mării şi cu lichidul de pe obraji. Începu să tremure din tot trupul.

Pe o altă stâncă, ceva mai departe, era o baltă mai profundă. Coborî încet, greoi, se duse până acolo şi iarăşi îşi cufundă obrazul drept în apă. Deschise şi închise ochiul, ca apa să-i clătească colţul în care se fixase acul. Imaginile-amintiri plecaseră atât de departe, încât le puteai trece cu vederea. Pipăi în jur şi îşi îngropă mâinile în baltă. Din când în când un sunet dur îi cutremura trupul.

Pescăruşul revenise întovărăşit. Le auzea ţipetele încrucişându-se ca o dâră a zborului lor deasupra capului său. Mai erau şi zgomote dinspre mare, gâlgâieli ude chiar sub urechea lui şi bătaia alergată a valurilor amortizată de corpul stâncii, dar încă în stare să se insinueze şi să trimită ramuri laterale printre stânci şi prin cotloane. Ideea că trebuie să ignore durerea veni să se instaleze în centrul întunericului său, acolo unde nu putea fi evitată. Deschise ochii, în ciuda mişcărilor acului şi privi în jos, la mâinile decolorate. Începu să murmure.

— Adăpost! îmi trebuie un adăpost. Dacă nu am să mor!

Îşi întoarse capul cu băgare de seamă şi privi în sus, în lungul drumului străbătut. Colţurile ciudate care îl loviseră la coborâre, se vedeau acum lămurit ca parte dintr-un tot. Ochii săi cuprindeau pe rând câte o anumită porţiune, suprafeţe care tremurau când acul scormonea în el, storcând apă. Se pregăti să se târască înapoi sus pe stâncă. Vântul se mai potolise, dar urme picurate de ploaie

tot mai cădeau asupra lui. Se căţără pe un pietroi care nu depăşea înălţimea pe care o putea ajunge un om întinzând braţele, dar care pentru el era un obstacol ce trebuia abordat cu multă chibzuială, luând în consideraţie fiecare mădular în parte. Rămase un timp în vârf şi aruncă priviri umede spre creştetul stâncii. Soarele se afla chiar deasupra porţiunii înalte unde îl aşteptaseră şanţurile albe. Lumina se războia cu norii şi cu pâcla şi nişte păsări se roteau deasupra stâncii. Soarele era palid, dar tot îi mai storcea apă din ochi, făcându-l să şi-i încreţească. Ţipă brusc împotriva acului. Se târî orbeşte, şi apoi cu un singur ochi deschis, printre şanţuri şi făgaşe în care nu se mai vedea albul. îşi ridica peste pereţii sparţi ai şanţurilor picioarele de parcă ar fi aparţinut altui trup. Şi tocmai când i se mai ogoise durerea din ochi, îl cuprinse din nou frigul şi istovirea. Căzu lat într-un făgaş şi-şi lăsă trupul să-şi poarte singur de grijă. Frigul adânc îl înfăşa strâns, străbătând dincolo de haine, dincolo de piele.

Frigul şi istovirea îi vorbeau desluşit. „Renunţă, îi spuneau, stai nemişcat. Renunţă la gândul de a te întoarce, de a trăi. Dă-te bătut, nu te mai împotrivi. Acele trupuri albe nu sunt nici atrăgătoare, nici emoţionante, chipurile, cuvintele, toate acestea s-au întâmplat altcuiva, altundeva. O oră pe această stâncă înseamnă o viaţă. Ce ai de pierdut? Aici n-ai să găseşti decât chin. Renunţă! Dă-te bătut!”

Trupul începu din nou să se târască. Nu pentru că s-ar fi găsit în el vreo forţă musculară sau nervoasă care să nu accepte înfrângerea, ci mai degrabă pentru că vocile durerii erau ca nişte valuri ce izbesc laturile unei corăbii. În centrul tuturor imaginilor, durerilor, vocilor, exista o realitate ca o bară de oţel, ceva care era atât de limpede centrul tuturor lucrurilor, încât nu se putea nici măcar

analiza pe sine. În bezna craniului exista o întunecime şi mai întunecată, independentă şi indestructibilă.

— Adăpost. îmi trebuie adăpost!

Centrul începu să lucreze. Privea pieziş, îndurând acul, îmbina gânduri. Ajunse la concluzia că trebuie să se târască într-o anumită direcţie, şi nu în alta. Analiză o duzină de locuri şi le respinse, cercetă traseul înaintea trupului târâtor. Ridică fereastra luminoasă de sub arcadă, mută arcada craniană dintr-o parte într-alta, mişcare lentă de corp de omidă ce încearcă să ajungă la o frunză nouă. Când trupul se apropia de un adăpost posibil, capul continua să se întoarcă dintr-o parte într-alta, cu o mişcare mai rapidă decât gândurile lente din interior.

O lespede de stâncă, din peretele unui şanţ, alunecase şi căzuse într-o parte. Forma o înfundătură triunghiulară între stâncă, latură şi fundul şanţului. Înăuntru se vedea doar o pată de ploaie, şanţul nu conţinea materie albă. Fundătura se adâncea şi se întindea într-un unghi care urma linia şanţului. Înăuntru era întuneric. Părea mai uscat decât în restul stâncii. Capul încetă în sfârşit să se mişte şi el se întinse pe jos, în faţa gropii, în timp ce soarele cobora din raza vederii. Începu să-şi răsucească trupul în şanţ, în mijlocul maldărului de haine ude. Nu spunea nimic, ci respira din greu, cu gura deschisă. Încet, se întoarse până când ciorapii de cizmă albi ajunseră în dreptul crevasei. Se dădu îndărăt spre deschizătura triunghiulară şi îşi vârî picioarele înăuntru. Culcat pe burtă, începu să se sucească fără vlagă, ca un şarpe care nu-şi poate lepăda pielea. Ochii îi erau deschişi şi priveau în gol. Întinse mâna şi trase în jos mantaua de ploaie şi scurta de molton, de ambele părţi ale trupului. Mantaua era ţeapănă şi, cum intra de-a îndărătelea, cu nenumărate mişcări izolate, părea un homar ce se retrage

într-o crevasă adâncă, sub mare. Se afla în crăpătură până la umeri şi stânca îl ţinea strâns, îngrămădi centura în sus până ce cauciucul ajunse să-i cuprindă partea superioară a trunchiului. Gândurile lente creşteau şi păleau, ochii îi erau goi, nu conţineau decât apa care curgea din ochiul drept, străpuns de ac. Mâna găsi muştiucul şi suflă din nou, încet, făcând cauciucul să se întărească în jurul pieptului. îşi încrucişă braţele, câte o mână albă de fiecare parte a trupului. Lăsă obrazul stâng să-i cadă pe o mânecă de muşama şi închise ochii uşor, fără să-i strângă. Gura îi era tot deschisă, cu falca atârnând într-o parte. Din când în când câte un frison ieşea din crăpătură, făcând să-i tremure capul şi braţele. Apa se prelingea încet din mâneci, îi picura din păr şi nas, şiroia din hainele încreţite în jurul gâtului. De la o vreme ochii se deschiseră singuri ca şi gura, deoarece acul era mai uşor de stăpânit astfel. Doar când era nevoit să clipească în contact cu apa, vârful acului străpungea drept în locul în care trăia el însuşi.

Vedea pescăruşii legănându-se pe deasupra, coborând în cercuri. Se aşezau în vârful stâncii şi ţipau cu capul şi vocea ridicate, cu ciocurile larg deschise. Cerul amurgea şi aburul mării plutea pe deasupra. Păsările vorbeau între ele şi-şi scuturau aripile, le împătureau una peste alta, se instalau pe stâncă ca nişte pietricele albe, şi-şi cuibăreau capetele între pene. Amurgul se îngroşa devenind întuneric în care cele câteva păsări şi găinaţul împroşcat de ele se vedeau aşa cum se vedea spuma pe apă. Şanţurile erau pline de întuneric, căci jos, lângă adăpost, din anumite motive, lipsea albul murdar. Stâncile erau forme nedesluşite printre şanţuri. Vântul bătea domol şi rece pe deasupra stâncii principale şi adierea lui uşoară, invizibilă, dădea naştere unui şuierat neîntrerupt, aproape imperceptibil. Din când în când un talaz izbea în unghiul

de lângă stânca de siguranţă. Urma o lungă pauză şi apoi iureşul apei ce cădea năvalnic de-a lungul pâlniei.

Omul zăcea înghemuit în crevasă, cu obrazul stâng culcat pe perna de muşama neagră şi mâinile ca nişte pete ce licăreau de o parte şi de cealaltă. Din când în când, la o cutremurare a trupului, se auzea un sunet slab, de muşama râcâită.

4

Omul se afla în interiorul a două crevase. Mai întâi era stânca, închisă, nu caldă, dar cel puţin nu avea nici răceala mării sau a aerului. Stânca avea o acţiune negativă. Îi îngrădea trupul astfel încât pe ici pe colo tremurăturile erau înfrânte, nu alinate, ci împinse în interior. Simţea durere mai în tot corpul, dar o durere îndepărtată care uneori ar fi putut fi luată drept foc. Simţea un foc mocnit în picioare şi unul mai violent în fiecare genunchi. Putea să vadă focul cu ochii închipuirii, căci trupul său forma o a doua crevasă, interioară, în care locuia el. Sub fiecare genunchi deci era câte un foc mic făcut din beţişoare încrucişate, pălălăind harnic asemenea focului aprins sub o cămilă care moare. Dar omul era inteligent. Îndura aceste focuri, deşi nu-i dădeau căldură, ci durere. Trebuiau îndurate, căci a se ridica în picioare sau chiar a se mişca însemna doar să-şi sporească durerea – mai multe beţişoare, mai multe flăcări, până ce i-ar fi cuprins întregul trup. El însuşi se afla la capătul îndepărtat al acestei crevase interioare de carne. La acest capăt îndepărtat, ferit de focuri, se afla cea mai mare parte din el însuşi, culcată pe o centură de salvare care se rostogolea încoace şi încolo, la fiecare respiraţie. Iar mai departe era globul rotund, osos al lumii şi el însuşi spânzurat în interior. O jumătate din această lume ardea şi îngheţa, dar cu o durere mai constantă şi mai suportabilă. Spre

jumătatea superioară a acestei lumi apărea uneori o înţepătură ca un ac uriaş care scormonea în căutarea lui. Atunci el provoca în acea parte convulsiuni seismice ce cuprindeau continente întregi şi înţepăturile deveneau mai frecvente, dar mai puţin profunde, iar natura, în acea parte a globului, se schimba. Apăreau în văzduh forme de întuneric şi de amurg şi un petic de alb galactic despre care ştia vag că ar fi o mână legată de el. Partea cealaltă a globului era cufundată în întuneric şi nu-l supăra. Plutea în mijlocul acestui glob ca un corp îmbibat cu apă. Recunoştea drept axiomă a existenţei că trebuie să se mulţumească cu cea mai mică dintre toate micile binefaceri cât timp plutea acolo. Toate prelungirile cu care era cuplat, focurile lor îndepărtate, arderea lor lentă, roata de tortură şi cleştii erau cel puţin destul de departe. Dacă ar fi putut descoperi un mod de existenţă în inactivitate, vreo ingeniozitate a echilibrului interior, poate că i-ar fi fost îngăduit de natura celei de a doua crevase să plutească lin şi fără durere în centrul globului.

Uneori se apropia de această stare. Se făcea mic, iar globul se mărea până când prelungirile arzătoare ajungeau interplanetare. Dar acest univers era supus convulsiilor ce începeau undeva în adâncuri şi veneau ca un val. Atunci el se mărea din nou, umplând fiecare colţ al tunelurilor, trecând cu nervi ţipători peste focuri, dilatându-se în interiorul globului până ce ajungea să-l umple, iar acul să străpungă prin colţul ochiului drept în întunericul din capul său. Vedea ca prin ceaţă o mână albă în timp ce durerea îl înjunghia. Apoi, încet, se cufunda din nou la loc, în centrul globului, se micşora şi plutea în mijlocul unei lumi întunecate. Acesta devenise ritmul îmbogăţit de-a lungul vârstelor şi care va rezista timpului.

Acest ritm era atenuat, dar nu modificat în trăsăturile

sale de imagini din ceea ce i se întâmplase lui însuşi şi uneori altcuiva. Spre deosebire de focuri, imaginile erau intens luminate. Valuri mai mari decât universul şi un marinar de sticlă spânzurat de ele. Un ordin în lumină de neon. O femeie, nu în felul trupurilor albe, detailate, dar cu un chip anume. Tristeţea şi asprimea unei nave în noapte, balansul punţii, înjurăturile şi bombănelile scăzute. Mergea înainte, traversând puntea, spre habitaclu şi spre lumina lui palidă. Îl auzea pe Nat părăsindu-şi postul de veghe la babord, pe Nat coborând scara. Ascultându-i paşii ştiu că poartă pantofi de stradă, nu cizme sau pâslari. Nat îşi lăsa acum în jos, pe scară, lungimea lui incomodă de păianjen, atent ca o femeie, nefiind încă în stare, după toate aceste luni, să-şi pună hainele potrivite sau să atace o scară ca un marinar. Zorile îl găsiseră tremurând din cauza echipamentului necorespunzător, masa în careu îl va găsi jignit din cauza limbajului celorlalţi, un papă-lapte, umil, cuminte şi nefolositor.

Privi în fugă la orizontul dinspre tribord, apoi drept înainte la convoi, forme abia conturate în lumina zorilor. Tăiau orizontul asemenea unor ziduri sumbre de fier pe care lacrimile lungi, murdare de rugină, erau aproape vizibile.

Dar Nat bâjbâia în drum spre pupă, în căutarea câtorva minute de singurătate, lângă parapet, ca să-şi întâlnească eonii. Va alege sfios traseul ce duce spre grenada submarină de la tribord, nu pentru că era de preferat parapetului de la babord, ci pentru că întotdeauna se ducea acolo. Răbda vântul şi mirosul greu de motor, murdăria cu iz de praf şi ponoseala unui distrugător de război, deoarece viaţa însăşi, cu toate atingerile, gusturile, priveliştile, sunetele şi mirosurile ei era departe. Continua să îndure până când obişnuinţa îl va face indiferent. Nu va

fi niciodată cu picioarele bine înfipte în marină, deoarece picioroangele lui nu erau la ele acasă pe punte, ci se aflau întâmplător acolo, în timp ce omul din interior se ruga şi aştepta să-şi întâlnească eonii.

Dar indicatorul de bord bătea mereu spre piciorul următor al zigzagului. Privi cu atenţie la al doilea braţ.

— Cincisprezece grade la tribord.

Afară, la provă, nava Wildebeeste îşi devia şi ea cursul în babord. Lumina cenuşie arăta vârtejul de sub pupă, acolo unde se rotise cârma. În timp ce pasarela se înclina sub el, Wildebeeste părea să lunece îndărăt, ajungând în paralel şi puţin înainte faţă de traversa ancorei.

— Cârma la zero.

Wildebeeste tot mai devia. Având tălpile picioarelor legate prin oţel de oscilaţia şi legănarea amplă a apei verzi-albăstrii, putea să aprecieze gradul exact al devierii la babord, în timp ce nava revenea. Dar apa era destul de imprevizibilă. În ultimele grade ale devierii văzu un morman cenuşiu, un al şaptelea val care alunecă pe lângă provă, trecu pe dedesubt. Legănarea pupei se intensifică, puntea alunecă pe panta înclinată şi, în acest răstimp, cu o clătinare bruscă, nava îşi schimbă direcţia cu zece grade.

— Ţine-o aşa!

Şi blestemată fie marina şi afurisitul ăsta de război. Căscă somnoros, privind vârtejul de sub pupă, în timp ce Wildebeeste îşi revenea la cursul normal. Focurile, acolo la capătul celei de a doua crevase se înteţiră, un ac îl înjunghie şi el se afla din nou în trupul său. Focul se stinse iarăşi, în ritmul obişnuit.

Distrugătoarele, în baraj conic, se întorceau în formaţie.

Printre ordine asculta şuieratul tremurat al

sonarului. Con

voiul de vase comerciale mergea pufăind cu şase noduri pe oră, iar distrugătoarele le însoţeau deschizând drumul, curăţind marea cu măturile lor invizibile, schimbându-şi direcţia în acelaşi timp toate în şir.

Auzi paşi în spatele său, pe scară, şi se grăbi să ia relevmentul, deoarece ar fi putut fi căpitanul navei. Controlă cu grijă minuţioasă relevmentul navei, dar nicio voce nu însoţi paşii.

În cele din urmă se întoarse ca din întâmplare. Era subofiţerul Roberts care acum îl saluta.

— Bună dimineaţa, şefule.

— Bună dimineaţa, domnule.

— Ce este? Ai făcut rost de un strop şi pentru mine?

Ochii apropiaţi de sub cozoroc se retraseră puţin, dar gura schiţă un zâmbet.

— S-ar putea, domnule.

Şi apoi, odată socoteala făcută şi superioritatea admisă, zâmbetul se lărgi.

— Am cam terminat romul, zilele astea. Oricând aţi vrea să…

— E în ordine. Mulţumesc.

Şi acum ce va urma? O recomandare? O promovare? Ceva mic şi realizabil.

y

Dar jocul subofiţerului Roberts era mai abil. Oricum ar fi fost şi orice consecinţe ar fi avut sistemul complicat de obligaţii, pentru ziua de astăzi nu era necesară decât o apreciere recunoscătoare a bunului său simţ şi a înţelegerii.

— Este vorba de Walterson, domnule.

Râs mirat.

— Bătrânul meu prieten Nat? Ce-a făcut? Nu cumva a dat de vreun bucluc?

— O, nu domnule, nimic de felul acesta. Numai că…

— Ce anume?

— Ei bine, priviţi şi dumneavoastră. La pupa tribord.

Se îndepărtară împreună spre aripa dreaptă a punţii.

Nathaniel era tot acolo, ocupat cu eonii săi, picioarele fiindu-i susţinute de covertă prin frecare, iar şezutul ciolănos lipit de parapet chiar în spatele grenadei. îşi îngropase faţa în mâini şi înălţimea sa neverosimilă se legăna odată cu tangajul valurilor.

— Măgar cretin!

— Odată o s-o păţească, domnule.

Subofiţerul Roberts veni mai aproape. Mincinosul! Suflarea îi duhnea a rom.

— Aş fi putut să-l bag eu în bucluc pentru asta, domnule, dar m-am gândit, văzând că sunteţi prieteni din civilie…

Pauză.

— Bine, şefule. Am să-i spun eu o vorbuliţă.

— Mulţumesc, domnule.

— Eu îţi mulţumesc, şefule.

— N-am să uit băuturica, domnule.

— Mii de mulţumiri.

Subofiţerul Roberts salută şi se retrase. Coborî şi el scara.

— Cincisprezece grade babord.

Singurătate, cu focuri sub genunchi şi un ac străpungător. Singurătate acolo pe punte, unde gura tunului era ridicată în cruce peste covertă. Zâmbi amar în sinea sa şi reconstitui cele petrecute în interiorul capului lui Nathaniel. Se aşezase probabil la pupă, în speranţa că va găsi un loc retras, între grupul de artilerişti şi marinarii

de cart antisubmarin. Dar nu putea fi vorba ca un matroz să se izoleze pe un vas mic, decât dacă era destul de isteţ. Se lăsase probabil purtat înspre pupă ca să evite gloata adunată pe teugă. De la cea mai mizerabilă, aglomerată îmbâcseală, la o formă a ei mai modificată şi expusă vântului. Era prea neghiob să înţeleagă că înghesuiala din careu era atât de densă, încât asigura o formă de izolare, ca cea pe care o poate obţine un individ în mijlocul unei mulţimi londoneze. Aşa că în timp ce îşi făcea rugăciunile, trebuia să îndure privirea posomorâtă a celor care făceau de cart, fără să înţeleagă că erau cu ochii pe el numai pentru că nu aveau ceva mai bun de făcut.

— Cârma la zero. Ţine-o aşa.

Zig.

Şi se ruga când ar fi trebuit să stea culcat, legănat de hamac, pentru că i se spusese că atunci când este de cart trebuie să supravegheze o porţiune de mare. O supraveghea conştiincios şi fără să priceapă.

Centrul întunecat al capului se întoarse, văzu cum sta ghemuit omul de cart la babord, văzu antena de radio legănându-se, coşul cu tremurul lui de aer cald şi dâra de fum, privi în jos dincolo de linia de întrerupere a pasarelei, înspre puntea tribord.

Nathaniel tot mai era acolo. Înălţimea lui neverosimilă combinată cu slăbiciunea, care o făcea să pară şi mai de necrezut, redusese balustrada la un parapet nesigur. Picioarele îi erau desfăcute, iar tălpile îl susţineau de covertă prin fricţiune. Pe când centrul întunecat urmărea scena, văzu că Nathaniel îşi îndepărtează mâinile de pe faţă, se apucă de balustradă şi îşi îndreaptă spatele. Începu să-şi facă drum înainte, de-a lungul punţii, cu picioarele desfăcute, cu braţele întinse ca să-şi menţină echilibrul. îşi purta bereta mică şi ridicolă de marinar

exact pe vârful capului, iar părul negru, cârlionţat, muiat puţin de umezeala nopţii, ieşea la iveală de jur-împrejur. Zări din întâmplare puntea de comandă şi-şi duse grav mâna dreaptă spre partea dreaptă a capului. Nu-şi permitea familiarităţi, gândi centrul negru, îşi cunoştea bine locul, umil pe navă, cum fusese şi în civilitate caraghios, imperturbabil.

Dar echilibrul siluetei deşirate fu tulburat de acest exer

citiu temporar al mâinii drepte; se clătină într-o parte, încercă din nou să salute, nu reuşi, medita grav asupra problemei, cu braţele întinse şi picioarele desfăcute. Tangajul îl făcu să se clatine. Se întoarse, se îndreptă spre carterul motorului, încercă suprafaţa să vadă dacă metalul nu-i fierbinte, se înţepeni pe picioare, privi înainte, şi salută fără grabă puntea.

Centrul întunecat se puse să facă vesel semne spre silueta micşorată. Faţa lui Nathaniel se schimbă chiar de la distanţa aceea. Bucuria recunoaşterii se întipări pe ea, nu lipită şi ajustată ca zâmbetul subofiţerului Roberts sub ochii prea apropiaţi, ci izvorând spontan, din centrul presupus dincolo de faţă, mărturie a unui caracter cumsecade, făcând să ţi se taie respiraţia de simpatie şi furie înnebunită.

O convulsie la baza globului, în capătul acesta, făcu acul s-o pornească înţepând şi scormonind spre centrul care în tot acest timp plutise fără durere.

Apucă habitaclul şi stânca şi strigă tare, chinuit de sentimentul neputinţei.

— Nu poate nimeni înţelege ce simt?

Apoi fu din nou târât prin tunelurile crevasei interioare, iar focurile pălălăiau şi scuipau în carnea lui.

Un zgomot nou se alătură celorlalte. Era în legătură cu petele nemişcate de alb din afară. Conturul lor părea mai precis. îşi dădu seama că trecuse timpul. Ceea ce păruse un ritm etern fusese orele de întuneric, iar acum era o lumină slabă care îi consolida şi-i delimita personalitatea, dându-i un psihic normal. Zgomotul era cloncănitul gutural al unuia din pescăruşii cuibăriţi pe stâncă.

Zăcea în durere, meditând la lumină şi la faptul că începea o zi nouă. Dacă manevra cu atenţie colţul inflamat al ochiului, putea să-şi examineze mâna stângă înţepenită. Porunci degetelor să se închidă şi ele se înfiorară şi apoi se strânseră. De îndată ce se regăsi în ele deveni un om înfipt adânc într-o crevasă săpată în stâncă stearpă. Cunoaşterea şi memoria se scurgeau înapoi spre el, într-o succesiune ordonată. îşi aminti pâlnia, şanţul. Ştiu că este naufragiat, era limpede ca lumina zilei şi că se află la ananghie. Începu să-şi tragă trupul ca să se târască afară din spaţiul creat de stânci. Pe când se mişca să iasă, pescăruşii se treziră vociferând şi-şi luară zborul. Veniră înapoi, rotindu-se prin preajma lui, ca să-l cerceteze cu ţipete ascuţite, apoi se îndepărtară în zbor pieziş prin aer. Nu semănau cu pescăruşii temători de om de pe plajele şi falezele locuite. Şi nici nu aveau nevinovăţia primară a naturii virgine. Erau pescăruşi din vreme de război care, descoperind un om singur, înconjurat de apă, reacţionau iritaţi de căldura cărnii sale şi de mişcările lente, nejustificate. îi spuneau, prin felul cum se apropiau şi-i dădeau târcoale fâlfâind din aripi, că i-ar sta mai bine mort, plutind în mare ca un hamac stricat. El se clătina încercând să-i lovească cu braţele înţepenite.

— Hei, la o parte! Căraţi-vă de aici!

Pescăruşii se înălţau în cercuri gălăgioase, apoi se

apropiau atât de mult încât aripile îl izbeau în faţă. Începu să lovească, pradă panicii, până ce unul o luă descurajat la sănătoasa, cu o aripă care se putea desface doar pe jumătate. Se retraseră apoi şi ceilalţi, rotindu-se în aer şi pândind. Aveau capete înguste. Erau reptile zburătoare. O antipatie străveche pentru tot ce are gheare îl făcu să se cutremure în faţa lor şi să împrumute contururilor lor line toată ciudăţenia liliecilor şi a vampirilor.

— La o parte! Drept cine mă luaţi!

Cercurile lor se lărgeau. Se îndepărtau zburând spre largul mării.

Îşi îndreptă atenţia din nou spre trupul propriu. Carnea părea să-i fie un conglomerat de durere şi înţepeneală. Chiar şi sistemul de coordonare părea stricat, căci picioarele trebuiau să primească ordine premeditate şi separate, ca şi cum ar fi fost nişte catalige incomode, ataşate de el prin curele. Rupse cataligele în două şi se ridică în sus. Descoperi focuri noi, insuliţe de suferinţe acută în durerea generală. Cea din colţul ochiului drept era atât de aproape de el, încât nici nu era nevoie s-o descopere. Se ridică sprijinindu-şi spatele de peretele unui şanţ şi privi în jur.

Dimineaţa era mohorâtă, dar vântul se potolise şi apa mai mult sălta decât înainta. Deveni conştient de un lucru nou: răsunetul mării pe care marinarul de pe un vas în mişcare nu-l aude niciodată. Un sunet slab, în surdină, compus din revărsarea unui număr infinit de valuri mici, un gâlgâit şi o sugere permanentă care putea fi asemuit cu orice de la un trosnet de piatră până la o înghiţitură de rumegător. Sunete care păreau pe punctul de a fi articulate, dar se pierdeau într-o plescăială lichidă ca de poftă satisfăcută. Peste toate acestea se auzea o notă bine precizată, un şuier melodios, atingerea uşoară a aerului de

piatră, o frecare continuă, subtilă, nesfârşită.

Un ţipăt de pescăruş trecu în vârtej pe deasupra. Ridică braţul şi privi pe sub cot, dar pescăruşul, legănându-se, se îndepărtă de stâncă. După dispariţia ţipătului, totul deveni din nou liniştit, indiferent şi paşnic.

Privi în jos, la orizont, şi îşi trecu limba peste buza de sus. Reveni, atinse ca pentru o verificare şi o retrase. Înghiţi. Ochii se deschiseră larg şi el nu mai dădu nicio atenţie înţepăturii. Începu să respire pripit.

— Apă!

Ca şi pe mare, în momentele de criză disperată, trupul se transformă, deveni îndemânatic şi ascultător. Ieşi anevoie din şanţ, purtat de picioare care nu mai erau de lemn. Trecu peste parapetele căzute care nu susţinuseră niciodată altceva decât propria lor greutate, alunecă în băltoacele albe ale şanţurilor de lângă vârf. Ajunse la marginea stâncii, acolo pe unde se urcase. Un pescăruş solitar îi alunecă fugind de sub picioare. Se roti anevoie pe cele două picioare ale sale, dar orizontul era acelaşi peste tot. Numai examinând stratul de piatră de sub el putu să aibă certitudinea că cercetase fiecare punct. Se mai roti încă o dată în cerc.

În cele din urmă se întoarse din nou la stânca principală şi coborî, dar mai încet, trecând din şanţ în şanţ. Ajuns sub nivelul găinaţurilor albe se opri şi începu să studieze stânca punct cu punct. Se ghemui într-un şanţ şi cercetă partea mai joasă cu de-amănuntul, aruncând priviri repezi de parcă ar fi încercat să urmărească zborul unei gângănii. Văzu apă pe stânca turtită, se duse acolo, îşi aşeză mâinile de fiecare parte a băltoacei şi îşi băgă limba înăuntru. Buzele se strânseră în jurul limbii şi începu să sugă. Băltoaca se prefăcu într-o simplă pată de umezeală. Se târî mai departe. Dădu peste o crăpătură orizontală pe

latura unui şanţ. De sub crăpătură se desprindea o lespede de piatră şi acolo se adunase apă. îşi sprijini fruntea de stâncă, apoi se întoarse până ce îşi culcă obrazul chiar deasupra crăpăturii. Şi totuşi limba nu ajungea la apă. Întinse limba cât putu, lipindu-şi gura de piatră, dar apa rămânea la distanţă. Apucă piatra şi o zgâlţâi furios până când o mişcă din loc. Apa se împrăştie, devenind un strat subţire pe fundul şanţului. Rămase acolo cu inima bătând să-i spargă pieptul, ţinând în mâini bucata de piatră.

— Pune-ţi bostanul la contribuţie, omule! Pune-ţi-l la contribuţie!

Privi în jos la învălmăşeala de pe panta din faţa lui. Începu să studieze metodic stânca. Observă piatra pe care o ţinea în mână şi o lăsă să cadă. Cercetă stânca în lung şi în lat, fiecare şanţ în parte. Dădu peste nişte oase de peşte descompuse şi peste un pescăruş mort, cu sternul răsturnat asemenea unei chile de corabie abandonată. Găsi petice de licheni galbene şi verzi, chiar urme de pământ şi un nasture de muşchi. Mai erau cochilii goale, bucăţi de alge moarte şi cleştii unui homar.

La capătul de jos al stâncii erau ochiuri de apă, dar apă sărată. Urcă din nou panta, dând uitării acul şi focurile. Orbecăi în crevasa în care zăcuse toată noaptea, dar stânca era aproape uscată. Se cocoţă pe lespedea căzută din piatra care îl adăpostise.

Lespedea era formată din două bucăţi. Fusese probabil cândva o canara uriaşă care rezistase în picioare, pe când celelalte stânci fuseseră roase de vreme. Căzuse şi se spărsese în două. Bucata mai mare era aşezată de-a lungul şanţului, la marginea stâncii. O parte înainta deasupra mării, iar şanţul se întindea dedesubt ca un jgheab.

Se culcă jos şi se vârî înăuntru. Făcu o pauză. Apoi,

ca o focă, îşi zvâcni cu putere coada, înălţându-se în sus pe labe. îşi puse jos capul şi scoase zgomote de supt. Apoi rămase nemişcat.

Locul în care găsi apă era ca o grotă. Fundul şanţului se înclina uşor sub apă şi, în consecinţă, la capătul mai apropiat apa era scăzută. Era loc sufícient ca să stea cu coatele desfăcute, căci lespedea năruise peretele de pe partea dreaptă. Piatra de acoperiş stătea în unghi, deci capătul îndepărtat al grotei nu era în întregime acoperit. Avea o mică gaură deasupra, inundată de lumină şi lăsând să pătrundă un petic de cer. Se reflecta şi lumina cerului şi cea a apei, astfel că pe acoperişul de piatră tremurau linii palide. Apa era potabilă, dar nicio plăcere s-o bei. Avea un gust de lucruri vag neplăcute, care totuşi nu puteau fi separat identificate. Apa nu satisfăcea setea, ci doar o potolea. Părea să fie din belşug, căci balta se întindea pe câţiva metri buni în faţa lui şi capătul îndepărtat se vedea că este adânc. Coborî capul şi sorbi din nou. Acum când un ochi şi jumătate se acomodase la lumină, reuşi să vadă că sub apă se afla un sediment roşcat şi vâscos. Sedimentul nu era întărit, ci se tulbura uşor, aşa că acolo unde băuse, materia vâscoasă şerpuia în sus, se agita, rămânea suspendată, se depunea la fund. O urmări indiferent.

Curând începu să mormăie:

— Salvarea. Vezi cum te poţi salva.

Se trase anevoie înapoi, lovindu-se cu ţeasta de stâncă. Se târî de-a lungul şanţului, se caţără pe vârful stâncii şi scrută din nou orizontul, jur-împrejur. Îngenunche şi se lăsă în jos pe mâini. Gândurile începură să-i scapere iute prin cap.

— N-am să pot sta aici sus tot timpul. Nici nu pot să strig dacă-i văd trecând. Trebuie să fac un om care să stea

aici în locul meu. Dacă or să vadă ceva care aduce a om, or să se apropie.

Dedesubtul mâinilor sale rezemate de peretele din care se desprinsese lespedea, se afla o bucată de piatră. Se dădu jos şi se luptă cu greutatea ei foarte mare. Îi ridică un colţ, dar îşi pierdu echilibrul şi piatra căzu la loc. Se prăbuşi şi el şi stătu un timp culcat. Abandonă piatra şi coborî anevoie la faleza mică şi la pietroaiele împrăştiate unde îşi spălase ochiul. Găsi un bolovan lustruit, culcat într-o baltă şi-l scoase afară. Sprijini pietroiul de stomac, făcu câţiva paşi poticnindu-se, lăsă piatra să cadă, o ridică iar şi o cără mai departe. Răsturnă piatra pe locul cel înalt de deasupra pâlniei şi făcu cale întoarsă. Mai era o piatră, ca o valiză, cumpănită pe peretele unui şanţ şi el chibzui ce-i de făcut, îşi propti spatele pe valiză şi picioarele pe cealaltă parte a şanţului. Valiza scrâşni şi se urni din loc. îşi puse umărul sub unul din capete şi împinse. Valiza se rostogoli în şanţul următor şi se sparse. Rânji fără veselie şi trase pe genunchi bucata cea mai mare. Ridică peste perete valiza spartă, o suci pe toate părţile, o manevră în sus pe panta prăbuşită dar nesupusă, o trase şi o luă.

Se aflau acum două pietroaie pe locul cel înalt. Pe unul se vedea o urmă de sânge. îşi mai roti odată privirea de-a lungul orizontului şi coborî din nou panta. Se opri, puse o mână pe frunte, apoi îşi examină palma. Dar nu era sânge. Exclamă cu o voce ştearsă şi guturală:

— Am început să transpir. Găsi o a treia piatră, dar nu putu să o urce pe zidul şanţului. Se dădu îndărăt, târând-o pe fundul şanţului spre un nivel mai coborât, în căutarea unei ieşiri destul de joase ca să poată scoate bolovanul. Când reuşi în sfârşit să-l aducă lângă celelalte, mâinile îi erau zdrelite. Îngenunche lângă pietre şi privi gânditor marea şi cerul. Soarele apăruse palid şi straturile

de nori erau mai rare. Se lungi peste cele trei pietre, îngăduindu-le să-l rănească. Soarele îi încălzea urechea stângă, din partea dinspre chindie a stâncii.

Se ridică, puse cu trudă a doua piatră peste a treia şi prima peste a doua. Măsurate de sus în jos, cele trei pietre aveau mai bine de jumătate de metru. Se aşeză jos şi se sprijini de ele. Orizontul era gol, marea lină, soarele o amintire. Un pescăruş plutea deasupra apei la o aruncătură de băţ depărtare de stâncă şi acum pasărea era rotunjită, albă şi inofensivă, îşi acoperi ochiul dureros cu mâna, ca să-l odihnească, dar efortul de a ţine mâna sus era prea mare şi lăsă palma să-i cadă înapoi pe genunchi. Ignoră ochiul şi începu să gândească: „Hrană?”

Se sculă în picioare şi coborî printre şanţuri. La capătul de jos erau câteva stânci înalte de doi, trei metri şi dincolo de ele nişte pietroaie izolate spărgeau suprafaţa apei. Pentru moment nu le luă în seamă deoarece erau inaccesibile. Stâncile erau foarte accidentate. Erau acoperite cu o coajă de crustacee mărunte care îşi sudaseră secreţiile lipicioase într-o colonie întinsă. Se continuau şi sub apă, atât de adânc cât putea el să vadă cu ochiul cel bun. Erau şi moluşte galbene şi melci de mare coloraţi, înfipţi în stâncă, la uscat. Fiecare moluscă stătea în gaura pe care şi-o scobise cu piciorul. Mai erau şi ciorchini de midii albastre prinse în plase verzi de alge. îşi întoarse privirea în sus pe latura stâncii, sub gaura de apă, căci vedea lespedea de acoperiş proiectându-se ca o trambulină, şi constată că midiile puseseră stăpânire pe întregul perete. Mai jos de o linie bine marcată, peretele era albastru din cauza lor. Se lăsă jos cu grijă şi inspectă stânca. Sub apă recolta de hrană era chiar mai bogată, deoarece acolo jos midiile erau mai mari şi deasupra lor se târau melci de mare. Şi printre moluşte, melci şi crustacee,

rotunjite ca nişte bomboane, erau actinii, bobiţe roşii de gelatină. Jos sub apă îşi deschideau gurile într-un cerc de petale, dar sus, lângă obrazul său, în aşteptarea fluxului, erau strânse pungă şi încreţite ca nişte sâni storşi de lapte.

Foamea îl contracta dedesubtul hainelor ca o pereche de mâini. Dar cum stătea acolo, cu gura lăsându-i apă, i se puse un nod în gât, ca de mare tristeţe. Agăţat de peretele gălbui, asculta susurul apei, bătăile şi şoaptele line care veneau de la această viaţă abundentă, deşi nu întru totul vegetală. Se pipăi la talie, scoase saula, o scutură şi prinse cuţitul cu mâna liberă. Duse lama la gură, o apucă cu dinţii şi trase de mâner. Aşează vârful briceagului sub o moluscă şi ea se contractă, întorcând lama, îi simţi forţa musculară. Lăsă cuţitul să atârne la capătul funiei şi prinse moluscă în cădere. O întoarse ţinând-o în palmă şi cercetă capătul mai lat. Văzu un picioruş oval, cafeniu, tras înăuntru, împiedicând lumina să pătrundă.

— Fir-ar al dracului!

O azvârli cât mai departe şi mica umbrelă atinse apa cu un pleosc. Pe când undele se stingeau, urmări dâra albă, tremurătoare care se făcea nevăzută. Privi un timp spre locul în care dispăruse moluscă. îşi luă din nou cuţitul şi începu să dăltuiască linii printre crustacee. Acestea plângeau şi sângerau cu o apă sărată, ureică. împunse o actinie cu vârful cuţitului şi gelatina ţâşni compactă. Apăsă capul cu latul lamei şi deschizătura îl împroşcă în ochi. împinse cuţitul de stâncă şi-l închise. Se urcă din nou şi se aşeză pe stâncă înaltă, cu spatele sprijinit de cele trei pietre, două sparte şi în vârf una lustruită.

În sinea sa omul era conştient de un fel de criză care îi cuprindea trupul. îşi trase piciorul lângă el şi se rostogoli pe o parte în aşa fel încât faţa îi era culcată pe stâncă. Sub hainele muiate, trupul sălta şi se cutremura. Şopti cu gura

lipită de piatră:

— Nu se poate să te dai bătut!

Imediat începu să se târască în jos, la vale. Târâtul deveni mai anevoios. Jos, lângă apă, găsi pietre, dar aveau o formă nefolositoare. Alese una care era sub apă şi se munci să o aducă sus lângă celelalte. Înlocui piatra din vârf cu cea nouă, o râcâi ca să o fixeze şi apoi o puse pe cea lustruită deasupra. Aveau împreună aproape un metru.

Mormăi.

— Trebuie! Trebuie!

Coborî din nou pe partea opusă stâncilor acoperite cu midii. Aici găsi colţuri de piatră cu apă mustind printre ele. Apa avea o culoare întunecată şi la fund se întindeau fâşii de alge, asemenea chingilor pe care unii călători le leagă în jurul geamantanelor când închizătoarea e defectă. Ierburile cafenii erau turtite şi încolăcite la suprafaţă, dar mai departe, în larg, stăteau drepte în apă, sau pluteau încet ca nişte tentacule sau ca nişte limbi. Dincolo de ele nu mai era nimic decât negru de apă profundă întinzându-se în jos până în adâncul mării. îşi desprinse privirea de la toate acestea şi se căţără pe unul din colţurile de piatră. Dar stânca era compactă şi nu se găseau bucăţi separate, deşi într-un punct masa solidă era crăpată. împinse în acel punct cu picioarele acoperite de ciorapi, dar nu-l putu clinti. Se răsuci greoi şi făcu cale întoarsă. La marginea de jos a stâncii principale găsi pietrele de formă nepotrivită, le duse una câte una într-un şanţ şi le făcu grămadă. Scotoci prin crevasă şi scoase blocuri şi bucăţi rotunjite de cuarţ îngălbenit de care atârnau alge ca laţe de păr verde. Le cără lângă omul pe care îl construia şi le îngrămădi în jurul pietrei de la bază. Unele nu erau mai mari decât cartofii. Le potrivi în golurile lăsate de pietrele cele mari, până când cea din vârf nu se mai clătina la atingere. Aşeză

o ultimă piatră peste celelalte, una mare cât capul său.

Un metru şi ceva.

Se îndepărtă puţin şi privi în jur. Din punctul din care se uita avea impresia că grămada se înalţă de la linia orizontului până mai sus de soare. Cuprins de uimire, se strădui să stabilească unde este apusul. Văzu stânca din margine, cea care îl salvase şi pescăruşii plutind dincolo de contracurentul apei.

Coborî din nou stânca spre locul unde storsese moluscă. Se strâmbă şi îşi vârî pumnul sub pânza umedă din dreptul stomacului. Agăţat de stânca cea mai mică, începu să smulgă cu degetele bobiţele de gelatină roşie. Le puse pe marginea stâncii şi un timp nu se uită la ele. Întoarse apoi spre ele un ochi şi jumătate şi le examină îndeaproape. Aduceau cu un pumn de bomboane, doar că se mişcau abia perceptibil, lăsând să se prelingă o dâră de apă limpede. Se aşeză lângă ele pe marginea stâncii ca să nu le mai vadă. Pe faţă i se întipări o expresie de mare suferinţă.

— Fir-ar al naibii!

Degetele apucară o bomboană. O puse repede în gură, înclină capul, înghiţi, se cutremură. Mai luă una, o înghiţi şi încă una, cât de repede cu putinţă. Dete pe gât grămăjoara de bomboane, apoi rămase nemişcat, simţind cum i se întoarce stomacul. Se linişti, rânjind acru. Privi în jos spre mâna stângă şi, lipită de degetul cel mic, văzu o ultimă bomboană într-o picătură de apă. Duse repede mâna la gură, privi peste degete şi se războiu cu stomacul. Se căţără cu greu peste stânci până la gaura cu apă şi se băgă înăuntru. Din nou spiralele de mâl roşu şi de nămol se ridicară de pe fund. Dunga de roşu, în jurul capătului mai apropiat al bălţii, era cât un lat de palmă.

După ce îşi potoli setea cu apa sălcie ieşi din gaură

de-a-ndărătelea. Pescăruşii dădeau acum târcoale stâncii.

Îi privi cu ură.

— N-o să aveţi voi parte de mine.

Se urcă din nou în vârf unde se afla piticul lui de un metru. Putea să vadă jur-împrejur orizontul, şi era gol. Linse o urmă de apă potabilă de pe buze.

— Am destul de băut.

Se ridică privind în jos acolo unde lespedea aşezată deasupra apei sale de băut ieşea afară ca o trambulină. Se îndreptă încet spre marginea stâncii, coborî şi privi sub lespede. Capătul dinspre mare al bălţii era îndiguit de o grămadă de pietre sparte, băgate una în cealaltă. De după fereastra deteriorată a privirii sale văzu nămolul roşu ridicându-se şi încolăcindu-se. Probabil că se depusese pe partea interioară a acestor pietre, împiedicând, în mod şubred, scurgerea apei. Avu o viziune rapidă a suprafeţelor ascunse, găuri pe care timpul le căptuşise cu roşu, până când le înfundase, făcând să se păstreze apa dulce, printre atâta sare; dar era o zăgăzuire atât de nerezistentă încât cel mai mărunt gest ar fi declanşat scurgerea irevocabilă a vieţii sale…

Se dădu înapoi, cu ochii holbaţi şi respiraţia întretăiată.

— Nu te mai gândi!

Începu să se împingă de-a-ndărătelea în crevasa de dormit. Se ascunse până aproape de urechi şi umplu crăpătura cu trupul şi cu hainele sale grele. Trase mânecile de molton prin tuburile de muşama şi îşi acoperi dosul mâinilor. Cu puţină stăruinţă reuşi să prindă mânecile între degete şi închise pumnii astfel că erau acum ascunşi în moltonul pufos. Centura îi înconjura pieptul şi gâtul şi-şi făcu din braţ pernă pentru obrazul

stâng. Stătea aşa culcat. Tremura de frig căci soarele apusese, cerul devenise albastru, albastru întunecat şi pescăruşii pluteau în jos. Trupul său se lăsa în voia frisoanelor, dar între accese stătea aproape nemişcat. Gura îi era deschisă, iar ochii fixau neliniştiţi întunericul. Odată tresări puternic şi gura rosti.

— Nu te mai gândi!

Un pescăruş se agită puţin, apoi se cuibări din nou jos.

5

Dar nu avea cum să cadă în hău, căci el era prelungit prin trupul său. Era vag conştient că îi revin puterile, fapt care îi îngăduia nu numai să savureze frigul şi să se simtă fizic mizerabil, dar şi să fie iritat de toate acestea. În locul viziunilor şi al vocilor apocaliptice din noaptea trecută, nu mai avea acum nimic decât carne maltratată şi tânguitoare. Acul din ochi avea vârful tocit, dar în loc să rabde orice altceva, bucuros că a scăpat de înţepătură, iată că trebuia acum să-şi frece mereu un picior de celălalt sau să-şi împingă trupul sub lespedea de stâncă, străduindu-se să-şi ferească o parte a trupului de frig, ca să descopere că cealaltă parte reclamă o atenţie similară. îşi tot ridica globul de întuneric în care trăia cel mai mult din el de pe câte o suprafaţă dură, rigidă, îl rotea şi îl aşeza cu cealaltă emisferă în jos. Mai era încă o deosebire între noaptea aceasta şi cea din urmă. Focurile se potoliseră, dar tot mai pâlpâiau puţin acum, că avea timpul şi energia să se ocupe de ele. Înţepeneala devenise o senzaţie continuă de încordare, ca şi cum cineva îi întindea trupul fără milă. Stânca şi ea, profitând de faptul că avea un mic surplus de energie, îi impunea supărări suplimentare. Ceea ce globul, în epuizarea sa totală, luase drept o suprafaţă netedă, era de fapt una învălurată, sugerând ici-colo câte o

protuberanţă. Sugestiile se localizau în senzaţii supărătoare care se transformau la rândul lor într-o jenă surdă. Lăsată în voia ei devenea durere, apoi focuri ce trebuiau evitate. Astfel, că încerca să-şi ridice coapsa sau se răsucea puţin până constata că protuberanţa dispăruse şi rămăsese doar teren învălurat. Coapsa cobora din nou şi aştepta în întuneric jena, durerea, suferinţa, focul.

Acum când fereastra era întunecată la capătul de sus, omul constată că intervalele de calm erau din nou umplute de voci şi lucruri ce nu puteau fi văzute. Avea o imagine tulbure a soarelui în trecere, undeva, dedesubt, de cealaltă parte a focurilor din centrul pământului. Dar soarele şi focurile erau prea departe ca să-l încălzească. Vedea mâlul roşu reţinând apa de băut, o porţie dublă de bomboane roşii, un orizont gol.

— Am să trăiesc!

Vedea soarele undeva dedesubt în mişcare de melc şi capul său nu pricepea bine rotaţia pământului în jurul axei sale şi călătoria lui de un an în jurul soarelui. Înţelegea că omul trebuie să îndure multe luni înainte de a fi încălzit de lumina mai strălucitoare a primăverii. Privise soarele luni în şir fără să se gândească sau să-l observe. Îi confundase focurile cu alte focuri, de pe câmpurile miniere, din grădini, din cămine. Unul dintre aceste focuri revenea cu insistenţă, o realitate care se cuvenea cercetată. Focul se afla în spatele unei uşiţe zăbrelite. Când constată că focul se afla într-o odaie, totul deveni o scenă familiară din trecut; ştiu unde se află şi că momentul şi cuvintele erau semnificative. Pe scaunul din faţa lui şedea o siluetă înaltă şi subţire, ca de păianjen. Privea în sus pe sub cârlionţii negri, ca şi cum ar fi consultat o carte de referinţe de cealaltă parte a tavanului.

— Ia-ne aşa cum suntem acum şi raiul ar fi o simplă

negare, lipsit de formă, pustiu. Pricepi? Un fel de fulger negru, distrugând tot ceea ce numim viaţă.

Dar el, râzând, răspunse fericit:

— Nu pricep şi nici nu prea îmi pasă, dar am să vin la conferinţa ta. Dragul meu Nathaniel, nici nu-ţi închipui cât sunt de bucuros să te văd.

Nathaniel îi cercetă chipul cu atenţie.

— Şi eu la fel. Să te văd, adică.

— Ne dăm pe faţă emoţiile, Nat, de parcă n-am fi englezi.

Din nou privirea cercetătoare.

— Cred că ai nevoie de conferinţa mea. Nu eşti fericit, nu-i aşa?

— Dar nici raiul nu mă prea interesează. Să-ţi dau ceva de băut?

— Nu, mulţumesc.

Nathaniel se descolăci de pe scaun şi se ridică în picioare, cu braţele desfăcute de o parte şi de alta a trupului şi mâinile ridicate. Privi mai întâi în gol, apoi în jurul odăii. Se apropie de perete şi se cocoţă cu şezutul ciolănos absurd de sus, pe un raft. Întinse picioarele lui neverosimile şi le desfăcu până când datorită frecării tălpilor de podea era oarecum susţinut. Privi din nou în sus la cartea de referinţe.

— Ai putea-o intitula discuţie despre tehnica de a muri.

— Tu ai să mori cu mult înaintea mea. E o noapte friguroasă şi uite cum eşti îmbrăcat.

Nathaniel privi atent fereastra zâmbitoare şi apoi privi în jos spre el însuşi.

— Crezi? Da. Probabil că ai dreptate.

— Iar eu am de gând să trăiesc al naibii de mult şi am să obţin tot ce-mi doresc.

— Adică?
— Tot felul de lucruri.
— Dar nu eşti fericit.

— Ce-ţi vine să-mi arunci cuvintele astea tocmai mie, dintre toţi oamenii?
— Există o legătură între noi doi. O să ni se întâmple ceva, sau poate am fost meniţi să lucrăm împreună. Tu ai o putere de rezistenţă extraordinară.
— La ce bun?
— O să moşteneşti raiul.

— Negarea?
— Tehnica de a muri ca să ajungi în rai.
— Nu, mulţumesc. Lasă copilăriile, Nat.
— Ai fi în stare, ştii bine. Iar eu…
Chipul lui Nat suferi o schimbare şi se întoarse din nou spre el însuşi. Sângele i se urcase neplăcut în obraji. Ochii exprimau ameninţare şi iminenţă.
— …Iar eu, am o presimţire. Nu râde, te rog… Simt… s-ar putea spune că ştiu…
Respiraţia lui scotea un uşor suspin. Picioarele se frământau.
— …Ştiu, s-ar putea spune, că pentru tine personal este important să înţelegi raiul, moartea, căci doar peste câţiva ani…
Un timp se aşternu tăcere, şoc îndoit… căci clopotele încetară să bată dincolo de ferestrele odăii, ca şi cum s-ar fi oprit odată cu vocea. O arsură păcătoasă de ţigară îi biciui braţul, pătrunzând până în glob, astfel că el o aruncă brusc şi scoase un ţipăt. Se trezi apoi lat pe podea. Bâjbâi sub fotoliu în căutarea chiştocului, iar podeaua vălurită îi îndurera trupul. Zăcând acolo, cuvintele îl urmăreau,

făceau să-i ţiuie urechile, provocau un vacarm, îi sileau inima să-i bată într-o bruscă şi îngrozită revelaţie, ca şi cum ar fi rostit într-un suspin cuvintele trecute sub tăcere de Nathaniel.

„… căci doar peste câţiva ani vei fi mort”.

Cuprins de furie şi panică strigă, împotrivindu-se cuvintelor nerostite:

— Eşti un imbecil, Nat, un imbecil sinistru! Cuvintele formară un ecou în şanţ şi el îşi ridică smucit obrazul de pe haină. Afară era multă lumină, soare şi ţipăt de pescăruş.

Strigă:

— Să fiu afurisit dacă am de gând să mor!

Se târî pripit afară din crevasă şi se opri în şanţ. Marea şi cerul erau de un albastru închis, iar soarele se înălţase destul ca să nu-şi mai lase dâra orbitoare în apă. Soarele îi ardea faţa şi îşi frecă barba ţepoasă cu ambele mâini. Privi iute linia orizontului, apoi coborî într-un şanţ. Începu să umble la pantaloni, aruncând o privire furişă peste umăr.

Atunci, pentru prima oară de când se găsea pe stâncă, faţa lui exterioară, ţepoasă, se descompuse într-un hohot batjocoritor de râs. Se reîntoarse la nevoile lui şi, cu gestul cu care mânuieşti furtunul, împroşcă cu apă spre orizont.

„Domnii sunt rugaţi să-şi aranjeze hainele înainte de a ieşi”.

Începu să se chinuiască cu nasturii hainei de ploaie pe care şi-o smuci cu violenţă. Apucă benzile care ţineau centura sub scurtă şi trase. Le scoase pe amândouă, le trânti grămadă şi rămase astfel, uitându-se în jos. îşi plimbă privirea peste cele două trese ondulate de aur, cusute pe fiecare braţ, peste nasturii auriţi şi pantalonii de antilopă neagră. Se despuie de toate: vestă, pulover de

lână, pulover negru, cămaşă, maiou. Scoase ciorapii lungi, şosetele, chiloţii. Rămase nemişcat şi-şi examină toate părţile trupului pe care le putea ajunge cu privirea.

Picioarele fuseseră atât de mult înmuiate în apă, încât se părea că şi-au pierdut forma. Un deget mare era albastru şi negru de vânătăi cu sânge uscat. Fiecare genunchi avea vânătăi care sfârşeau prin a deveni răni, nu tăieturi sau împunsături, ci porţiuni de mărimea unui ban în care carnea şi pielea fuseseră zdrelite. Şoldul drept era atât de albastru, de parcă cineva pusese pe el mâna muiată în vopsea.

Îşi cercetă braţele. Cotul drept era umflat, ţeapăn şi plin de vânătăi. Din loc în loc trupul său părea peticit. Nu era carne vie, ci echimoze formate din sângele de sub piele. îşi pipăi uşor ţepii de pe obraz. Ochiul drept era voalat, iar obrazul de sub el fierbinte şi ţeapăn.

Ridică maioul şi încercă să-l stoarcă, dar materialul tot mai reţinea apă. Apăsă cu piciorul stâng un capăt al ţesăturii şi răsuci celălalt capăt cu amândouă mâinile. Pe stâncă apăru o pată umedă. Repetă operaţia cu fiecare articol de îmbrăcăminte, le întinse pe toate la soare să se usuce. Se aşeză, scotoci în vestă şi scoase la iveală un vraf de hârtii îmbibate >

de apă şi un carnet cafeniu. Culoarea carnetului ieşise la apă şi pătase hârtiile care păreau acum ruginite. Întinse hârtiile în jurul său şi cotrobăi rând pe rând toate buzunarele. Găsi două monede mai mici şi una mai mare. Le aşeză într-o grămăjoară. Scoase din buzunarul mantalei cuţitul legat de saulă şi îl atârnă de gât. Apoi ridică mâna şi pipăi uşor plăcuţa cafenie legată în jurul gâtului său cu un şnur alb. îşi încreţi faţa într-un rânjet. Se sculă în picioare şi se căţără pe stânci, la gaura cu apă. Se lăsă înăuntru şi se aplecă în faţă. Spiralele roşii porniră în sus

şi-i aduseră aminte de capătul cel astupat al bălţii. Se retrase cu băgare de seamă, ţinându-şi respiraţia.

Coborî peste şanţuri spre marginea de jos a stâncii. Apa era scăzută şi tone de gelatină vie se întindeau ca o carapace peste pietre. Aşa cum stătea, depăşind cu degetele de la picioare marginea stâncii, hrana era uscată şi-i vorbea cu mici şi continue vibraţii. Deasupra scoicilor, algele se întindeau transparente şi de un verde aproape stins. Coborî anevoie, sprijinindu-se din gaură în gaură şi tresărind de câte ori piciorul se lovea de câte o scoică ascuţită. Trase de midii, dar nu se lăsau desprinse. Trebuia să le răsucească, de parcă ar fi smuls nişte oase din tendoane, desurubându-le din încheieturi. Le arunca peste umăr şi ele descriau un arc în aer, ca să cadă apoi cu un păcănit pe stâncă. Trudi astfel printre scoicile ascuţite, deasupra apei vălurite, până ce picioarele începură să tremure de încordare. Se căţără pe o stâncă, se odihni, se reîntoarse la midii şi răsuci mai departe. Pe stâncă era risipită recolta întreagă, unele lungi de aproape zece centimetri. Se aşeză la soare, cu sufletul la gură şi se apucă să le desfacă. Nu erau vulnerabile ca bomboanele roşii, erau încleştate şi lipite împreună, de nu aveai unde să înfigi lama cuţitului. Puse una pe stâncă şi o lovi cu mânerul cuţitului până când sparse cochilia. Scoase trupul întortocheat şi privi în depărtare peste ape.

— Aşa fac belgienii.

Dădu conţinutul pe gât. Strânse din dinţi şi sparse altă scoică. În scurtă vreme în faţa lui se afla o grămadă de carne crudă, albă şi gălbuie, întinsă pe stânca uscată. Fălcile i se mişcau, iar el privea în depărtare orizontul. Când mânca, partea voalată a ochiului drept se contracta uşor. Pipăi jur-împrejur cu mâna. Grămada dispăruse. Coborî pe ţărm şi mai adună câteva. Le deschidea pe

fiecare împungându-le brusc cu cuţitul. După ce le termină, smulse de pe stâncă bomboane roşii şi le îndesă în gură. Nu făcea nicio deosebire între verde şi roşu. Luă un smoc de alge verzi şi-l mestecă în dinţi ca pe o frunză de salată. Se duse din nou la groapa cu apă, se strecură înăuntru, rămase un moment cu ochii la suprafaţa sclipitoare. îşi umezi buzele, făcând doar să tresară spiralele de nămol roşu şi să se aşeze din nou la fund. Ieşi afară, se căţără pe vârful stâncii şi privi peste tot, de jur-împrejur. Linia orizontului era trasă riguros şi drept cu rigla. Se aşeză.

Carnetul şi hârtiile erau încă umede, dar luă totuşi carnetul şi îl deschise. Pe interiorul copertei, o foiţă transparentă acoperea o fotografie. Privi prin foiţă şi desluşi un portret şters. Putea să distingă un cap pieptănat cu grijă, o faţă puternică, surâzătoare, eşarfa albă de mătase în jurul gâtului. Dar amănuntele dispăruseră pentru totdeauna. Tânărul care zâmbea şters prin ceaţă şi pete cafenii era tot atât de îndepărtat ca şi portretele ţepene ale străbunicilor, dintr-o lume vagă, cafenie.

Chiar şi aşa, continua să-l privească, căutând detalii pe care mai degrabă şi le amintea decât le vedea, atingându-şi obrazul ţepos, în timp ce ghicea netezimea surâzătoare a celui din faţa sa, aranjându-şi părul ciufulit, pipăind cu milă colţul dureros al unui ochi. De cealaltă parte a fotografiei erau scrise într-un chenar nişte cuvinte. Dar şi acestea erau

pătate şi decolorate, de nu se mai puteau citi. Puse carnetul jos şi căută pipăind în jurul gâtului plăcuţa cafenie. O ridică spre ochiul stâng, atât cât îi îngăduia şnurul. Se încordă pe spate şi depărtă plăcuţa suficient ca s-o vadă.

Cristopher
Hadley
Martin
Ty. Lient. R.N.V.R.[7] C. OF. E

Citi de repetate ori inscripţia, rând pe rând. Buzele începură să se mişte. Lăsă placa să cadă, privi în jos la picioarele murate şi pline de răni, la pântecul său, la coapse.

Rosti tare, dând vocii o intonaţie puţin răguşită şi oarecum mirată:

— Christopher Hadley Martin. Martin. Chris. Sunt acelaşi dintotdeauna.

I se păru dintr-odată că iese din strania lui izolare, din interiorul globului din capul său şi că se prelungeşte în mod normal prin membrele sale. Trăia din nou la suprafaţa ochilor, era din nou afară, în spaţiu. Lumina zilei dădea năvală peste el, iar pe mare juca o licărire de la lumina soarelui. Stânca solidă era închegată ca un obiect, cu straturi de guano, cu apă dulce şi scoici. Un loc, într-o mare finită, la intersecţia a doua linii. Sub orizont treceau vapoare adevărate. Se sculă iute în picioare şi îşi făcu de lucru în jurul stâncii, întorcându-şi hainele la soare. Se duse din nou la hârtii, ca să le întoarcă pe cealaltă parte. Luă monedele, le zornăi o clipă în palmă şi făcu un gest, ca şi cum ar fi vrut să le arunce în mare. Apoi rămase un timp nemişcat.

— Ar fi un gest prea ieftin. De cabotin.

Privi la marea liniştită.

— Nu pretind că sunt un erou. Dar am sănătate, educaţie şi inteligenţă. Am să te înving.

---

7 Territory Lieutenant. Royal Navy Volunteer Reserve. Church of England. Locotenent de Infanterie. Voluntar de Rezervă al Marinei Regale. Biserica Anglicană.

Marea nu răspunse nimic. El rânji prosteşte în sinea lui.

— Am vrut doar să-mi afirm hotărârea de a supravieţui. Şi bineînţeles vorbesc cu mine însumi.

Privi în jur la stâncă.

— Primul lucru de făcut este să-mi inspectez domeniile.

Stânca se micşorase, devenind din insulă obiect. În lumina soarelui şi în absenţa frigului, întregul putea fi cercetat nu numai cu ochiul, dar şi cu înţelegerea. Văzu dintr-odată că şanţurile erau capetele erodate ale unor straturi verticale, iar pereţii dintre ele păturі mai dure care se tociseră mai lent. Erau marginile zdrenţuite ale unei albii adânci de noroi care fusese comprimată de greutate, până ce noroiul se înfierbântase şi în parte se dizolvase. O convulsie a straturilor superioare, o răsucire greu de imaginat, o colică a pântecelui terestru, sfâşiase albia adâncă şi aruncase în sus, prin noroi şi lut, marginea zdrenţuită până ce reuşise să erupă, cum ţâşneşte dintele din carnea maxilarului. Apoi păturile mai puţin comprimate se erodaseră, formând şanţuri. Pereţii erau şi ei distruşi pe alocuri şi modificaţi peste tot de accidente locale de teren. Unii pereţi se surpaseră şi zăceau alandala prin şanţuri. Întreg vârful stâncii se înclina şanţ după şanţ de la est spre vest.

Laturile dinspre mare ale stâncii ascundeau stratificarea, deoarece erau roase de apă şi dăltuite în dantelă de plantele animale strâns îngrămădite pe ele. Aici, sub apa rău mirositoare, partea de sus era cimentată în alb, dar acolo jos, unde stăteau împrăştiate scoici albastre dislocate, stânca era curată sau acoperită de crustacee şi alge. Dincolo de stâncă se afla un gol cu apă scăzută, apoi o altă stâncă mai mică şi încă una şi încă

una, într-o linie uşor curbată. Mai era apoi o ciupitură care întrerupea desenul apei şi pe urmă panta abruptă a mării urcând până la cer.

Privi solemn linia stâncilor şi se trezi asemuind-o cu un şir de dinţi. Se surprinse apoi închipuindu-şi că dinţii ieşeau treptat din falcă, dar asta nu era adevărat. Dinţii se scufundau sau mai degrabă erau erodaţi într-un proces infinit de lent. Erau molari de bătrâneţe, roşi acum. În decursul de o viaţă a lumii, se tociseră, se micşoraseră mestecând hrana pe care or fi mâncând-o stâncile.

Îşi scutură nervos capul, apoi îşi reţinu respiraţia simţind o durere bruscă în ceafă.

— Procesul e atât de lent, încât nu are nicio legătură cu…

Se opri. Privi sus în aer, apoi în jurul lui peste umăr. Repeta cuvintele cu grijă, cu aceeaşi intonaţie şi aceeaşi intensitate.

— Procesul este atât de lent…

Era ceva ciudat în sunetul care îi ieşea din gură. Nu numai răguşeala de om care îşi revine dintr-o răceală sau dintr-un acces de strigăte violente, asta era explicabilă.

Cântă cu voce tare:

Alouette, gentille alouette…

Îşi ţinu nasul cu mâna dreaptă şi încercă să sufle prin el, până ce presiunea îi rotunji obrajii. În urechi nu se produse niciun trăsnet. Ochii îl dureau şi-i lăcrimau. Se aplecă, puse mâinile pe genunchii zdreliţi şi întoarse capul într-o parte. Scutură violent capul, ignorând durerea din ceafă, în speranţa că va simţi vibrând o mică presiune, semn că i-a intrat apă în ureche. Se ridică şi, în faţa unui întreg amfiteatru de apă, cântă o gamă.

La ta, la, la, la, la, la, la!

Sunetul i se stinse pe buze.

Luă o poză teatrală şi declamă:

Cu lampa-n faţă, luna ostenită

La poarta zorilor bate grăbită…

Vocea i se opri într-un tremur. Întoarse mâna din încheietură şi ţinu palma cam la un cot depărtare de gură.

— Probe. Probe. Fii binevenită, putere…

Închise gura, coborî încet mâna. Acoperişul albastru, ca de iglu, de peste stâncă, înainta la mare distanţă, lumea vizibilă extinzându-se printr-un salt. Apa clipocea în jurul unei stânci micuţe, din largul Atlanticului. Încordarea îi crispa faţa. Făcu un pas printre hârtiile împrăştiate.

— Dumnezeule!

Apucă piticul de piatră, strângându-i zdravăn umerii cocoşaţi şi privi ţintă. Gura îi era din nou deschisă. Zvâcnirea inimii era vizibilă, ca o fluturare printre coaste. Încheieturile degetelor deveniseră albe.

Se auzi un uruit dinspre pitic. Capul de piatră căzu cu zgomot şi începu să se rostogolească la vale, tronc, tronc, tronc! Buf!

Începu să înjure. Coborî pe stâncă, găsi o piatră prea mare, o împinse vreun metru şi apoi renunţă. Sări peste piatră şi porni înjurând spre apă. Dar prin preajmă nu vedea niciun obiect pe care ar fi putut să-l mânuiască. Se întoarse repede în vârful stâncii şi se opri uitându-se cu spaimă la omul de piatră decapitat. Reluă drumul anevoios spre piatra prea mare şi începu să se lupte cu ea. O mişcă prin rostogolire. Construi trepte până în vârful unui perete şi se munci să ridice piatra sus. Stoarse din trupul său mai multă forţă decât adunase. Sângera. În cele din urmă se opri, asudat, printre hârtii. Demontă piticul şi îl reclădi pe piatra care la urma urmei nu era prea mare pentru cineva cu educaţie şi inteligenţă şi voinţă.

Un metru jumătate.

În spaţiile libere îngrămădi cartofii albi, uscaţi.

— Scăpat de această primejdie enervantă…

Aerul îi absorbea vocea ca o sugativă.

— Este în puterea ta! Educaţie şi inteligenţă!

Rămase în picioare, lângă pitic şi începu să vorbească aşa cum ar face un om care se adresează unui public indiferent, dar este hotărât să spună tot ce are de spus, fie că îl ascultă careva sau nu.

6

„Scopul urmărit este salvarea. Pentru aceasta, minimul strict necesar este supravieţuirea. Trebuie să-mi menţin trupul în stare de funcţionare. Trebuie să-i dau apă, hrană şi adăpost. Nu are importanţă dacă treaba este bine făcută sau nu, totul este să fie cumva făcută. Odată ce firul vieţii nu este întrerupt, va lega viitorul cu trecutul, în ciuda acestui interludiu înspăimântător. Punctul unu.

Punctul doi. Este de aşteptat să mă îmbolnăvesc. Nu-mi pot expune trupul la toate aceste greutăţi şi să pretind ca bietul amărât să se comporte ca şi cum ar trăi în puf. Trebuie să fiu atent la orice semn de boală şi să mă doftoricesc singur.

Punctul trei. Trebuie să-mi supraveghez judecata. Să nu las nebunia să se strecoare şi să mă ia prin surprindere. Deja… ar trebui să mă aştept la halucinaţii. Asta va fi adevărata bătălie. Iată de ce am să vorbesc cu voce tare. În viaţa normală, a vorbi de unul singur este un semn de ţicneală. Aici este o dovadă de identitate.

Punctul patru. Trebuie să mă ajut singur ca să fiu salvat. Tot ce pot face este să fiu cât mai vizibil. Nu am nici măcar un băţ pe care să ridic o cămaşă. Dar o să dea cineva cu ochii de stâncă, fără să-şi îndrepte anume binoclul spre ea. Văzând stânca o să vadă şi piticul făcut de mine. O să priceapă că cineva l-a construit intenţionat

şi o să vină să mă ia de aici. Tot ce am de făcut este să trăiesc şi să aştept. Trebuie să nu pierd contactul cu realitatea”.

Privi hotărât spre mare. Dintr-odată constată că vede iarăşi printr-o fereastră. El se afla în interiorul său, la capătul superior. Fereastra era delimitată în partea de sus de pielea şi părul amestecat şi suprapus ale celor două sprâncene, şi împărţită în trei lumini de cele două linii sau umbre ale nasurilor. Dar nasurile erau transparente. Lumina din dreapta a ferestrei era înceţoşată şi toate trei se uneau la bază. De câte ori privea în jos, la stâncă, îi vedea suprafaţa dincolo de tufişul ţepos al buzei de sus, nebărbierite. Fereastra era înconjurată de un întuneric de nepătruns care se prelungea în trupul său. Se aplecă să vadă tocul ferestrei, dar acesta se deplasa odată cu el. Îl modifică timp de o secundă încruntându-se. Roti cele trei lumini de fereastră jur-împrejurul orizontului. Vorbi încruntându-se:

— Este o trăire obişnuită. Nu-i nimic straniu în asta.

Scutură din cap şi-şi făcu de lucru. Întoarse ferestrele spre propriul său corp şi examină în mod critic pielea. Pete mari roşii acopereau cicatricile şi el exclamă:

— Arsură de soare!

Înşfăcă maioul şi îl trase pe el. Ţesătura era aproape uscată, o acceptă ca atare şi o vârî în grabă în chiloţi. Ferestrele luminoase deveniră felul obişnuit de a vedea. îşi adună

I hârtiile, le puse în carnetul de identitate şi îndesă pachetul în buzunarul hainei. Făcu câţiva paşi pe vârful stâncii, probând cu mâna hainele să vadă dacă sunt uscate. Nu păreau atât de ude, cât mai degrabă grele. Nu era o umezeală care să poată fi stoarsă sau să ude degetele, dar când le ridica de pe stâncă lăsau pe piatră o urmă

întunecată, cu forma lor, care pălea încet la soare.

Vorbi sec, înspre mare.

— Îmi pare rău că nu mi-am păstrat cizmele.

Îngenunche lângă mantaua de ploaie, privind-o. Deodată începu să cotrobăiască prin buzunarele uitate. Scoase o pălărie de muşama din care se scurgea apa şi o scufie de lână udă leoarcă. Despături pălăria şi stoarse scufia. Le întinse şi îşi afundă mâna în celălalt buzunar. O expresie de concentrare agitată i se întipărise pe faţă. Scotoci şi scoase un ban înverzit, nişte sfoară şi ambalajul mototolit al unui pachet de şocolată. Despături staniolul cu mare grijă, dar înăuntru nu mai rămăsese nimic. îşi apropie faţa de foiţa argintie şi o examină cu ochii micşoraţi. Într-una din cute se mai afla o fărâmă cafenie. Scoase limba şi o culese. Ciocolata îl fulgeră cu o dulceaţă pătrunzătoare, momentană şi chinuitoare şi apoi pieri.

Se rezemă de piticul de piatră, îşi luă şosetele şi le trase pe picioare. Luă apoi ciorapii de cizme. Le răsuci capetele în jos şi fu nevoit să se mulţumească cu ei drept cizme.

Lăsă capul să se sprijine de pitic şi închise ochii. Soarele îi strălucea pe umeri şi apa lovea stânca. În capul său licăreau scene agitate şi glăsuiau voci. Încercă toată gama de picoteli, fără să cadă în golul somnului. Lucrul care se afla în miezul globului era activ şi neobosit.

— Mi-ar plăcea un pat cu cearşafuri. Mi-ar plăcea vreo două halbe de bere şi o masă caldă. Mi-ar plăcea o baie fierbinte!

Şezu aşa un timp, tăcut, în timp ce sărea din gând în gând. îşi aminti că vorbirea este o dovadă de identitate şi buzele începură din nou să se mişte.

— Câtă vreme pot să-mi doresc aceste lucruri fără ca absenţa lor să mi se pară de neîndurat, câtă vreme pot să-

mi spun că sunt singur pe o stâncă în mijlocul Atlanticului şi că trebuie să lupt pentru supravieţuire, mă pot eu descurca.

La urma urmei sunt în afara primejdiei, în comparaţie cu nătărăii ăia de pe vasele Maiestăţii Sale. Ei n-au de unde să ştie când le-a venit sorocul să fie aruncaţi în aer. În schimb aş vrea să văd bricheta care ar fi în stare să mute din loc >

această stâncă.

Lucrul acela care nu se putea analiza pe sine continua să joace în lumina din spatele ochilor.

— În orice caz nu trebuie să dorm în timpul zilei. Las somnul pentru amărâtele alea de nopţi.

Se ridică brusc şi scrută orizontul.

— Îmbracă-te şi mănâncă. îmbracă-te pentru cină!

Îşi aruncă ciorapii de cizme şi îşi îmbrăcă toate hainele cu excepţia scurtei şi a hainei de ploaie. îşi trase ciorapii peste pantaloni, până la genunchi. Se ridică în picioare şi deveni volubil în aerul placid:

— Voi numi acest loc Veghea. Acesta este Piticul. Stânca de colo de sub soare, unde am ajuns înotând, este Stânca de Siguranţă; locul de unde adun midii şi de-alde astea este Piscul Hranei. Unde le mănânc Leul Roşu. Partea de sud unde sunt algele o numesc Piscul Perspectivei. Stânca de aici, dinspre vest, în care se află pâlnia…

Făcu o pauză în căutarea unui nume. Un pescăruş apăru legănându-se în soare, văzu cele două siluete stând la Veghe, scoase un ţipăt, lunecă înnebunit într-o parte şi se îndepărtă ca pe roate. Se reîntoarse apoi pe partea dreaptă, mai aproape de pământ şi dispăru între stânci. Înaintă tiptil şi privi în jos. La stânga se întindea o pantă aproape neaccidentată şi apoi despicătura din mijlocul

stâncii şi deasupra pâlnia. Spre dreapta nu se vedea piciorul stâncii, deoarece colţul cel mai înalt al Veghii ieşea în afară. Străbătu de-a buşilea distanţa până la margine şi privi în jos. Stânca era vizibilă cam un metru, apoi cotea ascunzându-se. Apărea din nou lângă bază şi acolo se zărea o licărire de pene.

— Un bulgăre a căzut din stâncă.

Cercetă cu atenţie apa şi avu impresia că distinge, în adâncuri, o formă pătrată. Se dădu înapoi şi se ridică în picioare.

— Stânca Pescăruşului.

y

Orizontul era tot pustiu.

Coborî stânca spre Leul Roşu.

— Aş dori să-mi amintesc numele general al stâncii. Căpitanul îi spunea, râzând, „Gata să-ţi scape”. îmi stă numele pe vârful limbii. Şi trebuie să găsesc unul şi pentru urcuşul meu obişnuit între Veghe şi Leul Roşu. Am să-i spun Strada Mare.

Văzu că stânca pe care şedea era întunecată şi aruncă o privire peste umăr. Soarele tocmai îl părăsea, coborând în spatele Piticului, astfel că grămada de pietre se transformase într-un gigant. Se ridică iute şi se lăsă în jos la Piscul Hranei. Agăţat cu mâinile şi picioarele desfăcute, străbătu câţiva metri smulgând midii. Fluxul de mare adâncă era acum în creştere şi câmpul lui de acţiune era mult mai restrâns. Trebuia să se aplece şi să desprindă midiile sub apă. Urcă din nou spre Leul Roşu şi începu să mănânce. Forma uriaşă a stâncii nu se mai vedea dedesubt şi devenise o pată pe cerul înserării. Umbra se desena imensă ca un pisc de munte. Privi în cealaltă direcţie şi văzu cele trei stânci pierzându-se într-o mare întunecată.

— Pe voi, cele trei stânci, vă numesc… Oxford Circus,

Piccadilly şi Leicester Square.

Se duse spre gura de apă cufundată acum în întuneric şi se băgă înăuntru. Tot mai pătrundea puţină lumină prin golul dintre pietrele îngrămădite la celălalt cap şi, pe când bea, zări slab undele, dar spiralele roşii erau invizibile. îşi băgă degetul arătător în apă şi pipăi fundul mâlos. Stătu nemişcat.

— O să plouă din nou.

Se porni apoi să sară şi să tremure, căci în groapă, alături de el, mai era cineva. Sau era doar o voce ieşită din apă şi din piatră care vorbea aproape în acelaşi timp cu el. Pe măsură ce inima îi venea la loc, putu să gândească coerent şi să accepte acel sunet drept un lucru rar şi uitat, o rezonanţă, un ecou. îşi dădu imediat seama că aici vocea îşi dobândise toată amploarea; îşi domoli deci trupul şi vorbi răspicat:

— Identitate din belşug, aici, doamnelor şi domnilor.

Se opri brusc şi auzi stânca spunând:

— …lor…

— O să plouă fără îndoială.

— …iată…

— Ce mai faci?

— …aci.

— Sunt ocupat cu supravieţuirea. Prind stânca în cursă dându-i nume şi o domesticesc. Unii oameni ar fi incapabili să înţeleagă importanţa acestui lucru. Când ceva capătă un nume, e pecetluit, e pus în lanţ. Dacă această stâncă încearcă să mă adapteze pe mine la căile ei, am să refuz şi am s-o adaptez eu pe ea la ale mele. Am să-i impun rutina mea, geografia mea. Am s-o înlănţuiesc prin nume. Dacă încearcă să mă anihileze cu atmosfera ei de sugativă, am să vorbesc aici unde cuvintele mele au sonoritate şi reverberaţie semnificativă, şi mă asigură de propria mea

identitate. Am să captez apa de ploaie şi am s-o adaug acestei bălţi. Am să-mi folosesc creierul ca pe o maşină-unealtă delicată, ca să produc rezultatele pe care le doresc. Confort, siguranţă, salvare. Prin urmare declar ziua de mâine, zi de gândire!

Se reîntoarse din groapa cu apă, urcă Strada Mare şi se opri pe Veghe, lângă Pitic. îmbrăcă toate hainele, îşi puse scufia umedă, apoi pălăria de cauciuc pe care o fixă sub bărbie. Aruncă o privire iute în jurul orizontului ascultă mişcarea nelămurită ce se auzea dinspre partea invizibilă, suspendată la jumătatea drumului spre Stânca Pescăruşului. Coborî Strada Mare, ajunse la crevasă. Se aşează pe peretele de lângă crevasă, îşi înfăşură picioarele în puloverul cenuşiu. Apoi se târî ca un vierme în crevasă, trăgând în jos scurta de molton şi haina de ploaie. Umflă bine centura de siguranţă şi înnodă banda împreună cu cele două capete ale tubului. Centura forma o pernă destul de mare pentru capul său şi foarte moale. Se întinse pe spate şi îşi odihni capul acoperit cu pălărie pe perna moale, îşi vârî încet braţele în crevasă de-a lungul trupului. Vorbi către cer:

— Va trebui să usuc alge şi să căptuşesc crevasa asta. Atunci am să mă simt ca molia în lână.

Închise ochii.

— Destinde-ţi fiecare muşchi în parte!

Somnul este o stare ca oricare alta la care se poate ajunge prin gândire.

— Partea proastă, când te gospodăreşti pe o stâncă, este că sunt atâtea de făcut. Dar n-am să mă plictisesc, şi asta-i bine.

Destinde muşchii picioarelor.

— Şi ce mai poveste! O săptămână pe stâncă. Conferinţă… Cum să supravieţuieşti. De Locotenent… Dar

de ce nu Locotenent Comandant? Sau chiar Comandant? Ofiţer superior, cu toate cele cuvenite.

— Voi, oameni, trebuie să vă amintiţi…

Ochii se pierdură în gol.

Iar eu nu mi-am amintit niciodată. Nici nu mi-a trecut măcar prin gând. N-am avut scaun de o săptămână. Sau în orice caz, de când am fost azvârlit de pe afurisita aceea de punte.

Borurile pălăriei îl împiedicau să audă cât de anemică îi era vocea proiectată pe cer. Sta culcat şi medita la lenea intestinelor sale. Aceasta aduse imagini de crom, de porţelan şi celelalte accesorii. îşi punea periuţa de dinţi la loc şi stătea privindu-şi faţa în oglindă. Tot procesul de a te hrăni avea o importanţă deosebită. Se făcea un ritual din el. La orice nivel. Fasciştii îl transformau în pedeapsă, credincioşii în ceremonie, canibalii în ritual sau doctorie sau într-o splendid de făţişă declaraţie de cucerire. Ucis şi mâncat. Şi, bineînţeles, a mânca cu gura era doar expresia grosolană a unui proces universal. Puteai să mănânci cu penisul, cu pumnii sau cu vocea. Puteai să mănânci cu cizme ţintuite, prin vânzare şi cumpărare, prin căsătorie sau prin încornorare…

Încornorarea îl făcu să-şi aducă aminte. Se întoarse dinspre oglindă, îşi legă şnurul la halat şi deschise uşa camerei de baie. Şi acolo, venind spre el, invocat parcă de expresia cam învechită, era Alfred. Dar era un Alfred schimbat, palid, transpirat, tremurând, gata să se arunce asupra lui. îi apucă încheietura mâinii în momentul în care pumnul îi atingea pieptul şi o răsuci până când Alfred începu să scrâşnească din dinţi, şuierând. Bun cunoscător al naturii cosmice a mâncatului, rânji în jos spre el.

— Hei, Alfred!

— Porc neruşinat!

— Îţi place să-ţi bagi nasul.

— Cine e acolo înăuntru? Spune-mi imediat!

— Domol, domol. Potoleşte-te, Alfred, doar nu vrei scandal.

— Nu încerca să mă faci să cred că e altcineva. Ticălosule! O, Doamne!

Se aflau lângă uşa închisă. Lacrimile lui Alfred se adunau în ridurile din jurul gurii şi el se zbătea să ajungă la clanţa uşii.

— Spune-mi cine este acolo, Chris. Trebuie să ştiu, pentru numele lui Dumnezeu.

— N-o face pe cabotinul, Alfred.

— Nu-mi spune tu mie că nu-i Sybil, ticălos parşiv şi neruşinat!

— Vrei să te uiţi, Alfred?

Sughiţuri. Slabe împotriviri.

— Vrei să spui că-i altcineva? Nu mă păcăleşti? Pe cuvântul tău, Chris?

— Ce nu fac eu ca să te liniştesc, bătrâne?! Priveşte!

Uşa se dădu în lături. Sybil, scoţând un mic ţipăt şi trăgând cearşaful până în dreptul gurii, ca şi cum ar fi fost eroina unei farse de alcov, ceea ce, fără îndoială, chiar şi era.

— Pe cinstea mea, Alfred bătrâne, oricine şi-ar închipui că ai luat fata cu cununie.

Exista însă o legătură între a mânca şi o casetă chinezească. Ce este de fapt o casetă chinezească? Un sicriu? Sau acele podoabe din fildeş sculptat, băgate una în cealaltă? Pe undeva, în toate astea era totuşi o casetă chinezească.

Uluit, zăcea ca un om de piatră, cu gura deschisă şi privirea aţintită spre cer. Odată ajuns înapoi în crevasă,

zbuciumul furios din piept, suspinele jalnice ale gurii moleşite făceau încă să reacţioneze trupul care mai prinsese puteri.

Îşi drese glasul şi vorbi tare.

— Unde dracu’ mă aflu? Unde am fost?

Se întoarse şi se întinse cu faţa în jos în crevasă, cu obrazul pe centură.

— Nu pot dormi.

Dar somnul era necesar. Lipsa de somn aduce pe oameni în pragul nebuniei. Vorbi cu voce tare şi centura vibră sub falcă:

— Doar am adormit. Visam despre Alfred şi Sybil. Încearcă din nou să dormi!

Stătea nemişcat şi se gândea la somn. Dar era un subiect chinuitor de evaziv:

— Gândeşte-te atunci la femei sau la mâncare. Gândeşte-te că mănânci femei, că mănânci bărbaţi, că-l ronţăi pe Alfred, pe fata cealaltă, pe băiatul acela, gândeşte-te la experienţa aceea imatură şi nesatisfăcătoare, stai nemişcat ca un butuc şi cugetă la tunelul vieţii, consumat până la această întrerupere nefastă.

Stânca aceasta!

— Am să numesc cele trei stânci de colo. Dinţii.

Dintr-odată începu să strângă centura cu ambele mâini, ca să potolească muşchii, ca să domolească fiorii adânci care îi străbăteau trupul.

— Ba nu! Nu dinţii!

Dinţii erau aici în interiorul gurii. Îi simţea cu limba. Barieră dublă de oase, fiecare cunoscut şi identificat, cu excepţia golurilor… şi chiar şi acolo mai persistau ca o amintire, dacă îţi dădeai osteneala să gândeşti. Dar să zaci pe un şir de dinţi, în largul mării…

Începu să se gândească cu disperare la somn.

Somnul este o relaxare a veghii conştiente, aceasta fiind selectorul. În somn, tot materialul nesortat iese în zbor ca gunoiul dintr-un coş răsturnat în bătaia vântului. În somn, timpul se abate din calea cea dreaptă, astfel că Alfred şi Sybil pot fi cu el pe stâncă. Sau somnul este consimţirea morţii, o trecere în inconştienţă totală, cu personalitatea învinsă, recunoscând foarte deschis ceea ce implică faptul de a fi muritor, anume că suntem structuri temporare, peticite şi inapte de a ţine pasul, fără acea întrerupere zilnică de la ceea ce considerăm cel mai specific nouă…

— Atunci de ce nu pot dormi?

În somn atingem ceea ce ar fi mai bine să rămână necercetat. Acolo întregul vieţii este împachetat şi împuţinat. Acolo personalitatea acumulată cu grijă şi care este bucuria noastră, singura noastră comoară şi totodată singura noastră apărare, trebuie să moară în acord cu adevărul ultim al lucrurilor, fulgerul negru care despică şi distruge totul, neantul absolut şi indiscutabil.

7

„Iar eu zac aici, făptură blindată în muşama, aruncată într-o crăpătură, bucăţică de hrană între dinţii tociţi în decursul de o viaţă a lumii.

O, Doamne! De ce nu pot dormi?”

Strângând centura cu mâinile, cu faţa ridicată, cu ochii aţintiţi în faţă, de-a lungul tunelului posomorât, şopti într-un amestec de uimire şi groază răspunsul la propria lui întrebare.

— Mi-e frică de somn!

7

Lumina se schimba în faţa ochilor aţintiţi, dar atât de încet, încât ei nu observau nicio diferenţă. Priveau mai

degrabă la învălmăşeala de imagini nesortate care se înfăţişau la întâmplare. În centrul lucrurilor tot mai stătea fiinţa tăcută, incontestabilă, dar părea să fi pierdut abilitatea de a deosebi imaginile de realitate. Din când în când portiţa din partea de jos a globului se deschidea spre centura moale şi apăreau cuvinte, dar fiecare afirmaţie era atât de izolată de scenele lucioase şi iluminate la care fiinţa participa, încât ea nu ştia ce legătură au unele cu altele.

— Am spus eu că am să mă îmbolnăvesc.

— Apă. Hrană. Minte sănătoasă. Salvarea.

— Am să le dau nume…

Dar imaginile lucioase persistau, se schimbau, nu în felul în care dintr-un nor se formează un altul, ci sărind brusc la un timp şi loc total diferit.

— Stai jos, Martin.

— Mulţumesc, domnule.

— Ne gândeam să te recomandăm pentru gradaţie. Fumezi?

— Mulţumesc, domnule.

Zâmbet brusc pentru bricheta aprinsă.

— Ţi-ai căpătat o poreclă, pe puntea inferioară?

Zâmbet drept răspuns, fermecător, timid.

— Mă tem că da, domnule, cred că nu se poate altfel.

— Ca Miller Fărâmiţă sau Clark cel Fercheş.

— Da, domnule.

— Cum mai e sus la probă?

— E… suportabil, domnule.

— Avem nevoie de oameni de cultură şi inteligenţă, dar mai ales oameni de caracter. De ce ai intrat în Marină?

— Simţi că-i de datoria ta să… să fii de folos, domnule, dacă e clar ceea ce vreau să spun.

Pauză.

— Văd că eşti actor în viaţa civilă?

„Fii atent!”

— Da, domnule. Nu unul prea grozav, din păcate.

— Scrii?

— Nu cine ştie ce până acum, domnule.

— Şi atunci ce ţi-ar fi plăcut să fii?

— Aveam senzaţia că totul este ireal. Nu ca aici. Ştiţi, domnule! Aici pe vapor. Aici ne preocupă problemele fundamentale ale vieţii şi… merită s-o faci. Doream să fi fost marinar.

Pauză.

— De ce ţi-ar plăcea să fii ofiţer, Martin?

— Ca marinar obişnuit, domnule, nu eşti decât o rotiţă măruntă într-o maşină. Ca ofiţer şansa e mai mare să-l loveşti din plin pe bătrânul Fritz, domnule, aşa cred.

Pauză.

— Te-ai înrolat voluntar, Martin?

Toate acestea sunt scrise acolo, în hârtii, dacă şi-ar da doar osteneala să le citească.

Sincer:

— De fapt, nu, domnule.

Roşeşte sub masca lui convenţională.

— Asta e totul, Martin, mulţumesc.

— Eu sunt cel care vă mulţumeşte, domnule.

Roşeşte ca o copilă de şaisprezece ani.

— Este soţia regizorului, bătrâne, vezi ce faci!

Un dicţionar francez excepţional de mic, arătând ca o gumă de ras excepţional de mare.

O casetă de lac negru de pe care s-a şters poleiala.

Cutia chinezească avea un caracter evaziv. Uneori era alcătuită din cutioare ornamentate de fildeş care intrau una în cealaltă. Alteori era o cutie unică în formă de casetă. Dar oricât ar fi fost de evazivă, era importantă şi

sâcâitoare.

Este soţia regizorului, bătrâne. Gras. Alb. Ca un vierme cu ochii mici, negri. Tare aş vrea să te mănânc! Tare mi-ar plăcea să joc rolul lui Danny. Tare mi-ar plăcea să te mănânc. Tare mi-ar plăcea să te pun într-o piesă. Cum pot eu să te pun undeva, dacă nu te-am mâncat? Are gusturi ciudate. I-ar plăcea să te mănânce. Tu nu eşti o persoană, drăguţa mea, eşti doar un instrument de plăcere.

O cutie chinezească.

O sabie este un falus. Ce enormă şi cutremurătoare glumă! Un falus este o sabie. Jos, câine, jos! În patru labe, acolo unde ţi-e locul.

Apoi se trezi privind la un profil şi ţipând. Profilul aparţinea uneia dintre reptilele înaripate. Vietatea era cocoţată pe lespede şi privea pieziş, în jos, spre el. În urma ţipătului, aripile largi începură să bată şi se depărtă în zbor fâlfâit. Imediat o imagine lucioasă mătură cerul albastru şi piatra din raza vederii. Era un petic strălucitor, uneori de forma cifrei opt, culcată pe o parte; alteori ca un cerc. Cercul era umplut cu mare albastră, în care pescăruşii se roteau şi se aşezau şi le plăcea să mănânce şi să se lupte. Simţea sub el legănarea navei, percepea nemişcarea şi tăcerea sumbră care se lăsa pe punte, în timp ce distrugătorul luneca pe lângă obiectul care plutea pe apă… un obiect umil, ocărit şi tăcut, în mijlocul pliscurilor combative, un instrument de plăcere.

Se zbătu să iasă afară în soare, se ridică şi strigă slab spre imensitatea cerului.

— Sunt treaz!

Albastru intens, cu fulgi albi şi licăriri de diamant. Spumă, înflorire abundentă în jurul celor trei stânci.

Întoarse spatele nopţii.

— Astăzi este zi de gândire.

Se dezbrăcă repede, rămânând în pantaloni şi pulover, îşi întinse hainele la soare şi coborî spre Leul Roşu. Fluxul era atât de scăzut, încât midiile puteau fi văzute cu duiumul.

Midiile reprezentau o hrană, dar te săturai curând de ele. Se întrebă pentru o clipă dacă să adune nişte bomboane, dar stomacul nu acceptă ideea. Se duse însă cu gândul la ciocolată şi îi veni în minte foiţa de staniol. Rămase pe loc, mestecând în mod mecanic, în timp ce ochiul minţii urmărea strălucirea argintie, scânteietoare.

— În definitiv, astăzi s-ar putea să fiu salvat!

Examină gândul şi descoperi că ideea îi era indiferentă, cum îi deveniseră şi midiile, searbădă şi nesatisfăcătoare ca apa lui de băut. Se căţără la gaura de apă şi se târî înăuntru. Sedimentul roşu se întindea pe o fâşie de vreo cinci centimetri, la capătul dinspre el.

Strigă tare, în cavitatea răsunătoare:

— O să plouă din nou.

Dovadă de identitate.

— Trebuie să măsor balta asta. Trebuie să-mi fixez o raţie. Trebuie să silesc apa să vină la mine, dacă va fi nevoie. Trebuie să am apă.

O fântână. Să sfredelească în stâncă. Un bazin de rouă. Căptuşit cu pământ şi paie. Condensare. Cultură. Inteligenţă.

Întinse mâna şi băgă degetul înăuntru. În momentul în care mâna ajunse să se cufunde până la încheietura degetului, vârful dădu de mâl şi alunecă. Apoi de stâncă. Răsuflă uşurat. Mai încolo, sub fereastră, apa era mai întunecată.

„Numai un nebun ar irosi apa, târându-se înainte şi secând acest capăt, numai ca să vadă câtă apă mai este.

Eu n-am s-o fac. Am să aştept şi am să înaintez târâş pe măsură ce apa se retrage. Şi, oricum, o să plouă mai înainte”.

Se duse grăbit spre haine, luă foiţa de staniol şi sfoara şi se urcă spre Pitic.

Se încruntă la Pitic şi începu să-i vorbească:

„Est sau vest n-are importanţă. În oricare dintre aceste direcţii ar apărea convoaie, se vor îndrepta tot spre stâncă. Dar ar putea să apară în sud sau, mai puţin probabil, spre nord. Totuşi soarele nu străluceşte dinspre nord. Deci miza cea mai sigură este tot sudul”.

Luă capul Piticului şi aşeză cu grijă piatra pe Veghe, îngenunche şi netezi foiţa de staniol până când începu să lucească sub mâna sa. Presă bine foiţa pe capul Piticului şi o fixă cu sfoară. Aşeză capul argintiu înapoi pe Pitic, merse până la capătul sudic al Veghii şi privi ţintă la faţa lipsită de trăsături. Soarele ricoşa spre el de pe hârtie. Îndoi genunchii, până când ajunse cu ochiul la nivelul foiţei şi tot mai vedea soarele distorsionat. Târşind picioarele merse în arc atât cât îngăduia capătul sudic al Veghii şi tot mai vedea soarele. Desprinse din nou capul argintiu al Piticului, lustrui staniolul cu ciorapii şi-l aşeză la loc. Soarele îi făcea cu ochiul. Sus pe Veghe stătea un om autentic şi unul care purta pe umeri un semnal sclipitor.

— Astăzi voi fi salvat!

Întări şi sublinie afirmaţia absurdă cu trei paşi de dans, dar se opri cu o grimasă.

— Picioarele mele!

Se aşeză sprijinindu-se de partea sudică a Piticului. Astăzi este zi de gândire.

— Nu a fost deloc rău.

Modifică arcada peste fereastra sa printr-o încruntare.

— Ideal ar fi, bineînţeles, ca piatra să fie sferică. Atunci în orice punct al unui arc de o sută optzeci de grade ar apărea vasul, soarele va ricoşa dinspre Pitic direct asupra lui. Dacă un vas se află sub linia orizontului, atunci scânteierea va cuprinde gabia, însoţind-o ca o mână care ţi se aşază pe umăr ca să te reţină, stăruitoare, enervantă, până când o va observa şi cel mai neghiob dintre marinari, iar ideea va începe să-şi facă loc în mintea echipajului.

Orizontul rămânea gol.

— Trebuie să fac rost de o sferă. Poate că aş putea să găsesc una de o formă cât mai apropiată şi s-o rotunjesc cu ajutorul altei pietre. Am ajuns şi pietrar. Cine cioplea ghiulele din piatră? Michel Angelo. Dar trebuie să caut o piatră foarte rotundă. Niciun moment de neactivitate. Întocmai ca Itma[8].

Se ridică şi coborî către mare. Cercetă atent dincolo de marginea stâncii cu midii, dar nu văzu nimic care să merite oboseala. Între el şi cele trei stânci se aflau alge verzi şi un morman de piatră. Dar le întoarse spatele. Se îndreptă în schimb spre Piscul Perspectivei. Coborî terasele de stâncă până la apă. Dar aici nu se afla nimic decât grămezi de alge rău mirositoare. Coborâşul îl obosise şi se opri o clipă deasupra apei, cercetând cu privirea suprafaţa stâncii în căutare de ceva util. Aproape de obrazul său era o substanţă coralină, diafană şi trandafirie ca o glazură. Şi dintr-odată nu mai era trandafirie, ca şi cum avea mereu intenţia să se preschimbe în violet. Mângâie cu un deget materia netedă. Culoarea aceasta era poreclită Bujorii Hangiţei şi era împroşcată în cantităţi enorme de mâna nepricepută şi neantrenată a marinarului din vreme de război. Se

8 Itma - program al radiodifuziunii engleze în timpul războiului.

presupunea că este culoarea care făcea ca vasul să se confunde cu marea şi cu aerul la ora de temut a zorilor. Se aflau interminabile suprafeţe trandafirii în jurul hublourilor şi al apărătorilor de tun, câmpuri întregi roze pe accesoriile laterale şi superioare; vopseaua atârna în preajma unghiurilor greu accesibile, curbelor funcţionale, cabinelor de locuit acordate cu zgârcenie pe vasele trimise în Patrula de Nord; era ca o glazură roză sau ca nişte formaţii de coral crescute pe o stâncă, în bătaia apei. îşi îndepărtă faţa de la bordaj şi se întoarse să urce scările pe punte. Se găseau probabil hectare întregi din acest material răspândite pe stâncile copilăriei, în Tresellyn. Acolo era locul în care Nat o luase pe ea, o luase în ambele sensuri, recunoscător pentru sugestie.

Nava se clătina puternic şi iată-l pe Nat coborând scara superioară ca un Păsăr-Lăţ-Lungilă, potrivindu-şi cu grijă extremităţile îndepărtate ale membrelor pentru siguranţă şi pus acum în faţa unei dileme la vederea chipului şi a chipiului. Iată-l pe Nat salutând, pe punctul de a-şi pierde, ca de obicei, echilibrul, dar de data aceasta susţinându-se cu un braţ şi două picioare.

— Cum o duci, Nat? Îţi place meseria?

Zâmbet gen Nat, respectuos, deşi puţin forţat. „Să priveşti partea bună a lucrurilor!”

— Bine, domnule.

Păşeşte îndărăt, neghiob nefericit!

Urcă, urcă. Sus pe covertă puţin vânt şi după-amiaza.

— Alo! Drumul mediu zero-nouă-zero. Acum e în zag la unu-unu-zero şi aş putea spune mers constant, nu mai cutreieră oceanul la întâmplare aşa cum ai lăsat-o. E în mâinile tale. Bătrânul e în toane rele, aşa că ia seama să nu iasă scântei.

— Peste zece secunde trece pe zig? M-am lămurit.

— Ne vedem la cart.

— Cincisprezece grade babord. Cârma zero. Ţine-o aşa!

Aruncă iute o privire spre convoiul de vase şi apoi îndărăt.

Nat era tot acolo, stând incomod pe locul său obişnuit, cu picioarele larg desfăcute, cu faţa sprijinită în mâini. Coverta cauciucată se înclina sub el, îşi relua poziţia şi el se legăna pe balustradă. Fereastra luminoasă care privea în jos spre el se apleca pieziş, cu un rânjet deghizat în surâs.

Doamne, cum te urăsc! Aş fi în stare să te mănânc! Pentru că i-ai pătruns misterul, ai obţinut dreptul să-ţi bagi mâna în haina ei ieftină de tweed; pentru că împreună aţi creat un loc în care eu nu pot pătrunde; pentru că în nevinovăţia ta stupidă ai obţinut ceva ce eu trebuie să obţin ca să nu-mi pierd minţile.

Constată apoi că mai are şi alte motive de furie împotriva lui Nathaniel, nu din cauza lui Mary, nu pentru că dăduse peste ea aşa cum s-ar fi împiedicat de un colac de punte, ci pentru că îndrăznea să şadă astfel, legănându-se; odată cu marea, susţinut doar de o aţă, atât de aproape de sfârşitul care ar fi fost dureros şi totodată liniştitor, ca atunci când se sparge un abces.

— Doamne!

Wildebeeste se întorsese de câteva secunde.

— Tribord treizeci de grade. Jumătate viteză. Înainte!

În punctul apex, pe ecranul distrugătorului, o lumină arunca săgeţi dezordonate.

— Cârma zero. Ţine-o aşa! încet înainte.

De pe scară se auzi un tropăit. Căpitanul se răsti la el:

— Ce dracu’ ţi-a trăsnit prin cap?

Grăbit şi calm.

— Mi s-a părut că văd urme de vas naufragiat la prova tribord, domnule. Dar nu puteam fi sigur. Aşa că am păstrat direcţia şi viteza până la degajarea drumului.

Căpitanul se opri cu o mână pe ecranul punţii şi coborî vocea.

— Ce fel de urme de naufragiu?

— Grinzi de cherestea, domnule, plutind aproape de suprafaţă.

— Hei! Cartul la tribord!

— Da, domnule.

— Ai văzut urme de naufragiu?

— Nu, domnule.

— …S-ar putea să mă fi înşelat, domnule, dar am crezut că e mai bine să fiu prevăzător.

Căpitanul se vârâse în el, obraz lângă obraz, astfel că, aducându-şi aminte, se încleşta mai strâns de stâncă. Faţa căpitanului era mare, palidă şi brăzdată. Ochii roşii de nesomn. Examină o clipă ceea ce era expus în fereastră. Cele două nasuri umbrite, de o parte şi de alta a ferestrei, percepură un miros slab, dulceag. Apoi faţa se schimbă, nu în mod dramatic, nu înregistrând un fapt sau dându-l la iveală, ci o schimbare gen Nat, venită din interior. Sub paloare şi sub cutele umede, în colţurile gurii şi ale ochilor, apăru o uşoară modificare musculară, de tensiune complicată, până ce pe faţă se întipări o expresie nouă de insultă făţişă, prototipul dispreţului şi al neîncrederii.

Gura se deschise.

— Dă-i înainte!

Prea uluit ca să mai dea un răspuns sau să mai salute, urmări faţa care se întorcea purtând în jos pe scară expresia de înţelegere şi dispreţ.

Înflăcărare şi patimă.

— Un semnal, domnule, de la căpitanul D. Încotro te îndrepţi, frumuşica mea?

Omul de la semnalizator, cu faţa impasibilă. Înflăcărare şi patimă.

— Transmite-l căpitanului.

— Da, bine, domnule.

Se reîntoarse la habitaclu.

— Cincisprezece grade babord. Cârma zero. Ţine-o aşa.

Privind pe sub braţ îl văzu pe Nathaniel trecând prin centrul viratorului de pe puntea superioară. Văzut astfel, părea un liliac atârnat cu capul în jos de bolta unei peşteri. Nat trecu mai departe, în mers clătinat, până când dispăru după linia de întrerupere a teugei.

Se trezi înjurând un Nat invizibil. îl înjura pentru Mary, pentru dispreţul de pe faţa bătrânului Suge Gin. Privind peste habitaclu, în această lume răsturnată, centrul se văzu asaltat de o furtună de emoţii acide, întunecate şi crude. Printre ele se afla o disperată uimire că cineva atât de bun ca Nat, iubit fără voie pentru chipul său ce reflecta trăiri interioare, pentru seriozitatea atenţiei lui, pentru iubirea pe care o dăruia fără premeditare, putea totuşi să fie urât cu atâta înverşunare, de parcă ar fi fost unicul duşman. Uimirea că iubirea şi ura se contopiseră într-un singur tot, o singură emoţie. Sau poate că puteau fi separate. Ura era ceea ce a fost dintotdeauna, un acid, un venin coroziv, care poate fi suportat numai când cel care urăşte este puternic.

— Eu ştiu să urăsc.

Aruncă repede o privire la contorul de observaţie de pe punte, la *Wildebeeste* şi dădu ordin pentru schimbarea direcţiei.

Dar iubirea? Iubirea pe care i-o purta lui Nat? Era

această amărăciune dizolvată în ură, astfel încât soluţia rezultată avea un efect ucigător care îţi afecta pieptul şi măruntaiele.

Mormăi peste habitaclu:

— Dacă aş fi jucăria aceea de sticlă cu care aveam obiceiul să mă joc, aş putea pluti într-o sticlă de acid. Atunci nimic nu m-ar mai putea atinge.

Zag.

„Asta e! De când am întâlnit-o, şi de când ea a spart tiparul ordonat al vieţii mele, neluând în seamă nicio lege a vieţii, confruntându-mă cu problema de nerezolvat, insuportabilă, a existenţei ei, acidul a început să-mi macine măruntaiele. Nu o pot nici măcar ucide, căci aceasta ar fi victoria ei finală asupra mea. Şi totuşi, cât timp e în viaţă, acidul va continua să lucreze. Ea este acolo. Cu trupul ei, şi nici măcar nu-i un trup atrăgător. Cu mintea ei mediocră. Obsesie. Nu iubire. Sau dacă este iubire, alcătuită nebuneşte din pizma faţă de însăşi existenţa ei. *Odi et amd*. Ca acel lucru pe care am încercat să-l scriu”.

Draperii din dantelă, cu falduri frumos aranjate, cădeau de fiecare parte a mesei improvizate, din stejar, decorată cu ferigi prăfuite. Masa rotundă din mijlocul salonului aproape nefolosit, mirosind a ceară de lustruit; într-o zi ar putea susţine un catafalc, dar până atunci, nimic. Privi de jur-împrejur la ornamente şi la pluş, luă o gură din aerul prins în cursă de partea aceasta a ferestrei, mirosind a vechi, a ceară de lustruit şi a vinul cel mai ordinar. Camera se potrivea cu ea. Îi venea[9]

pe măsură. Erau identice din toate punctele de vedere cu excepţia maniilor.

Privi în jos la hârtia de scris pe care o ţinea pe

9 Urăsc şi iubesc (lat.).

genunchi. Zig.

Dar asta nu era decât o parte. Iar acidul continua să-l roadă. Cine ar fi visat vreodată că el o să se îndrăgostească sau că o să fie prins în cursă, de un salon pe două picioare.

Începu să umble de sus în jos pe punte.

„Cât timp ea trăieşte, acidul atacă. Nu există nimic care să-l poată opri. Şi dacă ar ucide-o ar fi şi mai rău.a

Se opri. Privi îndărăt de-a lungul punţii spre dunetă şi spre balustrada pustie din tribord.

— Doamne! Douăzeci de grade tribord.

Există un sens în care ea sau mai bine zis şuvoiul acid putea fi zăgăzuit. Puteai, printre altele, să nu transmiţi mesajul subofiţerului Roberts, dar asta s-ar fi încadrat în sistemul general. Dar dacă ai forţa puţin împrejurările, nu în sensul de a strânge pe cineva de gât sau a trage în cineva un foc de armă, doar dacă le-ai dirija uşor spre drumul pe care să-l apuce. Nefiind decât o sugestie dată circumstanţelor, n-ar putea fi considerată ceea ce un moralist sever ar putea numi o…

„Şi, de altfel, cui îi pasă?!”

Asta înseamnă să te năpusteşti cu spada în draperie, cu o vagă speranţă de succes.

„S-ar putea ca el să nu se mai aşeze niciodată acolo”.

Atunci ofiţerul de cart, în exerciţiul funcţiunii, dă o comandă la cârmă pentru a evita resturi plutitoare sau o mină deviată şi nimeni nu are nimic de pierdut.

„Dar dacă o să se aşeze din nou acolo?”

Corozivul îl inunda. O voce striga în pieptul lui… Nu vreau să moară! Amărăciunea şi ura muşcau adânc, continuau să muşte. Strigă tare cu vocea lui proprie:

— Nu înţelege nimeni ce simt?

Marinarii de veghe îşi schimbaseră poziţiile. Se

încruntă la ei şi simţi sângele urcându-i-se din nou în obraji. Vocea răsună sălbatică.

— Înapoi la posturile voastre!

Se rezemă de habitaclu şi simţi cum îi tremură tot trupul.

„Alerg după… un soi de linişte”.

Hangiţă îmbujorată, cu păr prea aspru, chiar pentru o hangiţă. Privi spre colţii de stâncă.

„Un soi de linişte”.

Formaţii de coral.

Scutură capul, ca şi cum ar fi scuturat apă din păr.

— Am venit jos, aici, pentru ceva.

Dar nu era nimic, doar alge, stâncă şi apă.

Urcă din nou la Leul Roşu, adună câteva din midiile neconsumate dimineaţă şi privind în sus, pe Strada Mare, se duse la Veghe. Se aşeză la sudul Piticului, care făcea cu ochiul, şi desfăcu midiile cu briceagul, mânca făcând pauze lungi după fiecare înghiţitură. Când termină şi ultima, se întinse pe spate.

— Drace!

Nu erau deosebite de midiile de ieri, dar aveau gust alterat.

— Poate că le-am lăsat prea mult la soare?

Şi doar stăteau cu orele la soare, între flux şi reflux!

— De câte zile sunt aici?

Se gândi cu înfrigurare, apoi scrijeli cu briceagul trei linii în stâncă.

— Nu trebuie să las să-mi scape nimic din ceea ce mi-ar consolida personalitatea. Trebuie să iau hotărâri şi să le duc la îndeplinire. I-am pus Piticului un cap argintiu. Am hotărât să nu mă las ispitit să zgândăresc fără rost groapa cu apă. Cât de departe este orizontul? Cinci mile? Aş putea zări o gabie de navă la zece mile distanţă. Pot să fac

prezenţa mea cunoscută într-un cer cu un diametru de douăzeci de mile. Nu-i rău deloc! Atlanticul în punctul acesta este lat de vreo două mii de mile. Douăzeci intră în două mii de o sută de ori.

Îngenunche şi măsură o linie lungă de un sfert de metru, după aprecierea lui.

— Asta ar fi a suta parte, un sfert de centimetru.

Aşeză lama briceagului pe linie la vreo cinci centimetri de capăt şi roti încet mânerul, până ce vârful lăsă un semn alb în stânca cenuşie. Se dădu înapoi şi privi diagrama.

— O navă serioasă m-ar putea zări de la cincisprezece mile. Puse din nou vârful briceagului în punctul însemnat şi-l lărgi. Făcu o pauză, apoi continuă să scrijelească până ce semnul ajunse de mărimea unei monede mai mărişoare. Întinse piciorul şi, cu ciorapul de cizmă, frecă semnul făcându-l să devină cenuşiu şi să arate de parcă ar fi fost acolo de la începuturile stâncii.

— Am să fiu salvat astăzi.

Se ridică şi examină faţa argintie. Trase linii imaginare de la soare la piatră şi le săltă dintr-o parte în alta a orizontului. Se apropie de pitic şi privi în jos, să vadă dacă faţa argintie îi reflectă chipul. Lumina soarelui îi sări în ochi. Se smuci în sus.

— Aviaţia! Netotule! Nătângule! Se trimit avioane peste ocean şi locul acesta se foloseşte probabil pentru a verifica direcţia. Şi aviaţia de coastă, în căutare de submarine germane!

Puse mâinile pâlnie la ochi şi se roti încet, privind spre cer. Aerul era de un albastru intens, întrerupt doar de soarele atârnat deasupra mării de amiază. Cu mâinile depărtate de corp începu să umble grăbit în sus şi în jos.

„Zi de gândire”.

Piticul era bun pentru vapoare… le apărea în faţă o siluetă. Ar putea să vadă Piticul sau tăierea capului. Dar pentru cei din avion Piticul, contopit cu stânca, era invizibil, iar strălucirea staniolului putea fi doar un cristal de cuarţ rătăcit. Pe stâncă nu era nimic care să-ţi reţină privirea. Avioanele ar putea descrie cercuri la înălţimea de o milă, două. De sus, stânca ar apărea ca un mic petic cenuşiu care atrage privirea doar din cauza valurilor ce se spărgeau de stânci şi se pierdeau, în cerc, în ocean.

Privi iute şi disperat în sus şi apoi spre apă.

Un model.

Oamenii creează modele şi le suprapun naturii. De la o mie de metri, stânca apare ca o pietricică. Dar să presupunem că pietricica ar fi vărgată? Privi spre şanţuri. Pietricica era gata vărgată. Fâşiile proeminente ar apărea cenuşii, cu linii mai întunecate de şanţ între ele.

Îşi prinse capul între mâini.

Pătrăţele. Dungi. Cuvinte. S.O.S.

— Nu pot să renunţ la haine. Fără ele aş muri de frig. Şi chiar dacă le-aş întinde, nu ar fi vizibile nici măcar cât acest guano.

Printre palme privi în jos spre Strada Mare.

— Trebuie potrivit pe ici, pe colo. Să fie totul neted. Tăiat un S.O.S. uriaş, umbrit.

Lăsă să-i cadă mâinile, cu un zâmbet amar.

— Nu fi copil!

Se ghemui din nou jos şi cercetă pe rând materialul care îi stătea la îndemână. Stofă. Bucăţele de hârtie. O centură de salvare de gumă.

Iarbă de mare.

Făcu o pauză, ridică braţele şi strigă triumfător:

— Iarbă de mare!

8

Erau tone de alge agăţate de jur-împrejurul stâncii, plutind sau stând încolăcite sub apă, lângă Piscul Perspectivei.

— Oamenii creează modele.

Alge, pentru a impune naturii un model nefiresc, un model care să ţipe spre orice observator raţional: „Priveşte! Asta înseamnă gândire. Aici este un om!”

„Cel mai potrivit ar fi să trag o singură linie neîndoielnică desenată perpendicular pe şanţuri şi formată din îngrămădiri atât de înalte, încât efectul să nu fie doar o schimbare de culoare, ci să arunce chiar o umbră proprie. Trebuie să o fac lată de cel puţin un metru şi dreaptă ca o linie geometrică. Mai târziu am să umplu unul dintre şanţuri şi am să transform linia în cruce. Atunci stânca ar deveni o prescură caldă!”

Privind în jos spre cele trei stânci, plănui să coboare linia de-a latul şanţurilor, mai mult sau mai puţin paralelă cu Strada Mare. Linia va porni de la Leul Roşu şi va ajunge sus la Pitic.

Porni iute în jos, pe Strada Mare. Acum că îşi găsise o treabă cu rost, mormăia fără să ştie de ce.

— Mai repede! mai repede!

Apoi urechile începură să i se umple de bâzâitul fantomă al avioanelor. Tot privind în sus, căzu odată şi se tăie. Numai după ce se apucase să tragă algea deasă de lângă Piscul Hranei, făcu o pauză.

— Nu fi nebun! Ia-o mai încet. N-are rost să priveşti în sus, deoarece nu poţi face nimic ca să atragi atenţia. Doar un cretin ar tot juca, fluturându-şi cămaşa, în speranţa că trece un avion la cinci mile înălţime.

Îşi plecă pe spate capul cât putu şi cercetă cerul, dar nu zări nimic în afară de albastru şi de soare. îşi ţinu respiraţia şi ascultă, dar nu auzi nimic decât vuietul

interior, confuz, al propriei sale vieţi; nimic în exterior, decât clipocitul şi gâlgâitul apei. îşi îndreptă ceafa şi rămase acolo gândind. Se întoarse la crevasă. Se dezbrăcă la piele şi îşi întinse hainele la soare. Aranjă cu grijă fiecare lucru pe o latură a viitoarei linii de alge. Se întoarse la Leul Roşu şi privi în jos la spaţiul care îl despărţea de cele trei stânci. Se răsuci şi se lăsă în jos peste marginea de piatră. Apa era mai rece decât şi-o aducea aminte, mai rece decât apa dulce pe care o avea de băut. Scrâşni din dinţi şi se împinse în jos. În dreptul genunchilor stânca era atât de tăioasă, încât i se redeschiseră rănile din prima zi. Mijlocul lui era rezemat de stâncă, între coate; gemea. Nu putea atinge fundul, iar algele care îi îmbrăţişau pulpele erau şi mai reci decât apa. Răceala îl presa, aşa cum se întâmplase şi în largul mării şi, odată cu amintirea, îl cuprinse panica. Scoase un ţipăt ascuţit, disperat, se desprinse de stâncă, împingându-se, şi căzu. Apa îl cuprinse cu o mână îngheţată. Deschise ochii. Iarba de mare se agita în dreptul lui. îi despicase suprafaţa cu capul lui şi se aruncă înnebunit înapoi pe stâncă. Se agăţă de ea tremurând.

— Ţine-te bine!

Sub alge era ceva alb. Se împinse înainte şi lăsă piciorul să se cufunde. Dedesubtul algelor, prinşi între stânca lui şi celelalte trei, se aflau bolovani, probabil de cuarţ, îngrămădiţi şi ascunşi. Rămase ghemuit în apă, susţinându-se în parte prin mişcările de înot ale braţelor, în timp ce cu picioarele pipăia în jurul său. Reuşi să-şi găsească puncte de sprijin şi se ridică în picioare. Apa îi ajungea până la piept şi algele trăgeau de el. Inspiră adânc şi se scufundă. Apucă de alge şi încercă să smulgă un smoc, dar erau foarte rezistente. Când fu nevoit să iasă din nou la suprafaţă, abia dacă adunase cât să ţină într-o

mână. Începu s-o smulgă fără să se mai cufunde, adunând ce mai rămăsese din recoltă. Uneori, pe când smulgea aşa, dădea de câte un colţ de piatră de care se ciocnea uşor şi trebuia să facă mişcări de readaptare, încetinite de apă. Arunca algele sus, iar ele rămâneau atârnate peste marginea stâncii, picurând.

Dintr-odată, ierburile de sub picioare zvâcniră şi ceva îi atinse în treacăt degetele. O unduire rapidă şi dezordonată străbătu stratul de alge, apoi încetă.

Apa bolborosi.

— Crab. Homar!

Se căţără în genunchi până la Leul Roşu şi se culcă alături de alge până când inima i se domoli.

— Îl urăsc!

Se târî spre marginea stâncii şi privi în jos. Dintr-odată, de parcă ar fi fost o plăsmuire a ochiului său, zări homarul printre alge, de o formă diferită, ca de balaur, şi de o culoare diferită. Înghenunche privind în jos hipnotizat, în timp ce viermii urii îi lunecau pe piele.

— Fiară! Fiară spurcată!

Luă o cochilie şi o aruncă în apă cu toată puterea. Odată cu plescăitul, homarul se strânse ca un pumn şi dispăru.

— O să-mi ia al dracului de mult timp construcţia liniei de alge.

Se scutură de viermii de pe piele. Se aplecă peste Piscul Perspectivei. Pe o distanţă de peste un metru, fundul era acoperit de un aşternut de alge agăţate în fâşii. La suprafaţa apei, ierburile pluteau astfel încât marea părea solidă.

— Apă scăzută.

Urcă în lungul stâncii şi începu să tragă de alge, dar nu se lăsau desprinse. Rădăcinile se agăţau de piatră cu

nişte ventuze mai greu de scos decât moluştele şi midiile. Unele ierburi formau tufişuri mari care se terminau în pungi încreţite, pline cu gelatină. Altele erau săbii lungi, dar cu suprafaţa şi colţurile canelate şi ondulate. Restul era ca o piele netedă, cafenie, ca un maldăr de centiroane, suficiente pentru toţi ofiţerii din lume. Sub iarma de mare, stânca era îmblănită cu excrescenţe colorate sau dure şi împodobite cu un material care amintea de aluatul necopt. Mai erau şi Bujorii Hangiţei. Şi bule mici, picăţele şi stropi.

Cu o mână trăgea de câte o tufă de alge, în timp ce cu cealaltă se ţinea de stâncă. Înjură şi se căţără înapoi pe stâncă, urcă pe Strada Mare până la Veghe şi rămase privind marea şi cerul. îşi reveni cu o tresărire.

— Nu pierde timpul. Grăbeşte-te!

Se duse la crevasă, îşi atârnă briceagul în jurul gâtului şi îşi luă centura. Deşurubă gura tubului, lăsă aerul să iasă şi coborî de pe stâncă. Atârnă centura de braţ şi se porni cu cuţitul împotriva rădăcinilor de alge. Nu erau numai dure ca gresia, ci şi lunecoase. Trebuia să găsească un anumit unghi şi să se apropie într-un mod foarte chibzuit ca să poată înfige în ele lama cuţitului. Purta algele pe umăr ca pe nişte lemne de foc. Ţinea centura între dinţi şi trăgea smocurile de alge între centură şi bandă. îşi schimbă poziţia, susţinându-se cu braţul stâng şi culegând cu dreptul. Pe umărul său algele formau un snop mare ce cădea în falduri lungi, cafenii, până mai jos de genunchi.

Urcă la Leul Roşu şi aruncă jos iarba de mare. Privită de la câţiva metri arăta ca un petic mic. Aranja fâşiile în lung, conturând linia dreaptă care avea să întrerupă şanţurile. În şanţuri, ierburile nu aveau pe ce să se aşeze.

— Trebuie să umplu şanţurile până la nivelul pereţilor, acolo unde le traversează algele.

După ce folosise toată iarba, linia era trasată de la Leul Roşu până la Veghe. Era lată în medie de cinci centimetri.

Se reîntoarse la Piscul Perspectivei şi mai adună alge. Se ghemui lângă Leul Roşu cu fruntea încreţită. Închise un ochi şi contemplă opera. Linia abia se desluşea. Coborî din nou la ţărm.

Auzi un plescăit brusc în apă, lângă cea mai îndepărtată dintre cele trei stânci. Sări în sus şi se întoarse. Nimic. Nici spumă, doar o mică adâncitură întrerupea desenul undelor.

— Ar trebui să prind peşte!

Culese o altă încărcătură de alge. Pungile gelatinoase plesneau dacă le apăsa. Duse una dintre ele la gură, dar nu avea niciun gust. Transportă o altă încărcătură la Leul Roşu şi încă una. Îngrămădi iarba în primul şanţ, dar nu izbuti să-l umple până la vârf.

Se ridică în picioare ca să privească în jos, la ierburile roşii şi cafenii şi se simţi dintr-odată cuprins de nepăsare.

— Douăsprezece încărcături. Douăzeci. Apoi linia va trebui îngroşată şi apoi…

Inteligenţa vede atât de bine ce este de făcut şi poate preţui dinainte eforturile.

— Am să mă odihnesc un timp.

Se duse lângă Pitic şi se aşează sub cerul pustiu. Iarba de mare se întindea de-a lungul ştiricii, ca o cărare.

— Mai greu ca niciodată în viaţa mea. Pentru azi sunt la capătul puterilor.

Îşi puse capul pe genunchi şi mormăi spre duhul unei diagrame… o linie cu o picătură cenuşie pe ea.

— N-am mai avut scaun de când am fost torpilaţi.

Şezu nemişcat şi medită la măruntaiele sale. Deodată

se

7 7 7

uită în sus. Văzu cum soarele care era spre chindie făcea ca o parte a orizontului să apară deosebit de clară şi de apropiată. Micşorându-şi ochii, i se păru că vede chiar şi contorsiunile neînsemnate pe care le formau valurile în curba perfectă a lumii.

Un punct alb se afla între soare şi Stânca de Siguranţă. Uitându-se atent, constată că punctul era un pescăruş care se lăsa dus de valuri. Brusc, avu viziunea pescăruşului înălţându-se şi zburând spre răsărit, dincolo de umărul mării. Mâine-dimineaţă ar putea să plutească peste formele ca de stoguri şi scuturi ale insulelor Hebride. Sau să se ţină după un plug pe vreo colină irlandeză. Ca o intensă experienţă care întrerupse după-amiaza luminoasă, văzu plugarul cu şapca lui de postav izgonind pasărea cârâitoare.

— Pleacă de aici şi ia ghinionul cu tine!

Dar pasărea nu voia să se aşeze pe piatra de hotar, să deschidă ciocul şi, ca în basme, să vorbească. Chiar dacă ar fi fost mai mult decât o maşină zburătoare, tot nu ar fi putut duce vestea despre omul acoperit de cicatrice care stătea pe o stâncă în mijlocul oceanului. Se ridică şi începu să păşească în sus şi în jos pe lângă Veghe. Desprinse gândul şi îl examină.

„S-ar putea să nu plec niciodată de pe stânca aceasta”.

Vorbirea înseamnă identitate.

— Nu eşti decât o maşină. Te cunosc eu, umiditate, duritate, mişcare. Nu ai milă, dar nu ai nici inteligenţă. Eu te pot înşela. Tot ce am de făcut este să rezist. Să suflu aerul acesta în propriul meu furnal. Să omor şi să mănânc. Nu-i nimic de…

Se opri pentru o clipă şi urmări pescăruşul planând mai aproape, dar nu atât de aproape încât să se poată vedea reptila ascunsă sub penele albe.

— Nu există nimic de care să te temi.

Pescăruşul era purtat de flux. Fără îndoială, fluxul acţiona şi aici, în mijlocul Atlanticului, un val imens care mătura lumea. Atât de mare, încât scotea limbi care deveneau curenţi uriaşi ce purtau apa în curbe lungi, de zece mii de mile. Exista deci un curent care trecea pe lângă această stâncă înălţându-se, oprindu-se, schimbând direcţia şi curgând din nou înapoi, veşnic şi fără rost. Curentul ar continua în felul acesta chiar dacă viaţa ar fi jupuită de pe pielea lumii, ca floarea de pe o viţă de vie. Stânca sta nemişcată, iar fluxul o lovea şi trecea mai departe.

Urmări pescăruşul apropiindu-se, plutind, de Piscul Perspectivei. îşi curăţi penele şi bătu din aripi ca o raţă într-un eleşteu.

Se întoarse brusc şi coborî iute spre Piscul Perspectivei. Jumătate din algele agăţătoare erau acoperite.

Mâine.

— Sunt istovit. Nu trebuie să exagerez.

Sunt multe de făcut pe o stâncă. Niciun moment de plictiseală.

Reflectă la midii cu un dezgust categoric şi îşi mută în schimb gândul la pungile cu gelatină de pe iarba de mare. Avea un sentiment vag că îi vorbea stomacul. Nu-i plăceau midiile. Cât despre anemonele de mare, numai la gândul lor stomacul i se contractă şi trimise un gust rău în gură.

— Extenuare. Expunere. Insolaţie, poate. Nu trebuie să exagerez.

Îşi zise din nou, cu seriozitate, că aceasta este ziua în care urma să fie salvat, dar nu-şi mai putea regăsi convingerea.

— Îmbracă-te!

Îşi puse hainele, se învârti în jurul Piticului, apoi se aşeză din nou.

„Aş vrea să mă culc. Dar nu trebuie să o fac câtă vreme mai este lumină. S-ar putea ca vasul să vină aproape, ca să arunce o privire, să-şi sune sirena şi iar să plece, nevăzând pe nimeni. Dar n-am gândit în zadar astăzi. Mâine trebuie să termin cu iarba de mare. S-ar putea ca vasul să fie chiar dincolo de orizont. Sau atât de sus, încât nu-l pot vedea. Trebuie să aştept.

Se îngrămădi la pământ, lângă Pitic şi aşteptă. Dar timpul are resurse infinite şi ceea ce păruse la început un scop deveni ceva sumbru, nesfârşit şi fără speranţe. Începu să-şi scotocească gândurile în căutarea speranţei, dar căldura dispăruse şi, dacă mai găsea ceva, nu era decât o fantomă intelectuală şi anemică.

Mormăi:

— Am să fiu salvat. Am să fiu salvat.

Într-un târziu, la atâta timp de când stătea acolo încât uitase gândurile ce îi trecuseră prin minte, îşi înălţă bărbia şi văzu că soarele se cufundă. Se ridică greoi, se duse la groapa cu apă şi bău. Pata de roşu din jurul marginii mai apropiate se îngroşase.

Făcu să răsune ecoul.

— Trebuie să fac ceva pentru apă.

Se îmbrăcă de culcare şi îşi înfăşură picioarele în puloverul cenuşiu. Îl puse ca pe un izolator între picioare şi stâncă, asemenea covoarelor ostenite dintr-o catedrală. Era o senzaţie specială pe care picioarele nu o aflau nicăieri, mai ales de când purtau acei pantofi medievali,

ridicoli, rod al fanteziei lui Michel Angelo, care erau aproape fără talpă. Mai era şi acustica proastă… uah, uah, uah şi apoi un scâncet ascuţit făcând să răsune bolta cilindrică adăugându-se la fiecare cuvânt rostit, ca şi cum ar fi dat un mic impuls periodic unei pendule.

— Nu te aud, bătrâne… nicio iotă. Zi-i mai tare. Dă-i drumul. Tot nu te aud…

— Mai ce? Mai rar?

— Nu mai rar, fir-ar să fie, dă-i drumul mai tare! Destul pentru astăzi, copii. Aşteaptă puţin, Chris. Uite ce, George, Chris n-o scoate deloc la capăt aici.

— Dă-i puţin răgaz, bătrâne. Nu prea e genul tău, Chris, nu-i aşa?

— Am să mă descurc eu, George.

— O să fie mai bun în celălalt rol, bătrâne. Ai văzut lista de roluri, Chris? Joci două roluri în aceeaşi piesă, dar desigur…

— Helen nu mi-a spus niciodată…

— Ce amestec are Helen aici?

— Nu mi-a spus niciodată…

— Distribuţia mi-o fac eu, băiete.

— Bineînţeles, Pete, e firesc.

— Aşa că joci pe unul din păstori şi pe unul din cele şapte păcate capitale. Ce părere ai, George? Chris pentru unul dintre cele şapte păcate capitale?

— Desigur, bătrâne, o, desigur!

— Şi totuşi, Pete, cred că după cât am muncit pentru tine, n-ar trebui să mi se ceară să…

— Două roluri, băiete? Dar asta facem cu toţii! Eu însumi joc două roluri. Deci e nevoie de tine pentru cele şapte păcate, Chris.

— Care dintre ele, Pete?

— Poţi să-ţi alegi, băiete. Ce zici, George? Se cuvine să-l lăsăm pe drăguţul ăsta de Chris să-şi aleagă păcatul preferat?

— Desigur, bătrâne, desigur.

— Prue lucrează la ele în criptă, vino să vezi, Chris…

— Credeam că nu mai am nimic până la spectacolul de seară…

— Hai vino, Chris! Spectacolul trebuie să meargă înainte. Ei, George, n-ai vrea să vezi ce riscă, crede Chris că i se potriveşte?

— Da… bine. Da, Pete. Vreau. Ia-o înainte, Chris.

— Nu cred că eu…

— Ia-o înainte, Chris.

— Curioasă senzaţie pentru picioare, George, covorul ăsta pus pe piatră. Gros şi scump. Abia dacă permite simţurilor să perceapă materialul de bază de sub el. Iată-le, Chris, toate în şir. Ce părere ai?

— Cum vrei tu, bătrâne.

— Ce crezi despre Trufie. George? Ar putea să o joace fără mască, doar cu un machiaj stilizat, nu-i aşa?

— Uite ce, Pete, dacă tot trebuie să joc în două roluri, aş prefera să nu…

— Răutatea, George?

— Invidia, Pete?

— N-aş avea nimic împotriva Trândăviei, Pete.

— Trândăvia, nu. Vrei s-o întrebăm pe Helen, Chris? Eu preţuiesc părerile soţiei mele.

— Las-o baltă, Pete.

— Ce ai zice de-un pic de Desfrânare?

— Pete, termină!

— Nu lua în seamă ce spun, Chris, băiete. Nu prea sunt în apele mele, asta-i tot. Şi acum, doamnelor şi domnilor, iată opera, garantat nouă şi nefolosită. Oferă

cineva ceva? O ia domnul acesta delicat cu părul şi profilul ondulat! Adjudecat! Adjudecat!…

— Ce vrea să fie asta?

— Scumpule, eşti tu însuţi. Nu-i aşa, George?

— Desigur, bătrâne, desigur.

— Faceţi cunoştinţă! Chris, Lăcomia. Lăcomia, Chris.

— Dacă îţi face plăcere, Pete.

— Trebuie să vă cunoaşteţi mai bine. Ticălosul ăsta fardat caută să pună mâna pe orice. Nu hrană, Chris. Asta-i mult prea simplu. Ia rolul cel mai bun, locul cel mai bun, banii cei mai mulţi, critica cea mai bună, femeia cea mai bună. S-a născut cu gura şi cu pantalonii deschişi şi cu mâinile întinse, gata să apuce. Este un caz cosmic, nemernicul care păstrează banii şi mănâncă chifla altuia. Nu-i adevărat, George?

— Linişteşte-te, Pete. Vino aici şi aşază-te puţin.

— Ei Lăcomie, crezi că-l poţi juca pe Martin?

— Isprăveşte, Pete. Nu vorbeşte serios, Chris. E puţin nervos. Puţin surescitat, nu-i aşa, Pete?

— Asta-i totul. Da. Desigur. Asta-i totul.

„N-am avut scaun de o săptămână”.

Întunericul se aduna în jurul lui ca şi pescăruşii. Unul se aşează pe Pitic, dar capul de argint se clătina făcând să-i piară glasul şi să se depărteze în zbor. Coborî la crevasă, umflă centura, legă benzile şi o puse sub cap. îşi băgă mâinile înăuntru. îşi simţea însă capul lipsit de apărare, deşi purta scufia, aşa că se târî afară şi îşi aduse pălăria de la Leul Roşu. Reluă operaţia de a se introduce.

— Doamne Dumnezeule!

Se aburca din nou afară.

Unde naiba mi-e mantaua de ploaie?

Porni să se caţăre pe stânci. La Leul Roşu, la groapa cu apă şi la Piscul Perspectivei.

— Nu poate fi lângă Pitic, doar niciodată…

Orbecăi prin şanţuri. Ierburi rău mirositoare, vâscoase. O fi rămas sub ele?

Îşi găsi haina acolo unde o lăsase, lângă Pitic. Era stropită cu alb. O îmbrăcă peste scurtă şi se vârî din nou în culcuş.

„Iată despre ce nu ţi se poate vorbi niciodată, nu ţi se dă cea mai vagă idee. Nu primejdia sau greutăţile, ci stupidităţile astea meschine, repetările afurisite, zile pierdute într-un du-te-vino confuz de greşeli mărunte pe care nici nu le-ai observa dacă ai fi la lucru, sau dacă ai putea da o fugă la Leul Roşu sau ţi-ai vedea iubita… Unde mi-e cuţitul? O, drace!” Cuţitul era totuşi acolo, lunecase dedesubt şi-l împungea ca o piatră sub coasta stângă. îl scoase afară şi înjură.

„Ar fi bine să mă îndeletnicesc acum cu gânditul. A fost o greşeală s-o fac în timpul în care aş fi putut lucra. Dacă, dimpotrivă, mă gândeam de noaptea trecută, aş fi putut aborda ziua în mod metodic, ducând totul la bun sfârşit.

Deci care sunt problemele? Mai întâi trebuie să termin linia de alge. Apoi trebuie să găsesc un loc pentru haine, ca să nu mai intru în panică. Cel mai bine ar fi să le păstrez aici, ca să nu le mai rătăcesc. Doi. Nu, trei. Hainele erau punctul doi. Mai întâi hainele în crevasă, apoi alte alge, până termin linia. Trei, apa. Nu pot să sap ca să ajung la ea. Trebuie să o captez atunci când vine. Să-mi aleg un şanţ mai jos de stratul de guano şi mai sus de linia până unde ajung stropii. Să fac un bazin de captare”.

Îşi suci maxilarul inferior într-o parte. Barba ţepoasă, culcată pe boneta de lână, îl stingherea rău. Avea o uşoară senzaţie de furnicătură, un frison pe braţe şi pe picioare, unde îl arsese soarele. Denivelările stâncii îl supărau din

nou.

„Curând o să plouă. Atunci o să am prea multă apă. Ce-am să mă fac cu crăpătura asta? Nu trebuie să-mi ud hainele. Trebuie să instalez un cort. Mâine poate am să fiu salvat.

Îşi aminti cum încă de dimineaţă fusese sigur că va fi salvat şi la acest gând i se strânse fără voie inima, ca şi cum cineva şi-ar fi călcat o făgăduială jurată. Stătea întins pe spate, privind în sus spre stele şi întrebându-se unde ar putea găsi o bucată de lemn în care să bată. Dar nu era urmă de lemn pe stâncă, nici măcar un capăt de creion. Nici sare ca s-o arunce peste umărul stâng. Poate o împroşcătură de apă de mare ar avea acelaşi efect.

Îşi împinse mâna în jos, spre coapsa dreaptă. Vechea lui cicatrice fusese şi ea probabil bătută de soare, căci simţea locul proeminent arzând uşor… nu era o senzaţie neplăcută, dar îţi reţinea atenţia. De câte ori făcea o grimasă, ţepii culcaţi pe scufie scoteau un hârşâit.

„Să ascut cuţitul în aşa fel încât să mă pot bărbieri. Cinci. Să fac mâine-dimineaţă ceva împotriva constipaţiei

Arsurile de soare înţepau.

„Sufăr în urma unei reacţii normale. Am trecut prin chinurile iadului în mare şi în pâlnie şi pe urmă am fost atât de fericit să mă văd teafăr, încât am sărit peste cal. Urmează o recădere. Trebuie să dorm, să stau liniştit şi să mă muncesc să adorm”.

Arsura continua să-l furnice, barba zgâria şi hârşâia, iar denivelările stâncii aprindeau focurile lor domoale, înăbuşite. Dăinuiau acolo ca şi marea, chiar atunci când conştiinţa suferea vreo modificare, ele persistau insistente. Deveneau un peisaj incandescent, deveneau un univers, iar el oscila între momente de suspensie în spaţiu, în care le observa, şi altele în care era răstignit în mod chinuitor, în

toate direcţiile.

Deschise ochii şi privi în sus. îi închise din nou şi mormăi pentru sine:

— Visez.

Deschise ochii şi lumina soarelui era acolo. Soarele îi >

potolea într-o oarecare măsură focurile, căci mintea putea în sfârşit să-şi mute privirea în altă parte. Stătea întins, cu ochii la cerul dimineţii, încercând să-şi amintească natura răstimpului care se micşorase pe neaşteptate.

— Dar n-am dormit deloc.

Iar mintea nu avea niciun chef să părăsească culcuşul din crevasă şi să înfrunte ceea ce avea de făcut. Vorbi monoton, y 7

În aerul înalt care plutea pe deasupra.

— Am să fiu salvat astăzi.

Se trase afară şi, cum aerul era cald, se dezbrăcă în pantaloni şi pulover. îşi împături cu grijă hainele şi le puse în crevasă. Când se ghemui în groapă să bea apă, sedimentul roşu îi lăsă o urmă pe piept. Bău apă pe săturate şi când se opri, observă că spaţiul de întuneric dintre apă şi fereastră era mai larg.

— Trebuie să fac rost de mai multă apă.

Rămase nemişcat şi încercă să decidă dacă este mai important să facă pregătirile pentru a capta apă sau să termine linia de alge. Aceasta îi aminti cât de repede poate trece timpul dacă îl laşi să-ţi scape din mână şi, în consecinţă, se căţără sus la Veghe. Era o zi în care predomina culoarea. Soarele ardea, iar apa, de un albastru intens, scânteia veselă. Pe stânci fusese răspândită culoare, umbre ce păreau de un violet închis cât timp nu te uitai drept spre ele. Privi în jos, spre Strada Mare. Era ca o

ilustrată. Închise ochii, îi deschise din nou, dar stânca şi marea nu mai păreau reale. Era un model de culoare ce umplea cele trei lumini ale ferestrei sale.

— Sunt încă adormit. Închis în propriul meu trup.

Se îndreptă spre Leul Roşu şi se aşeză lângă mare.

— De ce-am venit aici?

Se încruntă spre apă.

— Cu intenţia să facă rost de hrană. Dar nu mi-e foame. Trebuie să culeg alge.

Luă centura şi cuţitul din crevasă şi se îndreptă spre Piscul Perspectivei. Fu nevoit să se caţăre după ierburi pe terase mai îndepărtate, deoarece partea mai apropiată a stâncii fusese dezgolită. Ajunse la o terasă care îi era vag familiară şi simţi nevoia să se gândească.

„Am mai fost aici să adun pietre pentru Pitic. Am încercat să urnesc piatra aceea, dar nu s-a clintit, deşi era crăpată”.

Se încruntă spre piatră. Apoi îşi croi drum în jos, până ajunse lângă ea, stând agăţat de stâncă cu ambele mâini, iar crăpătura aflându-se la un cot de obrazul lui. Ca tot restul coastei stâncoase, până unde putea ajunge apa, era cimentată cu straturi de crustacee şi excrescenţe enigmatice. Dar crăpătura era acum mai largă. Întreaga piatră se deplasase şi, probabil, se înclinase cu câţiva centimetri. În interiorul crăpăturii era un întuneric înfiorător.

Rămase acolo, privind la piatra desprinsă, până când uită la ce se gândeşte. Vedea întreaga stâncă ca pe un obiect în apă şi îşi întorcea capul dintr-o parte în alta.

„De unde naiba mi-e atât de familiară stânca asta? N-am mai fost niciodată pe ea”.

Familiară nu ca o cunoştinţă din vreme de război, un om pe care ajungi să-l cunoşti atât de repede deoarece eşti

silit să-ţi împarţi viaţa cu el, pe întinderi nesfârşite de ore. Ci familiară ca o rudă rareori întâlnită, dar de care trebuie să ţii seama an de an. Familiară ca un prieten din copilărie, o dădacă, o cunoştinţă cu aureolă de eternitate. Familiară acum ca stâncile copilăriei, cercetate şi reevaluate vacanţă după vacanţă, reamintite în întunericul patului, iarna, şi imaginate ca o formă pe care degetul tău o poate atinge în aer…

Dinspre cele trei stânci se auzi un plescăit sonor. Se căţără iute pe Leul Roşu, dar nu văzu nimic.

— Ar trebui să pescuiesc.

Iarba de mare duhnea în şanţuri. Se auzi încă un plescăit dinspre mare şi de data asta apucă să vadă undele propagându-se. îşi prinse obrajii în palme ca să gândească, dar atingerea părului îl sustrăgea.

„Trebuie să-mi fi crescut bine barba. Ţepoasă în orice caz. E straniu că ţepii continuă să crească şi atunci când restul este…”

Se duse în grabă spre Piscul Perspectivei, luă o încărcătură de alge şi o trânti în primul şanţ. Se îndreptă încet, în lungul

Străzii Mari spre Veghe şi se aşeză jos, cu palmele desfăcute de o parte şi de alta a trupului. Capul îi căzu pe genunchi. Clipocitul apei care înconjura Stânca de Siguranţă era foarte liniştitor, iar un pescăruş şedea pe Veghe ca o statuie.

Zgomotele din interiorul trupului se difuzau. Întunericul vast era plin de ele, aşa cum o fabrică este plină de zgomotul maşinilor. Capul tresărea uşor la fiecare bătaie a inimii.

Fu smuls brusc din această stare de un ţipăt ascuţit. Pescăruşul înaintase de-a lungul stâncii, cu aripile pe jumătate deschise şi capul în pământ.

— Ce doreşti?

Reptila înaripată făcu doi paşi într-o parte, apoi îşi strânse aripile. Cu ciocul îşi curăţă penele de sub aripă.

— Dacă aş avea un scaun m-aş simţi mai bine.

Se înălţă întorcându-se şi privi la Piticul care îi făcea cu ochiul său argintiu. Linia orizontului era fermă şi apropiată. Din nou avu impresia că vede creste în curba ei.

Necazul era că pe stâncă nu se aflau perne şi nici smocuri de iarbă. Avu o clipă intenţia să-şi aducă scurta şi să-şi facă un scaun din pulpanele împăturite. Dar efortul părea prea mare.

„Mă doare carnea în interior de parcă ar fi stâlcită. Duritatea stâncii îmi istoveşte carnea. Mai bine să mă gândesc la apă”.

Apa era insinuantă, catifelată şi primitoare.

— Trebuie să-mi organizez un fel de adăpost. Trebuie să iau măsuri să captez apa.

Îşi reveni puţin, se simţi mai înzdrăvenit şi mai îngrijorat. Se încruntă la stâncile dezordonate care erau atât de înnebunitor şi eluziv familiare şi urmări cu ochiul linia subţire de alge. Strălucea pe alocuri. Poate că din aer va părea o fâşie strălucitoare.

— Aş putea capta apă în mantaua de ploaie. Aş putea amenaja zidul unui şanţ în bazin de captare.

Se opri din vorbit şi se aplecă pe spate, până ce denivelările Piticului, folosit drept spătar de scaun, îl făcură să se aplece din nou în faţă. Şezu ghemuit şi încruntat.

— Sunt conştient de…

Privi în sus.

— Sunt conştient de o greutate. O apăsare masivă. Agorafobie sau în orice caz opusul claustrofobiei. O

presiune.

Captarea apei!

Se ridică în picioare şi coborî Strada Mare. Examina şanţul cel mai apropiat de crevasa de dormit.

— Vânt predominant. Trebuie să captez apa din partea orientată spre sud-vest.

Luă cuţitul şi trase o linie în pantă peste peretele înclinat. Se termina într-o scobitură cât pumnul, în punctul în care peretele întâlnea fundul şanţului. Se duse la Pitic, extrase cu grijă un cartof alb şi-l duse în şanţ. La un capăt al briceagului era un dinte cam de jumătate de centimetru, proiectat să servească drept şurubelniţă. Îl apăsă de stâncă la doi, trei centimetri de linie şi bătu în piatră cu capătul opus al cuţitului. Roca se sfărmă în fulgi subţiri. Plasă şurubelniţa pe linie şi bătu până ce o adânci în stâncă. La scurtă vreme, linia ajunse să fie lungă de treizeci de centimetri şi profundă poate de trei milimetri. Se apucă de lucru la capătul de jos al liniei.

— Să încep la capătul cel mai important. Atunci, oricât de curând ar veni ploaia, am să pot capta puţin din ea.

Zgomotul bătăilor se repeta în mod satisfăcător în şanţ şi el se simţea împrejmuit, ca şi cum ar fi lucrat într-o cameră.

„Aş putea să-mi întind scurta sau mantaua de ploaie deasupra acestui şanţ şi aş avea un acoperiş. Senzaţia aceea de apăsare nu este atât de supărătoare aici. Asta se datorează pe de o parte faptului că mă aflu într-o încăpere, iar pe de altă parte faptului că lucrez”.

Braţele îl dureau, dar pe măsură ce linia se îndepărta de bază putea să lucreze într-o poziţie mai confortabilă. Făcu o încercare fantezistă să vadă dacă o creştere a comodităţii ar învinge oboseala şi constată că nu ar fi aşa.

Se aşează pe jos, cu faţa la câţiva centimetri de stâncă, îşi sprijini fruntea de piatră, dar mâna i se destinse şi căzu de-a lungul trupului.

„Aş putea să mă bag în crevasă şi să stau puţin întins. Sau aş putea să mă înfăşor în scurtă, sus, lângă Pitic”.

Îşi smuci capul de pe stâncă şi se apucă din nou de lucru. Partea tăiată a liniei se lungea rapid. Se întâlni cu partea pe care o tăiase la început şi el se retrase puţin ca s-o examineze.

— Ar fi trebuit să-i tai şi fundul oblic. Dracul s-o ia!

Se strâmbă la stâncă şi reluă dăltuitul până când baza jgheabului fu înclinată spre interior.

— Mai adâncă spre capăt!

— Deoarece cantitatea de apă din jgheab... dar se răzgândi şi îşi continuă socoteala cu voce tare: Cantitatea de apă, în orice porţiune din jgheab, va consta din toată apa colectată mai sus şi va fi de asemenea proporţională cu suprafaţa stâncii de deasupra.

Ciocănea în stâncă şi fulgii cădeau. Mâinile nu mai rezistau şi se aşează jos în şanţ, privindu-şi opera.

„După asta am să fac o treabă de adevărat inginer. Am să găsesc o suprafaţă complexă în jurul unui bazin potenţial şi am să tai o reţea de linii care să călăuzească apa în interior. O să fie foarte interesant. Ca nişte castele de nisip. Sau ca împăraţii romani care aduceau apă în oraş de pe dealuri”.

— Acesta este un apeduct. Am să-l numesc Apeductul Claudian.

Începu să dăltuiască din nou, impunând stâncii fără rost o raţiune de a fi.

— Mă întreb cât timp am pierdut cu îndeletnicirea aceasta.

Se întinse în şanţ şi îşi simţi spatele ca bătut. Apeductul

Claudian era o cicatrice lungă, albicioasă.

— Stânca asta este de o duritate veninoasă. E mai dură decât ar trebui să fie o stâncă. Şi… are un aer familiar.

Greutatea apăsătoare îl presa în jos. Se smuci să se ridice în capul oaselor.

— Ar fi trebuit să usuc iarbă de mare şi să căptuşesc crevasa. Dar sunt prea multe de făcut. Aş avea nevoie de un ajutor pentru munca asta de supravieţuire şi salvare. Poate voi reuşi să găsesc alt loc de dormit. În aer liber? Mi-e destul de cald.

Prea cald.

— Îmi simt carnea până în profunzime ca şi cum ar fi stâlcită până la os şi umflată. Tumefiată.

Globul de întuneric întorcea o fereastră complicată spre cer. Vocea se evapora în uşă, cum scapă aburul într-o zi uscată.

— Muncesc prea mult. Dacă nu bag de seamă am să mă extenuez: în orice caz, meriţi toate felicitările, Chris. Nu cred că mulţi oameni ar…

Se opri brusc, apoi reluă:

— Chris. Christopher Hadley Martin…

Cuvintele se stinseră.

Se afla acolo un instrument de cercetare, un punct care ştia că există. Sunete care ieşeau din partea inferioară a feţei. Nu erau însoţite de un înţeles. Erau nefolositoare ca nişte cutii de conserve aruncate, cu capacele făcute sul.

— Christopher, Christopher!

Întinse amândouă braţele ca şi cum ar fi vrut să înşface cuvintele înainte de a se stinge. Braţele se iviră în

cadrul ferestrei şi fără niciun temei îl umplură de groază.

— O, Doamne!

Îşi înfăşură mâinile în jurul trupului, se îmbrăţişă strâns, se legănă dintr-o parte într-alta şi începu să murmure.

— Linişteste-te. Linişteste-te. Păstrează-ţi calmul!

j *i*

9

Se ridică şi se aşeză prudent pe marginea şanţului. Simţea prin pantaloni şi chiloţi fiecare strat şi fiecare muchie de stâncă. Se muta ceva mai jos, într-un loc unde straturile erau tăiate drept, dar spatele nu părea s-o ducă mai bine.

— Sunt cel care am fost.

Examină forma ferestrei sale şi ghiveciul cu păr ce înflorea între cele două nasuri. Întoarse fereastra în jos şi trecu în revistă tot ce se vedea din persoana lui. Puloverul se destrămase în zdrenţe şi smocuri de lână. Se aduna în falduri mai jos de piept, iar mânecile erau făcute armonică. Pantalonii, mai jos de pulover, în loc să fie negri, erau lucioşi şi cenuşii. Şi mai în jos atârnau ciorapii ca nişte ghemotoace de cârpă, de care se şterge pe mâini un fochist. Nu se vedea nici urmă de trup, doar un maldăr de materiale uzate. Privi un timp cu indiferenţă formele bizare care stăteau culcate pe pantaloni, până când îi trecu prin cap cât este de ciudat ca tocmai acolo să şadă nişte homari. Apoi îl cuprinse brusc o ură teribilă împotriva homarilor şi îi zvârli cât mai încolo, iar ei trosniră izbindu-se de stâncă. Durerea surdă a loviturii preschimbă homarii din nou în prelungiri ale trupului său şi deveniră iarăşi mâinile lui, zăcând abandonate acolo unde le aruncase.

Îşi drese glasul, ca şi cum ar fi fost pe punctul de a vorbi în public.

— Cum pot eu să-mi stabilesc pe deplin identitatea, fără o oglindă? Asta este de fapt ceea ce m-a schimbat. Pe vremuri eram un om cu douăzeci de fotografii care mă reprezentau pe mine, pe mine în rolul ăsta sau celălalt, cu semnătura mâzgălită în colţul din dreapta, jos, drept ştampilă şi sigiliu.

Chiar cât timp am fost în Marină, aveam fotografia de pe legitimaţie, aşa că din când în când puteam să mă uit şi să văd cine sunt. Sau poate nici nu era nevoie să mă uit, ci eram mulţumit să-mi port legitimaţia în dreptul inimii, liniştit, ştiind-o acolo, dovadă a identităţii mele complete. Mai erau şi oglinzi, oglinzi triple, mai separate decât cele trei lumini de la fereastra asta. Pe cele două laterale puteam să le potrivesc în aşa fel încât să se formeze o dublă reflectare şi să iscodesc

7 7

În oglinda reflectată cum arăt din spate sau din profil, de parcă aş fi urmărit un străin. Puteam să iscodesc şi să evaluez efectul pe care Christopher Hadley Martin îl exercită asupra lumii. Puteam să mă încredinţez de soliditatea mea prin trupurile altor oameni, prin căldură şi mângâieri şi carnaţie triumfătoare. Puteam să întruchipez o personalitate. Dar acum sunt obiectul ăsta de aici, dureri nenumărate de carne stâlcită, o boccea de zdrenţe şi homarii aceia de pe stâncă. Cele trei lumini ale ferestrei mele nu sunt de ajuns să mă identifice, oricât ar fi ele de suficiente în lume. Acolo mai erau şi alţi oameni care să-mi vorbească despre mine… se îndrăgosteau de mine, mă aplaudau, mângâiau acest trup pe care îl defineau pentru mine. Erau oameni cărora le-o luasem înainte, oameni care mă antipatizau, oameni care se certau cu mine. Aici nu e nimic cu care să mă cert. Sunt în pericol de a-mi pierde definiţia. Sunt un album de instantanee puse la întâmplare,

un spectacol întreg format din secvenţe de filme vechi. Tot ce ştiu despre chipul meu este zgârietura ţepilor, o mâncărime, o senzaţie de căldură care mă furnică.

Strigă cuprins de mânie:

— Acesta nu-i chip de om! A vedea este ca şi cum ai explora în noapte cu o lanternă. Ar trebui să-mi pot vedea capul în întregime.

Coborî la groapa cu apă şi privi atent în baltă. Dar oglindirea lui era incomprehensibilă. Ieşi de-a-ndărătelea şi se îndreptă spre Leul Roşu printre scoici împrăştiate. Pe una din stâncile ieşite din mare găsi o baltă cu apă sărată. În bătaia soarelui părea adâncă de câţiva centimetri şi conţinea trei anemone de mare şi o moluscă înfăşurată în ierburi verzi.

Mai era şi un peştişor, mai mic de doi centimetri, care se scălda în soare mai spre fund. Se aplecă peste baltă, privi dincolo de raza de acţiune a peştelui şi departe, în adânc, văzu cer albastru. Dar oricum şi-ar fi sucit capul nu vedea nimic altceva decât un petic de întuneric, mărginit de conturul sălbatic al părului.

— Cea mai bună fotografie a mea era una în rolul lui Algernon. Nici cea ca Demetrius nu era rea, sau… în Freddy, cu pipa. Machiajul era reuşit şi ochii păreau foarte depărtaţi. Mai era şi cea din *la căderea nopţii*. Şi cea din *Aşa e lumea*. Ce rol am jucat eu? Ar fi fost amuzant s-o ai de parteneră pe Jane. Ce fată bună de giurgiulit!

Stânca făcea să-l doară cicatricea de pe partea dreaptă, îşi schimbă poziţia piciorului, privi din nou atent în baltă, îşi întoarse iarăşi capul într-o parte, încercând să găsească unghiul potrivit pentru a-şi vedea profilul… profilul său cel reuşit, din stânga, uşor înălţat şi cu un început de zâmbet. Dar îi stătea în drum întâi un nas

neclar şi apoi un semicerc de orbită. Se întoarse să-şi cerceteze chipul din faţă, dar respiraţia tulbura apa. Suflă în jos şi capul cel întunecat tremură şi se sparse. Sări în sus văzând că se sprijină pe un homar care era la capătul mânecii drepte.

Transformă homarul din nou în mână şi privi în jos spre baltă. Peştişorul stătea suspendat la soare şi din tubul de oxigen se ridica, pe lângă el, o dâră continuă de bule. Sticlele din spatele barului apăreau, privite prin acvariu, ca nişte stânci din giuvaieruri şi aur.

— Nu, mulţumesc, am băut destul.

— A băut destul. Ai auzit, George? Ai auzit şi tu?

— Ce să aud, Pete?

— Drăguţul de Chris a băut destul.

— Nu zău, Chris.

— Drăguţul de Chris nici nu bea, nici nu fumează.

— I-o fi plăcând societatea, bătrâne.

— Îi place societatea. A mea. Mi s-a scârbit de mine. Sper domnişoară că n-ai de gând să spui „Ora închiderii, domnilor, vă rog”. Nu-i aşa, domnilor? I-a promis bătrânei sale mame. Mi-a mărturisit el. Maică-sa i-a zis. I-a zis, „Chris, fiul meu, lasă cele zece porunci în plata Domnului”. Chiar aşa a zis. Dar să nu bei şi să nu fumezi. Să faci amor, doar.

— Haide, Pete! Ia-l de celălalt braţ, Chris!

— Jos mâna, domnii mei, pe ceruri, peşte fac din cel ce-mi ţine calea1.

Sunt un cetăţean liber şi cu vederi largi al acestei trupe, cu o soţie şi un copil de sex neutru.

— E băiat, bătrâne.

— Ţi-o spun cu toată convingerea, George, nu-i vorba de sex, ci de înţelepciune. Ştie el cine sunt eu? Cine suntem noi? Mă iubeşti, George?

— Eşti cel mai bun director pe care l-am avut vreodată, sugativă înrăită ce-mi eşti!

— Intenţionat sugativă, domnişoară. George, eşti regizorul cel mai divin şi serafic pe care l-a avut vreodată afurisitul ăsta de teatru şi Chris cel mai dat naibii juneprim, nu-i aşa, Chris?

— Cum zici tu, nu-i aşa, George!

— Desigur, bătrâne, desigur.

— Deci, noi toţi datorăm totul celei mai afurisit de grozave femei din lume. Te iubesc, Chris. „Tata şi mama sunt un singur trup. Şi tot aşa şi unchiul meu. Profeticul meu unchi.”[10] Vrei să te aleg în clubul meu?

— Ce-ai zice să ne cărăm acasă, Pete?

— Îl numesc „Cuibul Viermelui Neruşinat”. Eşti membru? Vorbeşti spanioleşte? Deschideţi lateral sau doar duminical?

— Haide, Pete!

— Noi viermii suntem acolo toată săptămâna. Să vezi. Când chinezii vor să prepare un fel foarte ales, îngroapă un peşte într-o cutie de conserve. Cât ai clipi, toţi viermişorii scot capul şi încep să mănânce. Cât ai clipi, peştele dispare. Nu rămân decât viermii. Nu-i glumă să fii vierme. Unii sunt fototropici. Hei, George, fototropici.

— Şi ce-i cu asta, Pete?

— Fototropici. Am spus fototropici, domnişoară.

— Termină-ţi viermii, Pete, şi hai să mergem.

— A, viermii! Da, viermii. Încă n-au terminat. Abia au ajuns la peşte. I-o treabă scârboasă să te târăşti înăuntrul unei cutii de conserve şi „Danemarca este una dintre cele mai rele”. Când termină peştele Chris, încep să se mănânce unii pe alţii.

---

10 Hamlet, Act 1, scena 5.

— Amuzantă chestie, bătrâne.

— Cei mici îi mănâncă pe cei mititei. Cei mijlocii îi mănâncă pe cei mici. Cei mari pe cei mijlocii. Apoi cei mari se mănâncă între ei. Rămân doar doi şi apoi numai unul şi unde a fost cândva un peşte, se află acum un singur vierme, uriaş, prosper. Mâncare aleasă.

— I-ai luat pălăria, George?

— Haide, Pete. Acum bagă de seamă!

— Te iubesc, Chris. Ce mai bucată mare şi delicioasă! Mănâncă-mă.

— Pune-i braţul pe umărul tău.

— A mai rămas aproape jumătate din mine. Sunt fototropic. Nu-l mănânci şi pe George? Iar când mai rămâne doar un vierme, trebuie dezgropat.

— Pentru numele lui Dumnezeu, isprăveşte cu urletele. O să se ia după noi un copoi.

— Trebuie dezgropat.

— Las-o baltă, Pete. Cum naiba ştii când să-l dezgropi.

— Au raze la ochi. Ai auzit vreodată o sapă lovindu-se de o cutie de conserve, Chris? Bum! Bum! întocmai ca tunetul. Eşti membru?

Lângă cele trei stânci apăru un cerc de unde. Le urmări concentrat. Apoi, în dreptul stâncilor, apăru un cap cafeniu şi încă unul şi încă unul. Unul dintre capete ţinea în gură un cuţit argintiu. Cuţitul se îndoi, fâlfâi şi el văzu că era un peşte. Foca se aburca pe stâncă, în timp ce celelalte se scufundau lăsând apă încreţită şi cercuri. Foca mâncă în tihnă, la soare, lepădă capul şi coada peştelui şi se întinse liniştită.

y

— Mă întreb dacă ştie de existenţa omului.

Se ridică încet şi foca îşi întoarse capul spre ei. Se

trezi tresărind sub privirea fixă, implacabilă. Ridică brusc braţele cu gestul unui om care ţinteşte cu puşca. Foca se târî în jurul stâncii şi plonjă. Ştia despre oameni.

— Dacă m-aş putea apropia, aş ucide-o, mi-aş face cizme şi m-aş ospăta cu carnea…

Oamenii stăteau întinşi pe plaja deschisă, înfăşuraţi în piei. Îndurau lunga aşteptare şi duhoarea. La căderea nopţii animalele uriaşe ieşiră din mare, se jucară în jurul lor, apoi se culcară să doarmă.

— O haină de ploaie, făcută sul, ar semăna destul de mult cu o focă. După ce s-ar obişnui cu ea, m-aş piti înăuntru.

Examină noţiunea de zile. Mergeau în adâncime ca odăile repetate în oglinzi atârnate faţă în faţă. Pe neaşteptate îl încercă o oboseală atât de intensă, încât era dureroasă. Se trudi să ajungă sus la Veghe, sub apăsarea cerului şi a liniştii totale şi vaste. îşi impuse să cerceteze marea pustie în toate patru direcţiile. Apa era mai lină astăzi, turtită parcă de aerul mort. În ea se afla mătase moartă în fâşii, petice ce păreau de ulei care deveneau irizate sub privirea lui, ca mâzga într-un canal. Dar unduirea acestei ape se întindea mile întregi, astfel încât soarele, în curs de topire, ba era întins, lărgit până la anihilare, pentru ca, puţin mai departe să apară într-o undă diferită, cu o bruscă strălucire orbitoare.

— Vremea s-a schimbat pe când mă aflam la Leul Roşu cu George şi cu Pete.

Văzu un cap de focă ivindu-se pentru o clipă dincolo de cele ieri stânci şi avu brusc o viziune năstruşnică: el, călare pe o focă, străbătând apele spre insulele Hebride.

— O, Doamne!

Sunetul vocii sale, monoton deşi strident şi chinuit, îl intimida. Lăsă braţele să-i cadă şi se cuibări în propriul său

trup alături de Pitic. Un şuvoi de cuvinte murmurate începu să se rostogolească prin hăul de sub fereastra sa.

— Ca în nopţile când eram copil şi stăteam treaz, gândind că întunericul va dura o veşnicie. Şi nu mai reuşeam să adorm de teama visului, că ceva se ascundea în pivniţă ca să se năpustească dintr-un colţ. Zăceam în patul mototolit şi fierbinte, fierbinte de frigea, încercând să mă închid în mine însumi şi ştiind că mai erau trei eternităţi până la venirea zorilor. Totul făcea parte din lumea nopţii, cealaltă lume unde putea să se întâmple orice, lumea strigoilor, a hoţilor, a urâciunilor, în care lucruri inofensive în timpul zilei prindeau viaţă, dulapul, poza din carte, poveşti, sicrie, cadavre, vampiri şi nelipsitul întuneric apăsător, chinuitor şi dens ca fumul. Şi mă forţam să mă gândesc la orice, căci dacă nu m-aş fi gândit, mi-aş fi adus aminte de ceea ce se ascundea acolo jos, în pivniţă şi mintea mea s-ar fi îndepărtat de trup şi ar fi coborât, lipsită de apărare, scările întunecate ale celor trei etaje, trecând pe lângă pendula înaltă, bântuită de fantome, prin uşa care se văita, în jos pe scările îngrozitoare, până acolo unde capetele sicriului erau strivite în zidurile pivniţei… iar eu ţintuit neputincios pe duşumeaua de piatră, zbătându-mă să mă întorc, să fug, să urc.

Stătea în picioare, încovoiat. Orizontul reapăru.

— O, Doamne!

Aşteptând zorile. Prima pasăre ciripind sub streşini sau într-un vârf de copac. Aşteptând poliţia lângă maşina ciocnită. Aşteptând obuzul după explozia tunului.

Cerul apăsător se aşează pe umeri într-un mod şi mai de neîndurat.

— Ce-o fi cu mine? Sunt om în toată firea. Ştiu ce mi se întâmplă. Nu-i nicio legătură între mine şi puştiul cu

pivniţa, absolut niciuna. Am crescut. Mi-am aranjat viaţa. Sunt stăpân pe ea. Şi, oricum, nu-i nimic acolo de care să-mi fie frică. Aşteptând rezultatul. Aşteptând acel monolog… nu, cel care urmează după ăsta, las că ştiu eu, cel în care traversez ca să iau cutia de ţigări. Dar acolo unde ar trebui să fie monologul este un gol negru şi el a spus că te-ai încurcat prea mult ieri-seară, bătrâne. Aşteptând ca rana să fie pansată. O să doară puţin. Aşteptând rândul la dentist…

— Nu-mi place să-mi aud vocea căzând moartă la gură ca o pasăre împuşcată.

Puse câte o mână de fiecare parte a ferestrei sale şi privi două linii negre care o micşorau. Sub fiecare palmă simţea asprimea ţepilor şi dogoarea obrajilor.

— Ce forţă mă striveşte?

Îşi plimbă privirea pe linia orizontului şi singurul lucru care îl înştiinţă că străbătuse tot cercul fu unduirea mai strălucitoare din dreptul soarelui.

— Am să fiu salvat într-una din zilele care urmează. Nu trebuie să fiu îngrijorat. Secvenţele din trecut nu pot să-mi strice, dar trebuie să mă feresc să nu-mi apară lucruri care nu s-au întâmplat niciodată, ca de pildă… am apă şi hrană şi inteligenţă şi adăpost.

Făcu o pauză şi se concentră asupra senzaţiei pe care o simţea în carnea din jurul ferestrei. Mâinile şi pielea păreau pline de băşici. îşi roti ochii pieziş şi constată că s-ar putea, într-adevăr, să fie o uşoară deformare a semicercului orbitelor.

— Bubiţe de căldură? Când o să plouă mă dezbrac şi fac o baie. Dacă n-o să fiu salvat până atunci.

Apăsă pielea din jurul ochilor cu degetele de la mâna dreaptă. Avea bubiţe de căldură pe obraji, până jos, sub ţepii bărbii. Cerul apăsa asupra lor, dar la altceva nu erau

sensibile.

— Trebuie să mă bag la adăpost. Să mă culc. Şi să stau treaz.

Ziua se scurgea cenuşie şi fierbinte. Mohorâtă.

— Am spus că am să mă îmbolnăvesc. Am spus că trebuie să fiu atent la simptome.

Coborî la gaura cu apă şi se târî înăuntru. Bău până auzi cum îi ghiorăie apa în burtă. Ieşi târându-se de-a-ndărătelea şi constată că dimensiunile erau învălmăşite. Suprafaţa stâncii era mult prea dură, mult prea strălucitoare, mult prea aproape. Nu mai putea deloc aprecia proporţiile.

Nu era nimeni altul care să spună un cuvânt.

Nu arăţi prea bine, bătrâne!

— De unde naiba să ştiu cum arăt?

7

Văzu un uriaş ameninţător şi se cutremură înainte de a face asocierea dintre capul argintiu şi staniolul de pe şocolată. Simţi că ar fi primejdios să se ridice în picioare, dintr-un motiv pe care nu era în stare să-l formuleze. Se târî la crevasă şi aranjă hainele. Hotărî că trebuie să îmbrace tot ce avea. Curând se trezi cu capul în afara crevasei, pe o centură umflată. Cerul era din nou albastru strălucitor, dar foarte apăsător. Deschizătura de sub ţepi picura.

— Ai grijă, Somn Vrăjitor. Răvaşe de plăcintă. Zicale vechi. Creier ca o boccea cu zdrenţe. Dar nu dormi de teama pivniţei. Cum dorm vitejii. Nat doarme. Şi bătrânul Suge Gin. Rostogolit pe podea sau legănându-se ca o boccea cu zdrenţe. Este o mare aventură şi la îndemâna tuturor. Culcă-te jos, şobolane. Acceptă-ţi cuşca. Câtă ploaie o fi căzut luna asta? Câte convoaie? Câte avioane? Mâinile mele sunt mai mari. Tot trupul mi-e mai mare şi

mai sensibil. Pericol. Posturi de luptă. Am spus eu că am să mă îmbolnăvesc. Simt vechea cicatrice de pe picior cum mă mănâncă mai tare decât restul. Am sare în pantaloni. Şi furnici în chiloţi.

Se ghemui într-o parte a crevasei şi îşi eliberă mâna dreaptă. îşi pipăi cu ea obrazul, dar îl găsi uscat.

— Mâncărimea nu poate fi deci sudoare.

Se scărpină pe picioare. Marginea scurtei îi irita faţa. îşi aminti că ar fi trebuit să poarte pălăria, dar era prea extenuat ca să o găsească. Zăcea nemişcat şi trupul îi ardea.

Deschise ochii şi deasupra lui cerul era violet. Era ceva în neregulă cu orbitele lui. Zăcea acolo, cu privirea în gol şi se gândea la bubiţele de căldură de pe faţă. Se întreba dacă n-o să-i astupe complet orbitele.

Bubiţe de căldură.

În trupul său febra şi frisoanele se succedau ca nişte valuri, îl cuprindeau brusc valuri de materie topită, aliaj de sudură, plumb lichefiat, acid fierbinte, atât de dens, încât se prelungea ca uleiul. Începu să strige şi să se zbată să scape din crevasă.

Îngenunche pe stâncă, tremurând. îşi lăsă mâinile în jos şi când se rezemă în ele cu toată greutatea simţi că îl dor. Le privi curios, mai întâi cu un ochi, apoi cu celălalt. Se umflau şi se micşorau într-o pulsaţie lentă.

— Asta nu poate fi adevărat. Firul vieţii. Agaţă-te de el. Asta nu poate fi adevărat!

Dar ceea ce era adevărat era mărimea comparativă a mâinilor. Chiar privite astfel erau mult prea mari, mâini de măcelar, atât de pline de sânge încât carnea era puhavă şi umflată. Coatele cedară şi el căzu între mâini. Obrazul se y sprijinea de stânca neasemuit de dură, gura îi era deschisă şi ochii priveau împăienjeniţi înapoi în crevasă. Scrâşni din

dinţi şi se agăţă de el însuşi, în centrul globului său.

— Asta înseamnă că am o febră peste 39 de grade. Ar trebui să fiu la spital.

Mirosul. Formalină. Eter. Metil. Iodoform. Cloroform dulceag. Iod.

Văzul. Crom. Cearşafuri albe. Bandaje albe. Ferestre înalte.

Pipăitul. Durere. Durere. Durere.

Auzul. Emisiuni pentru forţele armate, îndrugând verzi şi uscate, în căştile prinse sub foaia de observaţie.

Gustul. Buze uscate.

Vorbi din nou cu intensă solemnitate şi semnificaţie.

— Trebuie să vomit.

Începu să se despoaie. Înainte de a ajunge la maiou şi chiloţi, arsura deveni insuportabilă, aşa că îşi smulse hainele şi le aruncă la voia întâmplării. Rămase gol, în picioare, iar aerul i se lipea fierbinte de trup, dar faptul de a fi dezbrăcat însemna totuşi ceva, căci trupul începu să-i tremure. Se aşeză anevoie pe zidul de lângă cicatricea albă a Apeductului Claudian, cu dinţii clănţănindu-i în gură.

— Trebuie să fac ceva ca să rezist.

Dar orizontul nu voia să stea locului. Asemenea mâinilor, marea pulsa. Linia violetă ba părea atât de îndepărtată încât nu mai avea nicio semnificaţie, pentru ca în momentul următor să fie atât de aproape încât putea să întindă braţul şi să o apuce.

— Gândeşte-te! Foloseşte-ţi inteligenţa!

Îşi cuprinse capul între palme şi închise ochii.

— Bea cât mai multă apă.

Deschise ochii şi Strada Mare pulsa mai jos de el. Stânca era vărgată cu linii de alge care, vedea el acum, erau umbre negre aruncate de soare şi nicidecum alge. Oceanul, dincolo de Strada Mare, zăcea încremenit şi

inexpresiv, astfel încât ar fi putut coborî şi păşi peste el, doar că picioarele îi erau umflate şi îl dureau. îşi purtă trupul cu multă grijă spre groapa cu apă şi se trase înăuntru. Se simţi imediat îngheţat, îşi afundă faţa în baltă şi mai că înghiţi, mai că hăpăi apă cu dinţii clănţănind. Se târî din nou în crevasă.

— Mi-a făcut-o presiunea, apăsarea aceea îngrozitoare produsă de greutatea cerului şi a apei. Cum poate un trup de om să îndure toată această greutate şi să nu fie strivit zob?

Reptilele se întorceau plutind spre marea din jurul stâncii. Nu spuneau nimic, ci stăteau pe marea neclintită, cu picioarele ascunse.

— Ar fi bine să am scaun. Trebuie să văd ce-i de făcut. Acum va trebui să pun pe mine tot ce am, ca să transpir şi să iasă căldura asta din trup.

Până când reuşi să-şi îmbrace toate hainele, se lăsase seara şi el îşi pipăi cu picioarele drumul spre crevasă. Crevasa se mări şi deveni foarte populată. Erau momente când era mai mare decât stânca, mai mare decât lumea, momente când era o cutie de tablă atât de imensă, încât o sapă izbită de latura ei răsuna ca un tunet îndepărtat. După asta urma o perioadă în care era înapoi în stâncă şi tunetul îndepărtat răsuna ca o lovitură de sapă izbită de o imensă cutie de tablă. În tot acest timp, deschizătura de sub fereastră continua să se scurgă ca emisiunea pentru Forţele Armate, vorbind şi cântând pentru nişte oameni pe care nu-i vedea, dar îi ştia acolo. Pentru câteva clipe se află acasă şi tatăl său era ca un munte. Tunete şi fulgere se jucau în jurul creştetului acelui munte, iar mama vărsa lacrimi acide şi împletea un ciorap ce nu avea nici început, nici sfârşit. Lacrimile aveau un fel de vrajă, căci după ce simţi că l-au opărit, preschimbară crevasa într-un model.

Deschizătura vorbea.

— Îi e milă de mine, ştiindu-mă aici pe stâncă.

Sybil vărsa lacrimi şi tot aşa şi Alfred. Helen plângea. O faţă luminoasă de băiat plângea. Vedea chipuri pe jumătate uitate, dar de care îşi amintea limpede acum, şi toate plângeau.

— Plâng pentru că ştiu că sunt singur pe o stâncă, în mijlocul unei cutii de tablă.

Lacrimile vărsate îi preschimbau în chipuri de piatră pe un perete, măşti atârnate în şiruri pe un coridor fără început şi fără sfârşit. Erau tăbliţe care spuneau „Fumatul oprit”, „Domni”, „Doamne”, „Ieşire” şi erau mulţi vizitatori în uniformă. Acolo jos era cealaltă încăpere, ce trebuia ocolită, deoarece acolo stăteau zeii, în spatele genunchilor teribili şi a picioarelor de piatră neagră. Dar aici feţele de piatră plângeau şi plânseseră şi în trecut. Obrajii lor de piatră erau brăzdaţi, erau estompaţi şi puteau fi recunoscuţi doar printr-o anumită metodă vagă de identificare. Pe duşumeaua de piatră, lacrimile lor formau o baltă care îi ardeau picioarele până la glezne. Se repezi să urce zidul, în timp ce materia clocotitoare ţâşnea mai sus de glezne, până la pulpe, până la genunchi. Se zbătea, pe jumătate înotând, pe jumătate căţărându-se. Zidul cotea şerpuind ca peretele unui tunel subteran. Lacrimile nu se mai scurgeau pe piatră în jos pentru a se împreună cu marea arzătoare. Cădeau în voie, picurând pe el. Una dintre ele, un punct, o perlă, o minge, un glob care venea împotriva lui, porni să se lăţească. Se afla în interiorul mingii de apă care îl ardea până la os, ba chiar şi mai adânc. Îl mistuia cu totul. Era dizolvat şi risipit pe tot cuprinsul lacrimii, o prelungire a suferinţei pure, dematerializat.

Sparse suprafaţa şi se apucă de zidul de piatră. Abia

dacă era un pic de lumină, dar ştia el bine că nu trebuie să piardă timpul, având în vedere ceea ce avea să urmeze. În peretele tunelului erau ieşituri, aşa că deşi aducea mai mult a puţ decât a tunel, putea totuşi să se caţăre. Se apuca şi se trăgea în sus din proeminenţă în proeminenţă. Era destulă lumină ca să vadă unde sunt punctele proeminente. Erau chipuri ca acelea din coridorul fără sfârşit. Nu plângeau, dar erau călcate în picioare. Păreau să fie făcute dintr-un material calcaros, căci de câte ori se lăsa cu toată greutatea pe ele se sfărâmau, astfel că numai printr-o mişcare continuă în sus era în stare cât de cât să se menţină. îşi putea auzi vocea strigând în puţ.

— Exist! Exist! Exist!

Şi în tot acest timp mai era încă o voce care îi stăruia în urechi ca sporovăială celor de la Emisiunea pentru Forţele Armate. Nimeni nu dădea nicio atenţie acestei voci, dar era în firea acelui cretin să-i dea înainte cu vorbitul, deşi repeta acelaşi lucru de nenumărate ori. Această voce avea o oarecare legătură cu partea inferioară a propriei sale feţe şi continua să se scurgă pe când el urca şi spărgea feţele de calcar care îi veneau la îndemână.

„Tuneluri şi puţuri şi picături de apă, toate acestea sunt semne bine cunoscute. Nu mă duceţi voi pe mine. Le ştiu prea bine, sunt doar imagini sexuale provenite din inconştient, din libido sau cum s-o fi zicând. Explicate şi bine cunoscute. Chestii sexuale, la ce altceva poţi să te aştepţi! Senzaţii, toate tunelurile şi puţurile şi picăturile de apă. Vechituri. Nu mă duceţi voi pe mine. Vă cunosc!”

10

Limba unui fulger de vară linse interiorul crevasei, astfel că el văzu acolo forme. Unele erau unghiulare şi masive ca nişte colţuri de coridoare şi printre ele lumina cădea la distanţe de nepătruns. Una dintre forme era o

femeie care pentru secunda aceea se dezgheţă şi prinse viaţă. Fulgerul o crease sau o dezvăluise în momentul în care inspira. Respiraţia era redată atât de real, încât parcă o vedeai că s-a oprit ca să expire din nou. Ştiu fără să se gândească cine este ea şi când şi unde, ştia de ce respiră atât de agitat, făcând să salte bluza imprimată cu mere, fructul oprit, ştia de ce sunt pete de culoare pe umerii obrajilor şi de ce îmbujorarea îi cuprinsese, în mod atât de straniu, nasul. Era motivul pentru care se întorcea spre el cu fruntea înaltă, faţa distantă şi neînfrântă, cu cele trei pete de roşeaţă distribuite în mijlocul ei. Cât despre ochi, descărnau muniţii de dispreţ şi insultă. Ochii erau cei care confirmau toate părerile nerostite ale trupului şi capului său înfierbântat. Când o vedeai îmbrăcată sau când îţi vorbea ţi se părea banală şi lipsită de distincţie. Dar ochii aparţineau altcuiva, căci nu aveau nimic de-a face cu neregularităţile chipului sau cu aspiraţiile mondene şi afectate ale vocii. Mary, ca persoană individuală, nu era nimic altceva decât o încrucişare de influenţe care se exercită asupra ei de când era în leagăn. Mary cu pălărie şi mănuşi, gata de biserică, Mary care mânca la masă cu un rafinament atât de exasperant, Mary purtând, bine cumpănită pe cele două picioruşe ale ei, o comoară de atracţie demoniacă şi înmiresmată, cu atât mai teribilă, cu cât ea însăşi era aproape inconştientă de existenţa ei. Această încrucişare era atât de specific construită, încât fiecare cuvânt şi fiecare faptă puteau fi prevăzute. Această încrucişare făcea să fie ales de preferinţă obişnuitul şi nu excepţionalul; zbura spre tot ce era respectabil ca spre un magnet. Se potrivea de minune cu gura strânsă pungă, fruntea prea înaltă, părul cânepiu. Dar ochii… ochii nu aveau nimic în comun cu masca de carne fixată de natură pe ceea ce era, fără îndoială, o faţă adevărată şi invizibilă.

Ochii erau una cu fineţea neverosimilă a taliei şi a sânilor ca merele şi cu transparenţa carnaţiei. Erau mari şi înţelepţi, cu o înţelepciune ce nu ajungea niciodată la suprafaţă spre a fi exprimată prin cuvinte. Îi dădeau numeroase tăceri… atât de explicabile la încrucişările de influenţe. îi dădeau un mister care venea de altundeva. Dar îmbinaţi cu parfumul tulburător, cu sânii mici, bine păziţi, cu virtutea de neclintit, ochii erau sentinţa de moarte a lui Acteon. O făceau să ocupe, de parcă ar fi fost dreptul ei, un loc special în lumea din spatele ochilor, un loc care era iluminat de scăpărarea fulgerului de vară. Ochii făceau din ea o nebunie, nu atât pentru coapse, cât pentru orgoliu, nevoia de a te afirma şi a distruge, tăciune în nodul vital. Ei evocau nopţile copilăriei, eternul pat fierbinte, cu cearşafurile înnădite, disperarea. Lucrurile pe care le făcea ea, deşi banale, deveneau importante, până şi onixul pe care îl purta devenea talisman. Un fir din fusta ei de tweeddeşi o cumpărase de gata dintr-o prăvălie unde fuste identice atârnau goale şi neschimbate – însuşi acel fir căpăta putere magică prin asociaţie. Numele ei de familie – şi el izbi piatra cu genunchii ridicaţi –, acest nume abandonat acum pentru Nathaniel cel mort, îl silise să meargă la o carte de referinţe ca să se asigure că nu indică o oarecare distincţie ce i-ar da şi mai mult dreptul de a fi în centrul unde se instalase. Prin ce noroc, sau şi mai rău, ce lege a universului o aşezase pe ea acolo, în calea spre putere şi succes, indestructibilă, dar chinuitoare prin nevoia de a cuceri şi a distruge. Cum reuşise să ocupe acest loc din spatele ochilor, de parcă ar fi fost un drept al ei, când de fapt nu era mai mult decât o altă treaptă pe care să-ţi pui piciorul ca să înaintezi. Acele nopţi de amor închipuit, când nu te preocupa nici iubirea, nici senzaţia, nici plăcerea, nici triumful, ci ceea ce era mai degrabă o

tortură, însuşi ritmul trupului încurajat prin exclamaţii şuierătoare – ia şi ia şi ia. Asta pentru gura strânsă pungă, şi asta pentru petele de roşeaţă, pentru genunchii strânşi, pentru echilibrul de neclintit pe pantofii cu tocuri înalte – şi asta dacă te-ar putea ucide pentru farmecul tău şi pentru virtutea ta bine păzită.

Cum poate pune astfel stăpânire pe centrul întunericului meu, când singurul simţământ adevărat pe care i-l port este ura?

Faţă palidă, pete de roşeaţă. Ultima şansă, dar ştiu bine ce are de gând să spună, ceva inevitabil pornit din încrucişarea ei. Iată răspunsul, repezit, cu un ton anume înălţat cât mai sus:

— Nuuu.

Trei vocale cel puţin într-o singură silabă.

— Atunci de ce ai acceptat să vii aici cu mine?

Trei pete.

— Te-am considerat un gentleman.

Inevitabil.

— Mi-am pierdut răbdarea.

— Du-mă acasă, te rog.

— Nu poţi vorbi serios, doar suntem în secolul douăzeci. Se poate să te simţi jignită? Ai chiar intenţia să spui „Nu, îmi pare rău, dar rămâne nu”?

— Vreau să merg acasă.

— Dar uite…

Trebuie, trebuie, ce naiba nu pricepi, târfă afurisită!

— Atunci o să iau autobuzul. O singură şansă. Una singură.

— Aşteaptă o clipă. Nu vorbim aceeaşi limbă. Ceea ce vreau să spun este… ei bine, îmi vine greu. Nu poţi să înţelegi că eu… O, Mary, aş face orice ca să ţi-o dovedesc!

— Îmi pare rău. Pur şi simplu nu mă atragi din

punctul acesta de vedere.

E rândul lui, constrâns de mânia crescândă, să o apuce pe drumul bătătorit.

— Deci, e tot… nu?

Insultă finală a triumfului, înţelegerii şi compasiunii.

— Îmi pare rău, Chris. îmi pare sincer rău.

— Îmi vei fi ca o soră, cunosc refrenul.

Şi atunci răspunsul, uimitor, senin, ştergând orice urmă de sarcasm.

— Dacă vrei tu.

El se ridică violent în picioare.

— Hai, vino. Să ieşim de aici, fir-ar să fie.

Aştepta ca o formă în scaunul de la volan. Nu ştie chiar nimic despre mine? Vine dinspre hanul de la marginea şoselei, călcând precis, cu câte un picior în faţa celuilalt, ca într-o fotografie, păşind pe o frânghie invizibilă în lungul aleii, purtând cu mândrie stindardul invincibil al fecioriei.

— Uşa nu e bine închisă. Lasă-mă pe mine.

Parfumul subtil, atingerea stofei ieftine, transfigurate, mâna tremurând pe cutia de viteze, şoseaua rămânând în urmă, lumini camuflate de război, fulgere necontrolabile de vară, nesocotind regulamentul, alergând din spatele colinei până departe în sud, cu ciubote de şapte poşte, abia atingând pământul, ciucuri de frunze zimţate ca o cortină pictată, atingeri de copaci însufleţiţi de faruri şi expediaţi în iadul ocaziilor pierdute.

— Nu conduci cam prea repede?

Obraz înclinat, gura strânsă pungă, ochii, sub pălăria ridicolă, distanţi, camuflaţi. Piciorul împingea puternic în jos.

— Te rog, condu mai încet, Chris!

Ţipăt tipic, scrâşnet de viteze, smucituri, vuiet.

— Te rog!

Zguduit, clătinat, şuier mătăsos de derapare, o scenă de film desfăşurându-se ca un fulger.

Putere.

— Te rog. Te rog.

— Atunci dă-mi voie. Acum. În noaptea asta. În maşină.

— Te rog.

Pălărie strâmbă, şosea uzată, tunel din pomi înghiţiţi.

— Vreau să murim.

— Eşti nebun… O, te implor!

— Acolo unde se bifurcă drumul, lângă copacul văruit, lovesc maşina în partea ta. Explodezi şi te ia dracu'!

— O, Doamne, Doamne!

Tronc, ricoşează, mănâncă macadamul, sare peste bordură, izbeşte grămada de pietre, reduce viteza, o împinge înapoi acolo unde se află şansele pierdute, o împinge înapoi, înapoi în pivniţă.

— Simt că leşin.

— Mă laşi să fac dragoste cu tine? Dragoste cu tine?

— Te rog, opreşte!

Pe bordură, cu ambele picioare pe frână, cu motorul şi cu lumina stinsă, înşfăcând o păpuşă umplută cu câlţi, jefuind o păpuşă care prinde viaţă în lumina fulgerului, cu genunchii bine strânşi ca să apere comoara tainică a fecioarei, cu o mână împingând în jos aceeaşi fustă de tweed, cu cealaltă respingând atacul, folosind vocea ca mijloc de apărare a sânilor pe jumătate dezgoliţi.

— Am să ţip!

— Dă-i drumul.

— Brută scârboasă!

Apoi lumina fulgerului de vară pe o faţă albă, cu doi ochi holbaţi, la doar câţiva centimetri depărtare, ochi ai

femeii artificiale, rătăciţi în prefăcătorii şi ocolişuri, siliţi să accepte existenţa trupului, rudimentar, omenesc, ochi holbaţi de o ură adâncă şi implacabilă. Nu mai apare nimic din rafturile superioare. Vocale cu iz ţărănesc.

— Înţelege odată, porcule! Doar n-ai de gând să…

Ultima şansă. Trebuie.

— Mă însor cu tine pe urmă.

Alte fulgere văratice.

— Chris, sfârşeşte cu râsul! Mă auzi? încetează. Am spus încetează!

— Te urăsc. Nu mai vreau să te văd sau să aud de tine cât oi trăi.

Peter venea în spatele său şi goneau amândoi cât puteau. Era pe bicicleta lui cea nouă, dar care nu era atât de bună ca bicicleta cea nouă a lui Peter. Dacă Peter îl depăşea, cu bicicleta lui cea nouă, el nu mai putea să-l ajungă. Roata din faţă a lui Peter era perfect suprapusă peste roata lui din spate. N-ar fi făcut asta niciodată dacă n-ar fi fost scos din minţi de aţâţare. Drumul coteşte aici spre dreapta, chiar aici, lângă grămada cu pietre. Grămada uriaşă aduce cu o stâncă, sunt pietre pentru reparaţia drumului spre ferma lui Hodson. Nu cotesc, merg înainte, continui, o fracţiune de secundă mai mult decât se aşteaptă el! Lasă-l pe el să cotească cu roata lui suprapusă. Aşa! Straşnic! Straşnic! Piciorul, Chris, piciorul meu! Nici nu îndrăznesc să mă uit la picior! O, Doamne!

Caseta. Cositor lăcuit, linii aurite. O deschizi şi o găseşti goală. Cum ai de gând să te descurci, nu era nimic scris? Când vii cu mine la un păhărel?

— E nevasta directorului, bătrâne.

O, straşnic! Straşnic! Straşnică putere, poţi foarte bine să mergi pe jos acasă. O, straşnic! Lacrimile veritabile doboară triumful. Straşnic, straşnic!

Cu faţa spre public. Cât mai aproape. Sunt un vierme mai mare decât tine. Tu nu poţi înainta din cauza mesei, în schimb eu am drum liber până la fereastră.

— Nu, băiete, îmi pare rău, dar ne putem dispensa de tine.

— Dar, George, am lucrat împreună… Mă cunoşti bine…

— Te cunosc, băiete, desigur.

— Ar fi păcat de mine să intru în armată. M-ai văzut la treabă.

— Te-am văzut, băiete.

— Ei bine, atunci…

Privire ridicată pe sub sprâncene. Zâmbet reţinut. Zâmbet lăsat să se lărgească, până când dinţii albi ajung să se reflecteze pe suprafaţa biroului.

— Aşteptam o ocazie ca asta. Iată de ce nu te-am dat afară până acum. Sper să-ţi strice profilul. În partea reuşită.

Existau zeci de mii de feluri de a omorî un om. Îl puteai otrăvi şi urmări apoi cum zâmbetul i se preschimbă în rictus. Îl puteai strânge de gât până când devenea ţeapăn ca un drug.

Ea îşi îmbrăca haina.

— Helen…

— Scumpul meu.

Mişcare în sus, şireată, pasionată.

— A trecut atâta vreme.

Respiraţie adâncă, înfiorată.

— Lasă glumele proaste, dragă.

Spaimă.

— Ajută-mă, Helen! Am nevoie de ajutorul tău.

Ochi negri de vierme pe o faţă albă. Distanţă. Calcul. Moarte.

— Orice, scumpul meu, e de la sine înţeles.

— La urma urmei eşti soţia lui Pete.

— Atâta lipsă de tact, Chris.

— Ai putea să-l convingi.

Jos pe canapea, unul lângă celălalt.

— Helen!

— De ce n-o rogi pe Margot, scumpul meu, sau pe mititica aia pe care ai plimbat-o cu maşina.

Panică. Pe faţa albă, ochii negri tot atât de inexpresivi ca nişte pietre dure, negre.

Devorat.

Nathaniel clocotind într-un fel liniştit… nu chiar clocot, ci o fierbere lentă, o radiere.

— Chris, am o veste minunată pentru tine!

— Ţi-ai găsit în sfârşit un eon?

Nat meditează la aceasta privind în sus spre biblioteca de referinţe. Identifică remarca drept glumă şi răspunde cu o voce profundă, pe care o rezerva pentru humor.

— Am fost prezentat cuiva în mod indirect.

— Spune-mi vestea. S-a terminat războiul? Sunt nerăbdător.

Nathaniel se aşază în fotoliu de vizavi, dar constată că este prea adânc. Se căţără pe braţul fotoliului, apoi se ridică şi pune din nou ordine în cărţile de pe masă. Priveşte în jos, spre stradă, prin perdelele de camuflaj mohorâte.

— Cred că până la urmă intru în Marină.

— Tu!

Dă din cap afirmativ, privind mai departe pe fereastră.

— Dacă vor să mă primească, bineînţeles. N-aş putea să zbor, şi n-aş face nicio ispravă în armată.

— Măi, nătărăule, dar nu te obligă nimeni să te înrolezi.

— În mod legal, nu.

— Credeam că te opui războiului.

— E adevărat.

— Că eşti pacifist.

— Nu mai ştiu. Nu mai ştiu şi gata. Gândeşti când una, când alta, dar în cele din urmă responsabilitatea de a hotărî este prea mare pentru un singur om. E de datoria mea să mă înrolez.

— Eşti hotărât?

— Mary este de aceeaşi părere.

— Mary Lovell. Ce-o priveşte asta pe Mary?

— Tocmai asta-i vestea pe care voiam să ţi-o dau.

Nathaniel se întoarce purtând în mână o carte uitată. Se îndreaptă spre foc, priveşte fotoliul, îşi aminteşte de carte şi o pune pe masă. Ia un scaun, îl trage spre el şi se aşază pe margine.

— Ţi-am vorbit aseară, după spectacol, ţi-aduci aminte? Cum vieţile noastre trebuie să ajungă până la rădăcinile timpului, să fie o procesiune prin istorie.

— Iar eu ţi-am spus că tu ai fost probabil Cleopatra.

Nat cântăreşte aceste vorbe cu gravitate.

— Nu, nu cred. Nu ceva atât de celebru.

— Henric al optulea, atunci. Asta ţi-e vestea?

— Omul dă mereu peste indicii. Are… străfulgerări de cunoaştere… lucruri cunoscute. Eşti…

Mâinile începură să i se înalţe deasupra umerilor ca şi cum ar fi pipăit o extindere a capului.

— Eşti conştient, întâlnind anumiţi oameni, că au fost ţesuţi în taina propriei tale istorii. Nu eşti şi tu de aceeaşi părere? Tu şi cu mine, de pildă. Îţi aduci aminte?

— Ai avut totdeauna obiceiul să îndrugi baliverne.

Nathaniel încuviinţează din cap.

— Şi încă îl mai am. Totuşi, suntem întreţesuţi laolaltă şi apreciem aceleaşi lucruri. Şi atunci când m-ai prezentat lui Mary, îţi aminteşti? Îţi dai seama cum acţionam şi reacţionam noi trei? apoi a urmat strălfulgerarea aceea bruscă de cunoaştere şi de certitudine care spunea: „Ne cunoaştem mai de mult”.

— Despre ce naiba vorbeşti?

— Şi ea şi-a dat seama. Mi-a spus-o chiar ea. Ştii, este atât de… înţeleaptă. Iar acum suntem amândoi foarte siguri. Lucruri ca astea sunt scrise în stele, fără îndoială, totuşi trebuie să-ţi mulţumesc ţie, Chris, că ne-ai ajutat să ne regăsim sub ele.

— Tu şi Mary Lovell?

— Bineînţeles, lucrurile astea nu sunt niciodată simple, am meditat atât separat, cât şi împreună…

O vrajă umplea încăperea. Sub acţiunea ei, capul lui Nat părea să devină când mai mare, când mai mic.

— Şi aş fi deosebit de fericit, Chris, dacă ai vrea să-mi fii martor la cununie.

— Ai de gând să te însori? Tu şi cu…

— Asta este vestea fericită.

— Nu se poate!

Aude cât îi este vocea de îndurerată şi, fără să-şi dea seama, constată că se ridicase în picioare. Nat priveşte dincolo de el spre foc.

— Ştiu că-i o hotărâre neaşteptată, dar ne-am gândit bine. Şi vezi, eu am să intru în Marină. Mary este atât de bună şi de curajoasă. Iar tu, Chris, ştiu că ne vei aproba din toată inima.

Stătea nemişcat privind la părul negru, zbârlit şi la lungimea picioarelor. Simţea cum îl cuprinde recunoaşterea amară a forţei inefabile a acestor

circumstanţe şi hotărâri. Nu acolo unde mănâncă el, ci unde este el mâncat. Odată cu recunoaşterea, sângele i se urcă la cap, dogorindu-i faţa – puterea de a sfărâmă. Imagini de ale ei îi năpădesc în minte, ca un teanc de instantanee aruncat: Mary în barcă, aranjându-şi cu grijă fusta; Mary în drum spre biserică, duhnind a biserică, impertinenţa întruchipată în felul cum păşeşte şi cum îşi poartă fundul micuţ; Mary zbătându-se, cu genunchii bine strânşi, ca să-şi apere comoara tainică a fecioriei, încercând cu o mână să-şi tragă fusta în jos şi cu cealaltă respingând atacul, folosind vocea ca mijloc unic de apărare a sânilor pe jumătate dezgoliţi.

— Am să ţip!

Nat priveşte în sus cu gura deschisă.

— De data asta, ceea ce fac nu-i o nebunie. N-ai de ce să fii îngrijorat.

Instantaneele pieriră.

— Eram… nu ştiu de ce am spus asta, Nat. Cred că citam din vreo piesă.

Nat deschise palmele şi zâmbi sfios.

— Nu te poţi împotrivi stelelor.

— Mai ales când se întâmplă ca ele să coincidă cu dorinţa ta. Nat cântări aceste vorbe. Se înroşi puţin şi dădu grav din cap.

— Există şi această primejdie.

— Ia seama, Nat, pentru numele lui Dumnezeu.

Dar neştiind, neînţelegând – la ce să ia seama? Să nu stea în preajma mea? Sau să nu stea cu ea în centrul luminat al întunericului meu?

— Tu ai să fii aici, Chris. Să ai grijă de ea, când eu am să fiu plecat.

O fi ceva scris în stele. Altfel de unde vine acest impuls obscur care desparte cuvintele de inimă?

— Ia seama, Nat. Atâta îţi spun. Mă refer la mine.

— Chris!

Pentru că mi-e drag de tine, prostule, şi te urăsc. Iar acum te urăsc.

— Lasă, Nat, uită ce ţi-am spus.

— Dar ceva nu-i în regulă.

Un impuls disperat, călcat la pământ, aruncat deoparte.

— Şi eu mă înrolez în Marină.

— Dar cum rămâne cu teatrul? îngropat sub calcule şi ură.

— Există sentimente mai presus de teatru.

— Dragul meu prieten! Poate că o să fim pe acelaşi vas. Nat se ridicase, strălucind de bucurie.

În silă şi cu presimţirea drumului ales:

— Sunt sigur că va fi aşa. E scris în stele.

Nat încuviinţă din cap.

— Suntem uniţi prin elemente. Suntem oameni de apă.

— Apă! Apă!

Hainele leoarcă îl legau burduf. Ieşi târâş afară la soare. Zăcu acolo, simţind cum se răspândeşte ca iarba de mare. Ridică mâinile şi trase de cârligele de la cheutoarea scurtei, în timp ce instantaneele zburau în vârtej ca un pachet de cărţi. Desfăcu cheutoarea şi smulse de pe el restul hainelor. Când rămase numai în maiou şi chiloţi, se târî drum lung peste stâncă, până la groapa cu apă. Se aburca în sus, pe Strada Mare şi se întinse lângă Pitic.

— Dacă nu aiurez, asta este abur care se ridică din hainele mele. Transpiraţie.

Se rezemă cu spatele de Pitic.

— Foloseşte-ţi inteligenţa!

Picioarele, în faţa lui, erau acoperite cu pustule albe.

Ridicând maioul, văzu altele pe stomac, pe braţe şi picioare. Ele erau deformaţiile din colţul orbitelor.

— Trebuie să trăieşti!

Un gând vehement îi ţâşni în minte.

— Am să trăiesc chiar dacă va trebui să mănânc tot ce se găseşte în caseta asta blestemată.

Privi în jos, spre picioare.

— Vă cunosc eu denumirea, bube afurisite. Urticarie. Intoxicaţie alimentară.

Rămase liniştit un timp. Aburii se ridicau tremurând. Pustulele erau bine conturate şi de un alb mort. Reliefate, aşa că şi degetele umflate le simţeau forma.

— Am spus eu că am să mă îmbolnăvesc şi aşa s-a întâmplat.

Scrută orizontul cu privirea înceţoşată, dar acesta nu-i oferea nimic. Privi din nou la picioare şi constată că erau foarte subţiri, în ciuda băşicilor. Sub maiou, simţi picăturile de apă croindu-şi drum de la o pustulă la alta.

Simţea în creier apăsarea cerului şi a aerului.

11

UN GÂND se plăsmuia ca o sculptură în spatele ochilor, dar în faţa centrului necercetat. Urmări gândul un lung răstimp, pe când broboanele de sudoare se prelungeau de la o bubă la alta. Ştia însă că gândul îi era duşman şi, în consecinţă, deşi îl vedea, refuza să consimtă sau să i se alăture pentru înfăptuire. Cât despre activitatea centrului său lent, dacă mai exista vreuna, medita melancolic asupra identităţii sale, în timp ce gândul stătea acolo, ca un monument ignorat într-un parc. Christopher şi Hadley şi Martin erau fragmente separate, iar centrul mocnea de ciudă că ele s-au desprins şi nu mai stau pecetluite în centru. Pe toată fereastra se întindea o mostră de culoare, dar în starea ciudată în care se afla,

centrul nu considera culoarea ca ceva exterior. Era unicul lucru vizibil din încăperea întunecată, ca un tablou iluminat pe un perete. Mai jos era senzaţia apei care se prelinge şi atingerea neplăcută a unei suprafeţe dure. Pentru un timp, centrul era satisfăcut. Ştia că există, deşi Christopher şi Hadley şi Martin erau fragmente îndepărtate.

O perdea din păr şi carne căzu peste tabloul de pe perete şi nu mai era nimic de cercetat decât gândul. Deveni cunoscut. Teroarea care năvălise odată cu gândul, îl zgudui punându-i în mişcare trupul. Nervii se descărcară, muşchii se încordară, gâfâieli, lovituri, vibraţii; iar gândul deveni cuvânt care i se rostogoli din gură:

— N-am să scap niciodată de pe stânca asta.

Teroarea acţionă mai departe. îl îndreptă din încheieturi şi îl ridică în picioare, îl trimise în mers împleticit împrejurul Veghii, sub apăsarea cerului, până ce ajunse să se agaţe de

Pitic. Capul de piatră se legăna uşor, se legăna uşor, iar soarele oscila pe faţa argintie încoace şi încolo, în sus şi în jos.

— Du-mă departe de stânca asta!

Piticul încuviinţă blând, cu bunăvoinţă, din capul argintiu.

Lângă un şanţ albicios se ghemui jos, iar mostra de culoare era tot mai vizibilă.

Christopher şi Hadley şi Martin se întoarseră o bucată de drum. Sili culoarea să se răspândească peste tot, peste stâncă, mare şi cer.

— Cunoaşte-ţi duşmanul!

Era deci boala trupului, efectul lipsei de precauţie. Era intoxicaţia alimentară care preschimbă lumea în casă de nebuni. Era singurătatea şi speranţa zădărnicită. Şi mai

era gândul; mai erau şi alte gânduri, nerostite şi necunoscute.

— Scoate-le la iveală. Priveşte-le în faţă.

Apa, singura rezervă, atârna de un fir de păr, zăgăzuită de un tampon vâscos; hrana tot mai puţină de la zi la zi; o presiune de nedescris asupra trupului şi a minţii; bătălia cu secvenţele de film, pentru somn. Şi mai era…

— Era şi încă mai este…

Se ghemui pe stâncă.

— Scoate-le la iveală şi priveşte-le în faţă!

— Se formează un sistem. Nu ştiu ce fel de sistem, dar chiar şi bâjbâielile mele palide îmi clatină raţiunea.

Partea de jos a feţei se retrase din jurul gurii, dezgolind dinţii.

— Arme. Am lucruri pe care le pot folosi.

Inteligenţa. Voinţa ca o ultimă tranşee. Voinţa ca un monolit.

Supravieţuire. Educaţia, o cheie pentru toate sistemele, în stare ea însăşi să le impună, să le creeze. Conştiinţa într-o lume adormită. Centrul întunecat, centrul invulnerabil care era sigur că-şi este suficient sie însuşi.

Începu să vorbească în aerul stătut cu efect de sugativă.

— Mintea sănătoasă este în stare să aprecieze realitatea. Care este realitatea situaţiei mele? Sunt singur pe o stâncă în mijlocul Atlanticului. În jurul meu se află nesfârşite întinderi de apă legănată. Dar stânca e solidă. Coboară şi se uneşte cu pământul mării, iar acesta este unit cu pământuri pe care le-am cunoscut, cu ţărmuri şi oraşe. Trebuie să ţin minte că stânca este solidă şi de neclintit. Dacă stânca s-ar mişca, atunci ar însemna că sunt nebun.

O şopârlă zburătoare îi fâlfâi deasupra capului şi apoi

căzu în afara razei vizuale.

— Trebuie să mă ţin cu dinţii. În primul rând de viaţă şi apoi de un psihic normal. Trebuie să iau măsuri.

Lăsă din nou să cadă perdeaua peste fereastră.

— Sunt intoxicat. Sunt sclavul unui tub încâlcit de lungimea unui teren de crichet. Toate spaimele iadului nu sunt nimic pe lângă blocarea intestinelor. De ce să tot îndrug despre bine şi rău, când şarpele zace încolăcit chiar în trupul meu?

Voit, îşi imaginã intestinele, mişcarea peristaltică, lentă, sufocată, transformarea hranei moi într-un cep de otravă.

— Sunt Atlas. Sunt Prometeu.

Îşi simţi propria siluetă profilându-se gigantică pe stâncă. Fălcile i se încleştară, bărbia îi căzu în piept. Deveni un erou pentru care imposibilul era o împlinire. Îngenunche şi se târî neîndurător în jos pe stâncă. Găsi centura în crevasă, luă cuţitul şi tăie muştiucul desprinzându-l de tub. Se târî mai departe până la Leul Roşu, având acum şi muzică de fond, frânturi din Ceaikovsky, Wagner, Holst. Nu era absolut necesar să se târască, dar muzica ca fond sublinia, eroismul unei înaintări lente, neînfrânte, în ciuda condiţiilor vitrege. Cochiliile goale trosneau sub greutatea oaselor sale ca nişte cioburi. Muzica se intensifică, sfâşiată de alămuri.

Ajunse la balta de pe stânca unde era moluscă năpădită de ierburi şi trei anemone de mare ruşinoase. Peştişorul mai era încă în apă, dar în altă parte a stâncii. împinse centura sub apă, astfel că peştele porni să se zbată disperat, dând din colţ în colţ. Un şirag de bule ieşi din tub. El turti burduful lunguleţ şi apoi începu iarăşi să-l desfacă. Limbi mici de apă intrau prin capătul tubului şi-şi făceau loc printre bule. Doar muzică de coarde acum,

gravă. Ridică sus centura şi clătină burduful. Se auzea un sunet gâlgâit. O cufundă din nou în apă şi continuă operaţia. Coardele cântau mai departe şi li se adăugaseră suflători şi două, trei note de alămuri. Foarte curând va urma acordul prelungit care va impune orchestrei tăcere, în aşteptarea cadenţei. Capul năpădit de iarbă al moluştei ieşea la suprafaţă. Peştişorul, păcălit de acest reflux nefiresc, zăcea la soare, pe stânca udă, şi se zvârcolea, încercând să lupte împotriva tensiunii de suprafaţă. Anemonele strângeau şi mai mult gura pungă. Burduful centurii de salvare era pe trei sferturi plin.

Se ghemui lângă o stâncă, ţinându-şi picioarele larg desfăcute. Muzica crescu în intensitate, cânta marea şi soarele. Universul îşi ţinea respiraţia. Gâfâind şi gemând începu să-şi vâre tubul în anus. împături cele două jumătăţi ale burdufului de cauciuc şi se aşează pe el, presându-l şi masându-l cu mâinile. Simţi în pântec scurgerea rece a apei de mare. Pompă şi presă până când burduful deveni flasc şi turtit. Extrase tubul şi se târî cu greu până la marginea stâncii, în timp ce orchestra îşi cânta ultimele note înainte de pauză.

Şi cadenţa era pe punctul să înceapă... începu. Executată în mare, cu o desăvârşire tehnică explozivă şi triumfătoare. Părea aruncarea în aer a unui dig, sfărâmarea tuturor obstacolelor. Contracţie după contracţie, cu acorduri masive şi arpegii strălucite, cadenţa îl slei de puteri. Se întinse pe stâncă epuizat şi golit, iar orchestra dispăru.

Îşi întoarse faţa spre stâncă şi mormăi către inamic.

— Te dai bătut? Eu nu!

Mâna cerului se pogorî asupra lui. Se ridică în genunchi printre scoici.

— Acum am să fiu întreg la minte şi n-am să mai fiu

sclavul propriului meu trup.

Privi în jos la peştele mort. Îl împinse cu degetul spre gura unei anemone de mare. Apărură imediat petalele, încercând să-l înşface.

— Ţepi. Otravă. Actiniile mi-au făcut rău. Poate că midiile să fie bune, la urma urmei.

Se simţea ceva mai în putere şi nu atât de eroic încât să fie nevoie să se târască. Porni încet în sus spre Veghe.

— Totul este previzibil. Ştiam că n-am să mă înec şi nu m-am înecat. Exista o stâncă. Ştiam că am să pot trăi pe ea şi am trăit. Am învins şarpele din propriul meu trup. Ştiam că am să sufăr şi am suferit. Dar sunt pe cale de a învinge. Într-un anumit sens, viaţa porneşte acum de la început, în ciuda sugativei şi a presiunii.

Se aşeză lângă Pitic şi îşi trase genunchii la piept. Privirea era din nou îndreptată spre exterior şi el trăia pe pământ.

— Cred că mi-e foame.

Şi de ce nu, când viaţa începe de la capăt?

„Hrană din farfurie. Hrană consistentă şi mâncată în tihnă. Hrană din prăvălie, din măcelării, hrană, nu înotând, închizându-se ca un pumn şi furişându-se într-o crăpătură a stâncii, ci moartă pe tejghea, toată recolta mării strânsă grămadă…”

Cercetă marea. Refluxul gonea ducând cu sine fâşii strălucitoare din cele trei stânci.

— Iluzie optică!

Fiindcă, fără îndoială, stânca era fixă. Dacă ţi se părea că se mişcă încet, că înainta odată cu refluxul, era din cauză că ochiul nu avea niciun punct de referinţă. Dar dincolo de orizont se afla un ţărm ce rămânea la aceeaşi distanţă, în timp ce apa se scurgea. Zâmbi amar.

— Un şiretlic reuşit. Foarte mulţi s-ar fi lăsat păcăliţi.

Ca un tren care pare că o porneşte de-a-ndărătelea, când alt tren înaintează rapid pe lângă el. Ca nişte linii haşurate cu o altă linie ce le traversează de-a curmezişul.

— Căci, bineînţeles, stânca este neclintită şi apa este cea care se mişcă. Stai să mă lămuresc cum vine asta. Fluxul este un val uriaş care goneşte în jurul pământului… sau mai degrabă pământul se învârteşte în interiorul fluxului, deci eu şi cu stânca suntem…

Aruncă o privire grăbită, printre picioare, la stâncă.

— Deci stânca este neclintită.

Hrană. Pusă grămadă pe o tejghea, nu înotând liberă, ci adunată, toate prăzile mării, un homar, nu închizându-se ca un pumn şi ţâşnind înapoi în crevasă, ci…

Era în picioare. îşi aţinti privirea spre locul unde creşteau alge, jos în apa de lângă cele trei stânci. Strigă tare:

— Cine a mai văzut un asemenea homar înotând în mare? Un homar roşu?

Pământul îi fugi de sub picioare. Simţi o clipă că se prăbuşeşte; urmă apoi o prăpastie de întuneric în care nu mai exista nimeni.

Ceva se ridica la suprafaţă. Ceva nesigur de identitatea sa deoarece îşi uitase numele. Ceva desfăcut în bucăţi. Se străduia să pună bucăţile la loc deoarece atunci ar putea şti cine este. Se auzea un zgomot ritmic şi o întrerupere. Bucăţile se asamblau şovăitoare şi el zăcea pe stâncă, întins într-o parte şi un zgomot sforăit îi ieşea din gură. În partea de jos a tunelului persista o senzaţie de rău profund. Exista o separare între acum, oricând ar fi fost acest acum, şi momentul terorii. Această separare îi dădea posibilitatea să uite ceea ce îi provocase teroarea. Întunericul ei era mai adânc decât al somnului. Mai adânc decât orice întuneric viu, deoarece timpul se oprise sau

ajunsese la capăt. Era o prăpastie a nefiinţei, un puţ deschizându-se în afara lumii, iar acum efortul de a exista iarăşi era atât de istovitor, încât tot ce putea face era să zacă pe o parte şi să trăiască.

Peste puţin timp gândi:

— Am fost deci mort. Asta a fost moartea. M-am speriat de moarte. Acum bucăţile din care sunt făcut s-au adunat laolaltă şi eu sunt viu.

Priveliştea era şi ea diferită. Cele trei stânci erau mai aproape. Mai existau şi nişte corpuri ascuţite – scoici, gândi el, dând dovadă de isteţime – care îi tăiau obrazul.

— Cine m-a adus jos aici?

Cuvintele erau însoţite de o durere uşoară localizată pe limbă. Vârful limbii era umflat şi dureros, iar în gură avea sare. Vedea o pereche de pantaloni goi, aruncaţi lângă el şi semne ciudate pe stâncă. Semne albe şi paralele. Aveau în ele urme de sânge şi de spumă.

Îşi cercetă cu grijă restul trupului. Identifică un obiect rigid, în formă de drug, drept braţul său drept răsucit spre spate. Acesta îi atrase atenţia asupra durerii din încheieturi. Se întoarse puţin ca să-şi elibereze braţul şi examină mâna de la capăt.

Conchise atunci că nu poartă chiloţi, deoarece chiloţii erau acolo, în mâna dreaptă. Rupţi şi pătaţi cu sânge.

— M-am bătut cu cineva.

Stătu şi analiză încet cum stau lucrurile.

— Mai este cineva cu mine, aici pe stâncă. S-a furişat şi m-a bătut.

Faţa i se strâmbă.

— Lasă prostiile. Eşti singur de tot. Ai avut un leşin.

Îşi căută mâna stângă şi o descoperi cu un geamăt de durere. Degetele erau muşcate.

— Cât o fi durat? E astăzi acum sau tot ieri?

Se ridică pe mâini şi pe genunchi.

— Tocmai când mă simţeam din nou eu însumi, şi încă triumfător, a venit un fel de nu ştiu ce. O spaimă. Un sistem rezultat din circumstanţe.

Apoi prăpastia nefiinţei.

„Această parte a prăpastiei este diferită de cealaltă. Este ca atunci când ai terminat o repetiţie generală şi, brusc, luminile se sting. Acolo unde fusese un peisaj masiv, strălucitor, rămâne doar un decor vopsit, cenuşiu, în lumina de control. Ca la şah. Eşti bucuros că ai găsit o mişcare grozavă de atac, dar ai nesocotit că eşti în şah şi jocul devine luptă de apărare, iar tu eşti cu mâinile legate”.

Stâncă strălucitoare şi mare, speranţă, chiar dacă a fost zădărnicită, acte de eroism! Apoi, în momentul înfăptuirii, recunoaşterea, teroarea se lasă asupra ta ca o mână.

„Ceva de care mi-am adus aminte. Mai bine să nu-mi amintesc din nou. Să ţin minte că trebuie să uit. Nebunie?”

Mai rău decât nebunie. Judecată limpede.

Se ridică pe mâini şi pe genunchi şi se munci să reconstituie traseul parcurs în timpul crizei, după hainele împrăştiate şi semnele de pe stâncă până la locul unde îl apucase. Se opri lângă Pitic şi privi în jos la stânca aceea cu modelul zgâriat pe ea, model întrerupt acum de semnul scrâşnit al dinţilor.

— Era de aşteptat. Totul este de aşteptat. Lumea rămâne credincioasă formelor ei. Aminteşte-ţi acest lucru.

Privi gânditor în jos, la dungile pe care stânca le lăsa în urma ei în mare.

„Nu trebuie să mă mai uit la mare. Sau poate trebuie? E mai bine să fii nebun sau normal? N-am văzut ceea ce am crezut că văd. Mi-am amintit greşit”.

Îi veni apoi o idee importantă. Sub imboldul ei porni pe loc la cercetarea stâncii, nu o cercetare superficială, ci palmă cu palmă. Numai după căutări nesfârşite, poticniri, greutăţi, izbituri, îşi aduse aminte că e o nebunie să caute o bucată de lemn în care să bată. Nu se găsea aşa ceva pe acolo.

Chiloţii îi mai atârnau încă în mână şi îl străfulgera gândul că ar putea să-i îmbrace. După ce îi îmbrăcă, simţi cum capul i s-a limpezit de toate ceţurile, cu excepţia durerii.

Îşi ridică mâna şi atingând locul cu durerea, descoperi un cucui sub părul năclăit de sânge. îşi examină picioarele. Pustulele albe erau mai mici şi lipsite acum de importanţă, îşi aminti de un obicei şi se vârî în groapa cu apă. Odată ajuns înăuntru, observă prin deschizătura de la capătul mai îndepărtat o lumină vie, neaşteptată şi un grăunte de judecată, bine înfipt, îl mână înapoi la Veghe; înţelese ce prevestea lumina şi zgomotul care îi urmase.

Soarele mai strălucea încă, dar o parte a orizontului suferise o schimbare. Îngenunche să privească porţiunea schimbată pe care o străbătea din nou un junghi vertical de lumină. Lumina lăsa o dâră în fiecare ochi, ceea ce transforma vederea într-o acţiune dezbinată. Scrută dunga verde pe care o lăsa lumina şi văzu că întunericul desenează o linie precisă pe suprafaţa mării, care venea din ce în ce mai aproape. Brusc se regăsi în propriul său trup şi ştiu unde se află.

— Ploaie!

Fără îndoială.

— Am spus eu că o să vină ploaia!

Să vină ploaia şi ploaia a venit.

Coborî anevoie Strada Mare, îşi luă pălăria şi o aşeză în scobitura formată sub capătul Apeductului Claudian. îşi

smulse de pe el hainele cu care mai era îmbrăcat şi le aruncă în crevasă. Înregistră lumini strălucitoare şi zgomote. Întinse mantaua de ploaie într-un şanţ, formând din ea un fel de bazin. Apucă drumul cel mai scurt spre punctul de veghe şi auzi şuierul apei în momentul în care marginea perdelei de ploaie cădea pe stâncă de Siguranţă. Apoi îl izbi în faţă, ricoşă în salturi de o şchioapă de pe Pitic şi de pe suprafaţa Veghii. Cât ai clipi, începu să lucească şi să şiroiască din cap până în picioare sub ploaie.

Un fulger şi un trăsnet neîndurător veni dinspre perdeaua de apă şi el se repezi clătinându-se spre crevasă, băgându-şi întâi capul la adăpost, în timp ce tunetul tropăia pe deasupra. Chiar şi în adâncul crevasei văzu o lumină lividă care îl lovea în urechi, apoi toate zgomotele încetară, cu excepţia unui sunet înalt, cântat. Era atât de apropiat de cap, încât luă locul tunetului. Picioarele îi erau ciomăgite. Gura rostea cuvinte, dar nu le putea auzi şi deci nu le cunoştea înţelesul. În crevasă pătrundea apa, i se scurgea pe sub obraz, picura din stâncă, i se prelingea în jurul şalelor, pretutindeni apă. îşi scoase trupul afară din crevasă şi se trezi sub cascadă. Se poticni până la şanţ şi îşi găsi pălăria şiroind de apă. La capătul Apeductului Claudian era un robinet din care se revărsa apă. Puse la loc pălăria şi se îndreptă spre mantaua de ploaie. îl aştepta o baie gata pregătită, dar ploaia de deasupra lui curgea ca un duş. Se reîntoarse la pălărie, aşteptă să se umple şi o purtă la groapa cu apă. Auzea sub stâncă clipocitul şi plescăitul şuvoiului. Apa curgea în jos, se infiltra în crăpături neştiute, cădea ca un zăngănit asurzitor în hău. Şuviţa de mâl roşu era de pe acum mai îngustă.

— Am spus că o să plouă şi a plouat.

Aşteptă tremurând în văgăuna rece, aşteptă senzaţia de satisfacţie care trebuia să vină odată cu îndeplinirea

prorocirii, dar nu voia să vină.

Se ghemui acolo fără să mai asculte apa şi încruntându-se la propria sa umbră.

— Ce piesă am pierdut în timpul jocului? Eram în atac, îmi mergea bine şi apoi…

Apoi prăpastia de întuneric care despărţea perioada aceea mai luminoasă de aceasta. Se întâmplase ceva de cealaltă parte a prăpăstiei. Ceva de care nu trebuie să-ţi aduci aminte; dar cum să fii stăpân pe situaţie dacă ai uitat dinadins? Ceva despre un sistem care tocmai începea să se instaleze.

— Ostil.

Analiză cuvântul rostit de gură. Părea inofensiv dacă nu i se alăturau implicaţii. Pentru a evita acest lucru, interveni cu bună ştiinţă în procesul gândirii şi impuse gurii să facă cum îi porunceşte.

— Cum poate o stâncă să fie ostilă?

Se târî iute afară în ploaia care se mai domolise. Furtuna plecase în grabă dincolo de cele trei stânci şi calmase agitaţia apelor. Norii întunecau totul. Lăsaseră în urmă o mare cenuşie, posomorâtă, deasupra căreia se mişca aerul împins spre stâncă de un vânt imperceptibil.

— Aceasta a fost o furtună subsidiară, la marginea unui ciclon. În emisfera nordică cicloanele se rotesc în sens opus acelor unui ceasornic. Vântul bate dinspre sud. Ne aflăm deci pe latura răsăriteană a unui ciclon care se deplasează spre est. Odată ce pot să prevăd vremea, pot să mă înarmez împotriva ei. Problema va fi cum s-o scot la capăt cu prea multă apă, nu cu prea puţină.

Acorda doar pe jumătate atenţie gurii sale care îi tot dădea înainte, ca să se liniştească pe minte şi nimic altceva. Dar centrul globului se agita şi se cutremura din cauza unor consecinţe izolate a datelor cunoscute. îşi

abătea atenţia de la una, numai ca să descopere alta. Încerca să-şi şteargă din memorie fiecare consecinţă în parte, când constata că nu pot fi ignorate.

— Întreaga problemă a nebuniei este atât de complexă, încât nu s-a ajuns niciodată la o definiţie satisfăcătoare, la o normă.

Mult îndepărtată de centru, gura trăncănea mereu.

— Unde, de pildă, trebuie trasă linia între omul considerat capricios sau iritabil şi psihopatul cuprins într-adevăr de manie depresivă?

Pândind cu un ochi reîntoarcerea furtunii de spaimă, centrul medita la dificultatea de a distinge între somn şi trezie, odată ce toată trăirea consta într-o serie de secvenţe.

— Un vis care revine denotă oare nevroză? Dar atunci un prunc normal, în pătucul lui, nu trece oare prin toate simptomele de nevroză?

Dacă, ignorând prăpastia de întuneric şi de spaimă de pe buze, te-ai reîntoarce pas cu pas, pornind de la stâncă, trecând prin Marină, teatru, scris, universitate, şcoală, înapoi la patul de sub streaşină tăcută, ai ajunge jos, în pivniţă. Şi cărarea duce din nou de la pivniţă la stâncă.

— Soluţia stă în inteligenţă. Ea ne deosebeşte de animalele neajutorate care sunt prinse în capcana tiparelor de comportare atât psihice, cât şi fizice.

Dar centrul întunecat examina un gând, ca pe un monument care îl înlocuise pe celălalt în parcul lugubru.

Guano este insolubil.

Dacă guano este insolubil, atunci apa din şanţul superior nu poate fi un lichid vâscos, a cărui atingere să provoace senzaţia de ac înroşit în colţul ochiului.

Îşi plimbă limba în lungul barierei dinţilor, până la

locul unde, între măsele, era o ştirbitură. îşi împreună mâinile şi îşi reţinu respiraţia. Ochii aţintiţi spre mare nu vedeau nimic. Limba îşi aducea aminte. Scormonea în ştirbitură dintre dinţi şi recrea vechea formă dureroasă. Atingea muchia aspră a stâncii, urmărea panta în jos, şanţ după şanţ dureros, până la suprafaţa netedă unde se afla Leul Roşu, chiar deasupra gingiei… pricepu ce era atât de obsedant familiar şi îngrijorător într-o stâncă izolată şi în descompunere în mijlocul oceanului.

12

Nu mai era nimic de făcut acum decât să-şi protejeze judecata normală. Centrul mânuia trupul exterior ca pe o marionetă. Îl făcea să coboare de la Veghe la crevasă. Găsi îmbrăcămintea umedă şi o trase pe el, până când ajunse să vadă prelungirea hainelor şi a ciorapilor de cizmă ca pe nişte grămezi de gunoi. Trupul şi veşmintele erau incomode ca un costum de scafandru. Se duse la Piscul Hranei, culese midii, sili gura să le primească. Nu privea înaintea lui, ci în jos, acolo unde apa dansa la picioarele stâncii. Marea era tulbure, cu valuri mici care purtau în spate valuri şi mai mici, astfel că adâncul era invizibil şi apa gravă şi rece. Pe când fălcile dumicau, stătea liniştit, cu doi homari aşezaţi alături de el pe stâncă. Masa continua sub ploaia pătrunzătoare, rafale de vânt şi valuri mânate pe suprafaţa apei. Cu unul dintre homari apuca bucăţelele de mâncare şi le ducea spre faţă. Homarii purtau armură ca să se apere de apăsarea enormă a cerului.

Printre înghiţituri vocea sporovăia, cârmind spre raţiune şi adevăr şi apoi luând-o razna.

— Eu nu am armură şi de aceea o să mă strivească până la urmă. Mi-a stricat şi profilul. Gura iese mult înainte şi am două nasuri.

Dar centrul reflecta la alte lucruri.

„Trebuie să fiu cu băgare de seamă când privesc înjur, la vânt. Nu vreau să mor din nou”.

În acelaşi timp, midii fiind numeroase în jurul său, puse gura să lucreze şi şterse din memorie celelalte posibilităţi.

„De la bun început am fost alcătuit din două părţi, mintea şi trupul. Nimic nu s-a modificat. Doar că înainte nu-mi era atât de limpede acest lucru”.

Centrul chibzuia la mişcarea următoare. Pământul putea fi ţinut laolaltă prin piroane nituite. Carnea putea fi vindecată prin gheare de furnici, ca în Africa. Voinţa putea să reziste.

Şi apoi nu mai găsi midii la îndemână. Puse homarul să mimeze actul de a duce hrana la gură, dar senzaţiile nu mai erau aceleaşi.

— Trebuie s-o fac.

Se suci pe patru labe. Ţinându-şi respiraţia privi în sus şi văzu baba din colţul pivniţei profilându-se pe cer.

— Ea este Piticul. I-am dăruit un cap de argint.

Vântul şi o boare de ploaie îl băteau în faţă. Baba îi făcea semne din cap, cu faţa ei de argint palid.

— Din fericire am pus o mască de argint pe cealaltă faţă. Ea este Piticul. Nu aceasta-i mişcarea următoare.

Îşi croi drum înapoi spre Veghe, îşi purtă trupul alături de Pitic şi-l puse să îngenuncheze. Deasupra lui, Piticul îi făcea blând semne din cap, cu o faţă de argint palid.

Ceva în şanţul din vârf părea modificat. Se trase brusc înapoi privind îngrijorat. Substanţa albă de pe fund era sfărâmată şi împrăştiată, deoarece o bucată de stâncă căzuse de pe latura şanţului. Se târî înainte şi inspectă

bolovanul. Pe o latură, stratificaţia era roasă şi veche, dar celelalte trei erau de un alb murdar şi proaspăt sfărâmate. Bolovanul era lung şi lat de un metru şi gros de cincisprezece centimetri. Era ca o carte foarte mare şi pe coperta albă se vedea o gravură ciudată. Un timp, ochiului său îi plăcu gravura, deoarece forma un model, şi nu existau cuvinte, care l-ar fi ucis pe loc. Ochiul său urmări îndelung liniile crestate şi dăltuite, aşa cum gura mâncase midiile. Pe muchia cărţii era canelura din care se desprinsese.

Canelura era şi ea gravată. Era ca un arbore răsturnat care creştea din muchia străveche, unde straturi, ca nişte foi, erau tocite de vânt şi ploaie. Trunchiul era un jgheab adânc, perpendicular, cu margini care clivează. Mai jos, trunchiul se diviza în trei ramuri care la rândul lor formau o reţea complicată de crengi, ca firicelele unei omizi. Trunchiul, ramurile şi crengile erau groaznic de negre. În jurul crengilor se afla o floare de măr formată dintr-o pată argintie şi cenuşie. Sub privirea sa, picăturile de apă decolorau piatra şi se opreau pe ramuri ca nişte fructe fade.

Gura sporovăia.

— Fulger!

Dar centrul întunecat era crispat, îngrozit şi conştient. Ceea ce ştia era atât de groaznic, încât centrul puse dinadins gura să lucreze.

— Fulger negru!

Mai era încă un rol care putea fi jucat, rolul nebunului, al sărmanului Tom, ferit de cunoaşterea semnificaţiei fulgerului negru.

Se apucă de bătrâna care clătina din capul argintiu.

— Ajută-mă, drăguţa mea, am nevoie de ajutorul tău!

Gura preluă conducerea.

— Dacă îl laşi să continue, drăguţa mea, o să dărâme afurisita asta de stâncă pe de-a întregul şi n-o să ne mai rămână decât să înotăm.

Să înotăm în ce?

Gura îi dădea înainte, disperată.

— Exista stânca aceea în jurul Piscului Perspectivei, drăguţa mea, care fusese mişcată, apa o mişcase. N-aş îndrăzni să rog pe nimeni altul decât pe tine, căci stânca este neclintită şi, dacă el o va lăsa în pace, va dăinui o veşnicie. La urma urmei, drăguţa mea, îi eşti soţie.

Jos din pat, pe covor, cu picioarele goale. Te strecori prin camera întunecată nu pentru că vrei tu, ci pentru că n-ai încotro. Treci de uşă. Debarcaderul, uriaş, ceasul bunicului. N-ai acoperire la spate. Pe după colţ, acum, pe scări. În jos, calcă uşor. În jos, calcă uşor. Antreul, dar mărindu-se sub ochii tăi. Întunericul instalat în fiecare colţ. Balustrada sus de tot, abia o ajungi cu mâna. Nu mai poţi aluneca acum pe ea. O balustradă diferită, totul este diferit, o formă nouă îşi face apariţia. Silit să cobori şi să înfrunţi lucrul căruia i-ai întors spatele. Tic, tac, umbrele se înghesuie. Dincolo de uşa bucătăriei. În jos, calcă uşor. În jos, calcă uşor. Tragi zăvorul de la cavou. Izvor de întuneric. Capetele sicriului strivite în perete… Pe sub cimitir, înapoi pe uşa morţii să întâmpini stăpânul. În jos, calcă uşor, în jos. Bulgări negri îngrămădiţi, miros umed. Surcele de sicriu.

— Trebuie să fie cineva nebun ca să vadă un homar roşu înaintând în mare. Iar guano este insolubil. Nebunul vede în pescăruşi şopârle zburătoare. Doar el face legătura, când îşi pierde minţile, între două lucruri despre care a citit cândva într-o carte şi nici el nu-şi mai aduce aminte când. Nu-i aşa, drăguţo? Spune-mi, spune-mi că-i aşa!

Capul de argint încuviinţa, blând, mai departe, iar ploaia împroşca.

Aprinzându-se de la sicrie, praf de cărbune, negru ca fulgerul negru. Butuc cu securea alături, folosit nu ca lemn de foc, ci pentru execuţii.

— Focile nu pot fi ostile, iar omul nebun nu doarme bine. Simte că stânca este prea tare, prea reală; îi suprapune o altă realitate, mai ales dacă are prea multă imaginaţie. Ar fi în stare să vadă într-o gravură destrămare în întreaga fire a lucrurilor… nu-i aşa?

Şi apoi în întuneric, cu picioarele încătuşate, încercă să ridice unul şi-l găsi încleiat, află neputinţă unde ar trebui să fie puterea necesară acum, deoarece, fireşte, nu mai era nimic de făcut, decât să ţipe şi să încerce să scape. Bezna de două ori mai întunecoasă în colţ, ceva care se ivea ameninţător, picioare legate, în imediată apropiere ameninţarea necunoscută, o gură de întuneric, inima şi fiinţa tuturor spaimelor imaginabile. Forme repetate de la începutul timpurilor, apropierea lucrului necunoscut, un centru întunecat întorcând spatele lucrului care i-a dat viaţă şi zbătându-se să scape.

— Nu-i aşa? Spune că-i aşa.

Se auzi un zgomot lângă braţul stâng şi apă căzând pe Veghe. îşi aşează faţa exterioară în bătaia vântului şi aerul îi biciui obrajii. Pe Pitic apa nu mai cădea în formă de ploaie, ci de stropi. Se târî până la marginea stâncii şi privi în jos, prin pâlnie. În jurul Stâncii de Siguranţă apa era albă şi, pe când privea prin tunel, auzi un sunet surd, urmat de o pală de stropi.

— S-au mai făcut investigaţii în legătură cu vremea aceasta, dar de la un nivel mai coborât. Cineva s-a căţărat acolo şi moluştele au rezistat.

Marea era cuprinsă de un ritm de acumulare. Stânca de Siguranţă punea piedică valurilor şi le împingea în fisura de sub tunel. Nouă din zece valuri se ciocneau cu o reverberaţie şi aruncau în sus stropi pulverizaţi, într-o linie asemenea unei feştile aprinse… o feştilă rapidă care biciuia suprafaţa apei. Cel de-al zecelea val găsea drum liber, deoarece al nouălea fusese foarte mic. Şi atunci al zecelea se revărsa y rostogolindu-se, fisura strangula apa care năvălea în sus şi izbea spatele unghiului… bang! Fulgi de apă scăpărau în tunel. Dacă al zecelea val era mare, fulgii deveneau pană, iar vântul prindea un mănunchi din vârf şi-l azvârlea ca din praştie dincolo de Pitic, ca să se risipească în jos pe Strada Mare.

A urmări valurile era ca mâncatul midiilor. Marea constituia obiectul unei atenţii ce putea fi prelungită mai mult chiar decât mâncatul. Centrul se concentra, lăsând gura să facă ce doreşte.

— Bineînţeles, după o bucată de timp, trebuia să vină şi o furtună. Era de aşteptat. Şi cine ar fi putut inventa toată această complexitate a apei, alergând conform firii, urmându-i legile până la ultima picătură. Şi bineînţeles mintea omului trebuie să se piardă cu timpul, iar universul să intre în dezordine.

Dar dincolo de dezordine, va dăinui totuşi o existenţă reală şi o biată fiinţă nebună, agăţată de o stâncă, în mijlocul oceanului.

Nebunia nu are un centru cu judecată normală. Nimic asemănător acestui „Eu”, care sta aici, stăvilind timpul ce trebuie să vină. Ultima reluare a sistemului. Apoi fulgerul negru.

Centrul strigă:

— Sunt atât de singur! Doamne! Sunt atât de singur!

Negru. O senzaţie familiară, o greutate pe inimă, un

rezervor gata în orice moment să inunde ochii care de atâta amar de vreme nu mai cunoscuseră plânsul. Negru ca înserarea de iarnă prin care centrul punea trupul să umble… un trup tânăr. Fereastra era modificată doar de perspectiva lămpilor aprinse în vârful felinarelor din stradă. Centrul gândea… „Sunt singur; atât de singur!” Rezervorul se revarsă, toate luminile de pe strada Carfax, de sub Big Tom, izbucniră scoţând aripi de curcubeu. Centrul simţi nodul din gât, trimise privirea ochilor înainte, să se agaţe cu disperare de prima lumină şi apoi de următoarea… orice, cu condiţia să reţină atenţia cât mai departe de bezna din interior.

Din cauza celor înfăptuite am rămas străin şi singur.

Centrul parcurse un drum printr-o alee, traversă altă stradă, o curte pătrată, urcă scări goale de lemn, se aşeză lângă foc şi toate clopotele din Oxford băteau pentru rezervorul care se revărsa şi marea vuia în odaie.

y

Centrul contorsiona faţa ca să şteargă semnele lipsei de bărbăţie, dar apa nedisciplinată se prelingea şi picura în lungul obrajilor.

— Sunt atât de singur! Sunt atât de singur!

Încet, apa se zvânta. Timpul se întindea înainte, aşa cum face timpul pe o stâncă în mijlocul oceanului.

Centrul formula un gând.

„Acum nu mai este speranţă. Nu mai este nimic. O, dacă ei s-ar uita la mine, dacă mi-ar vorbi… dacă aş fi şi eu o parte din ceva…”

Timpul se întindea înainte, indiferent.

Se auzeau paşi pe scări, două etaje mai jos. Centrul aştepta fără speranţă să audă spre ce odaie se îndreaptă. Dar paşii mergeau înainte, urcau, se auzeau mai tare, aproape la fel de tare ca bătăile inimii, astfel că în

momentul în care se opriră în faţa uşii, el se ridicase în picioare cu mâinile în dreptul pieptului. Uşa se întredeschise şi o învălmăşeală de cârlionţi negri apăru în partea ei sus.

— Nathaniel!

Nathaniel se aplecă şi intră radios în odaie, se opri, uitându-se în jos la fereastră.

— M-am gândit că s-ar putea să te mai prind. M-am reîntors pentru weekend.

Adăugă apoi, cu întârziere.

— Pot să intru?

— Dragul meu prieten!

Nathaniel se foi îndelung cu mantaua şi privi apoi cu solemnitate de jur-împrejur, ca şi cum locul unde ar fi putut să o pună ar fi constituit o problemă majoră.

— Las-o aici. Mă ocup eu de ea… ia loc… eu sunt… dragul meu prieten!

Nathaniel zâmbea şi el stingherit.

— Îmi pare bine că te văd, Christopher.

— Poţi rămâne mai mult? Sper că nu trebuie să te grăbeşti?

— Am venit să ţin o conferinţă la…

— Dar nu astă-seară?

— Nu, astă-seară pot rămâne aici.

Centrul stătea de partea cealaltă, drept pe partea exterioară a ferestrei sale afară, drept în mijlocul lumii.

— O să stăm de vorbă. Hai să stăm de vorbă, Nat.

— Ce mai e nou prin lume?

— Ce mai face Londra?

— Nu-i plac conferinţele despre rai.

— Despre rai?

Trupul începu apoi să râdă din ce în ce mai tare şi apa curgea din nou. Nat surâdea stânjenit şi se înroşise.

— Ştiu. Dar nu mai înrăutăţi şi tu lucrurile.

Se şterse de apă şi sughiţă.

— Ce fel de rai?

— Acel rai pe care l-am inventat pentru noi, după moarte, dacă nu suntem pregătiţi pentru cel adevărat.

— Tu ai să fii… fiinţă stranie ce eşti!

Nathaniel deveni serios. Ridică cercetător privirea în sus, înălţând degetul arătător şi consultând o carte de referinţe de partea cealaltă a tavanului.

— Dacă ne iei cum suntem acum, raiul ar fi o simplă negare. Inform şi deşert. Înţelegi? Un fel de fulger negru care distruge tot ceea ce noi numim viaţă…

Râsul reveni.

— Nu înţeleg şi nici nu prea îmi pasă de rai, dar voi veni la conferinţa ta. Dragul meu Nat… Habar n-ai cât mă bucur că te văd.

Feştila aprinsă biciui chipul lui Nathaniel şi el dispăru. Centrul rămase cu privirea în jos spre pâlnie. Gura îi era deschisă de uimire şi spaimă.

— Şi totuşi l-am iubit atât de mult!

Negru şi dibuindu-şi drumul spre scara de oţel care sclipea slab în lumina înnourată. Centrul încercă să se opună, asemenea unui copil care vrea să se împotrivească şi să nu coboare în pivniţă, în miez de noapte, dar picioarele îl poartă înainte. Sus, tot mai sus, de la puntea superioară, la teugă, sus dincolo de tunul al doilea. „Am să-l întâlnesc oare? O să stea acolo la noapte?”

Şi iată-l desenat în tuş, în faţa norilor, mişcându-şi membrele şi gesticulând alandala ca un bătrân la legat snopi. Este Nathaniel, legănându-se şi repezindu-şi mâna pentru un salut în miez de noapte. „Ce mai faci, Nat?” îi veni pe buze, dar el înghiţi întrebarea. „Prefă-te că nu vezi.

Păzeşte-te cât poţi să nu fii implicat. Trage un foc de pe punte, foc care o să-l arunce departe de trupul ei şi deschide-mi calea mie. Am trecut cu toţii de primul fel, am mâncat peştele!

Şi s-ar putea să nu reuşească. S-ar putea să nu-i mai ardă să stea întins la pupă ca să se roage eonilor săi. „Adio, Nat, te-am iubit şi nu-i în firea mea să iubesc mult. Dar ce ar putea face penultimul vierme? Să-şi piardă identitatea?”

Nathaniel stătea în întuneric legănându-se pe picioarele desfăcute, înţelegând cuminte că nu a fost văzut. În schimb se feri să nu se apropie de ofiţer şi coborî cu mişcări nesigure scara.

Toate sunt puse la punct, timpul, locul, persoana iubită.

— Ai venit şi tu odată la timp, slavă Domnului. Direcţia zero-patru-cinci, viteza douăzeci şi opt de noduri. Nimic la orizont. O ţinem tot aşa încă o oră.

— Ceva nou?

— Toate cum le ştii. Ne aflăm la treizeci de mile nord de convoi, complet singuri, urmează să dăm semnalul peste o oară. Pentru asta o să vină însuşi căpitanul. Asta-i tot. Fără zigzaguri. Foarte încet. A, da. Luna răsare peste zece minute şi am fi o ţintă perfectă dacă dăm peste vreun submarin german. Transmite asta. Noapte bună.

— Visuri plăcute.

Auzi paşii coborând. Traversă puntea la tribord şi privi spre pupă. Zgomot de motor, conturul coşului. Siajul lăsa în urmă o dâră alburie şi un val secundar se răspândea în evantai din partea cealaltă a navei. Partea dinspre tribord a dunetei avea conturul abia vizibil şi, prin contrast, suprafaţa părea întunecată, iar toată învălmăşeala formată din aruncătoare, grenade

antisubmarine, mine şi tunuri, împiedica privirea, făcându-te să distingi anevoie dacă, printre altele, se află şi o siluetă rezemată de balustradă, îşi aţintea privirea în jos, întrebându-se dacă forma aceea de insectă, cu picioarele aduse în faţă, exista aievea sau era creată de propria sa imaginaţie.

Nu Nathaniel e sprijinit acolo, ci Mary.

„Trebuie! Trebuie! Nu înţelegi, târfă afurisită?”

— Curier!

— Da, domnule.

— Adu-mi o ceaşcă de cacao.

— Imediat, domnule.

— Şi, curier… adică lasă.

Picioare coborând scara. Întuneric şi curent provocat de viteză. O strălucire la tribord, ca incendiul îndepărtat al unui oraş sub bombe. Răsăritul lunii.

y

— Atenţie, babord!

— Da, domnule.

— Dă o fugă la timonerie şi adu-mi celălalt binoclu de noapte. Ăsta cred că trebuie reparat. îl găseşti în raftul de deasupra mesei cu hărţi.

— Imediat, domnule.

— Supraveghez eu sectorul tău cât timp lipseşti.

— Bine, domnule.

Picioare coborând scara.

Acum.

Ca pe scenă. Salt degajat spre babord. Pauză.

Acum! Acum! Acum!

Strecoară-te spre habitaclu, repede-te la portavoce, glas stăruitor, ascuţit, strident, speriat.

— Bandă tribord. Toată viteza. Pentru numele lui Dumnezeu!

O zguduire distrugătoare care nu face parte din piesă. O pâclă albă se înalţă ca un nor, universul coboară în vrilă. Şocul unei căderi undeva, departe, zdruncinare, gură înfundată cu apă… şi el se luptă, răsucindu-se în toate direcţiile, cu apa neagră, nesimţitoare.

Gura, pradă mâniei, ţipă la pâcla albă care se ridică din pâlnie.

— Şi ordinul era corect, fir-ar să fie!

Mâncat!

Nu mai era posibil să privească valurile, căci la fiecare câteva minute erau acoperite de pâcla albă care se ridica. îşi ţâra privirea în afară şi se uita la trupul îmbrăcat. Hainele erau ude leoarcă, iar ciorapii murdari ca nişte otrepe. Gura rosti ceva mecanic:

— Păcat că mi-am aruncat cizmele pe când eram în apă.

Centrul îşi poruncea sie însuşi să se prefacă şi să continue tot aşa.

Gura îşi avea propria ei înţelepciune.

— Rămâne oricând nebunia, e un refugiu, cum ar fi o crevasă în stâncă. Când omul ajunge complet lipsit de apărare, poate întotdeauna să se retragă în nebunie, asemenea acelor creaturi cu carapace, ce mişună printre alge, jos, unde stau midiile.

— Găseşte ceva la care să priveşti!

— Nebunia poate fi răspunzătoare de orice, nu-i aşa drăguţo?

— Fă ceva, dacă nu priveşti!

Se ridică împleticindu-se, în bătaia vântului şi a stropilor de ploaie. Păşi în jos, pe Strada Mare, şi dădu peste mantaua de ploaie transformată în lighean şi plină cu apă. îşi luă pălăria şi începu să lăcărească mantaua, ducând apa la groapa cu apă. Se concentră asupra legilor

apei: cum cade, cum se depune, ce se poate prevedea şi cum o puteai manevra. Din timp în timp stânca se cutremura, un nor alb se ridica pe lângă locul de veghe şi, în şanţurile de sus, se formau pârâiaşe de spumă. După ce goli mantaua, o ridică în sus, o scurse de apă şi o îmbrăcă. Jucându-se cu nasturii, centrul putea să ignore ceea ce urma să se întâmple. În timpul acestei îndeletniciri, stătea cu faţa spre apeduct, unde spuma atârna ca un scuipat, iar mantaua îl împingea spre canal. Cum stătea aşa ţintuit, simţi o lovitură în spate şi rafalele de apă se revărsară în şanţ ca să se adune spumegând pe fund. îşi dibui drumul de-a lungul apeductului şi se vârî în crevasă. îşi puse pălăria şi îşi culcă fruntea pe braţe. Lumea se transformase în beznă şi pătrundea la el prin sunete.

— Dacă un nebun ar asculta ce se aude, ar crede că este tunet şi chiar asta e. N-are rost să-ţi ciuleşti astfel urechile. Va tuna numai dincolo de orizont, unde trec corăbii încoace şi încolo. Ascultă mai bine furtuna. O să îmblăcească stânca aceasta. O să-l snopească pe un biet nenorocit ca mine până la nebunie. Nu că ar dori el să înnebunească, dar nu va avea încotro. Luaţi aminte! Voi cei care dormiţi în paturi calde, un marinar englez, izolat pe o stâncă şi cuprins de nebunie, nu pentru că aşa vrea el, ci pentru că marea este teroare… cea mai cumplită teroare pe care ţi-o poţi imagina!

Centrul colabora, dar trăgând cu urechea. Se concentra acum asupra cuvintelor care ţâşneau din gură, deoarece cu perdeaua de carne şi păr care se lăsase peste fereastră, cuvintele puteau fi examinate aşa cum fuseseră şi gândurile. Asigurau muzica de fond.

— O, ajutor, ajutor! Mor lăsat în voia sorţii. Mor de foame, de sete. Zac ca o bucăţică de plută agăţată. Mi-am făcut datoria faţă de tine şi iată care mi-e răsplata. Dacă ai

putea cumva să mă vezi, ţi s-ar rupe inima de milă. Am fost tânăr, voinic şi frumos, cu un profil de vultur şi cu păr ondulat. Am fost de o inteligenţă sclipitoare şi am plecat la luptă împotriva duşmanilor tăi. Am rezistat în apă, m-am luptat cu întreaga mare. Mă zbat în luptă cu stânca, cu pescăruşii, cu homarii, cu focile şi cu furtuna. Am ajuns slab şi jigărit, încheieturile îmi sunt ca nişte cioturi şi mădularele ca nişte

beţe. Mi-e chipul scofâlcit de bătrâneţe şi părul alb de sare şi durere. Ochii mei sunt pietre mohorâte… Centrul se înfioră şi începu să se micşoreze. Mai era un zgomot, dincolo de furtună, de muzica de fond, de suspinele cuvintelor.

— …pieptul meu pare scheletul unei bărci părăsite. Fiecare respiraţie înseamnă un efort…

Zgomotul era atât de slab, în comparaţie cu vuietul vântului, al ploii şi al valurilor, încât atrăgea şi reţinea atenţia. Gura, conştientă de acest lucru, îşi dădea şi mai mult silinţa.

— Mă cuprinde nebunia. Un fulger se joacă în poalele unei mări sălbatice. Sunt iarăşi puternic…

Şi gura cânta.

Centrul tot mai urmărea dincolo de cântec, de muzica de fond, vuietul de afară. Zgomotul reveni. Centrul îl confundă un timp cu tunetul.

— Ahoe, ahoe! Fulgerul lui Thor mă provoacă. Lumină după lumină, descărcări ondulate de flăcări albe, săgeţi azvârlite spre Prometeu, alb orbitor, alb, alb arzător, cerul ţinteşte în omul de pe stâncă…

Zgomotul, dacă îl ascultai aşa cum era centrul silit să-l asculte, era surd şi îndepărtat. Ar fi putut fi tunet sau salvă de tun. Ar fi putut fi bubuit de tobă şi gura îmbrăţişă această posibilitate.

— Rata, la, la, la! Soldaţii se întorc, a fost prins împăratul! Ra, la, la!

Ar fi putut fi mobilă mutată într-o încăpere la etaj, şi gura intră în panică la acest gând, cu o automată tresărire de insectă.

— Las-o jos aici. Rulează spre interior colţul covorului şi atunci ai să poţi scoate masa. Vrei să-l aşezăm lângă picup? Schimbă placa asta şi pune ceva stâncos şi eroic…

Ar fi putut fi saci de făină coborâţi pe o scară de fier, răsunând în cădere pe puntea de oţel.

— Bandă tribord! Bandă tribord!

Ar fi putut fi zăngănitul discului de alamă din culise.

— Trebuie să-mi daţi rolul principal, sau de nu, plec din pivniţa cu cărbuni…

Uşa pivniţei clătinându-se în urma unui copilaş care trebuie să coboare, să coboare în somn, pentru a înfrunta lucrul de la care s-a îndepărtat când a fost zămislit.

— Tăiaţi-i capul! Jos, pe butuc, printre surcele şi praf de cărbuni!

Dar centrul ştia. Recunoştea cu o certitudine care făcea sporovăială gurii la fel de inutilă ca un sughiţ. Zgomotul acela era râcâitul şi izbiturile unei sape care lovea o uriaşă cutie de tablă ce fusese îngropată.

13

— NEBUN spunea gura, nebun de legat.

Asta explică totul, homari, viermi, tărie, splendidă realitate, legile naturii, secvenţe de film, instantanee de imagini şi sunete, şopârle zburătoare, ostilitate… cum poate omul să nu înnebunească? Am să vă spun ce este omul. Merge în patru labe până când Nevoia îi ridică în sus partea de dinainte şi face din el un hibrid. Dacă vreţi o dovadă, găsiţi amprentele digitale ale acelor mâini pe

lângă şira spinării, chiar deasupra noadei. Omul este un monstru, un avorton privat de o dezvoltare firească, aruncat în lume într-o învelitoare sumară de pergament, cu prea puţin spaţiu pentru dinţi şi cu o ţeastă moale, bombată ca o băşică. Dar în ea natura agită o fiertură, plasează o furtună care să scapere în globul călit un fulger alb, scânteietor, sclipiri şi vibraţie constantă. Toţi homarii şi toate secvenţele de film nu sunt altceva decât intersectări întâmplătoare între descărcări simultane de fulger. Viaţa normală a pântecului se desfăşoară pe un circuit simplu, dar cum poate să se menţină constantă fiertura aceasta agitată? Atrasă violent de globul pământului, infestată de lovitura albă care a gravat cartea, zbârcită, brăzdată ca de foc, de greutăţi şi chinuri şi de sminteala groazei, cu creierul bolnav, la ultima ta suflare pe stânca din mijlocul oceanului fiertura s-a revărsat şi tu eşti pur şi simplu nebun de legat.

Senzaţii. Cafea. Vin alb. Gin. Lemn. Catifea. Nailon. Gură. Goliciune, caldă, umedă. Peşteri deschise ca o crevasă sau închise ca gura roşie a unei anemone de mare. Plină de ţepi. Dominaţie. Identitate.

— Sunteţi punctul de intersecţie dintre toate curentele. Nu existaţi în afara mea. Dacă am înnebunit eu, aţi înnebunit şi voi. Voi vorbiţi acolo înăuntru, sunteţi una cu mine, eu nebun, voi la fel.

Stânca se cutremura şi iar se cutremura. O răceală bruscă >

Îl lovi în faţă şi spălă locul de sub el.

Era de aşteptat.

— Nathaniel!

Centrul negru, încercând să se agite ca o fiertură.

Întunericul era sfâşiat de alb. Se rostogoli printre senzaţiile crevasei. Peste tot era apă şi zgomot, iar gura le

întâmpina cu bucurie. Scuipa şi tuşea. Se ridică din apa care i se rotea până la genunchi şi vântul îl trânti jos. Şanţul era ca un mic ocean, ca extravaganţele cunoscute şi acum reamintite ale unui reflux printre stânci. Ceea ce fusese un şanţ uscat, era plin pe jumătate de apă în mişcare, cu dungi de spumă ce se roteau şi se întretăiau. Vântul era ca un expres într-un tunel şi pretutindeni picura, se scurgea, şiroia. Se căznea să iasă din şanţ, fără să audă ce spune gura şi dintr-odată gura şi cu el erau totuna.

— Bătăuş afurisit ce eşti!

Scoase capul peste nivelul peretelui şi vântul îi scofâlci obrajii ca unui aviator. Biciuiau alicele. Apoi cerul de deasupra babei sări şi deveni alb. O clipă mai târziu, lumina fu stinsă şi cerul se surpă peste el. Fu doborât de presiunea enormă şi se prăbuşi în apa din şanţ. Greutatea se retrase şi îl lăsă zbătându-se. Se ridică, dar cerul se surpă din nou peste el. De data aceasta reuşi să se împleticească de-a lungul şanţului, deoarece greutatea apei nu era chiar suficientă ca să-l răpună, iar marea din şanţ nu-i ajungea mai sus de genunchi. Lumea revenea, cenuşie ca furtuna şi sfâşiată de panglici zburătoare, şi îi oferea muzică furtunoasă, bubuit de timpane, urlet de alămuri şi scăpărări de coarde. îşi croi drum eroic, din şanţ în şanţ, prin apă şi muzică, cu haine tremurânde şi jumulite, zdrenţuite ca marginea unui sac de vânt, cu mâini ca nişte gheare. El şi cu gura lui strigau prin vacarm.

— Aiax! Prometeu!

Baba privea de sus spre el cum se zbătea printre alternanţe de alb şi beznă. Apoi capul cu masca de argint fu luat de o pâclă albă şi ea se profilă cocoşată pe cer, cu umerii lipsiţi de cap. Căzu în şanţul alb, peste carte, cu

faţa culcată pe gravură şi gura plină de gunoi insolubil. Urmă o bruscă presiune şi tăcere. Fu ridicat în sus şi aruncat iar jos, izbit de stâncă. O clipă, la retragerea apei, văzu profilat pe cer locul de veghe, despuiat pe prezenţa babei, dar cu conturul schimbat din cauza pietrelor răvăşite.

— Umblă dezlegată pe stâncă! A ieşit din pivniţă la lumina zilei. Vâneaz-o!

Iar cuţitul era acolo, printre toate celelalte senzaţii, grămădit în dreptul coastelor. Îl apucă şi-l deschise. Începu să se târască, să vâneze şi să înoate din şanţ în şanţ. Ea se pleca peste balustradă, dar dispăru, iar el se furişă după dânsa în foaierul artiştilor. Dar baba ieşise la rampă şi el, când se ghemui în culise, văzu că nu este îmbrăcat aşa cum cerea rolul. El şi cu gura erau una.

— Schimbă-ţi hainele! Fii un nebun despuiat pe o stâncă, în mijlocul furtunii!

Ghearele i se înfipseră în zdrenţe şi le smulse de pe el. Zări un galon auriu şi un ciorap gol, plutind tot mai departe, ca un pumn de gunoi. Văzu un picior zgâriat, subţire băţ, scorojit, iar muzica îl jelea.

Îşi aminti de babă şi se târî după ea în jos pe Strada Mare, până la Leul Roşu. Valurile în retragere creau o învălmăşeală binevenită în jurul celor trei stânci şi învălmăşeala ascundea locul unde apăruse homarul roşu. Strigă către stânci, dar baba nu catadicsi să apară printre ele. Se furişase jos în pivniţă. O zări apoi zăcând înghemuită în crevasă şi se zbătu să o ajungă. Se năpusti asupra ei şi începu să o ciopârţească cu cuţitul în timp ce gura continua să strige:

— Asta o să te înveţe minte să mă mai goneşti! Asta o să te înveţe minte să mă goneşti din pivniţă printre maşini, paturi şi cârciumi, să te ţii după mine şi să mă faci să

alerg, să alerg toate zilele vieţii mele după plăcuţa de identitate. Sângerează şi mori!

Dar el şi cu vocea sa erau una. Ştiau că sângele era apă de mare, iar carnea rece, boţită, ruptă şi zdrenţuită, nimic altceva decât mantaua lui de ploaie.

Vocea deveni apoi murmur, cânt, jurăminte, silabe fără înţeles, tuşea şi scuipa. Umplea fiecare clipită cu zgomote, bolborosind atâtea până ce se îneca; dar centrul începu să se cunoască pe sine drept altceva, deoarece nu toate momentele erau ocupate de gălăgie. Gura scuipa şi începu să devieze spre jumătăţi de înţeles.

— Şi la urma urmelor au să te bântuiască halucinaţii, vedenii, visuri, iluzii. La ce altceva se poate aştepta un nebun? O să-ţi apară pe stânca solidă, pe stânca reală, au să-ţi încătuşeze atenţia şi n-o să fii nimic altceva decât nebun.

Şi pe loc se şi prezentă o vedenie. îşi dădu seama înainte s-o vadă, deoarece în şanţ, încadrată de stropii tăcuţi care zburau pe deasupra, se instalase frica. Vedenia stătea pe stâncă, la marginea şanţului şi în cele din urmă o înfruntă, privind-o prin fereastra lui tulbure. Vedea restul şanţului şi se târa în lungul lui prin apa solemn liniştită, cu excepţia momentelor în care pojghiţa înspumată se înfiora într-un spasm prelung, la bătaia unei rafale. Când ajunse în apropiere, îşi ridică privirea de la cizme, peste genunchi, spre faţă, fixându-se asupra gurii.

— Eşti o proiecţie a minţii mele. Dar eşti şi un punct asupra căruia să-mi opresc atenţia. Stai acolo!

Buzele abia se mişcau răspunzându-i:

— Tu eşti o proiecţie a minţii mele.

El scoase un sunet fornăit.

— Regresie infinită sau mai bine zis ne învârtim împrejurul unui tufiş de coacăze. Putem continua aşa la

infinit.

— Ţi-a fost destul, Christopher?

Privi spre buze. Erau limpezi ca vorbele. O şuviţă de salivă le unea în colţul drept.

— Niciodată n-aş fi putut inventa aşa ceva.

Ochiul cel mai apropiat de Veghe era injectat în exterior. În spate sau alături, o dungă roşie de apus se pierdea din vedere dincolo de stânci. Tot mai bura. Te puteai uita sau la apus, sau la ochi, dar nu la amândouă. Nu puteai privi şi ochiul, şi gura în acelaşi timp. Văzu că nasul este lucios, de un cafeniu de piele şi plin de pori. Obrazul stâng va avea curând nevoie de un bărbierit, deoarece putea distinge fiecare ţep în parte. Dar nu putea cuprinde cu privirea întreaga faţă. Era o faţă de care poate îţi vei aduce aminte mai târziu. Nu se mişca. Avea doar calitatea de a refuza o inspecţie generală. Fiecare trăsătură la rândul ei.

— Ce să-mi fie destul?

— Să supravieţuieşti. Să înduri.

Îmbrăcămintea era şi ea greu de fixat cu o singură privire, aşa că trebuia să examineze piesă cu piesă. Purta o manta de ploaie prinsă în cordon, deoarece nasturii dispăruseră. Pe dedesubt, un pulover de lână cu gulerul întors. Pălăria împinsă puţin pe spate. Mâinile se odihneau, fiecare pe un genunchi, deasupra ciorapilor. Apoi erau cizmele, bune şi lustruite şi ude şi solide. Făceau ca stânca din spatele lor să pară de carton, ca un fundal pictat. Se aplecă înainte până când fereastra lui tulbure ajunse exact deasupra căputei drepte. Nu mai era acum nici muzică de fond, nici vânt, doar cauciuc negru, lucios.

— Nu m-am gândit.

— Gândeşte-te acum.

— La ce bun? Sunt nebun.

— Până şi crevasa asta o să se fărâmiţeze.

Încercă să râdă spre ochiul injectat, dar auzi un zgomot ca un lătrat. Aruncă cu vorbe în faţă.

— În ziua a şasea l-a creat pe Dumnezeu. Prin urmare nu-ţi îngăduiesc să foloseşti decât propriul meu vocabular. L-a creat după chipul şi asemănarea lui.

— Gândeşte-te acum.

Văzu ochiul contopindu-se cu apusul. îşi aduse braţele în dreptul feţei.

— Nu vreau. Nu pot.

— În ce crezi?

Jos spre cizma neagră, neagră ca tăciunele, neagră ca pivniţa, dar acum jos, spre un răspuns silit.

— În firul vieţii mele.

— Cu orice preţ. Repetă după mine:

— Cu orice preţ.

— Deci ai supravieţuit.

— A fost un noroc.

— Fapt inevitabil.

— Şi atunci ceilalţi nu voiau să trăiască?

— Există grade de intensitate.

Trase perdelele de carne şi de păr şi privi cizmele. Rânji.

— Am dreptul să trăiesc, dacă pot.

— Unde stă scris?

— Atunci nimic nu-i scris.

— Gândeşte-te.

Turba de mânie, pe stânca de carton, în faţa picioarelor neclintite, negre.

— Nu vreau să mă gândesc. Te-am creat pe tine şi pot să-mi creez propriul meu rai.

— L-ai şi creat.

y

Privi pieziş de-a lungul apei înfiorate, în jos, spre picioarele şi genunchii săi scheletici, simţi în carne ploaia şi bura şi frigul sălbatic.

Începu să murmure.

— Prefer aşa. Mi-ai dat puterea să aleg şi toată viaţa m-ai purtat cu grijă spre această suferinţă, deoarece eu eram cel care făcuse alegerea. O da! înţeleg procesul. Toată viaţa mea, orice aş fi făcut, tot m-aş fi aflat în cele din urmă pe aceeaşi punte, în acelaşi moment, dând acelaşi ordin… ordinul cel bun, ordinul cel rău. Totuşi să presupunem că am ieşit din pivniţă trecând peste trupuri de oameni istoviţi şi învinşi, că i-am frânt ca să-mi fac din trupurile lor trepte pe drumul care mă îndepărtează de tine, de ce trebuie să mă chinuieşti? Dacă i-am mâncat, cine mi-a dat gura?

— Nu există răspuns în vocabularul tău.

Se retrase ghemuindu-se şi privi sfidător spre faţă. Apoi strigă:

— M-am gândit. Mai bine suferinţa şi toate celelalte.

— Mai bine decât ce?

Într-o dezlănţuire slabă de mânie, începu să lovească în cizme.

— Mai bine decât fulgerul negru. Înapoi! Du-te înapoi!

Îşi jupuia pielea mâinilor, lovind-o de stânca ce şiroia.

Gura sporovăia şi el o duse cu sine în cea din urmă crevasă.

— Sărman marinar nebun de pe stânca!

Se căţăra în sus pe Strada Mare.

„Dezlănţuie-te, urlă, împroaşcă!

Să fie vânt, ploaie, grindină, stropi de sânge.

Furtuni şi uragane…”

Fugea încoace şi încolo pe Veghe, poticnindu-se de pietrele împrăştiate.

„… vijelii şi taifunuri”.

Era lumină slabă, lumină de furtună. Lumina era vărgată cu linii, iar marea cu creste şi văi. Valuri monstruoase îşi croiau drum de la est spre vest, într-o procesiune nesfârşită şi printre ele stânca era o bagatelă. Totuşi pornea la asalt înainte, înfierând o cale albă printre valuri, fără să-i pese că s-ar putea scufunda, împingând Stânca de Siguranţă înainte, să spargă crestele, ca prova unei corăbii. Lovea culmea unui talaz cu prova de piatră şi spărgea apa într-un vârtej care spăla teuga şi lovea sub puntea de comandă. Apoi o furtună de alice mătură puntea, lăsându-i trupul fără răsuflare şi judecată. Se aruncă pe o piatră pătrată care se afla în locul babei cu capul mascat. Porni călare pe ea, înfruntând vântul şi valurile. Şi din nou se auzea muzică de fond şi o gură flecară.

— Mai iute! mai iute!

Stânca lui răzbătea mai departe. O îmboldea cu călcâiele, de parcă ar fi avut pinteni.

— Mai iute!

Fiecare val era un eveniment în sine. Câte unul venea tăvălindu-se şi legănându-se, purtând un far de furtună care alerga şi licărea pe creastă ca o licărire într-un creier. Apoi ajungea la apa mică de dincolo de Stânca de Siguranţă şi partea cea mai apropiată a valului se ridica, mânioasă că a fost împiedicată, urla, se umfla. Stânca de Siguranţă devenise o ciupitură de vărsat într-un vârtej de apă care se răsucea devenind spumă şi mesteca asemenea unei guri. Toată creasta valului, lungă de vreo sută de metri, se mişca înainte şi se prăvălea în hectare de vuiet înspumat care era lansat asupra stâncii ca o armată.

— Mai iute!

Mâna dădu peste plăcuţa de identitate şi o ţinu afară.

Gura zbiera departe de centru:

— Scuip pe compătimirea ta!

Departe, dincolo de valuri, în nori, se auzea un zgomot care putea fi recunoscut. Zgomotul nu era atât de puternic ca marea, sau ca muzica, sau ca vocea, dar centrul înţelese. Centrul luă trupul de pe lespedea de piatră şi-l înghesui într-un şanţ. Pe când cădea, ochiul zări un cârcel negru de fulger zăcând pe cerul dinspre apus, iar centrul înşuruba lentilele de carne şi păr. Din nou se auzea sunetul de sapă izbindu-se de cutia de tablă.

— Bandă tribord! Toată viteza! Te omor şi pe tine şi pe mine, am să izbesc copacul de partea cealaltă şi o să crăpi. Scrisul nu însemna nimic.

Centrul ştia ce este de făcut. Era mai înţelept decât gura. Trimise trupul să se aburce pe stâncă, spre groapa de apă. Scormoni prin mâl şi spumă rotitoare. împinse mâinile în faţă, despică apa şi căzu lat în baltă. Se zvârcoli ca o focă pe o stâncă, cu apă dulce izvorându-i din gură. Ajunse la tamponul din capătul depărtat şi ridică pietrele. Se auzi un zgomot de frecare şi sfărâmare, apoi cascada de pietre şi apă în cădere. Pe un spaţiu întins era lumină de furtună şi valuri. Un trup zăcând în scobitura mâloasă, în care fusese apă dulce.

— Nebun! Probă de nebunie!

Făcu trupul să se zvârcolească pentru ca să iasă din gaură, îl trimise sus, unde fusese locul de veghe.

Pe cer erau ramificaţii ale fulgerului negru, erau zgomote. O ramificaţie cobora jos în mare şi se pierdea printre valurile uriaşe. Rămânea acolo. Oceanul se opri din mişcare, îngheţă, deveni hârtie, hârtie pictată, sfâşiată de o linie neagră. Stânca era pictată pe aceeaşi hârtie.

Întreaga mare pictată era înclinată, dar nicio picătură nu curgea la vale, în crăpătura neagră care se deschisese. Crăpătura era completă, era absolută, de trei ori reală.

Centrul nu-şi dădea seama dacă prăbuşise trupul jos sau răsturnase lumea deasupra. Drept în faţă se afla stânca şi lovea în ea cu cleşti de homar care pătrundeau adânc. Privea stânca dintre gheare.

Fulgerul absolut creştea. Nu mai era zgomot, deoarece zgomotul îşi pierduse rostul. Nu se mai auzea muzică, niciun sunet dinspre marea aplecată, neclintită.

Gura mai trăncăni un timp, apoi se scurse în tăcere.

Nu mai exista gură.

Centrul mai rezista încă. Punea fulgerul să-şi facă treaba potrivit cu legile acestui rai. Percepea, într-un mod care nu avea nevoie de lumina ochilor, că petice de cer intercalate între ramificaţiile fulgerului negru fuseseră înlocuite cu hăuri de neant. Aceasta făcea ca teama centrului, turbarea centrului, să fie vomitată într-un mod care nu avea nevoie de gură. Fără voce, fără cuvinte, centrul ţipa în hăul de neant:

— Raiul tău e un rahat!

Liniile şi cârceii se năruiră în mare. Un segment de furtună căzu ca o frunză ofilită şi se deschise o prăpastie care unea marea cu cerul prin orizont. Şi acum fulgerul descoperi reptile plutind şi zburând neclintite, iar cârcelul gonea spre fiecare. Reptilele rezistau schimbându-şi puţin forma, apoi cădeau şi dispăreau. Prin Stânca de Siguranţă se deschise o vale a neantului.

Centrul băga de seamă la stânca dintre gheare. Stânca era mai dură decât piatra, mai senină, mai fermă. Răsnea zimţii încleştaţi ai ghearelor.

Marea se răsuci şi dispăru. Nu se vedeau fragmentele îndepărtându-se, se topeau în ele însele, se

uscau, distruse, şterse ca o greşeală.

Liniile de negru absolut se surpau în faţă, pe stâncă şi se dovedeau la fel de neconsistente ca apa pictată. Bucăţile se risipeau şi mai rămase doar o insulă de hârtie de jur-împrejurul ghearelor, iar în toate celelalte locuri domnea modul pe care centrul îl cunoştea drept neant.

Stânca dintre gheare era solidă. Era pătrată şi gravată la suprafaţă. Liniile negre se scufundau, pătrundeau dincolo şi se uneau. Stânca dintre gheare dispăruse. Nu mai rămăsese decât centrul şi ghearele. Erau uriaşe, puternice şi încinse la roşu. Se încleştau una în cealaltă. Se contractau. Se conturau ca un semnal de noapte în faţa neantului absolut şi se ţineau una de alta cu toată forţa. Zimţii ghearelor se sfărâmară. Erau luminoase şi reale şi încleştate.

y y y

Fulgerul se strecura înăuntru. Centrul nu era conştient de nimic decât de gheare şi de ameninţare. îşi concentra conştiinţa pe zimţii sfărâmaţi şi pe roşul înflăcărat. Fulgerul venea înainte. Unele dintre linii ţinteau spre centru, aşteptând momentul să-l poată străpunge. Altele înconjurau ghearele, jucându-se în jurul lor pândind vreun moment de slăbiciune, istovindu-le cu o compătimire veşnică şi fără îndurare.

14

CHEIUL, dacă se poate numi astfel o lungă îngrămădeală de bolovani, era aproape acoperit de apa în plin flux. Nava se îndrepta spre el, cu motorul stins, folosindu-i ultimul impuls şi vântul de vest. Având în spate cerul unui apus cu iarnă, în ochii care o priveau de pe plajă, apărea ca o formă neagră de pe care se scursese culoarea şi se amestecase cu norii ce atârnau foarte jos, chiar deasupra orizontului. Apa avea o nuanţă plumburie,

cu excepţia siajului lăsat de drifter, o vale luminată în roşu, roz şi negru care ducea înapoi la orizontul înflăcărat din dreptul soarelui.

Cel care privea stătea pe plajă fără să se mişte. Se oprise cu cizmele înfundate în urmele pe care le făcuseră ultimii săi paşi în nisipul uscat şi aştepta. În spatele său era o căsuţă şi mai departe panta lină a insulei.

Telegraful se auzi sunând pe nava ce se oprise din drum într-un vârtej de apă mai strălucitoare, pornită din ghinturi. Un tranchet gemu izbindu-se de o piatră. Doi bărbaţi săriră pe chei şi începură să caute bolarzii care lipseau. Un braţ le făcu semne dinspre timonerie. Cei doi bărbaţi legară frânghiile de nişte bolovani şi rămaseră pe loc.

Un ofiţer păşi pe chei, se îndreptă grăbit spre plajă şi sări pe nisipul uscat. Vântul răscolea hârtiile pe care le ţinea el în mână, făcându-le să foşnească asemenea frunzelor prăfuite ale unui sfârşit de vară. Dar ele erau singurele frunze de aici. Nu exista decât nisip, o căsuţă, stânci şi marea. Ofiţerul înainta anevoie pe nisipul uscat, cu hârtiile lui foşnitoare şi se opri la un metru de cel care îl privea.

— Domnul Campbell?

— Da. Veniţi probabil de pe continent în legătură cu…?

— Exact.

Domnul Campbell îşi scoase şapca şi o puse din nou.

— Nu v-aţi grăbit prea tare.

Ofiţerul privi grav.

— Mă numesc Davidson, dacă vă interesează. Nu m-am grăbit! Sunteţi informat, domnule Campbell, că fac treaba asta şapte zile pe săptămână?

Domnul Campbell îşi deplasă brusc cizmele. Privi

atent spre faţa cenuşie şi brăzdată a lui Davidson. Răsuflarea avea un uşor miros dulceag şi ochii care nu clipeau erau, doar o idee, prea larg deschişi.

Domnul Campbell îşi scoase şapca şi o puse din nou.

— Ei, nu mai spune!

Partea inferioară a feţii lui Davidson se schimbă într-un început de rânjet lipsit de veselie.

— E un război foarte întins, precum ştiţi.

Domnul Campbell aprobă uşor din cap.

— Îmi pare rău de cele spuse. De tristă recoltă aveţi parte, domnule căpitan. Nu pricep cum mai puteţi îndura.

Rânjetul dispăru.

— N-aş dori să schimb.

Domnul Campbell înclină capul într-o parte şi scrută cu privirea faţa lui Davidson.

— Nu? Vă rog să mă iertaţi, domnule. Veniţi să vă arăt unde l-am găsit.

Se întoarse şi înaintă cu greu în lungul nisipului. Se opri şi arătă în jos spre un braţ de apă care era mărginit de un banc pietros.

— Aici l-am găsit, susţinut de centura de salvare. O să vedeţi, de altfel. Mai era o ladă de portocale spartă, o cutie de conserve şi alge. Algele se agaţă de obicei de pălăriile de muşama sau de orice pluteşte.

Davidson îi aruncă o privire piezişă.

— Toate acestea vi se par poate importante, domnule Campbell, dar ceea ce mă interesează pe mine este placa de identitate. Aţi scos-o de pe cadavru?

— Nu. Nu. L-am atins cât se poate de puţin.

— O plăcuţă de culoare închisă, de mărimea unui ban, legată probabil de gât.

— Nu. Nu m-am atins de nimic.

Faţa lui Davidson se posomorî din nou.

— Sunt totdeauna speranţe să se găsească, presupun.

Domnul Campbell îşi frecă neliniştit mâinile şi îşi drese glasul.

— Îl luaţi de aici în seara asta?

Era rândul lui Davidson să-l privească scrutător.

— Visuri rele?

Domnul Campbell îşi întoarse privirea spre apă. Mormăi:

— Soţia…

Aruncă o privire în sus, la ochii prea căscaţi, la faţa care părea să ştie mai multe decât putea îndura. Nu se mai feri, ci adăugă cu o tresărire şi o neaşteptată umilinţă.

— Da.

Davidson încuviinţă încet din cap.

Doi matrozi stăteau acum pe plajă în faţa căsuţei. Purtau o targă.

Domnul Campbell făcu un semn cu mâna.

— Este în şopronul de lângă casă. Sper să nu vi se pară prea îngrozitor. Am folosit parafină.

— Vă mulţumesc.

Davidon o porni din nou, în mers trudit, în lungul plajei şi domnul Campbell îl urmă. Curând se opriră. Davidson se întoarse şi privi în jos.

— Ei bine…

Îşi duse mâna la buzunarul de la piept al uniformei şi scoase o sticlă. Îl privi pe domnul Campbell în ochi, zâmbi, scoase dopul şi trase o duşcă, cu capul lăsat pe spate. Matrozii îl observau fără niciun comentariu.

— Deci, aici este.

Davidson se îndreptă spre şopron scoţând o lanternă din buzunarul pantalonilor. Se strecură prin uşa spartă şi dispăru. Matrozii stăteau nemişcaţi.

Domnul Campbell aştepta tăcut, contemplând şopronul, de parcă l-ar fi văzut pentru prima oară. Studia pietrele acoperite cu muşchi, acoperişul surpat şi acoperit de licheni, ca şi cum ar fi fost vorba despre un limbaj profund şi firesc pe care oamenii aveau prilejul să-l priceapă numai la ocazii speciale.

Nu se auzea niciun zgomot din interior.

Nici chiar pe navă nu vorbea nimeni. Unicul zgomot îl făcea apa, lovindu-se de mica plajă.

Plici. Plici.

Soarele era un semicerc aşezat pe un strat de purpură şi ardezie.

Davidson ieşi din şopron. Ţinea o placă mică ce se legăna la capătul unui şnur dublu. Mâna dreaptă se îndreptă spre buzunarul de la piept. Făcu matrozilor un semn din cap.

— Daţi-i drumul acum.

Domnul Campbell urmărea cum Davidson scotoceşte printre hârtii. Îl văzu examinând plăcuţa, privind-o atent, transcriind cu grijă datele într-un dosar. îl văzu punând plăcuţa deoparte, lăsându-se pe vine, frecându-şi mâinile, pe o parte şi pe cealaltă, de nisipul zbicit, curat. Domnul Campbell îşi desfăcu larg braţele într-un gest de neputinţă şi le lăsă apoi să cadă.

— Nu ştiu, domnule. Sunt mai în vârstă decât dumneata şi totuşi nu ştiu.

Davidson păstra tăcere. Se ridică din nou şi scoase sticla.

— Nu aveţi un al şaselea simţ, voi cei de aici?

Domnul Campbell aruncă o privire nefericită spre şopron.

— N-ar trebui să glumiţi, domnule, nu vă şade bine.

Davidson sfârşise de băut. Cele două feţe se

apropiară una de cealaltă. Campbell îi studie fiecare trăsătură în parte, aşa cum făcuse şi cu şopronul. Bătu din nou în retragere şi îşi mută privirea spre locul unde apunea soarele, parcă pentru totdeauna.

Matrozii ieşiră din şopron. Targa pe care o purtau nu mai era goală.

— Foarte bine, băieţi. Vă aşteaptă o băuturică. Daţi-i drumul!

Cei doi marinari înaintau cu grijă prin nisip, spre chei. Davidson se întoarse spre Campbell.

— Trebuie să vă mulţumesc, domnule Campbell, în numele acestui biet ofiţer.

Domnul Campbell îşi luă ochii de la targă.

— Sunt afurisite centurile astea de salvare, dau omului speranţă când nu mai are rost. E o cruzime. Nu aveţi de ce să-mi mulţumiţi, domnule Davidson.

Privi mâhnit şi atent drept în ochii lui Davidson. Acesta clătină din cap.

— Poate. Oricum vă mulţumesc.

— N-am făcut nimic.

Cei doi bărbaţi se întoarseră să urmărească pe matrozi coborând targa pe chei.

— Şi faceţi asta în fiecare zi?

— În fiecare zi.

— Domnule Davidson…

Domnul Campbell se opri, astfel că Davidson se întoarse spre el. Domnul Campbell îi ocoli un timp privirea.

— Noi doi suntem un exemplu tipic al relaţiilor dintre oameni. Ne-am întâlnit aici, aparent din întâmplare, o întâlnire neprevăzută şi care nu se va mai repeta. Aş dori deci să vă pun o întrebare al cărei răspuns este poate brutal.

Davidson îşi puse şapca pe cap şi se încruntă.

Domnul Campbell privea spre şopron.

— Dărâmat. Murdar. Gata să se prăvălească. Grinzile putrede, acoperiş căzut... o epavă. Cine ar crede că a fost vreodată locuită?

Încruntarea părea acum mirată.

— Mi-e teamă că nu înţeleg despre ce vorbiţi.

— Toţi aceşti bieţi oameni...

— Oamenii pe care eu...?

— Recolta... Recolta cea tristă. Nu ştiţi nimic despre... să le numesc... convingerile mele oficiale, domnule Davidson; dar trăind atâtea zile alături de acest sărman abandonat... domnule Davidson. Credeţi că există... vreo viaţă de dincolo? Sau asta-i totul? Ca şopronul.

— Vă faceţi griji probabil în legătură cu Martin... dacă a suferit sau nu...

Făcură o scurtă pauză. Dincolo de drifter, soarele se scufunda ca o corabie în flăcări. Cobora, lăsând ca ultimă amintire doar norii ce păreau de fum.

Domnul Campbell oftă.

— Da, spuse el. La asta m-am gândit.

— Ei bine, nu trebuie să vă necăjiţi pentru el. Doar aţi văzut corpul. N-a avut timp nici măcar să-şi arunce cizmele.

Cuprins

Cronologie 7

Discursul prezentat la decernarea Premiului Nobel pentru Literatură, 7 decembrie 1983 23

Povestiri din purgatoriu, prefaţă de

Codrin Liviu Cuţitaru 39

Martin cel avid 45